

Кирило Сабов

**Короткий
словар**

*Портрет К. Сабова,
надрукований у праці Є. Недзельського
“Очеркъ карпаторусской литературы”
(Ужгород, 1932)*

Кирило Сабов

Короткий словарь

Ужгород

Видавництво Олександри Гаркуші

2020

У виданні представлено працю К. Сабова "Короткій словарь", яка була додана до "Грамматики письменнаго русскаго языка. По образцу лучшихъ авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ" (Ужгород, 1865).

Видання укладено методом комп'ютерного набору зі збереженням особливостей мови оригіналу. У додатку подано репринт словника, фотокопії автографа А.Кралицького на одному з примірників "Грамматики" та біографічних статей про К. Сабова".

*Упорядниця щиро вдячна науковій бібліотеці
Державного вищого навчального закладу
"Ужгородський національний університет"
та завідувачці відділу краєзнавчої
літератури "Карпатика" Марії Іванівні Чорній
за сприяння у підготовці цієї праці.*

Любомиру Омеляновичу Белею

ПЕРЕДМОВА

Становлення та розвиток літературної мови на теренах історичного Закарпаття другої половини XIX – першої половини XX ст. відбувався цілком в інших умовах: відділені територіально, а щонайважливіше мовно-культурно, від інших українських земель, закарпатські діячі, на відміну від галицьких, не хотіли прийняти за мовний стандарт мову східноукраїнських письменників, натомість їх захопила популярна в той час у Європі ідеологія “панславізму”, саме тому декотрі з них надавали перевагу так званому “общерусскому языку”, в основі якого лежала церковнослов’янська мова з домішками російської, яку вважали її “спадкоємицею”, загальноновживаної та діалектної лексики. До цього також спричинилися події революції 1848–1849 рр., зокрема придушення повстання угорців російськими військами, та як наслідок цих подій, – жорстока мадяризація українського населення Закарпаття, яке виражало симпатію росіянам і вбачало в них “визволителів”. Однак мова, яку такі закарпатські діячі, як І. Раковський, Є. Фенцик, І. Сільвай, К. Сабов та інші відомі москвофіли, пропонували використовувати за літературну, не була зрозуміла простому народові, тому для оволодіння нею потрібні були й лексикографічні праці, де б тлумачилися чи перекладалися запозичені з російської мови, зауважимо, що зовсім чужої для місцевого населення мови, слова. З іншого боку, зі стрімко наростаючою мадяризацією українців Закарпаття, виникла потреба у перекладних двомовних українсько-угорських та угорсько-українських словниках. Саме тому закарпатоукраїнська лексикографія другої половини XIX – першої половини XX ст., на нашу думку, посідає особливе місце в загальноукраїнській лексикографії, адже вона була покликана допомогти опанувати водночас і доволі специфічну “загальноросійську” літературну мову, і угорську.

Ми пропонуємо читачеві детально ознайомитися з однією важливою, на нашу думку, лексикографічною працею, яка передувала появі словників Л. Чопея й О. Митрака, а саме з “Коротким словарем” К. Сабова, який, однак, не був надрукований як окреме видання, а входив до складу іншої праці – “Грамматика письменнаго русскаго языка. По образцу лучшихъ авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ” (Ужгород, 1865). На жаль, детальне опрацювання вченими-мовознавцями “Короткого словаря” К. Сабова почалося відносно недавно, а саме з 90-х рр. минулого століття. Спеціальні праці, присвячені цьому словнику, належать перу К. Кішша [11, 12] та М. Лявинець-Угрин [1, 2, 3], яка, проте, розглядає його як складову русинської лексикографії (у значенні “неукраїнської”! – А. Ч.), з чим ми не можемо погодитися.

Кирило Антонович Сабов народився 28 серпня 1838 р. у с. Ставному Ужанського комітату, який розташовувався в північно-східній частині Угорського королівства (нині – с. Ставне Великоберезнянського району Закарпатської області) у сім’ї священника. Спочатку навчався в Ужгородській гімназії, потім продовжив навчання в Сукмарі (інша назва – Сатмар, нині – м. Сату-Маре в однойменному повіті Румунії), де в 1856 р. отримав атестат зрілості. Для продовження вивчення богословських наук був направлений у Віденську греко-католицьку центральну семінарію (**Генеральна греко-католицька духовна семінарія у Відні**). У роки навчання в семінарії (за однією з версій, К. Сабов навчався в семінарії протягом 1857–1860 рр., а за іншою, його навчання тривало аж до 1862 р.) також відвідував лекції зі слов’янських мов у Віденському університеті [9, с. 221–222]. Як вказує Ф. Тихий, “до Відня К. Сабов був відряджений єпископською канцелярією саме з метою підготуватися до майбутньої роботи в Ужгородській гімназії на посаді професора російської мови” [8, с. 83]. Є. Фенцик у духовно-літературному журналі “Листокъ” пише, що у 1862 р. після закінчення богословських студій К. Сабов був призначений на посаду вчителя російської мови в Ужгородську гімназію.

Невдовзі він був висвячений у священники єпископом В. Поповичем. У 1869 р. К. Сабов здобув ступінь професора російської мови, історії та географії, однак посаду викладача Ужгородської гімназії обіймав, ймовірно, десь до вересня 1871 р., коли через конфлікт, що розгорівся між ним та єпископом Мукачівської греко-католицької єпархії С. Панковичем, був висланий до м. Сегед (інша назва – Сегедин, нині м. Сегед є адміністративним центром медьє Чонгар, Угорщина). У 1879 р. після страшного паводку на річці Тиса, який майже цілком знищив Сегед, К. Сабов через стан здоров'я змушений був просити “свободи”. Отримавши дозвіл, він ненадовго поселився в Мукачеві, але згодом його направили до Кошице (нині – однойменне місто в Словаччині), де він працював вчителем у реальній гімназії [9, с. 221–222]. М. Лявинець-Угрин вказує, що навіть перебуваючи у вигнанні, К. Сабов був цензором газет “Листокъ” та “Карпатъ”, які видавалися в Ужгороді. Про наступні роки його життя майже немає відомостей. Помер К. Сабов 10 лютого 1914 р. у м. Кошице [3, с. 338].

Ще працюючи вчителем в Ужгородській гімназії, К. Сабов відзначав гостру потребу в підручнику з мови, тому в 1865 р. він видав “Граматику письменнаго русскаго языка”, у 1868 р. – “Краткій сборникъ избранныхъ сочиненій въ прозѣ и стихахъ для упражненія въ русскомъ языкѣ”, а у 1870 р. започаткував видання “Народное чтеніе”, що призначалося для вчителів. Однак, як пише Є. Сабов, із цієї серії вийшло всього дві брошури (а на думку декотрих сучасних дослідників, – тільки одна), в яких було надруковано твори А. Кралицького “Іван” та “П’явиця” [7, с. 24]. Крім того, у 1863–1865 рр. К. Сабов організовував в Ужгородській гімназії театральні вистави, до яких залучав учнів із метою “розвитку в них національної самосвідомості”. Як вказує Є. Недзельський, ставити п’єси на твори російських письменників у той час було неможливо, тому К. Сабов перекладав російською мовою п’єси німецьких авторів та адаптував їх до реалій “російського” життя [4, с. 189]. Втім К. Сабов не обмежувався тільки викла-

данням у гімназії, він також відіграв важливу роль в діяльності “Товариства св. Василя Великого”, яке навіть очолював у 1870–1871 рр. Як вказує К. Кішш, із червня 1867 р. по липень 1869 р. К. Сабов обіймав посаду редактора газети “Свѣтъ” [12, с. 82], офіційного друкованого органу товариства, у якому гостро критикували діяльність місцевих мадяронів, зокрема і єпископа Мукачівської греко-католицької єпархії С. Панковича. До зняття К. Сабова з посади редактора доклав зусиль сам єпископ Панкович. Однак К. Сабов не припинив критикувати церковників-мадяризаторів і у 1871 р. долучився до видання сатиричної газети “Сова”, яка проіснувала всього декілька місяців.

На думку Є. Недзельського, викладаючи російську мову в гімназіях, К. Сабов, звичайно, був у курсі всіх суперечок щодо російської літературної мови та народних наріч. Є. Недзельський стверджує: “К. Сабов бачив, що спроба ввести народне наріччя в літературу не стільки є вимогою народу, скільки влади, і цю вимогу почали реалізовувати всілякі опортуністи, які “маючи спільну малоруську рису – лінивість” – не брали до рук жодної російської книги, читали мадярські газети, однак все ж мали сміливість взятися за “російське перо”. К. Сабов просить не говорити, що ці письменники “по-народному пишуть”: “В їхній літературі пахне мадярщиною”. Ці зауваження Сабова стосуються газети “Наука...” [4, с. 188]. Крім того, як пише Недзельський, “Сабов керувався переконанням, що доступність літературного твору для народу полягає не в граматиці та орфографії, як це прагнули довести українці, а за ними, хоча і меншою мірою, карпаторосійські опортуністи, але в стилі самої мови і в доступності фабули” [4, с. 188]. Зауважимо, що саме “стиль мови” граматики К. Сабова, зокрема його прикладів до правил та вправ, є дуже важким для сприйняття.

Ф. Тіхий вказує: “К. Сабов, дипломований ужгородський теолог, знав літературну російську мову настільки, наскільки вдалося йому засвоїти її під час короткого періоду навчання у Віден-

ському університеті, а також контактуючи з членами російського віденського гуртка, куди його запросив Добрянський, що на той час також жив у Відні” [8, с. 83]. Насправді місцеві москвофіли не володіли російською мовою на такому рівні, як її носії. А оскільки з її носіями закарпатські москвофіли могли спілкуватися тільки в поодиноких випадках, то їм не залишалося нічого іншого, як **досить невдало наслідувати (!)** мову російських письменників, тобто мову книжну, а не живу, і все це замість того, щоб сприяти розвитку літературної мови на живорозмовній основі.

Зауважимо, що у 2020 р. виповнюється 155 років з дати виходу праці “Грамматики письменнаго русскаго языка. По образцу лучшихъ авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ”. У відділі краєзнавчої літератури “Карпатика” Державного вищого навчального закладу “Ужгородський національний університет” зберігається унікальний примірник граматики К. Сабова з автографом іншого видатного діяча А. Кралицького. К. Сабов та А. Кралицький приятелювали. М. Лявинець-Угрин пише, “що мешкаючи в Кошице, Сабов написав листа своєму другові, настоятелю Мукачівського монастиря, А. Кралицькому з проханням вислати йому його скриню з книгами, яку перед від’їздом він залишив у Кралицького на зберігання” [3, с. 346]. Із фотокопією автографа А. Кралицького до граматики К. Сабова можна ознайомитися в додатках.

У передмові до граматики К. Сабов скаржить на відсутність відповідних підручників, які можна було б використовувати при викладанні російської мови у місцевих школах, що й спонукало його написати і видати цю працю: *“Уже третій годъ въ исходъ съ той поры, съ которой поручено мнѣ преподаваніе Русскаго языка при гимназіи Ужгородской; – въ недостаткѣ удобнаго учебника принужденъ былъ я удовольствоватися токмо рукописію, ибо распространеннѣйшая Грамматика, изданная Мразовичемъ, учитъ языку Церковно-Славянскому, а Грамматика Духновича весьма сокращенна, кромѣ того же уже распродана. Но искусивъ, что*

въ должности мнѣ порученной токмо тогда могу надѣяться на совершенный успѣхъ, если ученики снабженны будутъ учебникомъ; кромѣ того, желая дати книгу въ руки и инымъ любителямъ Русскаго слова, нв имѣвшимъ до сихъ поръ способа познакомиться съ грамматическими формами онаго, – рѣшилъ я рукопись мною употребляему дополнити и издати” [5, с. I]. Ф. Тіхий зауважує, що “граматика Сабова тривалий час використовувалась як підручник у гімназіях Ужгорода, Пряшева та в Марамороському Сиготі. До неї в цій ролі використовувалася граматика Духновича, а згодом – по-угорськи написана граматика Раковського “Orosz nyelvtan”, перше видання якої з’явилося в Будині 1867 р., а друге – в Ужгороді. У дев’яностих роках цей підручник замінила грамати́ка Є. Сабова” [8, с. 84]. На противагу Ф. Тіхому, К. Кішш вказує, що цей підручник використовувався у кожній? (? – А. Ч.) середній школі на Закарпатті аж до 1900-их рр. [12, с. 85]. Як цю граматику, так і угорськомовну працю І. Раковського “Русская грамматика” (“Orosz nyelvtan”), можна зарахувати до ряду тих, за допомогою яких закарпатці, які краще володіли угорською мовою, могли вивчати російську. Фактично угорська виступала мовою-посередницею в процесі вивчення російської [11, с. 206]. Інша дослідниця, М. Лявинець-Угрин, припускає, що граматика К. Сабова призначалася для асимільованих, тобто мадяризованих, студентів того часу [2, с. 109].

Ф. Тіхий зауважує, що граматика К. Сабова не є оригінальною авторською працею, а компіляцією робіт інших грамати́ків, на що вказує і назва “Грамматика письменнаго русскаго языка. **По образцу лучшихъ авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ**”, і про що пише сам автор у передмові: “ – Что я еще и самъ не достигъ того совершенства въ знаніи формъ грамматическихъ, которымъ долженъ быти вооруженъ одинъ составитель удобнаго учебника, въ этомъ удостовѣрится всякій, если подумаетъ, что на знаніе таковое требуется много времени, и что я еще молодъ, и не имѣлъ довольно времени усовершиться;

– это и было причиною, что я въ многихъ мѣстахъ книги моей, гдѣ не чувствовалъ себя довольно сильнымъ быти, прибѣгалъ къ авторамъ лучшимъ, и много употреблялъ изъ сочиненій ихъ; ...” [8, с. 83; 5, с. I]. К. Кішш вказує, що у своїй праці К. Сабов найбільше спирається на граматику Востокова [12, с. 84], а Ф. Тіхий зауважує, що укладач граматики запозичує декотрі пояснення про відмінності між тогочасною літературною та місцевою розмовною мовою із праці “Сокращенная грамматика письменнаго русскаго языка”, яка була видана в Будині в 1852 р. [8, с. 79–83].

Сам автор у “Предисловіи” до граматики так характеризує мову, граматична будова якої тут описується: “Я излагаю в книгѣ сей правила языка писменнаго, какъ такого, который на основаніи языка Церковно-Славянскаго образованъ изъ стеченія всѣхъ нарѣчій языка Русскаго, мѣстами же, гдѣ нарѣчіе Подкарпатское уклоняется отъ правилъ общихъ, дѣлаю мои примѣчанія, и сравняю языкъ письменный съ діалектомъ Подкарпатскимъ. Рѣшилъ ли я предпринятое? – это да осудятъ читатели, а я токмо радоватися буду тому, если взайдется между читателями книги этой много таковыхъ, которые, понявъ дѣло мною предпринятое, станутъ оно обрабатывать, и такъ недостатки изобрѣтенные дополнять. –” [5, с. II]. Зауважимо, що К. Сабов, хоча й намагається подати опис граматичної будови російської мови, однак насправді його працю можна кваліфікувати як граматику штучно витвореної книжної мови, тобто так званого “общерусскаго языка”, також відомого як “язичіє”.

У передмові автор зауважує, що “если эта книга удостоилась бы принятою быти въ учебники при гимназіяхъ, то способъ употребленія оной былъ бы слѣдующимъ:

1. Въ первомъ классѣ: часть первая кромѣ §.8. 10, и 11; – далее: Часть вторая до §.91. но и тутъ съ пропусценіемъ “Прибавленія къ первой главѣ” (§.48–64).

2. Въ второмъ классѣ: Осталь Частей двухъ первыхъ, вмѣстѣ съ повтореніемъ преподаваемыхъ въ классѣ 1.

3. *Въ третѣмъ классѣ: Часть третья. –*

4. *Въ четвертомъ классѣ: Часть четвертая, вмѣстѣ съ повтореніемъ всей Грамматики, и съ частыми упражненіями* [5, с. II].

К. Сабов фактично пропонував вивчати мову за цією граматикою не лише в першому, а й другому, третьому та четвертому класах. Згадаємо й про інший підручник, укладений К. Сабовим, а саме про “Краткій сборникъ избранныхъ сочиненій въ прозѣ и стихахъ для упражненія въ русскомъ языкѣ” (Ужгород, 1868), який мав слугувати доповненням до граматики та використовувався в старших класах місцевих гімназій [8, с. 84]. У передмові до збірника К. Сабов пише: “Чтобы угро-рускимъ братьям нашимъ, желающимъ познакомиться съ литературнымъ чисто-рускимъ слогомъ, но неимѣющимъ способа и средствъ къ тому – хотя почасти пособствовать; чтобы тѣмъ, которые слышавъ и читавъ объ этомъ слогѣ вообразили себѣ можно неточный судъ объ немъ, подать способъ соравнить его съ туземнымъ говоромъ; да чтобы читавшимъ и изучившимъ новѣйшія грамматики, изданныя у насъ, и дѣлающимъ попытки писать по тѣмъ грамматикамъ послужить различными образцами слога для упражненія: рѣшилъ я издать этотъ “Краткій Сборникъ избранныхъ сочиненій въ прозѣ и стихахъ.”” [6, с. I]. К. Сабов пропонує читачеві порівняти тогочасну літературну мову з місцевими говорами. Це тільки підтверджує той факт, що та мовна мішанина, яку видавали за загальноросійську літературну мову, побудовану на основі церковнослов’янської мови з домішками російських, загальноукраїнських та місцевих слів, залишалася чужою і незрозумілою для місцевого українського населення. А оскільки навіть тутешні викладачі російської мови не володіли нею повною мірою, бо не були її носіями, то що можна казати про тих, кого вони навчали?

Далі К. Сабов пише про спорідненість місцевих говорів із говорами російської мови та зауважує, що наш говір тільки-но починає розвиватися: “Желаніемъ моимъ было собрать здѣсь сочиненія, или отрывки сочиненій лучшихъ русскихъ писателей, но изъ

тѣхъ таковыя, которыя по большей части писаны для народа, недалеко отстоятъ и отъ нашего говора начинающаго теперь развиваться токмо; – и по той причинѣ пусть извиняютъ меня тѣ, которые надѣялись избрѣсть въ этомъ Сборникѣ образцы высшаго слога, или точнѣе образцы способовъ писанія всякаго рода; какъ то бываетъ въ полныхъ хрестоматіяхъ издаваемыхъ для упражненія въ языкѣ” [6, с. I–II]. На нашу думку, твердження, що “наш говір починає тільки тепер розвиватися” є досить сумнівним, можливо, автор мав на увазі літературну мову місцевого населення. Адже далі він пише про свій збірник таке: “...хотя въ немъ взайдется много недостатковъ; ... однако, я думаю, и при всемъ томъ, онъ сдѣлаетъ услугу въ развитіи у насъ литературнаго слога...” [6, с. II].

Крім того, на думку К. Сабова, місцеве населення “неправильно” наголошувало слова, під цим “неправильно” розуміємо “не так, як в російській мові”: *“Наконецъ, такъ какъ у насъ употребленіе ударенія въ словахъ вслѣдствіе вліянія сосѣдственныхъ языковъ уклонилось отъ правильнаго, особенно въ нѣкоторыхъ околлицахъ нашихъ: чтобъ подать способъ упражняться въ правильномъ употребленіи ударенія, намѣряя я статьи книги этой печатать съ акцентами; – но по причинѣ скудныхъ нашихъ обстоятельствъ намѣреніе мое неудалось. – Нужныхъ буквъ ненаходившихся до сихъ поръ въ печатнѣ нашей не можно было дожидаться; и когда они сготовлены были, тогда уже токмо нѣсколько статей таковыхъ успѣлъ я вмѣстити въ книгу” [6, с. II].*

До збірника К. Сабова входять віршовані твори Жуковського, Крилова, Кюхельбекера, Ізмайлова, Бестужева, Язикова, Кольцова, Лермонтова, Пушкіна та Хемніцера, серед прозових переважають твори Карамзіна. На думку Ф. Тіхого, добір творів письменників для цієї антології був досить тенденційний і реакційний. Дослідник також вказує, що єдиний твір української письменниці Марко Вовчок тут представлений у російському перекладі [8,

с. 84]. Отже, навчаючись за цими двома підручниками, з місцевих навчальних закладів випускалися учні, які були виховані цілком у дусі так званих “общерусских” цінностей.

Розглянемо, з яких частин складається “Грамматика письменнаго русскаго языка”, укладена К. Сабовим. У §1 автор вказує, що “русская грамматика учащая насъ правильно писати и говорити порусски, раздѣляется на четыре части:

1. Правописаніе (правопис. – тут і далі наше.)
2. Словопроизведение (морфологія)
3. Словосочинение (синтаксис) и
4. Слогоударение (орфоепія, а саме акцентуація)” [5, с.1].

Саме в такому порядку в підручнику подано граматичний матеріал, однак сама праця складається з таких структурних частин: “Предисловіе” (с. I–II), “Часть первая. Правописаніе” (§2–12, с. 1–12), “Часть вторая. Словопроизведение” (§13–121, с. 12–122), “Часть третья. Словосочинение” (§122–188, с. 123–173), “Часть четвертая. О слогуударении” (§189–210, с. 174–189), “Прибавление о титулахъ” (с. 190–192), “Короткій словарь” (с. 193–254), “Опечатки” (с. 255–256) [5].

“Часть вторая. Словопроизведение” (§13–121, с. 12–122) складається з підрозділів: “Глава первая объ имени” (“I. Имя существительное” (§17–28, с. 13–32), “II. Имя прилагательное” (§29–40, с. 32–43), “III. Имя числительное” (§41–47, с. 43–48)), “Прибавление къ главѣ первой. Объ образованіи именъ” (§48–64, с. 49–58), “Глава вторая о мѣстоименіе” (§65–67, с. 58–62), “Глава третья о глаголѣ” (§68–109, с. 63–113), “Глава четвертая. О нарѣчій” (§110–113, с. 114–117), “Глава пятая. О предлогѣ” (§114–116, с. 117–119), “Глава шестая. О союзѣ” (§117–120, с. 119–120), “Глава семая. О междометіи” (§121, с. 120–122) [5].

“Часть третья. Словосочинение” (§122–188, с. 123–173) вміщує підрозділи: “Глава первая. О согласованіи словъ” (§134–140, с. 126–134), “Глава вторая. О управленіи словъ” (§141–154, с. 134–155), “Глава третья. О разнорядныхъ предложеніяхъ, и періодахъ

изъ нихъ составленныхъ” (§155–180, с. 155–167), “Глава четвертая. О размѣщеніи словъ” (§181–188, с. 167–173) [5].

Зауважимо, що в четвертій частині граматики “Про наголос” є підрозділи: “О стихосложеніи” (§199–209, с. 181–185) та “Примѣры изъ сочиненій лучшихъ стихотворцовъ” (§210, с. 185–189) [5].

У граматиці нас, перш за все, цікавлять коментарі К. Сабова щодо відмінностей між тогочасною літературною мовою та місцевими говорами. Зокрема, вже у першій частині є декілька важливих приміток: “§7. <...> *Примѣчаніе I. Когда буквы, зд, ст, предшествуютъ окончанію прилагательныхъ: ный, но, и пр. тогда для легчайшаго выговора въ простонарѣчїи д, т, выкидываются н. пр. праздниѣ- праздниѣ, честный-честный <...>*”

Примѣчаніе. III. Буква, о, въ единственномъ именительномъ падежѣ многихъ существительныхъ, въ нѣкоторыхъ околїцахъ произносится какъ у, или ѣ, и въ нѣкоторыхъ какъ Мадярское ѱ, но что сіе произношеніе неправильное, уже и отъ туду можно заключити, ибо въ родительномъ и прочїихъ падежахъ звукъ о, возвращается” [5, с. 4]. Автор робить висновки, що місцева вимова не лише є відмінною від літературної, але й взагалі є неправильною. Натомість історичні зміни К. Сабов пояснює впливом церковнослов’янської мови. У §24. *Склоненіе* (відмінювання іменника. – наше) К. Сабов пише: “§24. *Склоненіе* есть перемѣна окончанія имена для означенія числа, и падежа. Сїя перемѣна окончанія имени производится такъ, что откинувъ послѣднюю букву существительнаго, присовокупляются къ нему извѣстные слоги для означенія падежей, н. пр.

Столь

Р. Стол-а

Д. Стол-у

В. Стол-ъ

Т. Стол-омъ

И. Стол-ѣ

Примѣчаніе. Въ языкѣ церковномъ, – и въ нашихъ многихъ дѣялектовѣ, кромѣ послѣдней буквы перемѣняется еще и предпослѣдняя въ нѣкоторыхъ словахъ въ падежѣ единственномъ

предложномъ, у женскихъ и въ дательномъ н. пр. рука, ру-цѣ; челоуѣкъ, челоуѣ-цѣ; нога, но-зѣ; слуга, слу-зѣ” [5, с. 18]. А в §26. читаємо: “При склоненіи именъ существительныхъ замѣтити надо слѣдующія *головныя правила* <...>

2. *Звательный падежъ* обоихъ чиселъ, во всѣхъ склоненіяхъ, сходенъ съ именительнымъ; кромѣ нѣкоторыхъ словъ, непосредственно изъ Церковно-Славянскаго языка заимствованныхъ, и относящихся къ Богу; какъ: *Боже, Господи, Исусе, Христе, Отче, Владыко, Творче, Сыне, Дѣво, Царю, Утѣшителю.*

Примѣчаніе. Діалектъ Подкарпатскій употребляетъ въ падежъ зательномъ еще и въ иныхъ существительныхъ окончанія не сходныя съ именительнымъ, сіе ставается по слѣдствію вліянія Церковно-Славянскаго языка; – но въ новѣйшихъ грамматикахъ, по причинѣ легчайшаго обозрѣнія правилъ, и понеже сей падежъ въ рѣчи рѣдко употребляется; – сходнымъ учится съ именительнымъ <...>

5. Существительныя женскаго рода въ творительномъ падежѣ часто употребляются усѣченно, н. пр. *рукой, водой*; вмѣсто: *рукою, водою.*

Примѣчаніе. Сіе усѣченное окончаніе замѣняется въ произношеніи, въ нѣкоторыхъ околицяхъ Подкарпатскихъ окончаніемъ овъ, н. пр. *водою, водой, водовъ; рѣкою, рѣкой, рѣковъ*” [5, с. 19–20].

Про особливості відмінювання іменників, які належать до сучасної IV відміни, автор пише: “11. Имена среднего рода, означающія молодыхъ животныхъ, и оканчивающіяся въ Церковно-Славянскомъ языкѣ на *я*, и *а*, (щеня, медвѣжа) принимаютъ въ Русскомъ языкѣ уменьшительное окончаніе: *енокъ*, и склоняются съ единственномъ числѣ по первому склоненію; – но въ множественномъ числѣ оканчиваются, какъ въ Церковномъ, на *ята, ата*, и склоняются по твердому окончанію втораго склоненія. –

Примѣчаніе. У Русскихъ Подкарпатскихъ, нѣкоторыя таковыя слова еще и по нынѣ употребляются въ единственномъ числѣ

такъ, какъ въ Церковно-Славянскомъ языкѣ; – и тогда склоняются въ числѣ единственномъ по примѣру существительнаго дитя ...” [5, с. 28–29].

Про особливості вимови прикметників у місцевих говорах К. Сабов пише у примітках до §37: “<...> Примѣчаніе. IV. Буквы е и и суть сродственны; – и по той причин, какъ уже и въ §7-омъ провказано было, въ произношеніи легко замѣняются; – оттуду можно потолковать и то, что когда прилагательныя въ множественномъ именит. мужескаго рода оканчиваются буквою е, у насъ Подкарпатскихъ русскихъ произносится сіе окончаніе какъ и н. пр. добрые, добрыи. –” [5, с. 39].

Зустрічаємо також коментар щодо особливостей відмінювання особових займенників: “§67. <...> Примѣчаніе. Въ нѣкоторыхъ околлицахъ Подкарпатскихъ употребляются въ произношеніи вмѣсто окончаній единст. Род. и Вин. меня, тебя, окончанія мене, тебе; или мя, тя; причину перваго можемъ изслѣдовываши отъ туду, ибо буква я, нѣкогда произношаеся и какъ е; (Сравн. §7. 3.) второе же не есть иное, какъ произношеніе усьченное. –” [5, с. 60].

Характеризуючи дієслово як частину мови, у §78 К. Сабов вказує, що “окончаніе глаголовъ въ наклоненіи неокончашельномъ постановленно въ сей Грамматикѣ на ти, по причинѣ той, ибо какъ въ языкѣ Церковно-Славянскомъ, такъ и Карпато-Русскомъ, бывшемъ до новѣйшихъ временъ подѣ вліяніемъ Церковно-Славянскаго языка, почти во всѣхъ околлицахъ употребляется; и, что Грамматика сія пишется для Русскихъ Подкарпатскихъ. Однако не можно сказать, чтобы окончаніе сіе было общее Русское, потому: что окончаніе ть употребляется не токмо великимъ количествомъ Русскихъ заграничныхъ; но и въ нѣкоторыхъ деревняхъ на Венгріи, особенно же, въ Ужанской столицѣ живущими Русскими. –” [5, с. 69-70]. Крім дієслівних форм із суфіксом **-ти**, тут фіксуємо дієприслівники із суфіксом **-учи** та дієслова у формі інфінітива із суфіксом **-чи**: *жнучи, дуючи, деручи, живучи* [5, с. 77], *стричи, печи* [5, с. 96].

Щодо вживання зворотного займенника *себе*, К. Сабов дає такий коментар: “§146. <...> 3. <...> 2) Примѣчаніе. Въ просторѣчїи употребляется это мѣстоименіе при настоящемъ времени всякаго глагола для означенія, что дѣйствующій занятъ исключительно своимъ дѣломъ, и не обращаетъ вниманіе на посторонніе предметы (Dat. ethieus) н. пр. сидитъ себѣ, ѣсть себѣ, пишетъ себѣ, ходитъ себѣ, живетъ себѣ” [5, с. 139]. А на с. 149 читаємо про прийменник *про*, який нібито вживається тільки в розмовно-побутовому мовленні: “*Про*, употребляется только въ просторѣчїи и то вмѣсто предлога *о*, когда управляетъ предложнымъ падежемъ; и вмѣсто предложнаго нарѣчія *для*, на прим. онъ говоритъ *про* себя, *про* васъ, *про* меня (о себѣ, о Васѣ, о мнѣ.) *про* (для) тебя много приготовленно; имѣешь ли что *про* запасъ? (для запаса)” [5, с. 149]. Отакі відмінності вбачає К. Сабов між місцевою розмовною та літературною мовою.

На нашу думку, мова цієї граматики є важкою і малозрозумілою, причина цього криється також у синтаксичних особливостях, наприклад, родовий посесивний тут вживається у позиції до іменника (“*Плодъ прилѣжности пчелъ есть мѣдъ*” [5, с. 4]), означення – після означуваного слова (“*Честный человекъ празднуетъ дни святочные*” [5, с. 4], “*Движеніе свѣтилъ небесныхъ*” [5, с. 141], “*Отецъ мой самъ воспитываетъ дѣтей своихъ*”, “*Это дѣло доброе*”, “*Онъ слыветъ человекомъ честнымъ*” [5, с. 171], “*Тому обучимся токмо тогда, если будемъ читати прилѣжно творенія писателей лучшихъ*” [5, с. 173]), а присудки – в кінці речення (“*Человекъ на образъ Божій сотворенъ*”, “*Легкій трудъ мало пользы приношаетъ*” [5, с. 4], “*Омиръ и Виргилій по своимъ твореніямъ славны*” [5, с. 141], “*Радость, коея виновники тебѣ извѣстны, была для меня неожиданною*” [5, с. 170], “*Дерево скоро вырастаетъ, которое вы мнѣ даровали*” [5, с. 171]). Недавнім К. Кішш вказує, що для розуміння російськомовних прикладів підручника потрібен був ще й словник. Дослідник припускає, що цей словник також міг бути корисним і для тих, хто читав

укладену К. Сабовим російськомовну антологію [11, с. 206–207]. Однак, на думку вченого, перш за все, він був корисною допомогою тим, хто вивчав “великоросійську” мову, безпосередньо для вивчення предметів, які викладалися в Ужгородській гімназії російською [12, с. 85].

“Короткий словарь”, укладений К. Сабовим, вміщено наприкінці підручника. До речі, сам автор називає цей словник по-різному, так у передмові він згадує про нього, як про “малый Русско-Мадярскій словарець” [5, с. II], а вже на с. 193 називає його просто “Короткій словарь” [5, с. 193]. Крім того, у передмові К. Сабов пояснює, чому він вирішив укласти цей словник: *“Наконецъ, для словъ техничныхъ и въ обыкновенной жизни неупотребляемыхъ прибавилъ я и малый Русско-Мадярскій словарець; – жаль, что Грамматика Русская, писаная для Русскихъ, требуетъ и словаря, но этому уже такъ быти, – мы не живемъ межъ обстоятельствами таковыми, между которыми съ возрастомъ познаній и въ знаніи языка возрастали бы, ибо мы воспитуемся въ иныхъ языкахъ, а собственному токмо побочно можемъ обучитися”* [5, с. II].

М.Лявинець-Угрин, аналізуючи працю К. Сабова, вказує, що основу словника складає переважно лексика церковнослов'янської та російської мов, хоча інколи автор наводить глоси “русинською” мовою (тут у значенні **“неукраїнською”!**) [3, с. 342–343]. Також дослідниця зараховує цю працю до надбань російсько-угорської та паралельно “русинської” лексикографії: “Перші ваговиті русинські (руські) словники з'явилися лем у 80-х роках XIX стороча. Сесе были двоязычні лексикони. <...> Так, за ініціативов ОСВВ К. Сабов написав свою *Грамматику письменнаго русскаго языка. По образцу лучшихъ авторовъ*, у конці котрої автор включив малый русько-мадярський глосарій. Словник згортатъ церковнославянську лексику. Особистость малого словника К. Сабова є у тому, ош до даяких слов на церковнославянському (руському) (під “руським” авторка має на увазі “російський”, а не “україн-

ський”. – А. Ч.) языку він подає глосы на народному русинському языку. <...> Сесь глосарій мож раховати первов пробов створеня русько-мадярського словника” [1, с. 268]; “Основу словаря Сабова преимущественно составляет лексика церковнославянского и русского языков. <...> В некоторых случаях в самом лексическом материале словаря автор прибегает к использованию глосс на русинском языке. <...> Словарь Сабова нельзя охарактеризовать как особо значимый, однако он в любом случае может считаться первой попыткой создания русско-венгерского словаря в Венгрии” [3, с. 342–343]. Ми можемо погодитися тільки з тим, що цей словник справді можна зарахувати до надбань угорської лексикографії через його перекладну угорську частину, і з тим, що він справді не є особливо значущим в історії закарпатської лексикографії. Однак “Короткий словарь” К. Сабова однозначно не можна зараховувати до надбань ані російської, ані так званої “русинської” (у значенні **“неукраїнської”!** – А. Ч.) лексикографії або навіть до обох, перш за все через його лексичний склад та мовні особливості.

“Короткий словарь” К. Сабова – це перекладний словник, який складається зі словникових статей на літери А–Я: А, Б, В, Г, Д, Е, Ж, З, И, І, К, Л, М, Н, О, П, Р, С, Т, У, Ф, Х, Ц, Ч, Ш, Щ, Ъ, Э, Ю, Я [КС, с. 193–254]. Як вже було вказано, словник розміщений наприкінці граматики. Його загальний обсяг складає 61 сторінку. Зауважимо, що в нумерації сторінок є певні неточності: у словнику пропущено колоноцифру 211, є дві колоноцифри з номером 217, а також замість порядкового номеру 202, тут вказано номер 102. Крім неточностей в нумерації, у частині словникових статей на літеру У замість кириличної літери як заголовну букву використовують грецьку Υ [КС, с. 246], а у декотрих словникових статтях на літеру Д заголовна буква передана курсивом [КС, с. 102 (202)].

К. Кішш вказує, що у словнику вміщено 3000–4000 слів та їхні відповідники угорською мовою [11, с. 206], а М. Лявинець-Угрин пише, що словник К. Сабова складається з 3200 словникових статей [3, с. 343].

Пропонуємо ознайомитися з кількістю словникових статей на кожну літеру алфавіту в наведеній нижче таблиці.

Таблиця 1.

<i>Літера</i>	<i>Кількість словникових статей</i>	<i>Сторінки</i>
А	27	193
Б	94	193–195
В	211	195–199
Г	65	199–200
Д	131	200–202
Е	33	202–203
Ж	63	203–204
З	145	204–206
И	142	206–209
І	6	209
К	133	209–213
Л	70	213–214
М	100	214–216
Н	140	216–218
О	101	218–220
П	384	220–227
Р	178	227–231
С	343	231–239
Т	134	239–242
У	135	242–246
Ф	16	246
Х	67	246–248
Ц	22	248–249
Ч	87	249–251
Ш	52	251–252
Щ	34	252–253
Ъ	8	253
Э	8	253
Ю	12	253–254
Я	23	254

За нашими підрахунками загалом тут вміщено 2964 словникові статті. Однак, оскільки словник укладено за алфавітно-гніздовим принципом (в одній словниковій статті може бути пода-

но декілька спільнокоренових слів), то кількість слів є набагато більшою, ніж кількість словникових статей, наприклад: **булатъ**, *aczel*, **булатный** *aczélból való* [КС, с. 195]; **ваяніе**, *vésés*; **ваяти**; **ваятель** [КС, с. 195] та інші. Здебільшого укладач подає повністю тільки заголовне слово, з якого і починається словотвірний ланцюжок: **вредъ**, *kár*, **-дѣти**, *ártani*, **-дный**, **-тель** [КС, с. 198]; **фырканіе**, *horkolás, szuszogás*, **-кати**, **-кнути**, **-кунъ** [КС, с. 246]; **фиглярѣти**, **фигляръ**, **-ка**, **-рскій**, **-рство** [КС, с. 246]. Інколи в словниковій статті наведено різнокореневі синоніми, наприклад: **Адамантъ**, **Алмазъ**, *gyémánt* [КС, с. 193]; **акрида**, **саранча**, *sáska* [КС, с. 193]; **броня**, *ránczél*, **панцырь** [КС, с. 195] та інші.

У реєстровій частині словника застосовано фонетико-етимологічний правопис. Заголовне слово відділяється від угорського відповідника комою. Одним із недоліків праці є відсутність наголосів, граматичних і стилістичних позначок. Однак до поодиноких іменників подано ремарку **мн.**, а до декотрих – форму називного та родового відмінків однини чи множини здебільшого без граматичних позначок: [*ságos ur*. **Баринъ**, **мн.и. бара**, *ur, pagu-* [КС, с. 193]; **бояринъ** (**мн. и. бояре бояра**). *előkelő ur, bojár* [КС, с. 194]; **кайма**, **каймы**, **каемъ**, *karima, vég, szegély, csipke, каймити* [КС, с. 209]; **клокъ**, (**клочья**) *nyaláb, csomó, pehely, rongy* [КС, с. 210]; [*lők*. **Родитель**, *ара*, **родители**, *szü-* [КС, с. 229]; **сласти**, **сласть**, *édességek* [КС, с. 234]; **щебень**, – **Р. бня**, *kőomladék, -нити* [КС, с. 252]. Подекуди до іменників укладач наводить зменшено-пестливі та збільшено-згрубілі форми, наприклад: **шканъ** **-пчикъ**, **-пецъ**, **-пище**, **-фецъ**, **-фикъ**, *szekrény, ruhatartó, -пный* [КС, с. 252].

Інколи до дієслів укладач наводить запитання, що вказує на відмінок залежного слова при керуванні: **внушати**, *befolyatni, becsepegtetni*, (**кому что**) [КС, с. 196]; **гроза**, *fenyegetés*, – **грозити**, **кому чьмъ** [КС, с. 200]; **довлѣтъ**, **что кому**, *elég* [КС, с. 201]; **до-могатися** *törekedni valamire*, (**чего**). [КС, с. 201]; **журити** (**кого**) *dorgálni, fejét mosni valakinek, hajporozni* [КС, с. 204]; **касатися**, **кос-нутися** **чего**, *ériteni*; – **до чего**, *vonatkozni, érdekelni* [КС, с. 210]; [*v.*

mit. Обладати чъмъ, birni, uralni [КС, с. 218]; *подозрительный, gyanus; -рѣвати, кого* [КС, с. 221]; *правити, (чъмъ) kormányozni, uralni, elrendelni, igazolni; -итель, -леніе* [КС, с. 223]; *пренебрегати, (чъмъ) megvetni, elhanyagolni, mulasztani* [КС, с. 224]; *[рачи-ти, о чемъ. Рачительность, рачительный* [КС, с. 229]; *слушати, кого – engedelmeskedni* [КС, с. 234]; *соровновати кому въ чемъ, vetélkedni; -аніе, -ватель* [КС, с. 236]; *ссылати, – со-слати, kiküldeni, elbocsátani, elűzni. számüzni -ся на кого, valakire hivatkozni, -ылка számüzés* [КС, с. 237]; *удовлетворити, -рати, кому kielégíteni* [КС, с. 243]. А в одній словниковій статті навіть вказано назву відмінка: *внимати, figyelni, (сѣ дат.)* [КС, с. 196].

Крім того, К. Сабов подекуди наводить в дужках особові форми дієслів, зокрема, тут фіксуємо форми 1 особи однини дійсного способу, 2 особи однини наказового способу, 3 особи однини умовного способу: *брити, (брѣю) borotválni, брильня, borbély műhely* [КС, с. 194]; *вопити, (вопію) felsóhajtani* [КС, с. 197]; *зрѣти (зрю), nézni, (зрѣю,) érne* [КС, с. 204]; *изъяти, изъимати, (емлю) kivenni, kiszabadítani, kivétel alá tenni* [КС, с. 208]; *клювьъ, csor; клевати, (клюю) [КС, с. 210]; (мню) vélek. Мнѣніе, vélemény, мнити, [КС, с. 215]; простити, megbocsátani, прощай! Isten veled! [КС, с. 226]; пусть, -скай будетъ, hadd legyen* [КС, с. 227]; *слыти (слыву), hirben lenni* [КС, с. 234]. Якщо дієслово є двовидовим, то автор до словникової статті із заголовним дієсловом недоконаного виду подає поруч форму доконаного, наприклад: *бухати, бухнути, döngetni, taszítani, meglökni* [КС, с. 195]; *кидати, кинути, dobni* [КС, с. 210]; *прощати -стити, megengedni, elbocsátani* [КС, с. 226]; *разоряти, -рити, pusztítani, dulni; -реніе, -ритель, -рительный* [КС, с. 228]; *сцѣпляти -пити, összekötni, összekapcsolni -ся, -ный, сцѣпка, сцѣпь, – összekötő* [КС, с. 239] та інші.

Однією з особливостей словника є те, що за допомогою відкривальної квадратної дужки слова, що стосуються однієї словникової статті, відділяються від іншої словникової статті, наприклад:

Весьма, nagyon. [снова́ти.

Весна, tavasz, весенный, ве- [КС, с. 195].

Зауважимо, що в цій праці, на відміну від оригіналу, слова чи морфеми, відділені відкривальною квадратною дужкою, завжди подаємо з нового рядка, окремо від попередньої та наступної словникових статей.

К. Сабов наводить у словнику не лише окремі лексеми, але й словосполучення, серед них також нерозкладні кількочленні термінологічні назви: *Адамово яблоко (райское), баня потовая, водяная, слуховой барабанъ* [КС, с. 193], *валовой торгъ, вмѣстительный знакъ* [КС, с. 195], *водяная болѣзнь* [КС, с. 197], *вязальныя иглы, гончая собака, горное училище* [КС, с. 199], *грамота, н. пр. договорная, дворянская, увольнительная, льготная, и т.д.* [КС, с. 199–200], *дательный падежъ, двоюродный братъ* [КС, с. 200], *дума державная* [КС, с. 102 (202)], *жалованная грамота, жезлъ пастырскій* [КС, с. 203], *жукъ золотой, заводъ стекольный, желѣзный* [КС, с. 204], *именительный падежъ, индійскій пѣтухъ* [КС, с. 208], *ищяя собака* [КС, с. 209], *количественное имя* [КС, с. 210], *лобное мѣсто* [КС, с. 213], *млекопитающія животныя, множественное число* [КС, с. 215], *нарицательное имя* [КС, с. 217-І], *земный поясъ, небесный* [КС, с. 223], *перочинный ножичекъ* [КС, с. 220], *превосходная степень* [КС, с. 224], *ратное поле, ратный станъ, ратный конь* [КС, с. 228–229], *самогласная буква* [КС, с. 231], *свѣтлое воскресеніе* [КС, с. 232], *сослагательное наклоненіе, сосцепитающія животныя, сохранныя казна* [КС, с. 236], *существительное имя* [КС, с. 238], *торговая казнь, точка съ запятою, третейскій судъ* [КС, с. 241], *убойный скотъ* [КС, с. 242], *фарфоровый заводъ* [КС, с. 246], *хлопчатая бумага* [КС, с. 247], *цвѣтная капуста* [КС, с. 248], *чалая лошадь* [КС, с. 249], *числительное имя* [КС, с. 250], *моровая язва* [КС, с. 254]. Ілюстративний матеріал у словнику поодинокий, поданий без паспортизації. Тут знаходимо словникову статтю, у котрій подано приклад до реєстрового слова з Євангелія від Івана 15:5.: *Рождіе, аѡ – азъ есмь лоза вы же, рождіе* [КС,

с. 230]. Те саме стосується і фразеологізмів *стати на дыби (дуба стати)* [КС, с. 102 (202)], *и такъ, и сяхъ* [КС, с. 239], *подойти на цыпкахъ (на цапки)* [КС, с. 248–249], *четъ или нечетъ? (цѣтъ, или нецѣтъ)* [КС, с. 250], *идти на штыки* [КС, с. 252].

До заголовного слова автор наводить один або декілька відповідників угорською мовою. Декотрі слова пояснюються описово, наприклад: *аханъ, háló melylyel vizahalat fognak* [КС, с. 193]; *вата-га, embertömeg, vadásztársulat; – hely, hol azok tanyáznak* [КС, с. 195]; *схимникъ a legzsigorubb szabályok alatti szerzetes, -ичество, -ица* [КС, с. 239]; *чалъ, kötél, melylyel vonszoltatnak vagy megkötettnék a vizijárművek -леніе, -литу* [КС, с. 249] та інші. М. Лявинець-Угрин зазначає, що в угорській частині часто трапляються неточності в перекладі [3, с. 343]. Також зауважимо, що подекуди в угорській частині немає пробілу між словами, наприклад: *багровица veresfolt a testen* [КС, с. 193] замість *veres folt a testen*.

У словнику К. Сабова знаходимо словникові статті, які складаються тільки з реєстрової частини без перекладу угорською: *Ветла, Ива* [КС, с. 195]; *взыскивати, взыскати, взыскъ* [КС, с. 196]; *виръ, водоворотъ, омутъ* [КС, с. 196]; *высокосный годъ, високость* [КС, с. 196]; *владѣтель, владѣніе* [КС, с. 196]; *[вати. Властолюбіе, властолюбство-]* [КС, с. 196]; *воображеніе, вообразимый* [КС, с. 197]; *высокопревосходительный* [КС, с. 198]; *дряхлый, дряхлецъ, -яхнути* [КС, с. 102 (202)]; *единоборство, -ствовати* [КС, с. 102 (202)]; *ехидный, ехидничати* [КС, с. 203]; *заботити, заботитися* [КС, с. 204]; *измѣнникъ, -нница, -нити* [КС, с. 207]; *изящный, изящность* [КС, с. 208]; *испытатель, испытъ, испытывати* [КС, с. 209]; *истребленіе, -бляти, -бити* [КС, с. 209]; *исцѣлитель, исцѣлители, -ляти* [КС, с. 209]; *любословіе, филологія* [КС, с. 214]; *любословъ, филологъ* [КС, с. 214]; *межевщикъ, – межевный* [КС, с. 214]; *обижати, -идѣти* [КС, с. 218]; *охотникъ, -ница* [КС, с. 219]; *[сто. Пированіе, -овати. пирше-]* [КС, с. 220]; *[ты. Побѣдоносный, ждати, -ди-]* [КС, с. 221]; *подвижникъ, -вижность -затися* [КС, с. 221]; *подражатель, -тельница* [КС, с. 221]; *пользовати -ся,*

полезный [КС, с. 222]; *попечитель, -тельница* [КС, с. 222]; *[ствомъ. Посредствовати, посред-]* [КС, с. 223]; *прелестникъ, -ный, -льстителъ, -льщати* [КС, с. 224]; *[льница. Пренебреженіе, -гатель, -]* [КС, с. 224]; *[рачити, о чемъ. Рачительность, рачительный,* [КС, с. 229]; *ребяческий, -ство, -читися* [КС, с. 229]; *рудокопіе, - рудоисканіе, - рудокопня* [КС, с. 230]; *руководствовати, -енный* [КС, с. 230]; *рукодѣльникъ, -ница, -ничати, -ня* [КС, с. 230]; *рухлый, рухлыти* [КС, с. 230]; *сугубица, - сугубный, - сугубый* [КС, с. 238]; *супити, хмурити -ся* [КС, с. 238]; *Тепломѣръ, Термометръ* [КС, с. 240]; *трехлиственный, -локотный, -лѣтіе, -мѣсячный, -стоппный, и т.д.* [КС, с. 241]; *удоліе, удолъ, удоль, долина* [КС, с. 243]; *хохлатый, -латѣти, -лачъ, -ликъ* [КС, с. 248]; *чирей, (чирякъ.)* [КС, с. 250]. Таких словникових статей ми нарахували 44.

Розглянемо фонетико-орфографічні особливості мови реєстрової частини словника К. Сабова:

1) збереження давнього **[e]** після шиплячих та **[j]**: *желѣзный* [КС, с. 204], *жемъ*, але паралельно *жомъ* [КС, с. 203], *пшено* [КС, с. 227], *чеботаръ, челобитѣе* [КС, с. 249], *черника, чернило, чернобурий, чернокнужіе* [КС, с. 250], *щегла, щека* [КС, с. 252];

2) збереження давніх **[o]** та **[e]** в етимологічних закритих складах: *дворъ* [КС, с. 194], *ровъ* [КС, с. 229], *для дровъ* [КС, с. 232], *стогъ* [КС, с. 237], *шепотъ* [КС, с. 251], *якоръ* [КС, с. 254];

3) збереження початкового **[je]**: *единожды* [КС, с. 102 (202)], але *однажды* [КС, с. 218], *единоборецъ, единоборство, единогласіе* та ін. [КС, с. 102 (202)];

4) вживання літери **ѣ** на позначення українського звука **[і]** та звукосполучення **[ji]**: *въдати, въдомо, вънчати* [КС, с. 198], *гнѣдый* [КС, с. 199], *довѣряти* [КС, с. 201], *жалѣти* [КС, с. 203], *ревѣти* [КС, с. 229], *умѣти* [КС, с. 244], *цѣлити, цѣпенѣти* [КС, с. 249], *поѣздка* [КС, с. 223], *ѣхати* [КС, с. 253], також *зіяти* [КС, с. 206], *сіяти* (те саме, що сяти. – А. Ч.) [КС, с. 233], *лишній* [КС, с. 213], *фіалка, хартія* [КС, с. 246]. Зауважимо, що автор наводить такі паралельні форми, як *решетка* і *ръшетка* [КС,

с. 229], *рѣсница і ресница* [КС, с. 231], *тлетворный, тлѣнность* [КС, с. 240]. У трактаті І. Франка “Із секретів поетичної творчості” (Львів, 1898) також також зустрічаємо вживання слова “рісниці” (“*А ті брівки – морські веселки, А рісниці – ластівячі крила*”) [10, с. 72]. На нашу думку, це може слугувати підтвердженням того, що у слові *рѣсница* [КС, с. 231] літера **ѣ** позначає саме український звук [i].

5) **жд і ж** на місці ***dj**: *вождельвати, вождь, возбуждати, вражда* [КС, с. 197], *всезиждатель* [КС, с. 198], *гражданинъ* [КС, с. 199], *дождь* [КС, с. 201], *жажда* [КС, с. 203], *зиждити* [КС, с. 206], *между*, але *межа, межевати* [КС, с. 214], *надежда* [КС, с. 216], *наслаждатися* [КС, с. 217-І], *нужда* [КС, с. 218], *осаждати* [КС, с. 219], *преждевременный* [КС, с. 224], *рождественный, рождіе* [КС, с. 230], *тождество*, але тут же *тожество* [КС, с. 240], *уроженецъ* [КС, с. 245], *страдати* [КС, с. 237], *бадьа* [КС, с. 193], *судья* [КС, с. 238];

6) **ч** на місці ***gt, *kt**: *дочь, дочка*, але на цій же сторінці *дщерь* [КС, с. 102 (202)], *беречи* [КС, с. 194], *жечи* [КС, с. 203], *занемочи* [КС, с. 205];

7) відсутність протетичних приголосних: *арбузь, аспидъ* [КС, с. 193], *имнъ*, але тут же *гимнъ* [КС, с. 208], *отдача, отпоръ, отрада, отсроченіе, отчаяніе* [КС, с. 219], *удити* [КС, с. 243];

8) різні рефлексі сполук **ъл, ъл, ѣр, ѣр**: *долбежъ, долбити* і тут же *довбати* [КС, с. 201], *молвити і мовити* [КС, с. 215], але *болтати* [КС, с. 194], *выбалтивати, выболтати* [КС, с. 198], *дополненіе* [КС, с. 201], *ползати, ползти* [КС, с. 222], *рудожелтый* [КС, с. 230], *столбъ, столпъ* [КС, с. 237], *толковати, толмачъ, толпа* [КС, с. 240], *челнъ, челнокъ* [КС, с. 249];

9) паралельне вживання повноголосних та неповноголосних форм: *беремя і тут же бремя, брадобрѣй* [КС, с. 194], *владѣти, -дѣлецъ*, але *влачити і волочити* [КС, с. 196], *градоборець* [КС, с. 199], *серьга і сережка* [КС, с. 233], *хладнокоровіе* [КС, с. 247], *храбрый* [КС, с. 248], *длань*, тут же *долонь* [КС, с. 201] і *ладонь*

[КС, с. 213], *жеребей* [КС, с. 203] і *жеребій* [КС, с. 204], *сторожъ* [КС, с. 237], *чрезъ* і паралельно *черезъ* [КС, с. 250];

10) відсутність спрощення: *сткло* і паралельно *стекло*, *стла-ти*, але *стелити* [КС, с. 237], *грустливый* [КС, с. 200], *жесткнути* [КС, с. 203], *празднество*, *празднословецъ* [КС, с. 223];

11) використання літери **ѡ** на позначення латинського звуку **[th]** або грецького **[Ѡ]**: *ѡиръ*, *-ный* [КС, с. 203], *риѡма*, *-мачъ*, *-мотво* / *рецъ* [КС, с. 229];

12) оглушення кінцевих дзвінких приголосних: *досухъ* [КС, с. 201], *терпухъ* [КС, с. 240];

13) позначення роздільної вимови на письмі за допомогою літер **ѣ** та **Ѣ**: *въюкъ*, *въюшка* [КС, с. 198], *изъяти*, *изъятіє* [КС, с. 208], *объятіє* [КС, с. 218], *пьяница* [КС, с. 227], *алевъзъ*, *вълость* [КС, с. 199], *запятки*, *запятнаніє* [КС, с. 205], *мясникъ* [КС, с. 216], *существительное имя* [КС, с. 238];

14) збереження написання **ѣ** та **Ѣ** вкінці слів, інколи помилкове: *вонъ*, *воплъ* (замість **ѣ**), *враль*, *врачъ* [КС, с. 197], *пылъ*, *пыль* [КС, с. 227], *тваръ*, *твердъ* [КС, с. 240], *тѣлохранитель* [КС, с. 242], *фарфоръ*, *флотъ*, *фонарь*, *фонтанъ*, *хабаръ* [КС, с. 246], *харчъ*, *хоботъ* [КС, с. 247], *хруцъ* [КС, с. 248], *цѣпъ*, *цѣль* [КС, с. 249], *янтаръ* [КС, с. 254]. Розглянемо також декотрі морфологічні особливості:

1) суфікс **-ость** в Н.в. іменників жіночого роду сучасної III відміни: *важность* [КС, с. 195], *вѣрность* [КС, с. 198], *зугнивость* [КС, с. 200], *домовитость* [КС, с. 201], *дряхлость* [КС, с. 102 (202)], *жадность* [КС, с. 203], *ласкавость* [КС, с. 213], *лютость* [КС, с. 214], *нѣжность* [КС, с. 218], *ревность* [КС, с. 229], *терпимость* [КС, с. 240], *щедрость* [КС, с. 252];

2) паралельне вживання закінчень **-іє**, **-ье** у Н. в. одн. ім. середнього роду: *балаканье* [КС, с. 193], *беззвучіє*, *безславіє*, *безсоніє*, *безчи-ніє*, *богознаменіє* [КС, с. 194], *говѣніє* [КС, с. 199], *задворье* [КС, с. 204], *межгоріє* [КС, с. 214], *нарѣчіє*, *невѣріє* [КС, с. 217-І], *переселеніє*, *пированіє* [КС, с. 220], *подножіє* [КС, с. 221], *предмѣстіє*

[КС, с. 224], *приморье, причастіе* [КС, с. 225], *противорѣчіе* [КС, с. 226];

3) повна нестягнена форма прикметників: *Адамово яблоко (райское); адскій ая, ое; алый, ая, ое; баня потовая, водяная* [КС, с. 193], *гончая собака, горное училище* [КС, с. 199], *игреній, яя, ее* [КС, с. 206], *легкое, лобное мѣсто* [КС, с. 213];

4) вживання закінчень **-ый** (рідко **-ой**), **-ій** у Н. в. одн. прикм. чол. роду, наприклад: *жукъ золотой* [КС, с. 204], *родовой; (ый)* [КС, с. 230], *але всенародный* [КС, с. 198], *достойный, дохлый* [КС, с. 201], *казенный* [КС, с. 209], *кочевый, -чевный* [КС, с. 212], *прѣсный* [КС, с. 226], *поярковый, земный поясъ, небесный* [КС, с. 223], *холостый* [КС, с. 247], *лишній* [КС, с. 213], *тарабарскій* [КС, с. 239], *хлипкій* [КС, с. 247];

5) дієслова у неозначеній формі з суфіксом **-ти**: *аукати, ахати, багрити* [КС, с. 193], *брести, брити* [КС, с. 194], *вабити* [КС, с. 195], *вселяти* [КС, с. 198], *глядѣти, годитися* [КС, с. 199], *гуляти* [КС, с. 200], *добавляти, докучати* [КС, с. 201], *завѣтрѣти* [КС, с. 204], *запечалитися* [КС, с. 205], *злити, знобити* [КС, с. 206], *изнѣжити; -ся* [КС, с. 207], *також нѣжити* [КС, с. 218], *капати* [КС, с. 210], *також крапати* [КС, с. 212], *кидати, кинути* [КС, с. 210], *копѣти, корити, крѣпити* [КС, с. 212], *лелѣти, ловити* [КС, с. 213], *мазати, мекати* [КС, с. 214], *мстити* [КС, с. 215], *охати* [КС, с. 219], *плавити; -ся* [КС, с. 220], *повторяти* [КС, с. 221], *супити, хмурити -ся* [КС, с. 238], *сягати, сякнути* [КС, с. 239], *творити, терзати, томити, -ся, тонутти* [КС, с. 240], *тягаться, ублажати* [КС, с. 242], *узаконити* [КС, с. 244], *уступати* [КС, с. 245], *хлипати* [КС, с. 247], *чавкати, чахнути, чванитися* [КС, с. 249], *чиркати* [КС, с. 250], *щадити, щебетати* [КС, с. 252], *щемити* [КС, с. 253], *ярити, -ся* (ви-являти зло, лють) [КС, с. 254];

6) суфікс **-ова-** в дієсловах: *безвѣрствовати* [КС, с. 194], *вас-толюбствовати* [КС, с. 196], *возшествовати, волхвовати, воро-вати* [КС, с. 197], *жаловати, жаловатися* [КС, с. 203], *здравство-вати* [КС, с. 206], *ликовати* [КС, с. 213], *любоватися* [КС, с. 214],

обнародовати [КС, с. 218], преслѣдовати [КС, с. 224], пророковати [КС, с. 226], ревновати, рисовати [КС, с. 229], тасовати [КС, с. 240], чаровати [КС, с. 249].

Значну частину словника К. Сабова складає церковнослов'янська лексика, а також лексика, запозичена з інших мов через посередництво старо(церковно)слов'янської: *алканіє* [КС, с. 193] (ст.сл. *алѣканиѣ* [СУС, с. 13]), *алчба* [КС, с. 193] (ст. сл. *алѣчьба* [СУС, с. 13]), *бдѣти* [СУС, с. 24] (ст.сл. *вѣдѣти* [СУС, с. 24]), *благоволеніє* [КС, с. 194] (ст.сл. *благоволѣніє* [СУС, с. 18]), *блюстителъ* [КС, с. 194] (ст.сл. *блюститѣль* [СУС, с. 21]), *блюсти* [КС, с. 194] (ст.сл. *блюсти* [СУС, с. 21]), *богоборецъ* [КС, с. 194] (ст. сл. *богоборѣць* [СУС, с. 21]), *богоносець* [КС, с. 194] (ст.сл. *богоносьць* [СУС, с. 22]), *бракъ* [КС, с. 194] (ст.сл. *бракъ* [СУС, с. 23]), *брачный* [КС, с. 194] (ст.сл. *брачѣный* [СУС, с. 24]), *брань* [КС, с. 194] (ст.сл. *бранѣ* [СУС, с. 23]), *бремя* [КС, с. 194] (ст.сл. *время* [СУС, с. 24]), *владѣти* [КС, с. 196] (ст.сл. *владѣти* [СУС, с. 28]), *власть* [КС, с. 196] (ст.сл. *власть* [СУС, с. 28]), *влячити* (поруч з *волочити*) [КС, с. 196] (ст.сл. *влячѣти* [СУС, с. 29]), *возбраняти* [КС, с. 197] (ст.сл. *възбранѣти* [СУС, с. 33]), *востокъ* [КС, с. 197] (ст.сл. *въстокъ* [СУС, с. 40]), *вражда* [КС, с. 197] (ст.сл. *вражда* [СУС, с. 30]), *врачъ* [КС, с. 197] (ст. сл. *врачѣ* [СУС, с. 30]), *глаголѣ* [КС, с. 199] (ст.сл. *глаголѣ* [СУС, с. 45]), *десница* [КС, с. 201] (ст.сл. *дѣсница* [СУС, с. 53]), *дланъ* [КС, с. 201] (ст.сл. *дланѣ* [СУС, с. 53]), *древле* [КС, с. 102 (202)] (ст.сл. *дрѣвлѣ* [СУС, с. 57]), *дщерь* [КС, с. 102 (202)] (ст.сл. *дѣшѣти* [СУС, с. 59]), *жезлѣ* [КС, с. 203] (ст.сл. *жѣзлѣ* [СУС, с. 65]), *жертва* [КС, с. 203] (ст.сл. *жѣртѣ* [СУС, с. 64]), *жребій* [КС, с. 204] (ст.сл. *жрѣби* [СУС, с. 65]), *идолѣ* [КС, с. 206] (ст.сл. *идолѣ* [СУС, с. 74]), *икона* [КС, с. 208] (ст.сл. *икона* [СУС, с. 79]) та багато інших.

У декотрих словникових статтях автор подає до реєстрового слова загальноновживаний або місцевий відповідник, які зафіксовано й у інших українських словниках, зокрема у “Русько-мадярському словарі” Л. Чопея (Будапешт, 1883), “Словарі української

мови” за редакцією Б. Грінченка (Київ, 1907–1909; тут послуго-
вується виданням 1958–1959 рр.), “Словнику української мови”
в 11 томах (Київ, 1970–1980) та “Словнику закарпатської говірки
села Сокирниця Хустського району” І. Сабадоша (Ужгород, 2008):

1. *Аукати, kiáltani valakire, (гойкати)* [КС, с. 193] (пор. з *гойка-
ти* [Грін., т. 1, с. 299; ССк, с. 50; Чоп., с. 55]);

2. *Блевати, körni, hánni (блювати)* [КС, с. 194] (пор. з *блювати*
[Грін., т. 1, с. 76; СУМ, т. 1, с. 204; Чоп., с. 14]);

3. *Бълка, tókus (вывирка,)* [КС, с. 195] (пор. із *вывирка* [Чоп.,
с. 14] та *вивірка* [Грін., т. 1, с. 149; СУМ, т. 1, с. 365]);

4. *Винарь, vinczelér, (винциль)* [КС, с. 196];

5. *Гоготати, gágogni, hákogni, csacsogni, röhögni (риготати)*
[КС, с. 199] (пор. з *реготати* [Грін., т. 4, с. 10; ССк, с. 306; СУМ, т. 8,
с. 479; Чоп., с. 341]);

6. *Двоекалка, két kerekű szekér (тельга)* [КС, с. 200] (пор. з
тельга [Чоп., с. 391], див. також *телига* [Грін., т. 4, с. 253]);

7. *Двойни, ikrek, (двойнята)* [КС, с. 200] (див. *двійнята* [Грін.,
т. 1, с. 362]);

8. *Долбити, vézni, (довбати)* [КС, с. 201] (пор. з *довбати* [Грін.,
т. 1, с. 401; СУМ, т. 2, с. 329; Чоп., с. 72]);

9. *Дыба, hinta, buk, стати на дыби (дуба стати)* [КС,
с. 102 (202)] (пор. зі *ставати (стати) дуба (дубом)* [СУМ, т. 2,
с. 428], див. також *на дыби ставати (зводиться і т. ін.)* [СУМ, т. 2,
с. 269]);

10. *Изгара, gyomorhév, zaħa (зага)* [КС, с. 207] (пор. із *зага* [Грін.,
т. 2, с. 23; ССк, с. 91; Чоп., с. 98]);

11. *Индійскій пѣтухъ, rókaakakas (пулякъ)* [КС, с. 208] (пор. з *пу-
ляк* [Грін., т. 3, с. 499]);

12. *[цухъ] Истопникъ, kályhafűtő (пе-* [КС, с. 209] (тобто *пецухъ*
– А.Ч.) (пор. з *пецухъ* [Чоп., с. 257]);

13. *Карета, kocsi, szekér. – тникъ, kerékgyártó, колесникъ (коле-
сарь)* [КС, с. 210] (пор. з *колесарь* [ССк, с. 147; Чоп., с. 152]);

14. *Кустъ, szőlőcsutka, ceset, kézfej, bojt (кутица)* [КС, с. 210]

(пор. з *китиця* [Грін., т. 2, с. 241; СУМ, т. 4, с. 155; Чоп., с. 148]);

15. *Конюхъ, lovász (конюхаръ)* [КС, с. 212] (пор. з *конюхарь* [Чоп., с. 155], див. також *конюхарити* [Грін., т. 2, с. 279]);

16. *[зинщикъ. Корзина, kosár (кошаръ)]*– [КС, с. 212] (пор. з *кошар* [Грін., т. 2, с. 296; ССк, с. 152]);

17. *Костеръ, táglya farakás, pozdorja, (паздерья)* [КС, с. 212] (пор. з *паздъря* [Чоп., с. 246], *паздір'я* [Грін., т. 3, с. 87], див. також *паздіре* [ССк, с. 216]);

18. *Молвити, mondani (мовити)* [КС, с. 215] (пор. з *мовити* [Грін., т. 2, с. 437; СУМ, т. 4, с. 769; Чоп., с. 187]);

19. *Насморкъ, nátha, (натга)* [КС, с. 217-І] (пор. з *натха* [Грін., т. 2, с. 529; Чоп., с. 208] і *надха* [ССк, с. 185]);

20. *[ликъ] Натопырь, szárnyasegér, (ли-* [КС, с. 217-І] (тобто *лиликъ* – А.Ч.) (пор. з *лиликъ* [Чоп., с. 81], *лилик* [Грін., т. 2, с. 359; СУМ, т. 4, с. 485]);

21. *Натошакъ, étlenül, (натгче)* [КС, с. 217-І] (пор. з *натще* [Грін., т. 2, с. 529; СУМ, т. 5, с. 221], див. також *наще* [ССк, с. 202; ; Чоп., с. 209]);

22. *Объдня, mise, (служба)* [КС, с. 218] (пор. зі *служба* [Грін., т. 4, с. 153; СУМ, т. 9, с. 377; Чоп., с. 366], див. також *объдня* [Чоп., с. 227], *обідня* [СУМ, т. 5, с. 504]);

23. *Перчатка, keztyű, (рукавица)* [КС, с. 220] (пор. з *рукавиця* [Грін., т. 4, с. 86; СУМ, т. 8, с. 905; Чоп., с. 352]);

24. *Погребъ рпсче, винный (пивница)* [КС, с. 221] (пор. з *пивниця* [Грін., т. 3, с. 150; ССк, с. 229; СУМ, т. 6, с. 350; Чоп., с. 258]);

25. *Польза, haszon, előny, nyereség, (хосенъ)* [КС, с. 222] (пор. з *хосен* [Грін., т. 4, с. 411; ССк, с. 404; СУМ, т. 11, с. 132]);

26. *Проволока, sodrony, (дротъ)* [КС, с. 226] (див. *друтъ* [Чоп., с. 81]);

27. *Прозвание, vezetéknév. – (прозвище)* [КС, с. 226] (пор. із *прѣзвище* [Чоп., с. 163] (у словнику Чопея літера *ѣ* використовується на позначення рефлексів давнього [о] в етимологічних за-

критих складах. – А.Ч.), *прузвище* [ССк, с. 296], *прозвище* [СУМ, т. 8, с. 182]];

28. Пуля, *puskagolyó* (**куля**) [КС, с. 226] (пор. з куля [Грін., т. 2, с. 323, СУМ, т. 4, с. 392; Чоп., с. 163]];

29. [заушниця. Сержа, сережка, *fülbevaló* [КС, с. 233] (пор. із заушниця [Грін., т. 2, с. 112; СУМ, т. 3, с. 63, 373; Чоп., с. 113], див. також завушниці [ССк, с. 90]];

30. Сквозь. *keresztül* (**скрузь**) – зити, – зный, нный вьтрь, *szélhuzan* [КС, с. 233] (пор. зі скрòзь [Чоп., с. 364]];

31. Скорнякъ, (**кучньрь,**) – ячество [КС, с. 233] (пор. з кушньрь [Чоп., с. 165], кушнрь і кушнir [Грін., т. 2, с. 336], кушнir [СУМ, т. 4, с. 425]];

32. Смуглый, *barna, feketebarna*, (**барнастый**), – лость, – ловатый, – атость, – льти [КС, с. 234] (пор. з барнастый [Чоп., с. 8] і барнастый [Грін., т. 1, с. 31]];

33. [(суньголовъ.) Стремглавъ, *fejfel lefelé* [КС, с. 237] (пор. зі суньголов [Грін., т. 4, с. 229; СУМ, т. 9, с. 844], суньголовов [ССк, с. 346]];

34. Стлати, *vetni*, (**стелити.**) [КС, с. 237] (пор. зі стелити [Грін., т. 4, с. 202; СУМ, т. 9, с. 682; Чоп., с. 379]];

35. Сутки, *egunap és éjjel* (**доба**) – точный [КС, с. 238] (пор. з доба [Грін., т. 1, с. 395; СУМ, т. 2, с. 316; Чоп., с. 71]];

36. Сыворотка, *savó, szendice*, (**жендица.**) точный [КС, с. 239] (пор. з жентиця [Грін., т. 1, с. 479; ССк, с. 84; СУМ, т. 2, с. 519; Чоп., с. 91]];

37. Таратайка *közönséges szekér*, (**тарадайка.**) [КС, с. 239] (пор. з тарадайка [Грін., т. 4, с. 247; СУМ, т. 10, с. 38], див. також тарарайка [Чоп., с. 390], таратайка [СУМ, т. 10, с. 39]];

38. Тетка, *padgyéne* (**тютка**). [КС, с. 240];

39. Тормоштити, *tépní, kuszálni, rángatni, ránczigálni*, – (**торносити,**) -шеніе [КС, с. 241] (див. тормосити [Чоп., с. 396]];

40. (**Кминъ**) Тминъ, *kőtény, kőtényutag* [КС, с. 240] (пор. з кминъ [Чоп., с. 150], кмин [СУМ, т. 4, с. 195]];

41. Хозяинъ, *háziur, gazda* (**газда**) мн. -аева, -айка, -яйскій, -яйство,

-ственный, -ствовати [КС, с. 247] (пор. з *газда* [Чоп., с. 63] (літера г тут позначає звук [g]. – А.Ч.), *газда* [Грін., т. 1, с. 345; ССк, с. 55; СУМ, т. 2, с. 12]);

42. *Хоругъъ, templomi zászló [lobogó (кураговъ)]* [КС, с. 248] (пор. з *кураговъ* [Чоп., с. 164]);

43. *Цыпки, lábuļ, gerezd, подойти на цыпкахъ (на цанки) lábajhegyen jönni* [КС, с. 248–249] (пор. з *цанкы* [Чоп., с. 422] і *цанки* [Грін., т. 4, с. 422]);

44. *Чаща sürüség, sürü erdő (хаща.)* [КС, с. 249] (пор. з *хаща* [Грін., т. 4, с. 389; ССк, с. 402; СУМ, т. 11, с. 32]);

45. *Четъ ráros szám четъ или нечетъ? (цѣтъ, или нецѣтъ)* [КС, с. 250] (див. *цѣт* [Грін., т. 4, с. 434]);

46. *Чирей, (чирякъ.)* [КС, с. 250] (пор. з *чирякъ* [Чоп., с. 428], *чиряк* [Грін., т. 4, с. 463; СУМ, т. 11, с. 328]);

47. *Чихати, – чхати – хнути, tüsszenteni (кихати)* [КС, с. 250] (пор. з *кыхати* [ССк, с. 143]);

48. *Шкворень, rudszeg, (сворень)* [КС, с. 252] (пор. зі *сворінь* [Грін., т. 4, с. 111; ССк, с. 328; СУМ, т. 9, с. 100]).

Саме наведені вище слова М. Лявинець-Угрин у своїх працях характеризує як “глоси русинською мовою” (у значенні “**неукраїнською!**” – А. Ч.) [3, с. 343; 1, с. 268]. Як бачимо, наявність більшості з цих слів у словниках не лише місцевих авторів, але й авторів і упорядників з інших територій України, цілком спростовують це твердження.

Зауважимо, що це далеко не всі діалектизми та загально-вживані слова, які є у “Короткому словарі” К. Сабова. Тут також знаходимо: *беречи* [КС, с. 194; Грін., т. 1, с. 52], *боцанъ* [КС, с. 194] (пор. з *боцянь* [Чоп., с. 17], *боцюн, боцян* [Грін., т. 1, с. 90; СУМ, т. 1, с. 223]), *буторъ* [КС, с. 195; Чоп., с. 21] (пор. з *бутор* [ССк, с. 33]), *бухати* [КС, с. 195; ССк, с. 33; СУМ, т. 1, с. 267; Чоп., с. 21], *вздохнути* [КС, с. 196; Чоп., с. 29] (пор. з *вздохнути* [ССк, с. 37]), *воздухъ* [КС, с. 197; Чоп., с. 35] (пор. із *воздух* [Грін., т. 1, с. 248; ССк, с. 40], *вонь* [КС, с. 197; ССк, с. 40], *востокъ* [КС, с. 197; Чоп., с. 38] (пор. з *восток* [ССк, с. 41]), *вредъ, -дѣти, -дній* [КС, с. 198] (пор. з *вре-*

дити [Чоп., с. 39], вред, вредити, вредный [ССк, с. 42], вредний [СУМ, т. 1, с. 758]), *гикнути* (те саме, що кричати) [КС, с. 199] (пор. з *гивкнути* [ССк, с. 47]), *грабити* [КС, с. 199; ССк, с. 52], *грозити* [КС, с. 200; ССк, с. 53; СУМ, т. 2, с. 173; Чоп., с. 60], *даже* [КС, с. 200; ССк, с. 60], *дарити, овати* [КС, с. 200; Грін., т. 1, с. 358; ССк, с. 60; СУМ, т. 2, с. 212; Чоп., с. 65], *двигати* [КС, с. 200; ССк, с. 61; СУМ, т. 2, с. 217; Чоп., с. 66], *добувати* [КС, с. 201; ССк, с. 66; Чоп., с. 71], *долонь* [КС, с. 201; ССк, с. 71; Чоп., с. 76], *жадность* [КС, с. 203] (пор. з *жадність* [Чоп., с. 90], *жадность* [ССк, с. 83]), *жажда* [КС, с. 203; ССк, с. 83; Чоп., с. 90], *жалоба* [КС, с. 203; ССк, с. 83; СУМ, т. 2, с. 506; Чоп., с. 90], *желати* [КС, с. 203; ССк, с. 84; Чоп., с. 91], *жельзный* [КС, с. 204; Чоп., с. 91] (пор. з *железный* [ССк, с. 84], *железный* [Грін., т. 1, с. 478]), *заболѣвати, -лѣти* [КС, с. 204] (пор. із *заболѣти* [Чоп., с. 91], *заболіти* [Грін., т. 2, с. 7; ССк, с. 87; СУМ, т. 3, с. 25]), *забота, заботитися* [КС, с. 204; ССк, с. 87], *завѣщати* [КС, с. 204; Чоп., с. 98] (пор. із *завіщати* [ССк, с. 90]), *заграничный* [КС, с. 204; ССк, с. 93; Чоп., с. 100] (пор. із *заграничний* [СУМ, т. 3, с. 92]), *занемочи* [КС, с. 205; ССк, с. 104], *западѣ, -ный* [КС, с. 205; Чоп., с. 106] (пор. із *запад, западный* [ССк, с. 105]), *зѣбнути* [КС, с. 206; Чоп., с. 128] (пор. із *иззябнути* [ССк, с. 133]), *искушати* [КС, с. 208; ССк, с. 134] (див. *искусити* [Чоп., с. 138]), *испортити* [КС, с. 208; ССк, с. 134], *калити* [КС, с. 209; ССк, с. 137; Чоп., с. 141], *кой, кій* [КС, с. 210] (пор. з *кый* [ССк, с. 142]), *клевета* [КС, с. 210; ССк, с. 144; Чоп., с. 149], *ковачѣ* [КС, с. 212; Чоп., с. 151] (пор. з *ковач* [Грін., т. 2, с. 260; ССк, с. 146; СУМ, т. 4, с. 202]), *корити* [КС, с. 212; ССк, с. 150; СУМ, т. 4, с. 291; Чоп., с. 156], *кромѣ* [КС, с. 212; Чоп., с. 161] (пор. з *кроме* [ССк, с. 154]), *крѣпити, -пкій* [КС, с. 212; Чоп., с. 163] (пор. також з *крѣпкий* [Чоп., с. 163], *кріпкий* [Грін., т. 2, с. 309; ССк, с. 154; СУМ, т. 4, с. 357]), *кутасѣ* [КС, с. 213] (пор. з *кутас* [Грін., т. 2, с. 332; СУМ, т. 4, с. 417]), *мерзити, -зкій* [КС, с. 214–215; Грін., т. 2, с. 418; ССк, с. 170; Чоп., с. 183] (пор. також з *мерзкий (ый)* [Чоп., с. 183], *мерзкий* [(ССк, с. 170)], *наперсникѣ* [КС, с. 217-I; Чоп., с. 203] (пор. з *наперсник* [ССк, с. 191]), *нарушати, -ити* [КС, с. 217-I; ССк, с. 195],

начало [КС, с. 217-І; ССк, с. 201; СУМ, т. 5, с. 233; Чоп., с. 208], *обида* [КС, с. 218; ССк, с. 201; Грін., т. 3, с. 9; СУМ, т. 5, с. 500; Чоп., с. 221], *обижати, -идѣти* [КС, с. 218; ССк, с. 211; СУМ, т. 5, с. 500] (пор. також з *обидити* [ССк, с. 211; СУМ, т. 5, с. 500; Чоп., с. 221]), *Пава* [КС, с. 220; ССк, с. 215; Грін., т. 3, с. 85; СУМ, т. 6, с. 7; Чоп., с. 245], *пища* [КС, с. 220; ССк, с. 229], *плѣнь* [КС, с. 221] (пор. з *плін* [ССк, с. 233]), *портити* [КС, с. 222; ССк, с. 263], *почка* [КС, с. 223; ССк, с. 275–276; Чоп., с. 298], *празднество, -дникъ* [КС, с. 223; Чоп., с. 300] (пор. також з *празденство, праздникъ, празникъ* [Чоп., с. 300], *празник* [ССк, с. 279; Грін., т. 3, с. 401; СУМ, т. 7, с. 512]), *пушка* [КС, с. 227; ССк, с. 304; Грін., т. 3, с. 503; СУМ, т. 8, с. 412; Чоп., с. 331], *саранча* (поруч з *акрида*) [КС, с. 193; ССк, с. 327; СУМ, т. 9, с. 58; Чоп., с. 356], *сваръ* [КС, с. 232; Чоп., с. 356] (пор. зі *свар* [Грін., т. 4, с. 103; СУМ, т. 9, с. 65]) поруч із загальноукраїнськими *свара* [КС, с. 232; Грін., т. 4, с. 103; СУМ, т. 9, с. 65; Чоп., с. 356] та *сварка* [КС, с. 232; Грін., т. 4, с. 103; СУМ, т. 9, с. 65], *свита* [КС, с. 232; ССк, с. 328; Грін., т. 4, с. 107; СУМ, т. 9, с. 76; Чоп., с. 357], *сѣверъ, -рный, -ровосточный* (те саме, що північ, північний, північно-східний) [КС, с. 239] (пор. з *сѣверъ, сѣверный* [Чоп., с. 388], *сівер* [ССк, с. 330]), *случай* [КС, с. 234; Грін., т. 4, с. 154; ССк, с. 335; СУМ, т. 9, с. 384; Чоп., с. 366], *сокъ* [КС, с. 235] (пор. із *сѡкъ* [Чоп., с. 370], *сок* [ССк, с. 337]), *сохраняти* [КС, с. 236; ССк, с. 338] (див. також *сохранити* [Чоп., с. 372]), *стихъ* [КС, с. 237; Чоп., с. 380] (пор. зі *стих* [Грін., т. 4, с. 205; ССк, с. 342]), *страдати* [КС, с. 237; ССк, с. 343; СУМ, т. 9, с. 746; Чоп., с. 381], *таяти* [КС, с. 240; ССк, с. 349], *убывати* [КС, с. 243; ССк, с. 358], *убытокъ* [КС, с. 243] (пор. з *убыток* [ССк, с. 358]), *фигля* [КС, с. 246; Чоп., с. 415] (пор. з *фігля* [ССк, с. 399]), *фигляръ, -ка, -рскій, -рство* [КС, с. 246] (пор. з *фигляръ* [Чоп., с. 415], *фігляръ, фіглярька, фіглярство* [ССк, с. 399], *фігляр, фіглярка, фіглярство* [СУМ, т. 10, с. 583], *фіглярський* [СУМ, т. 10, с. 584]), також *фиглярити* [КС, с. 246], *хотя* (те саме, що хоча) [КС, с. 248; ССк, с. 404–405; Чоп., с. 420], *червленець, -еница, -леннѣти* [КС, с. 250] (пор. з *челлениця, челленіти* [ССк, с. 413]), *чувство, -вовати, -ваніе* [КС, с. 251;

ССк, с. 417–418] (пор. із *чувство, чувствовати* [Чоп., с. 430], *чувство, чувствовати, чувствоване* [ССк, с. 417–418]), *чуга* [КС, с. 251; Грін., т. 4, с. 475; СУМ, т. 11, с. 372], *ьда* [КС, с. 253; Чоп., с. 437] (пор. з *їда* [Грін., т. 2, с. 196; ССк, с. 136; СУМ, т. 4, с. 58]), *югъ* [КС, с. 254; Чоп, с. 438] (пор. з *юг* [ССк, с. 427]), *южный* [КС, с. 254; ССк, с. 427; Чоп, с. 438], *гуртомъ* [КС, с. 200] (пор. з *гуртом* [Грін., т. 1, с. 342; СУМ, т. 2, с. 197]), *губанъ* [КС, с. 200] (пор. з *губань* [Грін., т. 1, с. 335; СУМ, т. 2, с. 186]), *доля* [КС, с. 201; Грін., т. 1, с. 418; СУМ, т. 2, с. 360], *до-чка* [КС, с. 102 (202); Грін., т. 1, с. 437; СУМ, т. 2, с. 400], *зять* [КС, с. 206; Грін., т. 2, с. 191; СУМ, т. 3, с. 744], *корчма* [КС, с. 209; Грін., т. 2, с. 289; СУМ, т. 4, с. 302], *опричь* [КС, с. 219] (пор. з *опріч* [Грін., т. 3, с. 60; СУМ, т. 5, с. 730]), *ныха* [КС, с. 227] (пор. з *ниха* [Грін., т. 3, с. 155; СУМ, т. 6, с. 370]), *радуга* [КС, с. 227; СУМ, т. 8, с. 441], *туга* [КС, с. 242; СУМ, т. 10, с. 310] та інші.

У передмові до граматики К. Сабов вказує, що його словник складається зі **“словъ техничныхъ и въ обыкновенной жизни неупотребляемыхъ”** [5, с. II]. Щоб показати, чи відповідає це твердження дійсності та яким насправді є лексичний склад словника К. Сабова, наведемо такі виокремлені тематичні групи лексики:

1) мовознавча термінологія: *вмѣстительный знакъ* [КС, с. 196], *дательный падежъ* [КС, с. 200], *дѣепричастіе* [КС, с. 102 (202)], *запятая* [КС, с. 205], *именительный падежъ* [КС, с. 208], *количественное имя* [КС, с. 210], *множественное число* [КС, с. 215], *мѣстоименіе* [КС, с. 216], *нарицательное имя* [КС, с. 217-I], *превосходная степень* [КС, с. 224], *самогласная буква* [КС, с. 231], *словопроизведение, словосочиненіе, слогъ* [КС, с. 234], *составительное наклоненіе* [КС, с. 236], *существительное имя* [КС, с. 238], *точка, точка съ запятою* [КС, с. 241], *числительное имя* [КС, с. 250];

2) лексика, пов'язана з церковно-релігійним життям та обрядовістю: *богоборецъ, богознаменіе, богоносецъ, богохуліе* [КС, с. 194], *духъ, ересь, -тикъ* [КС, с. 102 (202)], *икона, инокъ, -иня* [КС, с. 208] і тут же *монахъ –аше-ство* [КС, с. 215], *схимникъ, -иче-ство, -ица* [КС, с. 239], *іерей, Іисусъ* [КС, с. 209], *кадило, -льница,*

-диту [КС, с. 209], *настоятель, -ство* [КС, с. 217-І], *объдня (служба)* [КС, с. 218], *понамаръ, -мариха* [КС, с. 222], *православіе* [КС, с. 223], *преблаженный* [КС, с. 223], *предхраміе* [КС, с. 224], *присно, приходъ, причастіе, причетъ* [КС, с. 225], *пророковати* [КС, с. 226], *пустосвятъ* [КС, с. 226], *риза* [КС, с. 229] і *ряса* [КС, с. 231], *рождественный* [КС, с. 230], *санъ* [КС, с. 231], *свѣтлое воскресеніе, святотатець, -татство* [КС, с. 232], *треблаженный* [КС, с. 241], *утварь* [КС, с. 245], *христосованіе* [КС, с. 248], *часовня* [КС, с. 249]. Також зустрічаємо назви, пов'язані з дохристиянськими віруваннями давніх слов'ян, наприклад, *Перунъ* [КС, с. 220], *Русалка* [КС, с. 230].

3) військова лексика та лексика, пов'язана з козацькою добою: *арчакъ, атаманъ* [КС, с. 193], *броня* (тут же *панцырь*), *булатъ, ватага* [КС, с. 195], *гетманъ* [КС, с. 199], *збруя* [КС, с. 205], *кинжалъ, кольчуга* [КС, с. 210], *копье* [КС, с. 212], *пуля* (тут же *куля*) [КС, с. 226], *курокъ, латы, латникъ, литавра* [КС, с. 213], *неволя, -ольникъ, -ца, -ный* [КС, с. 217-І], також *плѣнити, плѣнникъ, -нитель, плѣнъ* [КС, с. 221], *оборона, -няти, -нити* [КС, с. 218], *полковникъ, полководець, полкъ* [КС, с. 222], *пушка, -шкаръ, пѣхота* [КС, с. 227], *ратникъ, ратный, -ное поле* [КС, с. 228], *р. станъ, ратн. конь, рать* [КС, с. 229], *рыцаръ, -рскій, -рство* [КС, с. 231], *сеймъ, -мовий* [КС, с. 232], також *соймъ*, поруч із *сонмище* [КС, с. 236], *стрѣла, -лець* [КС, с. 238], *сѣча, таборъ* [КС, с. 239], *хоругвѣ (кураговѣ)* (перше – у значенні “церковний прапор”, друге – “прапор”) [КС, с. 248], *чеканъ* [КС, с. 249], *шишакъ* (також на цій сторінці *шлемъ*), *шпага, шпора, штыкъ* [КС, с. 252], *щитъ* [КС, с. 253]. Однак тут також знаходимо лексеми *шаравары* [КС, с. 251] та *хохолъ* [КС, с. 248], які, на жаль, вказують на московську візію козацтва та українства;

4) морська та судноплавна термінологія: *весло* [КС, с. 195], *вътрило* [КС, с. 199] і паралельно *парусъ, -сити, -сникъ* [КС, с. 220], *корабль, -бельщикъ, кораблекрушеніе, -плаваніе, корма, кормило, кормщикъ* [КС, с. 212], *лодка, ошникъ* [КС, с. 213], *приморье, пристань* [КС, с. 225], *сайдакъ, сайка, саечка, -ечникъ* [КС, с. 231], *судно*

[КС, с. 238], *флотъ, -тскій* [КС, с. 246], *шлюпка* [КС, с. 252], *якорь, -рный, яхта* [КС, с. 254];

5) назви, пов'язані з гузовим транспортом: *возжа* [КС, с. 197], *двоекалка*, тут же *тельга* [КС, с. 200], *запятки* [КС, с. 205], *какета, -тникъ, колесникъ*, тут же *колесарь, коляска, кибитка* [КС, с. 210], *поводъ, подпруга* [КС, с. 221];

6) назви людей за професійною або іншою діяльністю: *брадобръй* [КС, с. 194] і паралельно *цырульникъ* [КС, с. 249], *врачь* [КС, с. 197] і *лъкаръ* [КС, с. 213], *дядьча* (няня. – А. Ч.) [КС, с. 102 (202)], *игрокъ, -очиха* [КС, с. 206], *кузнецъ* і тут же *ковачъ* [КС, с. 212–213], *любословъ, филологъ, межевщикъ* [КС, с. 214], *мясникъ* [КС, с. 216], *охотникъ, -ница* [КС, с. 219], *переводчикъ, плотникъ* [КС, с. 220], *поваръ, -иха* [КС, с. 221], *посолъ* [КС, с. 222], *ремесленникъ, -ица* [КС, с. 229], *руководитель, -ница, руководльщикъ, -ница* [КС, с. 230], *таможенникъ* [КС, с. 239], *токарь* [КС, с. 240], *чеботаръ* [КС, с. 249] і *башмашникъ, -ица* [КС, с. 194], *швейка, швея, швецъ* [КС, с. 251] і паралельно *портный* [КС, с. 222]. Зауважимо, що назв жінок за родом занять чоловіків тут набагато менше, зокрема *полковникъ, -ца, понамаръ, -мариха* [КС, с. 222], *судья, -дейша* [КС, с. 238];

7) назви людей за родинними стосунками та спорідненістю: *двоюродный братъ, деверъ* [КС, с. 200], *дочь, дочка, дщерь, дядя* [КС, с. 102 (202)], *зять* [КС, с. 206], *иночимъ* (пасинок. – А. Ч.) [КС, с. 208], *мачиха* [КС, с. 214], *падчерица, племянникъ, -янница* [КС, с. 220], *родитель, родители, родня* [КС, с. 229], *родственникъ, -ница, -ство* [КС, с. 230], *сноха* [КС, с. 235], *супругъ, -га* [КС, с. 238], *тетка (тютка)* [КС, с. 240], *шуринъ* [КС, с. 252];

8) назви людей за соціальним станом та походженням: *баринъ, мн. и. бара, баричъ* [КС, с. 193], *барыня, барышня, бояринъ (мн. и. бояре бояра,)* [КС, с. 194], *дворня, дворянинъ, -янка, -янство* [КС, с. 200], *подданный* [КС, с. 221], *помъстье, -щикъ* [КС, с. 222], *придворный* [КС, с. 225], *царевичъ, -вна* [КС, с. 248], *крестьянинъ, -ка* [КС, с. 212], *мъщанинъ, -ка, -анство* [КС, с. 216];

9) назви органів та частин тіла: *бедро, бедро* [КС, с. 194], *бровь*

[КС, с. 195], *глазъ, горло* [КС, с. 199], *грудъ, груди* [КС, с. 200], *ланита, лобъ, лоно* [КС, с. 213], *мышца* [КС, с. 216], *подбородокъ* [КС, с. 221], *рамо, рамена* [КС, с. 228], *селезенка* [КС, с. 232], *спина, -инный* [КС, с. 236], *удъ* [КС, с. 243] і *членъ, челюсть* [КС, с. 250], *щека* [КС, с. 252], *щиколотокъ, -тка* [КС, с. 253];

10) оцінна лексика та назви, пов'язані з описом зовнішності людини: *великорослый* [КС, с. 195], *горбъ, -батый, горбунъ* [КС, с. 199], *губастый, губанъ-бачъ, гугнивость, -ивый, дебелый, -лостъ* [КС, с. 200], *карла, -ликъ, -лица* [КС, с. 210], *косость, косоокій, краса, -савецъ, -авица* [КС, с. 212], *уродъ, -одливый, -востъ* [КС, с. 245], *хохлатый, -лачъ, худой, худородный* [КС, с. 248], також *шепелюнь, -ляніе, -лявый, -ляти* [КС, с. 251];

11) зооніми: *аистъ, акрида* і тут же *саранча* [КС, с. 193], *бобръ* [КС, с. 194], *бѣлка (вывирка), велблюдъ, верблюдъ, -дица* [КС, с. 195], *гончая собака* [КС, с. 199], *жукъ, – золотой, журавль* [КС, с. 204], *звѣрь* [КС, с. 205], *зябликъ* [КС, с. 206], *індійскій пѣтухъ (пулякъ)* [КС, с. 208], *китъ* [КС, с. 210], *кошка, котъ* [КС, с. 212], *лебедь* [КС, с. 213], *лягуха, лягушка* [КС, с. 214], *млекопитающія животныя, моль, моржъ, муравей* [КС, с. 215], *обезьяна* [КС, с. 218], *Павлинъ, Пава, пернатый* [КС, с. 220], *пѣтухъ* [КС, с. 227], *росомаха* [КС, с. 230], *рысь* [КС, с. 231], *сельдь* [КС, с. 232], *семга* [КС, с. 233], *слонъ* [КС, с. 234], *сосцепитающія животныя* [КС, с. 236], *тетеревъ – тетеря – рка* [КС, с. 240], *тюлень* [КС, с. 242], *удодъ* [КС, с. 243], *улитка, – улитка* [КС, с. 244], *устрица* [КС, с. 245], *филинъ* [КС, с. 246], *хомякъ, хорекъ, хрущъ, цапля, -нокъ* [КС, с. 248], *цыпля, -енокъ* [КС, с. 249], *щука* [КС, с. 253];

12) назви мастей тварин: *гнѣдый* [КС, с. 199], *игреній* [КС, с. 206], *карій* [КС, с. 210], *пѣгій* [КС, с. 227], *рыжакъ* [КС, с. 231], *свѣтлогнѣдый* [КС, с. 232], *смуглый (барнастый), -ловатый* [КС, с. 234], *соловый* [КС, с. 235], *темнобурный, темногнѣдый* [КС, с. 240], *чагравый, чалко, -лый, -лая лошадь* [КС, с. 249], *чернобурый* [КС, с. 250]. В окремих випадках К. Сабов подає до угорського відповідника, зазначеного у словниковій статті, уточнення (*ló*) (кінь. – А. Ч.).

13) кольороназви: *алый* [КС, с. 193], *лаловый* [КС, с. 213], *многоцвѣтный* [КС, с. 215], *рудожелтый*, *русый* [КС, с. 230], *рыжестъ*, *жй*, *-еватый* [КС, с. 231], *свѣтлорусый* [КС, с. 232], *сѣрый* [КС, с. 239], *чермный* [КС, с. 250].

14) назви приміщень та господарських будівель: *горница* [КС, с. 199], *гостинная*, *гостинница* [КС, с. 199], *дворецъ* [КС, с. 200], *зала* [КС, с. 205], *кабакъ* поруч з *корчма*, *казарма* [КС, с. 209], *комната*, *-натный* [КС, с. 210], *погребъ*, *винный (пивница)* [КС, с. 221], *почивальня* [КС, с. 223], *прихожая* [КС, с. 225], *ратуша* [КС, с. 229], *сарай*, – *для дровъ* [КС, с. 232], *судейская* [КС, с. 238], *теремъ* [КС, с. 240], *усадьба* [КС, с. 245], *хата* [КС, с. 247], *хоромина*, *хоромы* [КС, с. 248], *чердакъ* [КС, с. 250], *чуланъ* [КС, с. 251];

15) назви сторін світу: *востокъ* [КС, с. 197], *западъ*, *-ный* [КС, с. 205], *сѣверъ* -*рный*, *-ровосточный* [КС, с. 239], *югъ*, *южный*, *-говостокъ*, *-гозападъ* [КС, с. 254];

16) назви місяців та днів тижня: *декабрь* [КС, с. 200], *іюль*, *іюнь* [КС, с. 209], *недѣля*, *ноябрь* [КС, с. 217-II], *февраль* [КС, с. 246], *четвергъ* [КС, с. 250], а також *будни*, *буддень* [КС, с. 195].

Зрозуміло, що це далеко не всі тематичні групи лексики, які можна виділити у праці К. Сабова. Однак цього досить для того, щоб стверджувати, що словник К. Сабова не можна вважати термінологічним словником, адже до його складу входить також стилістично нейтральна лексика.

Висновки. Розглядаючи закарпатоукраїнську лексикографію, важливо не забувати і про таку працю, як “Короткий словарь”, укладений та доданий до “Грамматики письменнаго русскаго языка по образцу лучших авторовъ составленной и изданной Кирилломъ А. Сабовым” (Ужгород, 1865), який передував появі на теренах історичного Закарпаття праць О. Митрака та Л. Чопея. У ньому представлено ту мовну сумішку, яка слугувала за літературну мову й була у вжитку на теренах історичного Закарпаття у другій половині XIX ст. З огляду на те, що К. Сабов був представником греко-католицького духовенства, а ще більше з лексичного наповнення укладеного ним словника, стає зрозуміло, що неабиякого значення він надавав церковнослов’янській мові. Припус-

каємо, що саме в цьому криється й причина його симпатій до російської мови, яку місцеві москвофіли помилково вважали спадкоємицею церковнослов'янської. Попри церковнослов'янську основу, в словнику вже чітко проступають українські мовні риси. Зауважимо, що цю працю не можна характеризувати, як російсько-угорський словник, як це роблять деякі дослідники. Насправді "Короткий словарь" К. Сабова не можна вважати надбанням ані російської, ані тим більше так званої "русинської" (у значенні "неукраїнської"!) лексикографії, адже чи не найбільше тут представлена саме церковнослов'янська лексика. Його радше можна кваліфікувати як **церковнослов'янсько-українсько-російсько**-угорський словник або ж **церковнослов'янсько-угорський** словник із додаванням у церковнослов'янській частині лексики російської та української мов. Також працю К. Сабова не можна вважати повноцінним термінологічним словником, як стверджував сам автор, адже тут однаково представлена і стилістично забарвлена, і стилістично нейтральна лексика, що однак не применшує його ваги.

Анна Чаварга

Список використаної літератури:

1. Лявинец-Угрин М. К вопросу изгладования исторії лексикографії русиньского языка. *20 років високошкольської русиністики на Словакії*. Збірник рефератів з міжнародної научної конференції Пряшівська універзита, 17.–19.10.2018. С. 266–281.
2. Лявинец-Угрин М. К вопросу изучения истории русско-венгерской лексикографии. *Studia Russica*. Budapest, 2018. XXVI. С. 108–115.
3. Лявинец-Угрин М. К вопросу изучения истории русского языка в Венгрии в XIX в. Незагаданный К. А. Сабов. *Slovéne*. 2019. №1. С. 328–351.
4. Недзельський Є. Очеркь карпаторусской литературы. Ужгородь : Типографія "Школьной помощи", 1933. С. 187–189.
5. Сабов К. Грамматика письменнаго русскаго языка по образцу лучших авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовым. Ужгородь : Типографія Карла Іегера, 1865. 255 с.
6. Сабов К. Предисловіе. *Краткій сборникъ избранныхъ сочиненій въ прозъ и стихахъ для упражненія въ русскомъ языкъ. Составиль и издалъ*

Кирилль Ант. Сабовъ. Ужгородъ : Въ типографіи вдовы Карла Егера, 1868. С. I–II.

7. Сабов Є. Очеркъ литературной дѣятельности и образованія карпатороссовъ. Ужгородъ : Типографія “Школьной помощи”, 1925. С. 24.

8. Тіхий Ф. Розвиток сучасної літературної мови на Підкарпатській Русі / переклад з чеської та післямова Л. Белея, М. Сюська. Ужгород, 1996. 226 с.

9. Фенцик Є. Очеркъ угро-русской письменности (Продолженіе). *Листокъ. Духовно-литературный журналъ. 1893. №19. С. 221–222.*

10. Франко І. Із секретів поетичної творчости. *Літературно-науковий вісник. 1898. Т. 1. Кн. 5. С. 71–80.*

11. Kiss K. Első orosz nyelvtanaink, nyelvtankönyveink. *Első magyar alkalmazott nyelvészeti konferencia I-II. Nyíregyháza, 1991/I. 205–210.*

12. Kiss K. Adalékok a XIX. századi kárpátaljai russzofilizmus történetéhez. Szabó Cyrill és tevékenysége. *Studia Slavica Savariensia. 1992/2. 79–87.*

Скорочення назв використаних джерел:

Грін. – Словарь української мови : в 4 т. / за ред. Б. Грінченка. Київ, 1958–1959. Т. I–IV.

КС – Сабов К. Короткій словарь. *Грамматика письменнаго рускаго языка по образцу лучших авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовым.* Ужгородъ : Типографія Карла Іегера, 1865. С. 193–254.

СУМ – Словник української мови : в 11 т. Київ, 1970–1980. Т. I–XI.

СУС – Белей Л., Белей О. Старослов'янсько-український словник. Львів : Свічадо, 2001. 332 с.

ССк – Сабадош І. Словник закарпатської говірки села Сокириця Хустського району. Ужгород : Ліра, 2008. 480 с.

Чоп. – Чопей Л. Русько-мадярський словарь. Будапешт, 1883. XLVI, 440 с.

А.

Авось, авось-либо, talán.
Агать, agátkő.
Адамантъ, Алмазь gyémánt.
Адамово яблоко, (райское)
 paradicsom alma.
Адскій, ая, ое, pokoli, –kiállhatlan
 kinzó.
Аистъ, gólya.
Акрида, саранча, sáska.
Алканіе, sóvárgás valami után.
 [reskedő.
Алмазникъ gyémanttali ke-
Алость pirosság.
Алчба, алчность, éhség.
Алый, ая, ое, piros, veres.
Алѣти pirulni; **-ся**, pirosnak
 látszani.
Аляповатость, esetlenség,
 idomtalanság, otrombaság.
Аляповатый, esetlen, otromba,
 idomtalan. [zerszép.
Амарантъ, bársonnzvirág, e-
Арбузь görögdinnye.
Арчакъ, nyeregfa.
Аршинникъ, rófs kereskedő.
Аршинъ, rőf.
Аспидъ, áspis. [rablófőnök.
Атаманъ kozákfőnök, –
Аукати, kiáltani valakire,
 (гойкати).[eknél.
Ауль, falu a kaukaziabeli-
Аханъ, háló melylyel vizahalat
 fognak. [tozni.
Ахати, ah-ot kiáltani, sóhaj-
Ахиня, esztelenség, képtelenség.

Б.

Багоръ, bibor; – halászgámó.
Багрити, biborral festeni; –halászni
 halászgámóval.
Багровица veresfolt a testen.
Бадья, veder, akó.
Балагурити, csevegni, tréfákat
 elbeszélni.
Балаканье, csevegés.
Баня, fürdő; **потовая, водяная**.
Барабанъ, доб, слуховой бар.
 фүлдоб. [сáгос ur.
Баринъ, мн. и. бара, ur, nagy-
Баричъ, urfi.
Барскій, földesuri, uri, – **дворъ** uri
 udvar. [kisasszony.
Барыня, urnő; – **барышня**,
Баснь, басня, mese.
Батюшка, kedves apa.
Башмакъ, czipő, papucs.
Башмашникъ. czipész; **-ица**, a nő.
Башня, torony. [**-ница**.
Бдитель, őr, felügyelő; –
Бдѣти, virasztani, ébren lenni,
 őrködni, –
Бедра, csipő, czomb, **бедро**.
Безкусный izléstelen.
Безвѣрствовати hitetlenségben
 lenni.
Безденежье pénzhiány.
Бездна mélység; – alvilág, sokaság.
Беззаботливый, gondatlan.
Беззвучіе, hangtalanság.
Безмолвіе, hallgatagság, – csend.
Безначаліе fejtelenség.

Безобразіе, éktelenség, éktelen alak, rutság. [nélkül
Безотлагательно halasztás
Безошибочно, hibátlanul, **-ность**, **-ный**. [**-ность**, **-ный**.
Безполезно, haszontalanul
Безпредѣльность, határtalanság.
Безславіе, dicstelenség.
Безсоніе, álmatlanság. **-нный**.
Безчиніе illetlenség, ki ágás.
Безчувствіе, **-ство**, **-ственность**, érzéktelenség, öntudatlanság **-ный**.
Беремя, **бремя** teher, podgyász lom. [venni.
Беречи, őrizni, figyelembe
Благоволеніе jóakarat.
Благосостояніе, jólét. [rény.
Благочинный, jámbor, sze-
Блевати, köpni, hánni (**блювати**)
Блевота, hányás **блевание**. [-ás.
Блистати, csillámlani, **-ніе**,
Блюстителъ, felügyelő.
Блюсти, vigyázni, felügyelni, **-ся**, – magára.
Бобръ, hód **-ровый**. [**-рство**.
Богатырь, hős, lovag, **-скій**,
Богоборецъ, istentelen.
Богознаменіе, csoda. [gosított
Богоносецъ, Istentől felvilá-
Богохуліе, istenkáromlás.
Бодрый. éber, vitéz, bátor.
Боецъ, küzdő. [vegni.
Болтати, csoválni, rázni, cse-
Боль, fájdalom; **-льница** kórház.
[kos hely.

Боръ, fenyővel benőtt homo-
Боцанъ, gém, kőcsag.
Бояринъ (мн. и. **бояре бояра**.) előkelő ur, bojár.
Брадобръй, borbély.
Бракъ, lakadalom;– **брачный**, lakadalmi. [**тися**.
Брань, haboru, csata, **брани**-
Бревно, gerenda.
Брести, lassanmenni, gázolni.
Брити, (**брѣю**) borotválni,
брильня, borbély műhely.
Бровь, szemöldök.
Бродяга, utszakoptató.
Броня, pánczél, **панцырь**.
Бросати **бросити**, dobni **-ся**, magát d. [gü gerenda.
Брусъ, köszörűkő, négysző-
Бугоръ, halom; **-ристый**, halmos.
Будни, **будъдень**, hétköznapi.
Будто, **будто-бы** mintha.
Булавка, gombostű, **-вочка**.
Булатъ, aczél, **булатный** aczélból való.
Булка, zsemle. [könyv.
Бумага, papír **-жникъ**, zseb-
Бурливость, szélzugás, nyugtalan viselet.
Буря, zivatar. [med vallásu
Бусурманъ, hitetlen, maho-
Буторъ, jószág, ingóság, butor.
Бухати, **бухнути**, döngetni, taszítani, meglökni. [**-ота**.
Быстрина gyorsaság; **быстро**, **Быстрый** rohanó sebes, éleselméjű.

Бѣглець, szökevény; -глый;
Бѣгство, futás; -ствовати; бѣгъ;
 -ás,
Бѣгунъ, futó, kengyelfutó.
Бѣдность, szegénység.
Бѣлецъ, ujoncz szerzetes,-
 бѣлица. [костырь.
Бѣлка, mokús (вывирка,)
Бѣлокурый, szőke.
Бѣломойка, mosoné.
Бѣлье, vászonszövet.

В.

Вабилу, csalétek, **вабити**.
Важность, komolyság, fontosság,
 -ный. [kedés.
Валовый торгъ, nagy keres-
Варъ nyári hőség, forró-víz gyanta,
 csiriz.
Ватага, embertömeg,
 vadásztársulat; -hely, hol azok
 tanyáznak.
Ваяніе, vésés; **ваяти**; **ваятель**.
Вдоль, hosszában lefelé.
Вдохновение, ihletség.
Вдругъ, egyszerre, azonnal,
 hirtelen, csakhamar.
Ведро, veder, szépidő, **ведreno**,
 ведряный, tiszta.
Вездѣ, mi denütt,
Велблюдъ, верблюдъ, teve,
 -дица, -дникъ.
Велегласный, nagyon hangos.
Велелѣпіе, великолѣпіе,
 nagyszerű, pompás. [сѣг,
 -чивый.

Велерѣчивость, bőbeszédű-
Великанъ, óriás. [-мочный.
Великомощіе, nagyhatalom,
Великорослый, nagykoru.
Великавость, büszkeség; -вый.
Весло, evezőlapát.
Весьма, nagyon. [сновати.
Весна, tavasz, **весенный**, ве-
Ветла, Ива.
Ветошь, elviselt ócska ruha.
Ветхій, ócska, régi, -хость.
Ветшати, ócskulni.
Вещественный, anyagi, -нность
 -ство. [-аніе, -атель.
Вжигата, gyújtogatni;-
Вжимати, вжати, benyomni.
Взаемъ, -имъ, -мы, kölcsön.
Взаимность, kölcsönösség,
 -мный.-
Взглядъ, pillantás.
Вздоръ, veszekedés, vita .
 képtelenség, ostobaság.
Вздохъ, sóhaj, **вздохнути**.
Вздрагивати, **вздогнути**, ősz
 szeborzadni.
Взоръ, tekintet, alak.
Взысканіе, kobozás, adóbehajtás,
 számadás.
Взыскивати, **взыскати**, **взыскъ**.
Взятки, járulékok,
 mellékjövedelem.[латosság, nem.
Видъ, ábrázat, alak, hason
Винарь, vinczelér, (винцлирь)
Винительный падежъ, tárgyeset.
 [гát, h.

Винити, hibáztatni **-ся**, –ma
Виноватый, hibás.
Виновникъ, okozó, kezdemé
 nyező; **-ица**.
Винословіе, bizonylat, bizonyítás;
-словный. [ти].
Винтъ, csavar; **винтикъ винти-**
Виръ, водоворотъ, омутъ.
Вислоухій, lefüggő fülekkeli, tunya.
 [szököév].
Высокосный годъ, високошь
Високъ, vakszem, halánték.
Витія, szónok; **-ство**; **-ствовати**.
Владѣти, uralkodni, birni;
-дѣлецъ, uralkodó.
Владѣтель, владѣніе, [teni].
Влажити, навлажити nedvesi-
Влажность, nedvesség, nyirkosság;
-влажный.
Властитель, tulajdonos.
Властолюбець, uralogni vágyó; –
 [вати].
Властолюбіе, властолюбство-
Власть, hatalom. [ni; **-ченіе**,
Влачити, волочити, vonszol-
Вліяніе, torkolat, befolyás.
Вмѣстительный знакъ, zárjel.
Вмѣсто, helyett.
Вмѣстѣ, együtt, egyszerre.
Внезапно, hirtelen. [**-ный**.
Внезапность, véletlenség.
Внесение, bevitel, előterjesztés,
-енный,
Внимати, figyelni, (съ дат.)
Внимание, figyelem; **-тельный**,
 figyelmes.

Внутреннее, belső; **-ность**,
 belsőség, **-енный**.
Внушати, befolyatni,
 becsepegtetni, (кому что).
Внушение, befolyás, rábeszélés,
-енный.
Внѣ, kívül.
Внѣшность, külsőség. **-ный**.
Во, **въ**, ba, be, ban, ben, stb.
Водворяти, valakit valahol
 letelepíteni.
Водворятися, letelepedni, valahol
 találni magát.
Водопадъ, vizzuhatag.
Водополье, vízáradás.
Водоходець, hajós, tengerész
Водяная болѣзнь, vizi-betegség.
Водокъ, vezető.
Вожделѣвати, **-лѣти**, kívánni
Вождь, vezér, tábornok.
Возблагодарение, köszönet,
 elösmerés.
Возбраняти, tiltani;–
Возбуждати, lelkesíteni bátorítani.
 [vétел]
Возведение, felemelés, fel-
Возвеличение, magasztalás.
Возвратити, vissza téríteni
-щение. [**-тити**, **-щати**
Возвѣститель, hírnök;–
Воздержаніе, mértékletesség,
 öntartóztatás.
Воздухъ, levegő; **-шный**.
Воздѣлывати, munkálni.
Возжа, kantárszár. [gyujtани.
Возжигати, возжечи, meg-

Воззвание, felhívás.
Возлѣ, mellett.
Возмездити, jutalmazni.
Возмечтати, képzelősködni.
Возмучитель, lázító; **-щати**
Вознаграждати, jutalmazni.
Вознамѣрится, elhatározni
 magát.[folni, ellenvetni.
Возражати, **разити**, megczá-
Возражение, ellenvetés, czáfolat;
-зитель, [вѣ,
Возшествовати, fel lépni;–
Вокругъ, körül. [вѣй.
Волна, hab, gypju; **-но**–
Волновати, habzani; **-аніе**.
Волхвъ, jós, bölcс, varázsoló.
Волхвовати, varázsolni, jósolni
 [szabadszellemű.
Вольно, szabad; **-нодумецъ**
Вонзати, **-зити**, beszurni.
Вонъ, szag, bűz.
Воображати, **-зити**, képezni.
Воображение, **вообразимый**.
Вооружати, felfegyverezni
Вопити, (**вопію**) felsóhajtani.
Воплощатися, emberé lenni.
Вопль, jajszó.
Вопреки, ellenben.
Вопросительный, kérdő.
Воровати, lopni, **воръ** tolvaj.
Воротникъ, gallér.
Воротъ, fonáka valaminek.
Ворчати, morogni.
Восплескати, tapsolni.
Воспользоватися felhasználni
 valamit. [тód; **-нища**.

Восприемникъ keresztapa, u-
Воспылати, fellobogni.
Востокъ, kelet.
Восторгъ, elragadtatás.
Вотъ, ime. [мással lenni.
Впечатлѣвати, **-лѣти** benyo-
Впечатлѣніе, benyomás, hatás.
 [ugrani.
Впрыгивати, **впрыгнути**, be-
Впугивати, **впугнути** ijesztteni.
 [geskedés, czivakodás.
Вражда, gyűlölet, ellensé-
Враль, fecsegő, hazug, **врати**.
Врачь, orvos; **-чебный**, **чество**,
-чевати.
Вредъ, kár; **-дिति**, ártani, **-дный**,
-тель.
Вретище, bűnbánati ruha, durva
 kelméből. [magát.
Вручати, ajánlani, **-ся**,
Всеизидитель, mindentteremtő.
Всеконечно, egyáltalában.
Вселение, letelepedés. [fiu
Всельникъ, letelepedett fér-
Вселяти, **-лити**; telepíteni,
 behelyezni; **-ся**.
Всемирный, általános.
Всенародный, nyilvános.
Всеоружіе, teljes felfegyverezés.
 [rontó.
Всепагубный, mindent el-
Всепокорный, egészen alázas.
Всесожжение, égő áldozat.
Всецѣлый, tökéletesen egész
Вскачь, vágatva (menni).
Вскачу, miért?

Вспомнити, megemlékezni.
Вспылчивость, hirtelen harag;
 -чивый.
Вспять, vissza.
Встревожение, nyugtalanság.
Встрѣтєніе, találkozás.
Всуе, hiába.
Всыновленіе, fiusítás.
Втечка, nyom. [ично.
Вторицею, másodizben; –
Втулка, dugasz, dugó.
Втуне hiába. [csegni.
Выбалтивати, выболтати kife-
Вывѣска, czimer.
Выгибъ, görbület, tekervény.
Выгода, haszon, előny. [tás.
Выдача, kiadás, kiszolgálta-
Выемка, hajték, horog, kivágás.
Вызовъ, kihívás.
Выключка, kivonat.
Выну, szakadatlanul.
Выписка, kivonat. [раженіе.
Выражати, nyilvánítani; **вы-**
Высокоблагородный, nagyságos.
 [nagyméltóságu.
Высокопревосходительный
Высокопреподобный,
 nagyiszteletű.
Вьюга, hófergeteg.
Вьюкъ, csomó, batu.
Вьюшка, czérnamotóla
Вѣдати, tudni, ösmerni.
Вѣдомо, tudva van.
Вѣдма, boszorkány.

Вѣрь, legyen szó.
Вѣжество, ismeret, okosság.
Вѣжливость, udvariasság
 -ливый,
Вѣникъ, serpü.
Вѣнчати, koszoruzni, koronázni,
 esketni. [igazság.
Вѣрность, hűség, bizalom,
Вѣроломецъ, hűtelen; **-ствовати**.
Вѣроподобіе, valószínűség.
Вѣроятіе, -тность, valószínűség.
Вѣстовой, küldöncz.
Вѣсть, hír, tudósítás.
Вѣсь, nehézség, mérték
Вѣтка, вѣточка, kis faág.
Вѣтреникъ, csapodár; **-ница**.
Вѣтричати, csapodároskodni;
 -енность.
Вѣтрило, vitorla.
Вѣтъ, faág. [ni.
Вѣщати, mondani, elbeszél-
Вѣщатель, elbeszélő; **-ница**.
Вязальные иглы, kötöttük.
Вязеніе, kötés.
Вязъ, mocsár, posvány, sár.
Вялость, fonnyadás.

Г.

Гадкій, undorító, csúf. **-ость**.
Гербъ, czimer.
Герой, hős. **-ойскій, -ойство**.
Гетманъ, kozak-főnök.
Гибкій, hajlítható; **-кость**.
Гикнути, hangosan kiáltani.
Глаголь, szó, ige.
Гладъ, sima ut.

Глазъ, szem, **глазный**.
Глотание, nyelés, lenyelés.
Глотати, lenyelni.
Глохнути, siketülni.
Глумъ, tréfa. **-ити**, **-итель**.
Глыба, **глыбка**, göröngy, rög.
Глядѣти, nézni **глядѣние**
Гнустность, csufság, irtózat.
Гнушати, iszonyodni **-тися**.
Гнусити, beszélni az orron
keresztül.
Гнѣдый, pej. (ló)
Гобзование, felesleg; **-вати**.
Говѣние, tisztelet, bõjt; **-вѣти**.
Гоголь, kerczerécze.
Гоготати, gágogni, hákogни,
csacsogni, röhögни (**риготати**).
[ни, illeni.
Годитися, alkalmasnak len-
Годность, képesség, alkalmasság.
Голенище, czizmaszár.
Гомозити, nyugtalankodни.
Гонецъ, futár; – sebes vadászkutyа.
[**гонть**.
Гонтина, zsindely; **-товый**,
Гончая собака, vadászkutyа.
Горбъ, pup, **горбина**, **-батый**, –
горбунъ,
Горделивецъ, büszkeférfи;
-ливость, **-ливый**. [**горе**.
Горевати, keseregni, **горестъ**,
Горло, torok, **горловина**, torkolat,
nyílás, tölcsér.
Горница, szoba; **-ничная**,
szobaleány. [kola.
Горное училище, бányász is-

Горчица, mustár.
Гостинная, vendégszoba.
Гостинница, vendéglõ.
Готовальня, tok, toklat, tartó,
boriték. [**-битель**.
Грабити, rabolni, **-бежъ**,
Градоборецъ, ostromló; **-орный**,
[**-скій**.
Гражданинъ, polgár; **-нка**,
Грамота, írás és olvasás, **учитися**
грамотѣ, tanulни írни és
olvasни; – **н.пр.** **договорная**,
дворянская, **увольнительная**,
льготная, и такъ д.
Гребецъ, evezõs, gereblyés.
Гребло, csapóфа, **-бля**, gereblélés,
evezés, töltés.
Гроза, fenyegetés, – **грозити**,
кому **чѣмъ**
Грудъ, **груди**, mell, kebel.
Гружение, rakodás. pakolás,
грузкій, terhes. [meriteni.
Грузити, terhelни, rakodни,
Грузъ, teher, pl. a hajókon.
Грустливый, méла, búskomor.
Грусть, aggodalom, búskomorság
-стный. [kodни.
Грустити, aggódни, komor-
Грясти, menni, jönни.
Грязнити, bepiszkitани; **-зно**,
sáros, **-новатый**, **-нути**, **-нѣти**,
-зъ, sár. [**губастый**.
Губанъ **-бачъ**, nagy ajaku,
Гугнивость, hebegés, dadogás;
-ивый.
Гужъ, kötél, hámига.

Гулъ, némahang, viszhang.
Гульба, sétálás, időtöltés.
Гулючка, bujosdi játék.
Гульбище, sétatér. [льщица.
Гуляти, sétálni, -льщикъ,-
Гуртомъ, mindenestül.

Д.

Да, igen: és, is, hanem, had да
будеть, had legyen.
Дабы, hogy. [ezelőtt.
Давешний, ezelőtti, давеча,
Даже, sőt inkább.
Дакати, -кнути igent mondani.
[ный, -лити.
Даль, távolság, messziség,
Данникъ, hűbérnök, allatvaló.
Дань, adó. átadás.
Дарити, овати, ajándékozni.
Даръ, adomány, tehetség.
Дательный падежъ, tulajdonító
eset. [tok.
Дача, adás, fizetés, földbir-
Дважды, kétszer.
Двигати, emelni, mozgatni; -тель,
-ница.
Движение, mozgás; -жимый.
Двоекратно, két ízben.
Двоекалка, két kerekű szekér,
[телѣга].
Двоеточіе, kettőspont.
Двойка, pár.
Двойни, ikrek, (двойнята).
Дворецъ, palota, udvar.
Дворня, udvari cselédség.
Дворянинъ, nemes ur, -янка,
-янство. [testvér.

Двоюродный братъ, unoka-
Двуверхий, két csucu.
Двусложный, kéttagu.
Двусмысленный, kétértelmű.
Дебелый, vastag, -лостъ,
vastagság. [hegy nyílás.
Дебрь, hegyekközti völgy,
Деверъ, a férj fivére, sógor.
Декабрь, December.
Демонъ, ördög, -нский.
Денежень, gazdag.
Денница, hajnal.
Деньги, pénz.
Дергота, görcs.
Деревня, falu, -венский.
Держава, birodalom, -авецъ,
-авный. [рзкій.
Дерзати, -знути merészelni
Дерзновенность, merészség.
Десна, foghus, десница, jobb.
Дешевизна, olcsóság; -вити.
Длань, tenyér, долонь.
Длина, hosszúság, -нный,
Длити, halogatni, késleltetni -ся,
кésni.
Для, ért, miatt. [tenni, -ся.
Дмити, felfujni, büszkévé
До, ig. [tenni.
Добавляти, -бавити, hozzá-
Доблесть, bátorság, álhata tosság.
Добродѣтель, erény, -льный.
Добродѣяніе, jótekonyság.
Доброзрачіе, arczsépség.
Добронравіе, erkölcsösség.
Добыча, zsákmány, добывати.

Доведение, odavezetés, bebi
 zonyítás.
Довлѣть, что кому, elég.
Доводъ, bizonyíték.
Доволь, elég, **довольно**.
Довѣрие, bizalom, **-ение, -енность**.
Довѣряти, -рити, bizni.
Догадка, gyanítás, hozzátétel.
Дождь, eső, **-ждикъ**.
Доимка, hátralék, **доимный**.
Доказывати, bizonyítani.
Докука, teher, alkalmatlankodás.
Докучати, alkalmatlankodni,
 terhére lenni
Долбежъ, csaplyuk.
Долбити, вѣснѣ, (довбати).
Долѣе, долже, hosszabb ideig.
Доля, rész, törés, sors, végzet.
Домовничати, mindig otthon
 lenni.
Домовитость, háziasság.
Домоводство, háztartás **-водъ,**
-дка.
Домогательство, törekvés.
Домогатися törekedni valamire,
(чего).
Донесение, jelentés, értesítés.
Донынѣ, mostanáig.
Дополнение, kiegészítés.
Дородность, testesség, vaskosság.
 [lés, harag.
Досада, bosszuság, nehezte-
Досадчикъ, – досадно, –
Доселѣ, mostanáig, eddig.
Досканъ, tubák szelencze.
Досматривати, felügyelni.

Доспѣхъ, felfegyverzés, **-шный**.
Достойный, méltó,
Достопамятность, jelesség,
 nevezetesség.
Достопочтение, illőtisztelet.
Достояние, örökség, vagyon.
Досухъ, üres idő, szabad idő.
Дохлый, meghalt megdőglött
Дохновение, lehelet, lengés,
 ihletség.
Доходъ, jövedelem.
Дочь, дочка, leány.
Древле, régen, **-ній; -ность;**
-внѣти.
Дремати, szunyadni.
Дремучій, sűrű, rengeteg.
Дрогнути, reszketni remegni.
Другъ, barát, **дружба**, barátság.
Дружество, barátság.
Дряблый, hervadt, fonynyadt,
-лость, -нути.
Дрягота, rángatódzás.
Дрянь, csekélység, selejt, szeny,
 mocsok, [kadság.
Дряхлость, erőtelenség, lan-
Дряхлый, дряхлецъ, -яхнути.
Дубина, dorong, füttykös, oktondi,
 ostoba. [tálni.
Дубити, kikészíteni, kitisz-
Дубоноска, zöldpinty.
Дубрава, tölgyerdő, erdő.
Дуга, ív, szivárvány.
Дума, tanács, költemény, gondolat.
Дума державная, állam tanács.
Дуновение, lehellet, fuvás.

Дуплити, fában üreget csinálni,
-пла.
Духовый, lélekezéshez tartozó jó
szaglása.
Духъ, szellem, lélek, szesz, lehellet,
szag, gőz, bátorság.
Душистый, jószagu.
Душникъ, léglyuk.
Дщерь, leány.
Дыба, hinta, buk, **стати на дыби**,
(дуба стати.)
Дышло, szekérrud. [атель.
Дѣписание, történelem, –
Дѣепричастіе, állapotjegyző.
Дѣйствительное, valóban,
-льность. [lekedni.
Дѣйствовати, működni cse-
Дѣлецъ, törvény ismerő.
Дюжестъ, erősség, testi szilárdság.
Дюжина, tuczet.
Дядьча, gyermekfelügyelő.
Дядя, nagybátya, -динъ, -дюшка.

Е.

Едва, alig, majd, -ли nehezen.
Единитная, összekötőjel.
Единоборецъ, párbajtívivő.
Единоборство, -ствовати.
Единогласіе, öszhangzás.
Единодержавіе, egyeduralgás
Единожды, egyszer.
Единоумудріе, egyetértés.
Единообразіе, egyformaság.
Ежевременный, mindenidőbeli.
Ельникъ, veresfenyű erdő.

Емки, tűzfogó.
Емкій tágas sokat befoglaló.
Епитафія, sir-felirat.
Ересь eretnekség, -тикъ.
Ерлыкъ, jegy irat, utazhatásijegy
felirat pl. az orvossá :
Ермолка, kápa, boriték, csuklya.
[резовой.
Ерникъ, bokor, csere, – бе-
Ерошка, bodorfejú, еротити,
borzolni.
Ерыга, nagy halász háló, rendőr
katona, részeges ember.
[ерыжничати.
Ерыжница, részeges asszony,
Если, hogyha, ha. [сэг.
Естественность, természetes-
Естество természet, -нный, -ая
исторія. [tudomány.
Естествовидѣніе, természet-
Естествоиспытаніе,
természet-vizsgálat. [tan.
Естествословіе, természet-
Ефесь, kardmarkolat, -ный.
Ехидна, vipera, siklókigyó.
Ехидство, gonoszság, rozszaság.
Ехидный, ехидничати.
Еще, még, ещебы, csakmég.
Еѡиръ, fenlég, aether, -ный.

Ж.
Жадность, vágy, birvágy.
Жажда, szomjuság,
-ждень, -ждати. [nyomorult.
Жалкій, szánandó, szomorú,

Жалоба, panasz, siralom,
-бникъ, [zetés.
Жалованіе, adományozás fi
Жаловати, valamit ajándékozni,
adományozni.
Жалованная грамота,
adományozó oklevél.
Жаловатися, magát bevádolni.
Жалѣти, sajnálni kimélni.
Жара, nagy melegség, **-ніе -рити**
sütni. [róság.
Жаркое, pecsenye, **жаръ**, for-
жатіе, nyomás, aratás.
Жбанъ, fakanna, **-анчикъ**.
Жевака, rágó, **-ваніе**.
Же, hanem, ellenben.
Жезлъ, bot, **пастырскій**.
Желаніе, kívánság, **-тельно**,
-лати.
Желвь, teknősbéka.
Жеманитися, czifrálnodni,
kérkedni. **-ница**, **-ный**.
Жемчугъ, gyöngy, **-жникъ**.
Жемъ, sajtó, prés. **жомъ**.
Жеребей, koczka, sors.
Жерло, gége, nyeldekľő, tüzhányó
hegy v. ágyunyílás.
Жертва, áldozat, **-вовати**,
-вованіе,
Жесткій, kemény, durva.
Жесткнути, keményedni.
Жестокій, kemény, kegyetlen
szivtelen.
Жестъ, bádog, pléh, **-тяный**.
Жечи, égetni, gyujtani.

Жженіе, égés, **-ный**.
Живо, élénken. [előadni.
Живописати, vlmit élénken
Живописаніе, festés.
Живописецъ, festő, **-опись**,
Животное, állat.
Жигальщина, kávéperzselő.
Жигнути, megcsapni valakit
Жидити, folyékonyá tenni,
higitani. [lékony, nyulánk.
Жидкій, folyékony, hig, haj-
Жидѣти, higgá lenni.
Жижа, **-ца**, lé, lév, mártalék,
mártás.
Жизнь, élet, **-зненный**.
Жилеть, mellény.
Жилье, lakás, emelet.
Жиротопня, zsiroldasztás.
Жиръ, zsír, szalona.
Жирѣти, hizni.
Житель, lakó, **-льница**.
Жмячокъ, kis hó labda.
Жрати, falni.
Жребій, koczka, sors.
Жреніе, áldozat. [zórap.
Жрети, áldozni, **жрецъ**, áldo-
Жужелица, a feloldadt ércz habja,
futóbogár.
Жужжаніе, dongás. [sutogni.
Жукнути, sugni valakinek,
Жукъ, bogár, **-золотой**.
Журавль, daru, **-линый**.
Журавъ, kutgém.
Журити (кого) dorgálni, fejét
mosni valakinek, hajporozni.
Журчало, czinczur dongócska

Журчание, morgás, susogás.
Журчати, csörögni, morogni.

3.

За, ért, miatt, mellett, mögött, tul, után.

Забвение, feledés,

Забережный, partontuli.

Заблаговременно, idejekorán.

Забойникъ, puszkavessző.

Заболѣвати, -лѣти, beteggé lenni.

Заборъ, kerítés, -чикъ.

Заборщикъ, aki kontóra vás:

Забота, gondoskodás, -ный.

Заботити, **заботитися**.

Заботливость, gondoskodás,
foglalkozás. [liptábla.

Забрало, sisaktaraj, fal, zsi-

Заведение, helyreigazítás, intézet.

Заверть, forgószél, örvény.

Завинтивати, odacsavarni.

Зависѣти, függni. [keriteni.

Завладѣти, valamit hatalmába

Заводъ, gyár, **стекольный**,
желѣзный. [тель.

Завоевати, elfoglalni, -ва-

Завозня, hidas. [gyürem.

Заворотъ, hajtóka, karima,

Завсе, mindig, igen gyakran.

Завтракъ, reggeli, -кати.

Завѣса, függöny. [gőtől.

Завѣтрѣти, elromlani a leve-

Завѣщати, meghagyni, elrendelni.

[delet,

Завѣщание, parancs, végren-

Заглавіе, címlap, -вный.

Заговѣние, bőjtelőtti utolsó nap.

Заграничный, külföldi.

Задача, feladvány, feladat.

Задворье, házmögötti tér,

Зажжение, meggyújtás.

Зажига, okozó, izgató, bujtogató.

[тель.

Зажигати, gyújtogatni, -га-

Зажитое, szerzett vagyon.

Зажора, ho alatt öszvegyült víz.

[lem heve

Зазноба, fagyott hely szere-

Зазнобляти, -бити, fogyasztani.

[lenség.

Зазоръ, szégyen, tisztelet-

Зазрѣние, szemrehányás.

Заимодавецъ hitelező.

Заимствовати, kölcsönözni.

Заказание, tiltás, -зати.

Закать, naplemente.

Законъ, törvény, rend, hit.

Закоптѣти, feketévé lenni a füsttől,

Закраснѣти, elpirulni.

Зала, terem, szála.

Заливъ, tenger öböl.

Замарание, bemocskolás.

Замарка, folt, piszok.

Заметы, hófuvatagok.

Замотыга, pazar ember.

Замочникъ, lakatos.

Замысль, szándék.

Замѣна, kárpótlás.

Замѣчание, jegyzék.

Замѣчательный, nevezetes.

Занавѣсъ, függöny.

Занемочи, beteggé lenni.

Заносчивость, büszkeség.
Занятіе, elfoglaltság.
Западъ, nyugot, **-ный**.
Запальчивость, hirtelen harag
Запечалитися, elszomorodni.
Заплевание, megköpődés.
Запона, fátyol, lepel.
Запонка, inggomb.
Запорка, retezke, **запоръ**.
Запрещати, tiltani.
Запрода, torlasz, töltés.
Запятая, vessző (az írásnál.)
Запятки, szekérnyom.
Запятнание, megbélyegzés.
Зараза, –pestis, ragály.
Засада, leshely, tartaléksereg, rés.
 [tanuskodás.
Засвидѣтельствовање, átadás,
Заслонка, kemencze ajtó.
Заслонити, előtolni.
Заставки, ernyő, ellenző.
Застежка, horog, hevedercsat.
Заулокъ, ösvény, gyalogut.
Зачахлый, száraz, aszkóros.
Зачинщикъ, kezdeményező.
Защита, oltalom, **-титель**.
Защищати, oltalmazni.
Заѣзжати, megérkezni.
Заѣзжій, utas, igeden.
Заявление bejelentés.
Зборище, gyűlhely, össze gyűlés.
Збродъ, gyűlevész, csőcselék.
Збруехранилище, hadszertár.
Збруя, fegyverzet, szerszám. szer.
Звание, hívás, állás, hivatás
Звукъ, hang, **-чаніе**, **-чати**.

Звѣрь, vadállat, **-ословіе**,
-образіе.
Здание, épület.
Здоба, készítés, készület **-бити**.
 [nek lenni.
Здравствовати, egészséges-
Здравствуй! **-те** jó reggelt! jó
 napot!
Здѣсь, itt, **-шный**, itteni.
Земледѣлецъ, földművelő.
Землемѣріе, földmérés.
Землеописание, földleírás.
Землякъ, földi, hazafi.
Зернь, koczka, **-нщикъ**,
 kockajátszó.
Зиждити, építeni, alapítani.
Зинька, czinke, czinege.
Зіяти, ásitani, szájt tátни.
Злити, roszítani, haragítani.
Злоба, rosszaság, **-обный**.
Зловѣщаніе, rágalmazás,
 megszólás. [ség.
Злоключеніе, szerencsétlen-
Зломысленникъ, balulvélekedő,
 roszindulatu. [дék.
Злонамѣреніе, gonoszszán-
Злополучіе, szerencsétlenség
Злорадный, kárörvendő, **-адство**.
 [szóllás.
Злословіе, rágalmazás, meg-
Злоупотребляти, visszaélни
 valamivel.
Злоушищреніе, álnokság csel.
Злочестивый, istentelen.
Знаменати, jelelnи, előadni,
 nevezni. [tes.

Знаменитый, híres, neveze-
Знаменіе, jel, csoda.
Знамя, zászló, pecsét, jel.
Знахарь, tudós férfiú, bűvész,
 bűbájos.
Знобити, fagyasztani -**бкій**.
Знобь, fagy, borzadály.
Зной, hévség, -**йный**.
Зодчество, építészet, -**чий**, építész.
 [szapulni].
Зола, hamu, -**леніе**, -**лити**,
Зонтикъ, napernyő, esernyő.
Зоркій, éles, messzelátó, -**кость**.
Зорочекъ, szemgolyó.
Зракъ, pillantás, alak, kép.
Зрѣти (зрю), nézni, (**зрѣю**,) érní.
 [ringatni].
Зыбати, ingatni, hintázni,
Зыба, hinta, himtabölcső.
Зыблемость, a szerencse
 forgandósága,
Зыбь, ingovány, hullámozás.
Зѣло, igen, nagyon.
Зябликъ, pinty, pintyőke, -**лица**.
Зябнути, fagyni.
Зять, vő.

И.

И, és,
Ибо, mert, mivel.
Иго, iga. [szin, (lő)]
Игрений, яя, szögsárga
Игрокъ, játészó, -**очиха**.
Игрушка, játészzer.
Идолъ, bálvány, -**льскій**.
Идолопоклонникъ,
 bálványimádó.

Идоложрецъ, bálványáldozó.
Иждивеніе, költség, tartás.
Изба, paraszt-szoba, cselédszoba.
 [badító].
Избавитель, megváltó, sza-
Избавити, избавленіе. [lenni.
Избездѣльничатися, tétlenne
Изблизка, közélről. [köly.
Избойка, olajsak, olajtör-
Избраніе, választás. –
Избытокъ, felesleg. -**бывати**,
 -**быти**.
Известь, mészкő, -**стникъ**,
 mészkereskedő, mészégető,
 napszámos a köműveseknél.
Извиняти, igazolni; -**ся** – magát;
 -**неніе**.
Извнѣтъ, belőlről.
Извнѣ, kívülől.
Изводити, -вести, kivezetni,
 romlásba hozni.
Изволеніе, akarat.
Изволити, tetszeni; -**итель**, a ki
 valamit akar.
Изворотъ, fonáka vminek.
Извощикъ, szekeres.
Извѣрка, elvesztése a bizalomnak.
Извѣстителъ, tudósító.
Извѣстити, извѣстіе; извѣстно
 tudva van.
Измѣреніе, megmérés.
Извѣщати tudósítani, -**ніе**.
Изгара, gyomorhév, zaha, (**зага**).
 [женіе].
Изгадити, bemocskolni; –
Изгнаніе, elűzés, elkergetés.

Изгнанникъ, száműzött.
Изгоня, üldözés.
Изгоняти, el – kihajtani.
Изгорода, изгородъ sövény,
kerítés.
Изгреби, csepű kócz.
Издавати, adni, kiadni; **-ваніе**,
-тель.
Издревле, valaha, régen.
Издѣліе munka, kézimunka.
Изложение, magyarázás, fejtegetés,
kirakás. [ság.
Излучина, görbeség, horga-
Измовеніе, megmosás. [idő.
Изморозъ, hideg, nyirkos
Измѣна, árulás; –
Измѣнникъ, -нница, -нити.
Измѣненіе, változás,
Изначальный, ősrégi.
Изнемогати, -мочи, gyengévé
lenni, betegedni.
Изнутри, belülről.
Изнѣжити, kényesztetni; **-ся**, –
magát. [sérteni.
Изобижати, -бидѣти, meg-
Изобиліе, -бильность, felesleg,
bőség.
Изобрѣтати, -сти, felfedezni;
-таніе. [teni.
Изошряти, изострити, élesí-
Изреченіе, mondat.
Изрѣдка, ritkán.
Изрядно, jól, kitünően.
Изслѣдовати, vizsgálni, nyomozni,
motozni.

Изслѣдываніе, vizsgálat,
nyomozás, kutatás.
Изувѣрство, babonahit,
vakbuzgóság.
Изумляти, -мити, csodálkozásra
gerjesztteni.
Изумрудъ, smaragd.
Изумѣвати, felnem fogni, elámulni.
Изустный, szóbeli.
Изъ, ki,ból, ből, **изъ-за**, mögött,
изъ-подъ.
Изъяти, изъимати, (емлю)
kivenni, kiszabadítani, kivétel alá
tenni.
Изъятіе, kivétel. [gáló.
Изыскатель, kutató, vizs-
Изящество, szépség, jelesség,
derékség.
Изящный, изящность. [аніе'
Икати, csukalni zokogni;–
Икона, szentkép.
Илемъ, ильма, szilfa.
Или, vagy.
Именины, névnap. [zó eset
Именительный падежъ, neve-
Именитый, nevezetes **-ость**.
Имнѣ Гимнѣ, hymnus, dicsének.
[dag.
Имовитый, vagyonos, gaz-
Имовѣріе, hitel, **-вѣрность**.
Имущество, имѣніе, vagyon.
Инако, másképen, **-кій, -ковыи**.
[lenni, megváltozni.
Иначествовати, másfélévé

Индійскій пѣтухъ, rókakakas,
 (пулякъ).
Индѣ, másut. [mat.
Иней, dér, zuzmara, hóhar-
Иногда, valaha.
Иногородецъ, másvárosi.
Иноземецъ, külföldi.
Инокъ, szerzetes, -иня.
Иноплеменникъ, [gɨxɨn]гмáс
 nemzetbeli. [képbeszéd.
Иносказаніе, beszédmásítás,
Иностранецъ, külföldi, idegen
Иночимъ, mostohafiu.
Исканіе, keresés, -ати, -тель.
Искательный, csuszó
 szolgálatkész.[rekvés.
Искательство, iparkodás, tö-
Исковой, kereseti, **исковое**
прошеніе.
Искони, ezelőtt, igenrégен.
Искренний, őszinte, -нность.
Искуситель, vizsgáló, kísértő.
Искусникъ, művész.
Искусно, ügyesen.
Искусство, művészet, -венный.
Искусъ, tapasztalás, kutatás,
 vizsgálat. [sérteni.
Искушати, tapasztalni, ki-
Искъ, törvényes követelés.
Исподъ, talap, (pl. a kemenczénél.)
Исполать! helyesen! jól!
Исполинъ, erősférfi, óriás.
Испортити, elrontani.
Исправа -вленіе, kijavítás, -ляти.
 [bátlanság.

Исправность, pontosság, hi-
Испрошеніе, megkérés,
 kieszközlés.
Испуга, ijedés.
Испытаніе, tapasztalat,
 kiserkedés, kutatás, vizsgálat.
Испытатель, испытъ,
 испытывати.
Истаяніе, olvadás.
Истецъ, folyamodó, esedező.
Истокъ, lefolyás, kiöntés, kiömlés.
 [цухъ)
Истопникъ, kályhafűtő (**пе-**
Источникъ, forrás, kezdet.
Источалость, kimerültség,
 -щеніе.
Источати, -щити, kimeríteni,
 elgyengíteni. [duló.
Истребитель, irtó, romboló,
Истребленіе, -бляти, -бити.
Истребование, követelés,
 megkeresés. [щикъ.
Истуканъ, bálványkép, –
Истязаніе, vallatás, -тель, –vallató.
Истязати, vallatni, -тельный.
Исхититель, elidegenítő, orozó,
 tolvaj. [közlés.
Исходатайствование, kieszk-
Исхуданіе, elszáradás, –
 исхудѣніе.[gyulás.
Исцѣленіе, gyógyítás, felgyó-
Исцѣлитель, исцѣлити, -ляти.
Исчашнутіе, kiaszotság.
Исчезаніе, enyészet.
Ищейка, ищяя собака, vizsla.

I.

Иерархія, egyházi uralom.

Иерей, pap.

Иисусъ, Jézus.

Иодъ, iblany.

Юль, julius, **юльскій**.

Юнь, junius, **юньскій**.

K.

Кабакъ, csapszék, **корчма**,
-шникъ. [levél, záloglevél.

Кабала, kötelezvény, adóság

Кабанъ, vaddisznó, -аний, -нина.

Кавычка, idézőjelek.

Кадило, tömjén, -льница, -дिति.
[katlan.

Казанъ, katlan, pálinkafőző

Казарма, katonai laktanya.

Казенный, kincstári.

Казна, pénztár, királyi pénztár,
kincstár.

Казначей, adószedő, számtartó,
пénztárnok.

Казнити, halállal küntetni.

Казнь, halálos büntetés, fejvesztés.

Кайма, **каймы**, **каемъ**, karima,
vég, szegély, csipke, **каймити**.

Калачъ, kalács.

Калити, tüzesíteni, izzóvá tenni,
(vasat) aszalni.

Камедъ, mézga.

Камзоль, mellény.

Каминъ, kémény.

Камки, damaszt.

Камытъ, nád, káка. [kötélverő.

Канатъ, kötéс, -тный; **тчикъ**,

Кандалы, bilincs, rabláncz.

Канунъ, előest, **на канунъ**.

Капати, csepeggni, -ние, csepegгés.

Капище, bálvány templom.

Корабкаться, mászni felmászni.

Карандашъ, írón.

Карауль, őrizet, -ульня, – őrház;
-ульщикъ. –

Карета, kocsi, szekér. -тникъ,
kerékgyártó, **колесникъ**.
(**колесарь**).

Карій, barna, szőgszinű.

Карла, törpe, -ликъ, -лица,
тörпенő.

Карманъ, zseb, -анный.

Картузь, sapka (bőrből) pak
(papirból.)

Касатися, **коснутися чего**,
érinteni; – **до чего**, vonatkozni,
érdekelni.

Катати, gurítani.

Качель, hintóка. [lyenség.

Качество, tulajdonság, mi-

Кибитка, a szekérnek egy neme.

Кивотъ, szekrény az oltáron.

Кидати, **кинути**, dobni.

Кинжалъ, tőr, gyilok.

Киноваръ, czinóber, [mó.

Кипа, labda, gönyőleg, cso-

Кирпичъ, téгла, -ный.

Кистъ, szőlőcsutка, ecset, kézfej,
bojt (**китица**.)

Китъ, czethal, -овый, -оловъ.

Кладбище, temető.

Классъ, osztály, **ссный**.

Клевета, rágalom, **-ветникъ**,
-тати.
Клевреть, pajtás, társ.
Клеенка, viaszos vászon, szurkos
 vászon.
Клеймо, bélyeg, **мити**.
Клешня, rákolló.
Клокъ, (**клочья**) nyaláb, csomó,
 пехely, rongy.
Клювъ, csor; **клевати**, (**клюю**)
Клятва, eskü, átok. **-венный**.
Кнуть, ostor. [fangós.
Коварный, csalfa ravasz, fur-
Коверъ, szőnyeg, **-никъ**.
Ковчегъ, szekrény, bárka,
 frigyszekrény.
Ковыряти, kiszedni, kiválogatni,
 kiszemelni.
Коготь, köröm, pata.
Кой, кій, melyik, milyen az.
Колдовати, babonázni, varázsolni,
 – **колдунъ -ня**.
Колечко, kis gyűrű.
Коливо, szentelt buza.
Количество, sokaság.
Количественное имя, számnév.
Колоколъ, harang, **-кольникъ**,
-кольня.
Кольми паче, annál inkább.
Кольцо, gyűrű, **-цеобразный**.
Кольчуга, pánczéling.
Колѣно, térd, nem, láncszem.
Коляска, félkocsi.
Комната, szoba, **-натный**.
Конечно, mindenesetre, valóban.
Конюхъ, lovász, (**конюхаръ**)

Копя, rakás, **-копити**. [ni
Копѣти, a füsttől elfeketed-
Копь, verem, bánya, –
каменоугольная.
Копье, lándza dsida. [hajós.
Корабль, hajó, **-бельщикъ**,
Кораблекрушение, hajótörés,
-плавание. [зинщикъ.
Корзина, kosár, (**кошаръ**) –
Корица, fahéj. [jónak,
Корчма, hátulsó része a ha-
Кормило, evező lapát, –
кормщикъ. [előny.
Корысть, martalék, nyereség,
Корыстолюбецъ, önző ember,
-любие, önzés.
Корити, alávetni, engedelmességre
 hozni.
Коса, kasza, hajfonat.
Косогоръ, hegylejtőség.
Косость, lejtőség, görbeség, –
косоокій, kancsal.
Костеръ, máglya farakás, pozdorja,
(паздерья.)
Котельникъ, rézműves, **-ничати**.
 [általvető **-мка**.
Котома, bórzsák, bőrtáska,
Кочевый, **-чевный**, nomádéletű,
-евати.
Кошелекъ, pénzzacskó – **кошель**,
 kas, kosár.
Кошка, macska, **котъ**,
Крамола, néplázadás, **-никъ**.
Крапати, csepegtetni, petytyezni,
 márványozni.
Краса, szépség, **-савецъ**, **-авица**.

Красити, festeni, ékesíteni.
Краска, szín.
Крестьянинъ, parasztember, -нка.
Кровопротитіе, vérontás.
Кровоупусканіе, érvágás.
Кровля, кровь, házfedél.
Кроликъ, tengeri nyul.
Кромъ, kívül.
Кроткій, szelid, szerény, -онравіе, szelidség.
Кроха, крошка, крошечка, morzsa.[szetörölni].
Кротити, megapritani, ősz-
Кругъ, kör, **глый**, gümbölyű, **вокругъ**, körül.
Кружево, csipke, szél, -евница.
Кручина, bú, bánat, kedvetlenség, -инити.
Крушити, széttörni, bánatba hozni. -еніе.
Крыльцо, küllépcső.
Крышка, fedél.
Кръпити, erősíteni, aláírni; -леніе, -пкій.
Кръпость, keménység, szilárdság, erősség. [sark.
Крюкъ, horog, kampó, ajtó-
Кубокъ, serleg, bilikom.
Кудесникъ, alakos, szemfényvesztő.
Кудри, fűrt, hajfűrt.
Кузнецъ, kovács, **ковачъ**, -нечество. [álarcz.
Кукла, báb, sodronybáb,
Кукуль, szerzetesi főveg.

Кумиръ, bálványkép, -ослужитель.
Курокъ, puska kakas. [cserje.
Кусть, bokor, csemetefa,
Кутась, zsinor. [kezés.
Кушати, étkezni, -ніе ét-

Л.
Лавръ, babér – borostyánfa, -ровый.
Ладонь, tenyér [vevő.
Лазутчикъ, kém, dolgoztató,
Лалъ, rubin – **лаловый**.
Ланита arcz, pofa.
Ласкатель, hizelgő; -ство, -ствовати. [rátságosság.
Ласкавость, udvariasság, ba-
Латникъ, pánczélviseelő; -ный.
Латы, vért, pánczél.
Лгати, hazudni, **лгунъ**, hazug; -ня.
Лебедь, hattyu -диный.
Легкомысленный, könnyelmű; -ность.
Легкое, tüdő. [vecs.
Леденецъ, jégczukor, kö-
Лелъти, kényesztetni; -ѣяніе. [hamisság; -тный.
Лестъ, hizelgés, csalfaság,
Лжесвидѣтель, hamistanu; -ученіе.
Ли ль, valjon.
Ликовати, vigadni, vigadozni.
Литавра, dob, **аврщикъ**.
Лихва, uzsora, kamat, nyereség. [-рабочный.
Лихорадка, láz, hideglelés,

Луцедѣй, színész, **-ствие**.
Лицемѣръ, képmutató, kétszinű;
-ріе.
Личина, álarcz, álalak.
Лишній, felesleges.
Лобзати, csókolni.
Лобное мѣсто, vesztőhely.
Лобъ, homlok. [**вля**.
Ловець, vadász; **-ловити**,
Ловкій, fürge, ügyes, alkalmas.
[ошникъ.
Лодка, csolnak, sajka; –
Ложе, ágy, fekhely.
Ложъ, hazugság; **-ный**.
Ломкій, törékeny.
Лоно, kebel, öl. [**масг**.
Лоскъ, fény, fényesség, si-
Лошадь, ló, paripa.
Лощити, fényesíteni, simítani;
-щеніе.
Лугъ, rét; **-жекъ**. [**женіе**.
Лудити, csinnezni, **льщикъ**, –
Луна, hold; **-атикъ**. [**fény**.
Лучъ, sugár; **-чезарность**,
Льгота, szabadalom, kiváltság.
Льдина, jégdarab. [**het**.
Льзя, lehet, **не льзя**, nemle-
Льстець, hízogató; – **льстити**
льщеніе. [**orvosság**.
Лѣкарь, orvos; **-арство**,
Лѣпо, szép, csinos; **-ота**, szépség,
 pompa.
Лѣпщикъ, képzész.
Лѣстница, lépcső. [**пись**.
Лѣтописецъ évkönyvíró; –
Лѣточисленіе, időszámítás.

Лѣчити gyógyítani; **-ченіе**.
Любоватися, gyönyörködni.
Любомудрецъ, bölcs; **-ріе**.
-ренно. [**-прѣніе**.
Любопрительный, veszekedő;
Любопытный, kíváncsi; **-ность**,
-ствовати.
Любословіе, filológia.
Любословъ, filológus.
Любострастіе, gyönyör, kéj,
 bujaság.
Любостязаніе, birvág, nyervág;
-атель.
Любочестіе, dicsvág,
 nagyravágás; **-ивый**.
Людскость, fesztelenség,
 udvariasság, (a társalgásnál).
Люкъ, lyuk, hajó ablak.
Лютость, kegyetlenség; **-то**, **-тый**,
-тѣти.
Лягуха, лягушка, béka. [**sors**.
Лядъ, szerencsétlenség, bal-
Ляпати, kontárkodni. **-нѣ**.
Ляшка, czomb, szár, (a megölt
 állatoknál.)

М.
Мазати, kenni irrel vagy egyébbel.
-аніе.
Маловажность, csekélység.
Маловѣріе, kis hitűség.
Малодушіе, kislelkűség.
Малоискусный, kevésbé
 tapasztalt.
Малолѣтній, kiskoru.
Маломощіе, erőtelenség. [**сг**.

Малоуміє, bárgyuság, buta-
Мальчикъ, fiu.
Малютка, gyermek. [нити.
Маненіє, intéс, jeladás;
Марати, piszkolni, kenni;
 -льщикъ. [тó.
Маркій, könnyen piszkolha-
Масленникъ, olaj – vajkereskedő.
Масло, olaj, vaj. [сáг. -рый.
Матерость, rendkívüli nagy-
Мачиха, mostoha anya.
Маяти, kifáradni, elerőtlenedni.
 -нъе.
Мгновеніє, pillanat; -нный.
Медаль, emlékpénz, -льный.
Медлити, késni, -леніє, -нность.
Межа, határ, mezсде. [vidék.
Межгоріє, hegyek közötti
Междометіє, indulatszó.
Междоусобіє, belviszály, -обный,
 -ствовати.
Междуцарствіє, királyszünet
Между, között.
Межевати, mezőt mérni,
 határkövet tenni, -аніє.
Межевщикъ, – межевный. [ni.
Мекати, gyanítani, hozzávet-
Мелькати, csillogni, sebesen
 elhaladni; -комъ.
Мерзити омерзити, megvetni,
 utálni. -зкій, -зость ный,
 -завецъ, -рзость, -зѣти.
Местъ, bosszu.
Мечта, ábránd, képzelődés; -тати,
 -аніє, -атель.
Мечъ, kard, [мény.

Мзда, бér, jutalom, nyere-
Мздовоздатель, jutalmazó;
 -даяніє, -даяти.
Мздоимецъ, a ki ajándékokat szed,
 megvesztegethető.
Мздоимство, megvesztegetés.
Мигъ, pillantás -гати, -гнути,
 -говый.
Милостивецъ, jótevő, pártfogó,
 -стивый.
Милостыня, alimizsna.
Мимо, mellett,
 -оходити, -оходомъ.
 [-олюбіє.
Мировщикъ, békeszerető, –
Млекопитающія
 животные, emlős állatok.
Мнимый, vélt, gondolt;
 -тельность, kétkedés, habozás,
 -тельный, мнитсѧ, lászik.
 [ный.
Многократно, gyakran; –
Многомилостивый, igenjó,
 nagykegyű.
Многообразіє, különféleség.
Многорѣчіє, csacsкасáг. -ивый
Многосложный, többtagu. [ka.
Многоцвѣтный, sokszínű, tar-
Множественное число, többes
 szám. (мню) vélek.
Мнѣніє, vélemény, мнити,
Могила, sir sirhant, -илякъ sirásó.
 [ство.
Могущественный, hatalmas.
Молва, hír, nesz, mormogás.

Молвити, mondani (**мовити**).
Молебень hálaének; **-бникъ**,
-итва.
Молнія, villám. [**-чаніе**.
Молчаливость, hallgatagság,
Моль, moly. [**ство**.
Монахъ, szerzetes; **-аше-**
Монета, pénz, vertpénz; – [**-тчикъ**.
Моржъ, rozmár. [**язви**, ragály,
Моровый, ragályos; **-вая**.
Мороженное, fagylalt; **-зити**,
-розъ. [**-стильщикъ**.
Мостити, kövezni, burkolni;
Мошенникъ, gazember, lator,
-ница.
Мстити, bosszulni **-тельный**.
Мудрецъ, bölcs.
Мудрствованіе, bölcselkedés.
Мужественный, férfias, bátor,
 tekintélyes.
Мужикъ, paraszt ember.
Мурава, fiatal fű, máz.
Муравей, hangya; **-ейникъ**,
 hangyaboly. [**-тити**.
Мутность, zavar, komorság,
Мушникъ, lisztárus.
Мчати, sebesen elvinni;
-ся, sebesen menni.
Мшистый, mohos; – **мшити**,
 mohozni.
Мщати, bosszulni, **мщєніе** –
 bosszú.
Мыкати, gerebenezni, ecselni.
Мылкій, parázs. [**єніе**
Мыловаръ, szappanyos; –

Мысль, gondolat; **-лити**.
Мышца, izom, kéz, hatalom,
 erősség. [kum].
Мытыякъ, férjeny (arzeni-
Мълочный, kicsiny, csekély,
 jelentéktelen, **лочь**.
Мѣстоблюститель, helyettes.
Мѣстоимєніе, névmás.
Мѣстоположеніе, helyzet.
Мѣтка, jel, jegy; – **мѣта**, cél.
Мѣченіе, cséložás, **тити**.
Мѣшати, kavarni, akadályozni,
 háborgatni. [**аніе**.
Мѣшкати, késedelmezni; –
Мѣщанинъ, polgár; **-нка**, **-анство**.
Мясникъ, mészáros; **-чанье**,
 husárulás; **-чати**.
Мясти, bonyolítani, nyugtalanítani,
 izgatni.
Мятежъ, lázadás; **-ежливый**.
-ежный, **-никъ**.

Н.

На, ra, re, on, en.
Набатъ, vészharang; –
 tűzharangszó.
Наблюдати, **блүсти**,
 szemmeltartani, vigyázni,
 teljesíteni; **-даніе**, **-датель**.
Наборка, betűszedés; **-щикъ**.
Навадникъ, megszólló, rágalmazó.
Навечеріе, előest.
Наволока, héj, tok, boriték; –
 подушечная, **н**. párna h.
Навѣщати, **стити**, látogatni, **-аніе**.

Нагбеніе, behajtás, görbités;
-енный, -гибати.
Наглець, szemtelen – orczátlan
ember, **-лость.**
Нагость, meztelenség **-гій.**
Награда, jutalom; **-дитель,**
-аждати, -адити.
Надгробіе, sirvers; **-ный.**
Надежда, remény, **-жный.**
Надзиратель, felügyelő; **-ати,**
-аніе.
Надмевати, -мити, büszkévé lenni
-ся, fuvalkodni, büszkélkedni,
-еніе, -енность, -енный.
Надобно, надо, kell, szükséges,
-ность, -обный.
Надсматриваніе, felügyelet,
смотреть, -щикъ.
Надъ, felett:
Наемъ, kölcsönzés, kölcsönpénz,
-аежникъ, -щикъ, napszámos.
[kül.
Наизусть, kívül, könyvnél-
Найпаче, leginkább.
Наказаніе, büntetés, dorgálás,
-атель -казати, büntetni.
[lás, -мод **-оненный.**
Наклоненіе, lehajlás, meghaj-
Наклонность, lejtősség,
hajlandóság, **-ный, -няти.**
Налой, támasz, tám, polcz.
Намечати, -кнути, czélozni,
értésére adni v. nek v. mit.
Наперсникъ, mellvas, kedvencz.
[zás.

Направленіе, irány, irányo-
Напрасно, hasztalanul, alaptalanul,
hiába.
Нарицательное имя, köznév.
Нарочитый, nevezetes.
Наружно, külsőleg, **-ность, -ный,**
-ужу.
Нарушати, -ити, háborgatni, –
megsérteni, áthágni, **-еніе.**
Нарѣчіе, beszéd mód, tájbeszéd,
igehatarozó.
Населеніе, telepítés, népesedés,
-итель, -лити.
Насквозъ, egészen keresztül.
Наслаждатися, -дитися, élvezni,
gyönyörködni, **-еніе. [ованіе,**
-овати.
Наслѣдникъ, utód, **-ица, –**
Насморкъ, nátha, **(натга).**
Насогъ szivattyu.
Наставленіе, feltevés, felállítás,
oktatás, **-яти.**
Наставникъ oktató.
Настой, ráöntés, öntelék,
festvény, (tinktura).
Настоятель, előljáró. **-ство.**
Настоящій, ая, ее, jelen.
Наступчивость, merészség,
bátorság.
Насущный, mindennapi.
Насѣкомое, rovar. [ликъ)
Натопырь, szárnyaségér, **(ли-**
Натошакъ, étlenül, **(натгче.)**
Нахлѣбникъ, étnök, kosztos.
Начало, kezdet, eredet, alap.

Начертание, terv, előrajz rajzolat, alakzat. [-**тный**.
Начеть, hiba a számadásnál,
Начинщикъ, kezdeményező, -ица.
 [ság.
Неблагодарность, hálatlan-
Небосводъ, égboltozat.
Небосклонъ, éghajlat.
Небрежение, figyelmetlenség, gondatlanság. –
Небрежливость, gondatlanság, hanyagság, restség.
Невовремя, nem idején, **въ время**, idején.
Неводъ, háló.
Невозбранный, nem tilos.
Неволя, rabság, fogság -**ольникъ**, -ца, -ный.
Невыгодный, előnytelen.
Невѣріе, hitetlenség, -**ность** valótlanság, hűtlenség.
Невѣроятность, valószínűtlenség. [heztelés, -**вати**.
Негодование, bosszuság, ne-
Недвижимый, mozdulatlan.
Недоборъ, maradék.
Недовольный, elégedetlen.
Недовѣріе, bizalmatlanság.
Недоросль, kiskoru, -**лый**.
Недостатокъ, hiány, – **недостаточный**.
Недоумѣвати, nem birni felfogni.
Недоумѣніе, kétely.
Недоучъ, rossz, – gyenge tehetségü.
Недочеть, hiány.
Недугъ, betegség.

Недѣля, hét.
Незабвенный, elfelejthetlen
Неизбѣжимость, elkerülhetlenség. [ság.
Неизвѣстность, bizonytalan-
Неимущество, szűkölködés, szegénység.
Неисточимый, kimerithetlen.
Нелѣпость, dizstelenség.
Немедленно, azonnal, rögtön.
Ненарушимость, szeghetlenség. [ség.]
Необоримость, legyőzhetlen-
Необузданность, féktelenség.
Неодолимый, legyőzhetlen.
Неопредѣленный, határozatlan [lan.
Неопроверженный, czáfolat-
Неопрятность, tisztátalanság.
Неоскудѣваемый, kimerithetlen. [ság, -**мый**.
Неоспоримость, vitázhatlan-
Непобѣдимый, legyőzhetlen.
Непогода, rossz idő. [ság.
Неподвижность, mozdulatlan-
Неподлинный, utánózott, hamis. [ség.
Непокорность, engedetlen-
Непонятность, megfoghatlanság.
Непосредственный, közvetlen
Непоситимость, megfoghatlanság. [lanság.
Неправильность, szabályta-
Непреклонный, kérlelhetlen; -**ность**. [nya.
Непригожій, nemszép, csu-

Неприличность, illetlenség.
Неприступность,
 hozzáférhetlenség. [ség.
Неприятность, kellemetlen-
Непроницаемость, áthatlanság.
 [csáthatlan.
Непростительный, megbo-
Непрочность, nemtartósság.
Нерукотворенный, nem ember
 által készült. [ság.
Нерѣшимость, határozatlan-
Несмысленность, butaság.
Несносность, kiállhatlanság;
 -ный.
Неспѣлость, érettlenség.
Нетлѣніе, enyészhetlenség.
Неудача, balsiker.
Нечаяніе, kétségbeesés, -нно,
 -ный.
Нешутя, tréfánkívül.
Низпослание, leküldés, -сылати.
Нищета, szegénység.
Нора, nyílás, lyuk.
Ноябрь, november.
Нравится, tetszeni, -но, -ный.
Нравоучение, erkölctan,
 -ственность.
Нравъ, erkölcs, kedély, szokás.
 [tani.
Нудити, kényszeríteni, szori-
Нужда, szükség, szegénység,
 nyomorúság. –
Нутръ, belsőség.
Ныряти, alámerülni.

Ныти, tompa fájdalmat érezni –
 szorongni.
Нѣга, puhaság, kényeztetés.
Нѣжити, kényeztetni, -еніе.
Нѣжность, gyengeség, gyöngédség,
 finomság.
Нѣкогда, valaha.
Нѣкто, valaki, нѣчто, valami.

O.

O,ról,ről,tájban,nyi.
Обведение, körülvétel, kerület,
 környezet.
Обезпечити, biztosítani,
 megnyugtattni -еніе.
Обезьяна, majom.
Обида, sértés, bántalom,
 szomorúság, -ный.
Обижати, -идѣти.
Обиліе, bőség, sokaság.
Обитати, lakni, -алище, -итель.
 [v. mit.
Обладати чѣмъ, birni, uralni
Облако, felhő.
Облокочатися -титися,
 megtámaszkodni.
Обманъ, csalás, -чивый.
Обметывати -тати, behányni,
 körülvarni.
Обморокъ, ájulás.
Обмѣненіе, csere, -няти.
Обнажати -жити, mezteleníteni,
 leleplezni, kirántani, (kardot).
Обнародовати, nyilvánítani,
 hirdetni. [ніе.

Ободрити, bátorítani, **-ре-**
Обольстити, megcsalni, elámitani.
Оборона, védelem, **-нитель,**
-няти, нити.
Оборъ, оборошъ, alja v. minek,
 selejt. [det].
Обработывати, művelni (föl-
Образование, mivelés **-ный**, mivelт
 (ember.)
Обременение, megterhelés.
Обрътати, -ръсти, találni, **-ение.**
 [ültetni].
Обсадити, megszállni, körül-
Обстоятельство, körülmény,
-ный. [lázni].
Обуздывати, fékezni, zabo-
Общество, társaság **-щий**, közös.
Объятие, öl, kebel, ölelés.
Объдня, mise, **(служба).**
Обътъ, fogadás, ígéret, **-овати.**
Овощъ, gyümölcs, **-щи.**
Оглавление, tartalom.
Огнедышущий, tűzokádó.
Ограда, erősítés, sánczolás,
-ждати.
Ограниченность, korlátozás.
Однажды, egyszer.
Односложный, egytagu.
Одолимый, legyőzhető.
Одръ, ágy.
Ожерелье, nyakék, nyakláncz.
Озарение, fény **-енный, -ряти.**
Озноба, fagydaganat.
Оковы, bilincs, rabláncz.
Окорокъ, sódar. [kás].
Ометъ, szegély, szegés, ra-

Опасность, veszély, **-ный.**
Опека, gondnokság, **-кунъ,**
 gondnok. [чєніє].
Ополчати, felfegyverezni,–
Опредѣление, meghatározás,
 határozat.
Опричь, kívül, nélkül.
Опровергати, czáfolni. [nyér].
Опрѣснокъ, kovásztalan ke-
Опрятность, csinosság, takarosság,
-ный.
Опытность, tapasztalat **-ный.**
Орудіе, eszköz.
Оружіе, fegyver.
Осада, megszállás, – ostrom.
Осаждать -дити, ostromolni.
Осанка, szépalak, kinézés.
Ослаба, könnyítés, elnézés, **-бити,**
-бляти.
Ослушание, engedetlenség.
Осмуха, nyolczad.
Основа, kezdet, alap. **-вание.**
Основати, alapítani **-атель.**
Островъ, sziget.
Остроуміе, éleselműség.
Ось, tengely. [няти].
Осѣнение, beárnyékolás, –
Осязати, érinteni, tapogatni,
-заніе. [zás].
Отбывание, elutazás, eltávo-
Отверзати -знути, megnyitni.
Отвлєкати, elvonni, **-чєнія.**
Отвлєченной, elvont.
Отдаление, eltávozás, **-лити.**
Отдача, átadás, megfizetés.
Отдѣльно, külön válvá.

Отечество, haza -**венный**.
Отличати, megkülömböztetni,
 kiemelni. [**стити**.
Отмститель, megboszuló, –
Отнюдь, egyáltalában.
Отпоръ, ellentállás.
Отрада, enyhítés, enyhület,
 felüdülés.
Отрасль, sarjadék, ágazat.
Отрицательно, tagadólag.
Отстрочение, elhalasztás; -**чити**.
 [**чаяться**.
Отчаяние, kétségbeesés; –
Отчетъ, számadás, számla.
Отшельникъ, remete.
Охати, sóhajtozni.
Охота, kedv, hajlam, mulatság,
 vadászat.
Охотникъ, -**ница**.
Очень, igen, nagyon.
Очередь, sor.
Очки, pápaszem.
Очунутися, magához jönni.
Ошибатися, hibázni, téveszteni.
Ощадливость, takarékoság.
Ощупание, megtapintás.
Ощущати, érezni. -**щение**.

П.

Павлинъ, Пава, páva.
Пагуба, pusztulás, romlás,
 szerencsétlenség.
Пагубникъ, sokat rontó; -**ница**,
 -**убный**.
Падежъ, eset.

Падчерица, mostohaleány.
Пажить, legelő. -**тний**.
Пойка, forrasztás, -**ити**,
 forrasztani.
Паки, ismét, újra. [lebegés.
Парение, fürdés, forrázás,
Парень, fiu, ifjoncz; -**рневъ**.
Парикъ, paróka. [lebegni.
Парити, forrázni, pörkölni,
Парусъ, vitorla; -**сити**, -**сникъ**.
Парча, anyag, kelme.
Паръ, gőz, ugar.
Параходъ gőzhajó; – **паравозъ**,
 gőzkocsi. [**харъ**.
Пахати, szántani; -**ание**–
Переведение, általvezetés, –
 fordítás; -**водъ**.
Переводити, -**вести**, általvezetni,
 lefordítani.
Переводчикъ, fordító,
Перевѣсь, tulsuly; -**вѣсити**.
Передняя, előszoba.
Перемирие, fegyverszünet -**рный**.
Переплеть, kötés, kötet; -**етчикъ**,
 könyvkötő.
Переселение, átköltözés,
 áthelyezés, -**лити**.
Переулокъ, mellékutca, keresztut.
 [léczezet.
Перила, kartámasz, karfa,
Пернатый, tollas. [кés.
Перочинный ножичекъ, toll-
Перунъ, menykő, menykőcsapás.
Перчатка, keztyű, (**рукавица**)
Петля, bötyök, csombók hurok,
 szem (harisnyán.)

Печаль, szomorúság, aggodalom, keserv, **-альный**.
Печатати, lepecsételni, nyomtattni; **-алня**. [fekvő].
Печерскій, üregben lakó, –
Пещера, üreg, barlang.
Пиръ, vendégség, lakoma; **-ный**. [сто].
Пированіе, **-овати**. пирше-
Пирожное, téstás étel.
Письмо, levél, irat.
Питати, táplálni **-ся** magát;
Питомецъ, növendék; –
питомица.
Пища, eledel, étel.
Пищяя бумага, írópapír.
Плавити, olvasztani; **-ся**, olvasni.
Плата, fizetés, bér **-тити**.
Платокъ, zsebkendő, nyakkendő.
Плаха, tuskó, törzsök, deres.
Племянникъ, unokaöcs; **-яница**.
Плотникъ, ács; **-ичати**.
Плотити, összefoglalni.
Плотно, erősen, sűrűn, tömötten; **-ность**.
Плотъ, test, hus.
Площадь, tér, piac.
Плуть, csaló, kópé, gazember; **-овка**.
Плѣнити, elfogni, bilincselni. **-еніе**. [fogás].
Плѣнникъ, **-нитель**, **-плѣнъ**,
Плясати, táncolni **-альщикъ**, **-саніе**. [után].
По, on, en, ként, ig, ért.

Побоище, vérengzőcsata, csatatér. [zás].
Поборъ, átadás, adó, tobor-
Побѣда, diadal, győzelem; **-итель**, **-ѣдное**. [ти].
Побѣдоносный, **-ждати**, **-ди**-
Поваръ, szakács, **-иха**, **-ничати**.
Поведеніе, viselet.
Повелительное, parancsoló.
Поводъ, kantárszár, alkalom, elnézés. [еніе].
Повторяти, ismételni; **-рити**.
Повѣсть, történelem, elbeszélés, beszély.
Поглощати, elnyelni; **-еніе**.
Погода, idő, időjárás.
Погребъ pincze, **винный** (пивница.)
Подбородокъ, áll.
Подвигъ, mozgás, erőködés, küzdelem, vállalat, tet.
Подвижникъ, **-вижность**, **-затись**.
Подданный alattvaló.
Подкрѣпа, gyámol, tanács.
Подкрѣпленіе, oltalom, segély; **-пляти**.
Подлежащее alany.
Подлинность, valóság; **-линно**, **-ый**. [hamisság].
Подложность, valótlanság,
Подлѣ, mellet, közel.
Подмастерье, legény, segéd.
Подножіе, zsámoly.
Подобіе, egyformaság, hasonlóság; **-бно**.

Подозрительный, gyanus;
-рѣвати, кого.
Подозрѣніе, gyanu.
Подошва, talp, csizmatalp.
Подпора, támasz, oltalom.
Подпоручикъ, alhadnagy.
Подпруга, heveder, lóheveder.
Подражати, utánozni, **-аніе.**
Подражатель -тельница.
Подруга, közlevelő, jóbarát.
Подручникъ, alávettett.
Подсматривати, felügyelni.
Подушка, párna.
Подъемъ, felemelés, intézkedés,
 emelőfa. [**щикъ.**
Поединокъ, párbaj; **-дин-**
Пожаловати, megkegyelmezni
 –ajándékozni, előmozdítani,
 meglátogatni.
Пожега, égetés által művelhetővé
 tett föld.
Позорище, színhely, szinpad.
Позоръ, színjáték, látvány, szégyen,
 gyalázat.
Покой, szoba, béke, nyugalom,
 csend.
Поколѣніе, nem, nemzetség.
Покореніе, meggyőzés, letiporás;
-итель.
Покорность, engedelmesség,
 hódolat; **-ный.**
Покровъ, takaró, lepel, földél,
 menedékhely, oltalom.
Покротити, kis darabokra szegni.
 [merni.

Покушати, vállalkozni,
Полезно, hasznosan, **-ный**,
 hasznos. [mászni.
Ползати, – **ползти**, csuszni,
Ползкій, sikamlós.
Полковникъ, ezredes; **-ица.**
Полководецъ, hadvezér, **полкъ**,
 sereg.
Полномочіе, teljhatalom.
 felhatalmazás.
Полоса, sujtás, vidék, fekvés, réteg,
 terület. [ság.
Полоуміе, eszelősség, bodult-
Полуостровъ, félsziget.
Полустишіе, félvers.
Получати, **-чити**, kapni.
Польза, haszon, előny, nyereség,
 (**хосень**).
Пользовати -ся, **полезный.**
Помѣстье birtok, földbirtok;
-щикъ, birtokos.
Понамаръ, egyházfi. **-мариха.**
Поне, legalább.
Понеже, mivel, minthogy.
Понимати, érteni, felfogni, belátni.
 [megszólló.
Поноситель, rágalmazó,
Понынѣ, mostanáig. [eszme.
Понятіе, fogalom, tehetség.
Поощряти, **-рити**, felébresztetni,
 felizgatni, felvidítani.
Поперечникъ, átmérő.
Попеченіе, gondoskodás, ápolás,
 fáradalom.
Попечитель, **-тельница.**

Попрекати, dorgálni, megfeddni, megigazítani.
Поприще, pálya.
Пора, idő. [тити, -щати,
Поработитель, leigázó; –
Порабощение. [leverni.
Поражати, зити, ütni, találni,
Порицати, -рещи, dorgálni, gáncsolni. [faj.
Порода, szülés, születés, nem,
Порокъ, hiba, bűn.
Портити, rontani, károsítani.
Портный, szabó, -ртки nadrág. [тас.
Порча, romlás; -ение ron-
Порывъ, lökés, roham, szélroham.
Поседмично, hetenkint.
Пословица, példabeszéd.
Послушание, engedelmesség.
Послѣ, után, azután.
Послѣдие, kiséret, -дствие.
Послѣдование, kísérés; -атель.
Посолъ, követ, hírnök; -ольскій, -ство.
Посохъ, bot, pálca, pásztoribot.
Поспѣшествовати, segélyül lenni, gyámolítani.
Посредственный, közvetett; -ство. [ствомъ.
Посредствовати, посред-
Постепенно, fokanként.
Постой, szállás, -оалець -яльщикъ.
Постоянность, állandóság, tartósság. -ный.
Поступъ, menés.

Посуда, edény.
Посуление, ígélet.
Посѣтитель, látogató; -тити, -щати. [яние.
Потеря, veszteség, kár, –
Потливость, izzadás.
Потолокъ, padlás, boltozat.
Потому что, azért, mivel.
Потомъ, azután.
Потрогъ, belrész.
Потупляти, szemet lesütni.
Поть, izzadság -ѣлый, вспотѣти. [-щати.
Похититель, rabló, nőrabló.
Похмелье, részegség utáni fejfájás. [menés.
Походъ, utazás, hadjárat, el-
Похожий, hasonló. [нити.
Похороны, temetés, -няти,
Похоть, kél, bujaság, gyönyör, -никъ. [tisztelés.
Почестъ, becsület, tisztelet,
Почивальня, alvószoba.
Почка, bimbó, rügy, szem. -ковый.
Почтение, tisztelet.
Почти, majd.
Пошва, föld, talaj, telek.
Пошлина, vám, fogyaszték, vám, -никъ. [зас.
Пощада, kimélet, szánako-
Пощечина, pofoncsapás.
Пощупати, tapintani, megtapintani.
Поѣздка, utazás.
Поярковый, szőrből való, bárány bőrből való.

Поясъ, öv, **земный поясъ** földöv, **небесный**.
Пояtie, vétél.
Правдоподобіе, valószínűség.
Правило, szabály evezős lapát, egyenmérő, mér pozna, **-льность**, szabályosság, **-но**.
Правити, (**чѣмъ**) kormányozni, uralni, elrendelni, igazolni; **-итель**, **-леніе**.
Правость, igazságosság.
Правовѣдецъ, törvénytudó.
Правомысліе, helyes gondolkozás mód.
Православіе, igazhittanítás.
Празднество, ünnepély, **-дникъ**, **-ничати**.
Празднословецъ fecsegő, **-ловіе**, **-ность**.
Прапоръ, zászló, lobogó, **-щикъ**, zászlótartó.
Пращуръ, ősapa.
Преблаженный, igen boldog.
Превосходительный, nagyméltóságu. [kivüli.
Превосходный, kitűnő, rend-
Превосходная степень, felső fok.
Превыспренность, magasság.
Преграда, oltalom, előfal, védfal, akadály.
Преданность, engedelmesség, hódolat, készség.
Предваряти, megelőzni, **-ритель**, **-тельно**.

Предводитель, vezető, vezér.
Предвозвѣщати, **-стити**, jósolni, előre itélni.
Предвѣдѣніе, előretudás.
Предисловіе, előszó.
Предлогъ, előjáró.
Предметъ, tárgy, (cél, irány).
Предмѣстіе, külváros.
Предображеніе, előkép. [zat.
Предосторожность, elővigyá-
Предписывати **-сати**, előírni, **-саніе**.
Предпочитати, kiemelni, **-чение**.
Предпринимати, vállalni.
Предприимчивость, merészség, **-вый**. [ный.
Предпріятіе, vállalat, **-ят**-
Предразсудокъ, előre látás.
Предсѣдатель, elnök, **-льство**, **-ствовати**. [теча.
Предтечи, előre menni, –
Предуготовленіе, előkészület.
Предупреждати, **-предити**, megelőzni.
Предхраміе, pitvar, csarnok, tornác. [**-ствовати**.
Предчувствованіе, előérzet,
Предъидущій, megelőző.
Предѣлъ, határ, cél. [fölötti.
Преестественный, természet
Преждевременный, időelőtti.
Презирати, зрѣти, lenézni, megvetni.
Презорливый, büszke, nagyralátó **-орство**.

Преизобилувати, bővelkedni.
Преимущественно, különösen,
 leginkább -ство.
Прекословіе, ellentmondás.
Прелестъ, ravaszság, álnokság,
 inger, ösztön, kecs.
Прелестникъ, -ный, -льститель,
 -льщати.
Пренебрегати, (чѣмъ) megvetni,
 elhanyagolni, mulasztani.
 [льница.
Пренебреженіе, -гатель, –
Преодолѣвати, meggyőzni,
 felülmulni.
Препинати, -няти, akadályozni
 -наніе.
Преподавати, előadni, -аніе.
 előadás.
Препоручати, ajánlani.
Препятіе, препона, akadály,
Преслушаніе, engedetlenség.
 -атель.
Преслѣдовати, üldözni.
Преспѣяніе, előhaladás.
Преставленіе, vég, halál -витися.
Претворити, átalakítani,
 átváltoztatni.
Претити, tiltani, fenyegetni.
Преуспѣвати, előhaladni.
Прибавка, hozzáadás -вленіе,
 -вити.
Приборчивой, rendszerető.
Прибыль, nyereség, haszon, előny;
 -токъ.
Привлекати, vonzani,
 kényszeríteni, elragadni. [őr.

Приворотникъ, ajtónálló, ajtó
Привѣтливость, udvariasság.
Привѣтствіе, üdvözlés, fogadás,
 -ствовати.
Приглашати -сити, meghívni.
Пригожій, szép, csinos.
Приданое, nászajándék,
 hozomány.
Придворный, udvari.
Призваніе, előhívás; -нный.
Признакъ, jel, ismertető jel.
Призракъ, tünemény, látvány,
 lidércz. [delés.
Приказаніе, parancs, megren-
Приключати, előidézni; -еніе,
 eset, esemény. [щикъ.
Прикормка. csaletek. -орм -
Прилично, illően; -чествовати,
 -чность. [galom.
Прилѣжаніе, -лѣжность szor-
Приморье, tengerpart.
Примѣта, ismertetőjel, jegy;
 -ѣтливость. [тити.
Примѣчаніе, jegyzet, -мѣ-
Приневоливати, -ити,
 kényszeríteni.
Приноравливати, -ровити,
 illeszteni, odahelyezni. [ный.
Природа, természet; -од-
Присматривати, felügyelni.
Присно, mindig, örökre.
Присовокупляти, hozzáadni,
 -ити.
Пристанъ, kikötő.
Пристойный, illő, -ность.

Пристрастie, részrehajlás,
előszeretet. [zés.
Приступъ, roham, megérke-
Пристяжь, iştiráng, hámkötél.
Присутствie, jelenlét; **-ствовати**.
[mis.
Притворный, alattomos, ha-
Притворство, -ствовати,
-рщикъ. [széd.
Притча, hasonlat, példabe-
Приходъ, megérkezés, látogatás,
bevétel, javadalom.
Прихожая, előszoba. [gás.
Прихоть, kíváncsiság, sóvár-
Причастie, részesülő.
Причетъ, Clerus, egyházi
személyzet.
Пришлецъ, jövevény, igeden.
Пріимчивый, vendégszerető.
Пріобщати, -щити, hozzá tenni,
kapcsolni, bekeblezni.
Пріуныти, levertté tenni.
Пріятный, kellemes; **-ность**.
Пробудъ, fölébredés ideje.
Провидѣніe, gondviselés.
Проводникъ, utmutató, **-жато́й**,
kísérő.
Проволка, sodrony, (**дротъ**)
Проволочка, akadályozás,
fentartás.
Прогуливати, -ляти sétálni.
Прогулька, séta, időtöltés.
Прозвање, vezetéknév. –
(**прозвище**)
Прозорливецъ, éleselméjű férfi.
[szó.

Прозрачный, átlátszó, attet-
Произведе́ніe, származtatás,
nemzés **-денный, -водный**,
-водити. [lőadni.
Произносити, kimondani, e-
Прокъ, állandóság, haszon.
Проливъ, tengerszoros.
Промежутокъ, köz.
Промысль, előrelátás. furni.
Пронзати, -зити, keresztül
Проникати, behatni, áthatni,
belátni. [tás.
Проница́ніe, belátás, éles la-
Проница́лище jósdá; **-атель**,
-рокъ, – jós;
Пророковати, jósolni.
Просвѣщати, -тити,
felvilágosítani.
Прославляти, dicsőíteni.
Прослывати, hirben lenni.
Просонка, szunnyadás.
Простити, megbocsátani,
прощай! Isten veled!
Простодушіe, őszinteség.
Простужа, meghűlés.
Простыня, ágylepedő. [**ивно**.
Противлятися, ellenkezni.–
Противодѣ́йствіe, ellenműködés.
Противорѣ́чіe, ellentmondás.
Проторъ, átjáró.
Протяже́нность, nyulékenyság,
terjedékenyság.
Прочій, többi.
Прочный, tartós, szilárd; **-ность**.
Прошедшій, mult.

Прощати -стити, megengedni,
elbocsátani.
Прощаніе, búcsúzás; **-щеніе**
megbocsátás.
Проѣзжій, keresztül utazó.
Пружина, rugó, rugony.
Прыгъ, ugrás; **-гати**, **-гнути**,
-гунъ. [dezni.
Прыскати **-снути**, fecskен-
Прыщъ, bibircs.
Прѣніе, izzadás, veszekedés,
szócsere.
Прѣсный, édes (vиз) nem savanyu
(kenyér.)
Прядъ, fonal.
Прямо, egyenest; **-мити**.
Птица, madár; **птенець**, **-еичій**.
Пуговица, gomb. – **вогникъ**.
Пузырь, hólyag.
Пукъ – csomó, nyaláb, bokréta;
-чекъ.
Пуля puszkagolyó, (**куля**).
Пупышекъ, bimbó.
Пустосвятъ, képmutató.
Пустынникъ, remete. **-ичати**.
Пусть, **-скай**, **пусть будетъ**, hadd
legyen.
Путлянка, tévut, labirint.
Пучина, mélység, örvény,
tengerfeneke.
Пушка ágyu; **-шкарь** tűzér.
Пшено, kölés. **-енникъ**.
Пылати, lobogni, lángolni **-лкій**.
rag.
Пыль, láng, lob, hőség, ha-

Пыль, por; **-льно**, **-ный**, **-лити**
-ся.
Пытати, próbálni, vizsgálni,
kutatni, vallatni.
Пытка, kinvallatás, kínzás.
Пытливый, kíváncsi, **-вость**.
Пыха, nagyravágás, gőg,
büszkeség. [**ство**.
Пяница, részeges; **-ный**,
Пѣгій, tarka, foltos.
Пѣніе, éneklés; **-вчій**.
Пѣснь, **пѣсня**, ének.
Пѣстунъ, gyermek felügyelő;
-ство.
Пѣтухъ, kakas.
Пѣхота, gyalogság.
Пятиугольный, ötszegletes.
Пятнати, bélyegezni –rágalmazni.
Пятно, folt.

Р.

Раболѣпство, szolgai odaadás,
-ствование.
Раболѣпный, szolgai, **-піе**,
-ствовати.
Равновѣсіе, sulyegyen **-вѣсно**,
-ный.
Равнодушіе, közöny, közönyösség.
Равнообразіе, egyformaság.
Равносторонный, egyenoldalu
Равночестный, egyenlő
méltóságra.
Ради, ért, miatt.
Радивый, gondos; **-ивость**.
Радуга, szivárvány, **-жный**.

Радущіе, jószívűség **-шный**.
Радѣти, gondolni, v. vel. **-ніе**, gond,
-тель.
Раекъ, kandi szekrény, hasáb,
 prizma, paradicsom, karzat,
 csarnok (a színházban.) [ság,
 aszály].
Раженіе, szárazság, szikár-
Раженіе, ütés.
Ражій, erős, vaskos; **-жесть**.
Разбалтывати, **-тати**, kifecsegni.
Разбодрятися, **-итися**,
 nekibátorodni.
Разборчивый, értelmes, belátó;
-вость.
Разбродъ, szétszórás.
Развалина -ны, rom, romok.
Разведение, kiállítás, kirakás,
 termesztés, feloldás.
Разверзатися, nyilni.
Развлекати, széjel hozni,
 szórakoztatni.
Развратъ, egyenetlenség, tévtan,
 erkölcsi romlottság; **-титель**,
-ный, **-атность**, **-вращати**,
-вратити.
Развѣючивати, kipakolni.
Развѣ, kívül, talán, hát.
Разговоръ, beszéd; **-ориваніе**,
-орчивъ.
Разгуливати, sétálni, **-ваніе**.
Раздоръ, szakadás, **-отворецъ**.
Разжаловати, letenni, lejjebbíteni,
 leléptetni.

Разительный, erős, csapós,
 feltűnő.
Разливъ, kiöntés, vizáradás.
Различати, különböztetni; **-ченіе**,
-читель, **-личіе**, **-личный**.
Размежевывати, kimérni.
Разновидный, különféle alaku
Разногласица, vélemény,
 különbség, **-сити**.
Разнообразіе, különféleség.
Разность -нота, **разинство**,
ствіе, különbség. [nü.
Разноцвѣтный, különféle szí-
Разобраніе, szórakoztatás,
 szétszedés; **-ати**.
Разоряти, **-рити**, pusztítani. dulni;
-реніе **-ритель**, **-рительный**.
Разостланіе, szétterítés. [sor.
Разрядъ, osztály, rész, rang,
Разрядити, tisztítani, rendbehozni,
 rendezni.
Разсматрѣвати, nézegetni,
 vizsgálni. [gyázat.
Разсмотрительность, elővi-
Разставатися, elválni, bucsuzni.
 [szeség; **-яти**.
Разстояніе, távolság, mesz-
Разстроивати, **-ити**, lehangolni,
 bezavarni; **-ся**, lehangoltta tenni;
-еніе, lehangoltság; **-ройка**,
 lehangolás.
Разсчеъ, felszámítás,
 meggondolás.
Разъемъ, szétválasztás, **-емщикъ**.
Раковина, kagyló, csiga.
Рамо, vál, **рамена**.

Раскаты, lejtősség, lejtő, ereszkedő.
Раскаяние, bűnbánat.
Расколъ, szakadás, hasadék, eretnekség.
Раскольникъ, eretnek; **-ница**, **ничати**.
Расплавливати, felolvasztani.
Расположение, elrendezés, elosztás, indulat, hajlam.
Распоряжати, rendezni.
Распростатися, elbucsuzni.
Распря, czivódás, vita, villongás. [vásott, **-ность**.
Распутный, ronda, korhely,
Растение, növés, növény.
Расточение, pazarlás, tékozlás. [kiadás.
Расходъ, szétmenés, eladás,
Расщелина, szakadék, repedék, hasadék. [**ничій**.
Ратникъ, harczfi, katona –
Ратный, harczy, harczias **-ное поле**, harcztér; **р. станъ**, tábor, **ратн. конъ**, harczmén.
Ратоборець, küzdő, viaskodó, bajnok **-рство**, **-рственный**.
Ратованіе, küzdés, viaskodás; **-овати**,
Ратуша, tanácsház. [küzdés.
Рать, hadsereg, tábor, csata,
Рачение, buzgalom, gondosság, szorgalom; **-итель**. [**рачити**, **о чемъ**.
Рачительность, **рачительный**,
Рвение, hév, buzgóság; – zsembesség.

Рдѣти, veresedni, pirulni; **-ніе**, **-ныя**. [**бята**.
Ребенокъ, kis gyermek, **ребяческій**, **-ство**, **-читися**.
Ревень, rabarbara
Ревнивый, féltékeny; **-вость**.
Ревнитель, buzgalkodó.
Ревновати, buzgalkodni, – **ревность**, buzgalom, kitartás; **-ный**, buzgalmas, kitartó. [тас.
Ревѣти, ordítani; **ревъ**, ordи-
Рей, рея, vitorlarud.
Ремесленикъ, kézműves; **-ица**, **-ичати**, **-чество**, **-ничій**, **-ность**, – **ремесло**.
Репей, **-екъ**, szalagbokor, boglár, bojtortjány, lapu. **лапухъ**.
Ретивый, buzgó, heves, tüzes; **-вость**, **-титися**.
Речение, szó. kifejezés.
Решетка, **рѣшетка**, **-точка**, rács, rost, róstély.
Реши, mondani.
Ржа, ржавина, rozsda; – **ржавистый**, **-вити**, **-вѣти**, **-вый**.
Ржати, nyeríteni.
Риза, papiöltöny, ruha **-охранилище**.
Рисовати, rajzolni; **-вальный**, **-вальщикъ**, **-ваніе**, **-овка**, **сунокъ**.
Ристалище, verseny pálya, futó pálya; **-таніе**, **-татель**,

-**тательный, -тати**, sebesen szaladni. [**рецъ**.
Риѹма, rim **-мачъ, -мотво-**
Робкій, félénk, csüggeteg; **-кость**.
 [**бѣти**.
Робѣніе, félés, csúggedés; –
Ровенникъ, viztartó, kút.
Ровесникъ, -ница egykoru
-ичество.
Ровъ, árok, gödör.
Рогатка, gátfa, soromp, sorompó,
 zárfa.
Рогожа, takaró, terítő, gyékény;
-никъ, -ный.
Родимый, hazai, apai, **родина**,
 születéshely. [**лѣк**.
Родитель, apa, **родители**, szü-
Родникъ, -ничекъ, forrás,
родной, rokon.
Родня, rokon; (**онъ мнѣ р.**) –
 rokonság.
Родовитый, előkelő családbóli.
Родовой; (ый) családbeli, nemi.
 [**strom**.
Родословіе, nemzetségi laj-
Родственникъ, -рокон; -ница,
-ство.
Родъ, nem, faj, család.
Рождественный, karácsonyi,
Рождіе, ág – азъ есмь лоза вы
 же, рождіе.
Рожець, -ница, рожцы, hüvely.
Рожъ, rozs.
Розга, vesző, ág, venyige, tő.

Розница, разница, különféleség; –
розно, -ный.
Рокъ, sors, végzet; **-ковый**.
Ронити, -няти, kiejteni, elejteni,
 ejteni, kiereszteni.
Ропоть, morgás **-ливый**,
-ливость, -никъ.
Роптати, zugolódni, morogni;
-татель.
Роскошъ, bőség, bujaság;
-кошествовати.
Росписка, nyugtatvány.
Роспись, jegyzék, leltár.
Росомаха, falánk. [**рáскодó**.
Ростовчикъ, uzsorás, uzso-
Ротитися, esküdözni **-никъ**, a ki
 esküszik. [**erdő**.
Роща, berek, liget, mulató
Ртуть, kéneső, higany; **-тный**,
-ченіе, -тити.
Рубашка, ing, **-енка, -ечка**.
Рубецъ, sebhely, forradás,
 karczolás, szegély, szél, oltó
 gyomor. [**deputatum**.
Руга, eleségből álló fizetés,
Ругати, szidalmazni, gyalázn.
Ругатель, -тельный, -тельство.
Руда ércz, vér **-дникъ**, érczbánya.
Рудожелтый, sötét sárga.
Рудокопіе, – рудоисканіе, –
рудокопня. [-носный.
Рудоносьность, ércztartalom,
Рудословіе, бányászattan. **-вный**.
Рудотвореніе, megérczezés.
Рудянити. vérrel bemocskolni
-яный. [ный, -ня.

Ружейникъ, fegyverkovács.
Ружье, fegyver, puska; **-жьецо**,
-жьище.
Руководитель, vezető **-ница**,
-тельство.
Руководство, vezetés, oktatás,
utasítás.
Руководствовати, **-енный**.
Рукодѣліе, kézmunka, kézmű.
Рукодѣльникъ, **-ница**, **-ничати**,
-ня. [kézirat].
Рукописаніе, aláírás; **-пись**,
Рукопуты, kézbilincs.
Румянити, pirosítani; **-ность**,
-ный, **-нѣти**.
Русалка, vizi nimfa a régi
Slávoknál.
Русый, szőke; **-соватый**,
-собородый, **-сѣти**.
Рухлость, puhaság, lágyág,
töredékenység.
Рухлый, **рухлѣти**.
Рухлядь, házi butor.
Ручатися, kereskedni **-ніе**, **тель**,
-ница.
Ручей, csermely, **-ный**.
Рыданіе, zokogás, ordítás; **-ти**.
Рыжакъ, rókaveres színű.
Рыжестъ, veresség, **-жій**,
-еватость, **-ебородый**,
-еватый.
Рыжѣти, veressé lenni; –
rókaveressé lenni.
Рынокъ, piacsz, tér.
Рынутися, rohanni.

Рысь, ügetés, hiuz; **-сій**, **-сакъ**,
-систый, **-каніе**, **-кати**, **-куня**.
Рыцарь, lovag, **-рскій**, **-рство**.
Рычагъ, emeltyű, **-ажекъ**.
Рѣсница, ресница, pillaszőr.
szemszőr.
Рѣчь, beszéd.
Рѣшити, határozni, végezni,
oldozni.
Рѣшиться, elhatározni magát;
-шитель, **-тельность**, **-ный**.
Рѣщикъ, metsző.
Рюмка, talpas pohár, boros pohár.
Рядовой, közember.
Ряса, papi öltöny.

C.

Сабуръ, áloe, végizga; **-рный**,
-овый.
Садъ, kert, **-овникъ**, **-овщикъ**,
kertész.
Садовничество, kertészet,
-вничати, **-ничій**. [ház.
Садовня, üvegház, növény-
Сажень, szál. öl. **-енный**.
Сайдакъ, kézj együtt a nyiltokkal.
[lének, **-ечникъ**.
Сайка, саечка, neme a zsem-
Самобытность, önállóság. **-ный**,
-ствовати. [-ный].
Самоваръ, theafőző, **-чикъ**,
Самовидецъ, szemtanu.
Самовластвовати, korlátlanul
uralkodni. **-итель**.

Самоволіе, önkény, **-вольникъ**,
-ца, **-льничати**, **-вольно**.
[hangzó.

Самогласная буква, magán-
Самодержавіе, felség, független
uraság, főuraság. **-ство**,
-жавный, **-держецъ**.

Самоловъ, fogó, tőr, csapda.
Самолюбіе, önszeretet, önzés;
-бивый.

Самомнѣніе, önhittség,
elbizottság, öntetszés.

Самонравіе, önelműség, fejesség,
makacsság.

Самопроизвольность, kény,
tetszés, önkény.

Самостоятельность, önállóság.

Самоубійство, öngyilkosság,
-ійца.

Санъ, magas rang, állás, hivatal.
-овникъ, **-овитость**, **-вный**,
-нолюбецъ.

Сапогъ, **-жекъ**, lábbeli; **-ожникъ**,
-ница, **-жничанье**, **-жничати**,
-нический. [ni, **-унь**, **-уня**.

Сапѣти, hortyogni, szuszog-
Сарай, pajta, szín, félszer; – **для**
дровъ.

Саранча, sáska.

Сахаръ, cukor; **-ница**, **-рный**,
-рити, **-ровареніе**, **-оварня**,
-оваръ.

Сборъ, gyűlés, összejövetel, gyűjtés.

Свара, **сваръ**, **сварка**, veszekedés,
perlekedés.

Сварливый, veszekedni szerető,
-вость.

Свая, karó, czölöp.

Сверкати, **-кнути**, csillámlani,
fényleni.

Сверстникъ, egykoru **-ница**,
-ничество. [papier]

Свертокъ, tekercs (vászon)

Сверхъ, felül, kívül,
-хъестественный,
természetfeletti. [látás.

Свиданіе, találkozás, viszont-

Свидѣніе, bizonyság, tanítás,
nyilatkoztatás.

Свидѣтель, tanu; **-ница**, **-ство**,
-овати. [-цовый.

Свинецъ, ólom; **-инцоватый**,

Свинчивати, **-тити**, összecsavarni.

Свирѣпый, vad, kegyetlen,
dühös; **-ѣпость**, **-ѣпствовати**,
-рѣпѣти. [ső ruha.

Свита, kíséret, felsőing, fel-

Сводъ, boltozat, összeszedés.
[konság.

Свойство, tulajdonság, ro-

Свѣданіе, tudás, tudósítás, ismeret,
kémlет **-домый**, **-ѣдущій**,
-ѣніе.

Свѣряти, **-рити**, egyeztetni,
megigazítani, javítani,
összehasonlítani.

Свѣтлогнѣдый, világos barna.

Свѣтлое воскресеніе, husvét.

Свѣтлорусый, világos szőke.

Свѣтлообразный, a világosságához hasonló.

Связь, összekötés, kötelék, közösség.

Святотатецъ, templomtolvaj, rabló, **-татство**.

Сгибати, согнути, görbévé hajtani **-ся**, hajlani.

Сгромоздiti, rakásra halmozni, **-ождение**.

Сдавание, átadás. – **сдавати**.

Сдача, kiadás, kézbesítés, lemondás valami bérletről.

Сдохлый, penészes. dohos.

Сего ради, azért, a miatt.

Сеймъ, ország gyűlés. **-мовый**.

Селедка, -очка, hering.

Селезенка, lép, **-еночный**.

Селити, telepíteni **-ся**, telepedni.

Сельдь, hering.

Семга, lazacs.

Семейство, семья, család; **-ейный**. [заушница.

Серьга, сережка. fülbevaló,

Сидка, lepárolás. [ló.

Сидѣльникъ, -ница, betegápoló.

Сизый, kékes, barnakék, galambszín.

Силокъ, hurok. [sip.

Сиповка, szipóka, pásztori

Ситникъ, szittyó, káka.

Сіяти, fényleni, világítani. sugárzani; **-яніе**.

Скалозубити, v. kit kinevetni.

Сказуемое, állitmány. [ló.

Скамья, -мейка, -мечка, pad,

Скарбъ, házibutor, szerszám, szer.

Скатерть, abrosz.

Скатъ, lejtősség, ereszkedő;

-тистый. [sadék.

Скважина, nyílás, lyuk, ha-

Скверна, tisztátlanság,

ocsmányság, illetlenség.

Сквозъ, keresztül (скрузь)

-зити, -зный -зный вѣтръ,

szélhuzam. [**-рцовый**.

Скворецъ, seregély **-орка**,

Скипидаръ, terpentinolaj.

Скитатися, bolyongni. [való.

Складень, nyakkötő, nyakra-

Склонение, hajlítás. rábeszélés.

[**ность, -ság**.

Склонный, hajlandó, **-он-**

Скоба, -очка, kapocsvas, foglár.

Сковорода, serpenyő, lábas.

Скользити, simítani, síkárkózni;

-льзкій, склизкій, sik,

sikamlós, **-зко, -кость**. [vény.

Скопидомъ, takarékos, fős-

Скопляти, -ливати, gyűjteni,

takarítani.

Скорбъ, aggodalom, kesergés, bu-

bánat, **-рбѣти, – скорбный**.

Скорлупа, csésze, tojáshéj, dióhéj

-упный.

Скорнякъ, szűcs, **(кучнѣрь,)**

-ячество.

Скоропись, gyors írás.

Скороспѣлый, korán érő.

Скотъ, barom **-тникъ, -товодецъ**,

-оводство, barom tenyésztés.

Скрежетати, csikorogni a fogakkal.
Скрижаль, tábla. [ачь.
Скрипка, -и́пица, hegedű; –
Скромникъ, -ица, -ный. szerény.
 -но́сть.
Скрѣпа, megerősítés, karima,
 láttamozás.
Скрючивати, -чити, görbiteni,
 hajlítani, gyengíteni.
Скудати, -дѣти, szegénynyé lenni.
Скудель, cserépszindely.
Скудель, agyag, fazékagyg.
 -льни́къ fazekas -льница,
 sírkert, temető.
Скудность, – скудо́сть,
 szegénység, nyomorúság, -ный,
 –скудоборо́дый, –скудоу́міе,
 – скудство́вати.
Скука, unalom, – **скучати**, untatni.
Слабодушіе, kislelkűség.
Слава, hír, dicsőség, magasztosság
 -вити.
Славолюбивый, nagyragágó,
 hírvágyó, -біе.
Сладость, édesség, kellemesség
 -стный.
Сласти, сла́сть, édességek.
Сластолюбіе, gyönyör, kéj,
 érzékiség, -любе́ць.
Слегка, könnyedén, felületesen.
Слитокъ, rud, szál, (arany, ezüst)
 gomoly, rög.
Сличати, összehasonlítani -че́ніе,
 -ичіе.

Слобода, külváros, falu közel a
 városhoz.
Словесникъ, irodalmár, -но́сть,
 -алом.
Словопроизведе́ніе,
 szónyomozás – származtatás.
Словопрене́іе, szóvita, vita.
Словосочине́ніе, szókötés.
Слогъ, szótag, irány, írmód.
Сложный, összetett. -но́сть.
Слой, réteg, terület, fekvés, helyzet,
 -еваты́й, -е́ніе, -и́ти.
Слонъ, elefánt, -но́вый.
Слухъ, hallás, hallomás.
Случай, alkalom, eset, történet,
 -айно, -но́сть, -ный, -чати́ся.
Слушатися, кого –
 engedelmeskedni.
Слыти (слыву), hirben lenni.
Слѣдовати, követni, -ва́ніе,
 -атель.
Слѣдовательно, слѣдственно,
 következőleg.
Слѣдствие, következmény.
Смежно, mellett, közvetlenül
 -но́сть határosság, -ный,
 határos.
Смеканіе, meggondolás, helyes
 felfogás -ати, -кну́ти.
Смиловатися, szánakozni,
 részvétellel lenni.
Смиреніе, megalázás; -енни́къ,
 -ни́ца.
Смиреномудріе, alázatosság;
 -дры́й. [szelidség.
Смиренность, szerénység,

Смирный, csendes, nyugodt, békés
-ѣти, -ряти, -рити, megalázni
-ся, magát, **-ритель, -рильный**
домъ fegyház.
Смоква, fige **-овница**, figefa.
Смородина, veres ribizke,
-инникъ.
Смотръ, szemlélés, nézegetés,
vizsgálás, szemle **-тритель,**
-ница, -ельство, felügyeleti
hivatal.
Смуглый, barna, feketebarna,
(барнастый), -лость,
-ловатый, -атость, -лѣти.
Смурый, mocskos, barna, piszkos
barna, hamuszín.
Смысленникъ, párthív, pártos,
sorsos.
Смысль, értelem, ész, **-ленный,**
okos.
Смышление, ismeret, értés,
értelem, belátás.
Смѣсь, elegyítés.
Смѣта, felvetés, előleges, felvetés,
költségvetés.
Смѣтити, -чати, felvetni,
előlegesen, kiszámítani.
Смятати, felzendíteni, felizgatni,
fellazítani, **-ся**, felzudulni,
-тение.
Снабѣвати, -жати, -дити,
ellátni, gondoskodni.
Снадобіе, -ѣ, fűszer, töltelék.
Снаружи, kívülről.

Снарядъ, készlet, intézet,
fegyverzet, butor.
Снимати, -няти, levenni, **мѣрку,**
megmérni – **портретъ,**
lefesteni.
Снимокъ, másolat.
Сноха, meny. [közlekedés.
Сношение, elviselés, eltűnés,
Снутри, belülről.
Снѣдъ, étel, **-деніе, -даніе,**
-дный. [lattató.
Собесѣдникъ, társalgó, mu-
Соблазнь, botrány, botrántoztatás,
-знитель, -ти.
Соблюдати -блюсти, megtartani
-деніе. [атель.
Соболѣзнование, részvétel; –
Собственный, saját, tulajdon,
-нность. [ru.
Совершеннолѣтний, teljes ko-
Совершенство, tökéletesség.
Совмѣстникъ, vágytárs,
versenytárs.
Современникъ, kortárs, **-ица,**
-нный.
Согласіе, öszhang, egyesség,
-асникъ, -ность. -сний,
-совати, -соватися.
Согражданинъ, polgártárs.
Содрогатися, -гнутися,
elborzadni, elremegni, **-гание**.
Содѣтель, tevő, tettes, alapító,
kezdemenyező.
Соестественъ, egyforma
természetű.

Сожалѣти, szánakozni, **-іе**.
Сожженіе, megégés, **-жигатель**,
megégető.
Созданіе, teremtés, teremtmény,
épület.
Созидати, teremteni, építeni,
-иданіе.
Соизволяти, **-лити**, megengedni,
helybenhagyni, **-леніе**.
Сокращеніе, rövidítés.
Сокровенность, titok.
Сокровище, kincs.
Сокъ, nedv, ned, lé, mézga.
Соловый, szögsárga színű; **-ѣти**.
Сомнительный – сумнительный,
kétséges, bizonytalan, **-ность**,
-ѣваться, **-ѣніе**. [gyűlés.
Сонмище, **соймъ**, gyűlekezet,
Сообщеніе, közlés, közvetítés,
közlekedés. [zafi.
Соотечественникъ, földi, ha-
Сопристойникъ, kormánytárs.
Сопровождати, kíséreni.
Соревновати кому въ чемъ,
vetélkedni; **-аніе**, **-ватель**.
Сосати, szopni.
Соска, szoptató szilke, czucza,
szopózacska.
Сослагательное наклоненіе, –
kötmód.
Сосланіе, száműzés, **-ланний**,
-слати.
Сословіе, (beszélgetés) állás,
testület, **купеческое сословіе**,
сосл. ученыхъ, **крестьянское**
сосл.

Сословъ, hasonjelentésű szó.
Составляти, csinálni, összeállítani.
képezni. **-вленіе**, **-ленный**,
-авный, **составъ**, –
составитель.
Сострадати, szánakozni, **-тель**,
-ность.
Состязаніе, vita, perlekedés
szócsere, **-атель**.
Состязатися, vitakorni,
szótváltani.
Сосудъ, edény. [lős állatok.
Сосцепитающія животныя, em-
Сотоварищъ, társ, **щество**,
társulat.
Соумышленіе, közösbűn,
-ленникъ, bűntárs.
Сохраняти, megtartani,
megvédeni, követni, **-нитель**,
-неніе, **-анная казня**,
takarékpénztár. [kötszó.
Союзъ, összekötés, kötelék,
Спаивати, összeforrasztani, **йка**,
-яніе.
Спасибо, köszönöm, **спб**.
добрымъ людямъ, küszönet a
jó embereknek.
Спесь, büszkeség, gőg, **-сивецъ**,
-ивитися.
Спина, hát, **-инный**. [tató.
Сплавчикъ, olvasztó, fa usz-
Сплошный, tömör, erős, **-сплошь**,
[szelopni.
Сплувати, megcsalni ösz-
Сплѣнникъ, fogolytárs, **-ница**.
Сподвижникъ, munkatárs.

Спона, akagály.
Спорливый, veszekedni szerető,
 -вость.
Споръ, veszekedés, perlekedés,
 -рити.
Способствовати, előmozdítani,
 -вание, -ватель.
Споспѣшествовати, segíteni,
 előmozdítani, járulni.
Спросъ, kérdés, kérdezés.
Спутникъ, utitárs.
Спѣлый, érett, -лость, – спѣти,
 -ѣяніе.
Спѣшити, sietni, katonákat
 lovaikról leszálni parancsolni.
 [szítani].
Спятити, visszatolni; -та
Сравнение, hasonlítás.
Сражати, -зити, földhöz csapni,
 leütни, -ся, összeütközni,
 -жение.
Среди, között. [ный.
Средство, eszköz, -ствен-
Сринути, letaszítani, -овение.
Срокъ, határidő, terminus. -очный.
 [hez].
Сряды, előkészület valami-
Ссора, veszekedés, perlekedés, –
 ссорливый. [dorni.
Ссучивати, -чити, összeso-
Ссылати, – сослати, kiküldeni,
 elbocsátani, elűzni. száműzni
 -ся на кого, valakire hivatkozni,
 -ылка száműzés. [zsiliptábla.
Ставень, -вня, ablaktábla,
Стаканъ, ivó pohár.

Сталь, aczél; -льный.
Станица, csoport.
Станъ, állás, növény, műállvány,
 tábor, állomás, szálloda.
 [fejezet].
Статья, cikk, rész, osztály,
Стая, csoport, falka, sereg, -аитися.
Стаяти, felolvasni.
Стекло, **сткло**, üveg, -кольщикъ,
 – üveges.
Стенати, **стонати**, sóhajtozni,
 nyögni. [tály.
Степень, fok, méltóság, osz-
Степь, pusztaság, sivatag.
Стихія, elem, -йный.
Стихъ, vers, **хотворение**,
 -отворецъ.
Стлати, vetni, (стелити.)
Стогна, utsza. [tag.
Стогъ, boglya, kazal, asz-
Столбъ, **столпъ**, oszlop, -бецъ,
 -бовый.
Столовая, ebédlő.
Столѣtie, század.
Стонъ, sóhaj, nyögés.
Стопа, rizma (papír) láb, versláb,
 lábnyom, nagy serleg, kanta.
Сторожъ, őr, őrző, felvigyázó,
 szolga.
Стоялецъ, bérlő, lakó.
Страдати, szenvedni; -алецъ,
 -тель, -ный, -даніе.
Странникъ, vándor, zarándok,
 idegen. [rető; -любие.
Страннолюбецъ, vendégsze-

Странный, ritka, csodálatos, különös.
Странствие -ование, utazás, vándorlás, bolyongás;
-ователь. [(суньголовь.)]
Стремглавъ, fejfel lefelé.
Стремити, irányozni, intézni, hajtani **ся**, – irányulni, rohanni,
-ительный, roháno, sebes;
-ность, hevedség.
Стремина, -нина, meredek, lejtősség, omlás.
Стремя, kengyelvas.
Строгий, szigorú; **-гость**.
Строегласица, hangoló kalapács. [öszhang
Стройность, rendezettség,
Строка, sor. **-очный, -очка**.
Строптивость, makacsság, akaratosság; **-вый**.
Струганецъ, hegyijegez.
Стругъ, -жекъ, gyalu.
Струсити, szorongni.
Струя, vizroham, roham.
Стрѣла, nyíl, fatörzs, **-лецъ**.
Стрѣлка, kisnyíl, óramutató, delejtű.
Стряпати, ételt főzni, ügyvédeskedni. **-япня**, ételkészítés, **-пуха**, szakácsné.
Стряпчий, ügyvezető, ügyvéd, **-ческій, -чество**.
Ступень, lépcső.
Ступица, kerékagy.

Стыкаться, соткнуться
összeütközni.
Стычка, összeütközés, veszekedés, ütközet.
Стяжати – стяжевати, – szerezni
-жаніе, -жатель. -тельный.
Сугробъ, hóhalmaz. [tani.
Сугубити, kettőztetni, sokasi-
Сугубица, – сугубный, –
сугубый. [чикъ, -рыня.
Сударь, ur, **-арикъ, -ар-**
Судейская, bírói szoba.
Судно, edény, vizijármű. **-овый,**
-щикъ. [rozat.
Судьба, sors, végzet, hatá-
Судья, bíró **-дейша.**
Суевѣріе, -ѣрство, babona, babona hit; **-ѣрность, -рно,**
-рничати, -рный.
Суемудренный, álokoskodásu, álbölcs; **-удріе, -рстовати.**
[hitványság.
Суета, hiúság, gondosság,
Суетливый, hiábavaló, foglalkozó;
-вость.
Сулити, megigérni, **-леніе.**
Сума, szed, általvető, töltés tartó.
-мка, -мочный.
Сумазбродъ, eszelős, **-ничати,**
-одство. [ный.
Сундукъ, bőrrönd, **-дучникъ.**
Супити, хмурити **-ся.**
Супостать, ellenség, ellenfél, ördög.
Супротивъ, átellenben, ellen.

Супругъ, ferj, **-га** feleség; **-жескій**,
-жество.
Сургучъ, spanyolviasz; **-ный**,
-никъ, **-ница**.
Суровый, nyers, goromba,
mormogó, szigorú, vad, hideg;
-вость, **-вѣти**.
Сутки, egynap és éjjel (**доба**)
-точный.
Существо, lényeg, lény, természet.
-ественный, **-вовати**,
-щность, lét, jelenlét; **-щій**
Существительное имя, főnév.
Схватка, veszekedés, ütközet, vita.
Схимникъ, a legszigorubb
szabályok alatti szerzetes,
-ичество, **-ица**.
Сходбище, gyűlés, összejövetel.
[megtébolyodni].
Сходити, – **сойти съ ума**,
Сходно, hasonlóan, egyezően,
-дство.
Сцѣпляти **-пити**, összekötni,
összekapcsolni **-ся**, **-ный**,
сцѣпка, összekötés, **сцѣпь**, –
összekötő
Счетъ, számolás, számla; **-ты**,
számoló tábla.
Съ, со, val, vel, ról, ről, óta, mintegy.
[leemelés].
Съемка, lerajzolás, átvétel,
Сыворотка, savó, zsendicze,
(**жендица**.) **точный**. [ség;
Сыроватость, hideg nedves-
-атый, – **сырый**.

Сыромятникъ, irhász, irhatimár,
-нчество.
Сѣверъ, észak; **-рный**,
-ровосточный.
Сѣдельникъ, nyereggyártó.
Сѣнистый, árnyékos.
Сѣнь, árnyék, kunyhó, sátor,
oltalom.
Сѣра, kén, kénkő; **-ение**, **-истый**,
-рится, **-ный**.
Сѣренка, kéngyertya, gyufa.
Сѣрый, ősz, szürke; **-изна**, **-рость**,
-ѣти.
Сѣроглазый, szürkeszemű.
Сѣтовати, jajveszékelné,
panaszkodni **-ание**.
Сѣть, háló, **-очка**, **-тка**, **-очникъ**,
-очный.
Сѣча, ütés, vágás, kivágott erdő; –
ütközet, **-ецъ**.
Сѣяльня, vetőgép.
Сягати, érni, elérni, nyulni,
terjedni.
Сякнути, kiszáradni, elapadni (a
forrásnak.) [is úgy is.
Сякъ, így; **и такъ**, **и сякъ**, így

Т

Таборъ, tábor. **-орится**.
Табунъ, ménes. **-щикъ**.
Такати, mindenre igent mondani,
-альщикъ. [mány.
Талантъ, természetes ado-
Таль, lágy – nyirkos idő, **-ый**.
[kötözet].
Талька, gombolyító, motring,

Тальникъ, homokfűz, porondfűz.

[мékре нэзве.] **-жити.**

Тамга, bélyeg vám, (a kel-

Таможенникъ, vámszedő,

-женный, -жня.

Тарабарскій, badar, értelmetlen.

Тарабарщина, olvashatlan – badar
írás vagy beszéd.

Таратайка, közönséges szekér,
(**тарадайка.**)

Тараторити, csevegni, csacsogni
-рение, -тора, csevegő,
csacsogó.

Таска, -ание, huzás, vonszolás,
-кати.

Тасовати, kártyát keverni.

Татство, tolvajság, **-тебный, тать**,
tolvaj.

Тафта, tafota.

Тачка, tűzés, taliga, omladék taliga,
tacska.

Ташение, huzás, vonszolás, **-щити**,
-ся. [яние.

Таяти, olvadni, felengedni

Тварь, teremtmény, lény.

Твердь, erősség, szilárdság,
égboltozat; **-дось.**

Творило, mészcsáva.

Творити, teremteni, csinálni
-рение, -рець, -итель,
-орческий.

Тезоименитство, névnap.

Темнобурный, setétbarna.

Темногнѣдый gesztenyeszinű.

Теплица, üvegház, növényház

-цы, meleg fürdő.

Тепломѣръ, Термометръ.

Теремъ, padlás szoba, szoba.

Терзати, szaggatni, faggatni,
kinozni, gyötörni.

Терка, reszelő.

Терпкій, darabos, érdes, fanyar,
csipős.

Терпимость, tűrés; **-пѣливость**,
türelem. [poly.

Терпухъ, – reszelő, rás-

Теряти, veszíteni.

Тесемка, vékony czérna szalag,
тесма, szalag.

Тетеревъ – тетеря, -рка, nyirfajd.

Тетка, nagynéne, (**тютка**).

Тетрадь, kötet.

Тимпанъ, dob, **панный.**

Тина, iszap, salak, **-невѣти**,
-нистый.

Типунъ, pip (a madaraknál.)

Тиска, sajtó, prés.

Тишина, csend, nyugalom.

Тлетворный, káros, ártalmas,
ragályos.

Тлити, elpusztítani, rabolni,
-тельный.

Тлѣнность, rothadtság,
korhatagság, **-нный.**

Тля, rothadás, porhadás, redvesség.
(**Кминъ**)

Тминъ, kömény, kömenymag.

Тождество – тожество,
azonosság. [**ня, -ство.**

Токаръ, esztergályos; **-рный.**

Толковати, fejtegetni, értelmezni,
magyarázni.

Толмачъ, tolmács **-аченъ**,
-ачити. [ság.

Толпа, sereg, tömeg, soka-

Толь, **столь**, annyira.

Только, **токмо**, csak.

Томити, gyötörni, gyengíteni,
fárasztani, **-ся**, **-итель**, **-льный**,
-мленіе.

Томный, gyenge, fáradt; **-ность**.
[alámerülni.

Тонути, alámerenni, süllyedni,

Тоня, halhuzás, hely hova a hálók
vetettek.

Топати **-пнути**, tombolni, dobogni,
-потня, **-потъ**, tombolás,
dobogás.

Топъ, láp, ingovány, **-кій**, **-пучій**.
[tócs, kufár.

Торгашъ, kis kalmár, sza-

Торговая казнь, nyilvános
büntetés.

Торжище, **-говище**, vásártér.

Тормошити, tépni, kuszálni,
rángatni, ránczizalni, –
(**торносити**), **-шеніе**.

Тороватость, adakozás,
bőkezűség; **-тый**.

Торопити, ösztönözni, hajtani,
sürgetni; **-ся**, sietni; **-ропкій**,
munkás, félénk, bátortalan,
-ропление, ösztönzés, sietés,
-пливо, **-вость**. [var; **-пѣти**.

Торопѣніе, eltogultság, za-

Торось, jégdarab; **-сы**,
jégtorlaszok.

Торчити, kinyulni, kiemelkedni,
-чило, rud, pózna, **-чкомъ**,
-чмя, egyenesen állva, **чекъ**,
kiálló, felálló valami.

Тоска, aggodalom, félelem,
szorongás, nyugtalanság.

Тотчасъ, azonnal, rögtön.

Точение, köszörülés, fenés,
esztergálás, kiöntés, **-чило**,
-чити, **-чильный**, **-чильникъ**.

Точка, pont, – **съ запятою**,
pontosvessző.

Точный, szoros, pontos, szigorú.
hasznoló, való, **-чно**

Тошнити. émelygést előidézni;
-но, **-нота**, **-ный**.

Тощати, gyengévé, – lankadttá
lenni, száradni.

Тощій, éhom, száraz, elszárazított,
haszontalan.

Треблаженный, Istenben
boldogult.

Требуха, belrész.

Тревога, nyugtalanság, zaj,
zsibongás; **-женіе**, megijedés;
-вожити, **-вый**.

Треволнение, erős vihar, zivatar,
zaj, zsibongás.

Трепетание, remegés, rettegés;
-тати, **-ный**, **-еть**.

Третьейскій судъ, választott bíró
ítélete.

Трехлиственный, -локотный,
-лѣтіе, -мѣсячный, -стопный,
и т.д.

Трогати, -нути, érinteni, illetni,
mozdítani; **-нутіе, -тый,**
-гательный, megható. [mas
(a kártyánál.)]

Тройка, hármасfogat, hár-
Тропа, -пина, -пинка, ut, ösvény.

Трость, -тина, nád, bot, vessző;
-тяный, -стникъ.

Трудность, nehézség, fáradság,
akadály; **-олюбіе,** munkásság.

Трусити, szorongni, félni.

Трусь, félénk ember, nyulszívű,
nyul, erős inogás, földrengés,
nagy roham.

Труть, gyújtó, tapló.

Трухлость, légység, puhaság,
-лый.

Трапица, czafat, czundra, rongy
-нье.

Трясина, lápföld, ingovány.

Туга, aggodás, aggodalom.

Тугій, -гой, feszes, merő, állandó,
zsugori, **-гость.**

Туземець, belföldi **-мный.**

Тузити, csapni, pofoncsapni.

Тукъ, kövérség, zsír, faggyu,
zsirozó. **[никъ.**

Тулъ, tegez, nyíltok, **-ль-**

Туля, kalapfej, kalapbub,
kalapbélés. **[нал]**

Тума, vegyencz (az állatok-

Туманъ, köd. -анный.

Тундра, nagy posványos,
ingoványos vidék.

Туне, hiába, hasztalanul.

Тунеядецъ, henyélő, naplopó.

Тупоуміе, elmetunyaság.

Тусклый, homályos, borult,
zavaros, komor, **-скнути,**
-скнѣти. [pucs.

Туфель, -фелька, – туфля, па-

Тухлость, rothadás, porhadás
-лый, -хнути.

Тушити, oltani, eloltani,
méréskelni.

Тщательный gondos, pontos,
-ность, -тия.

Тщедушіе, gyengeség, betegség.
[лесг, -славный.

Тщеславіе, kérkedés, nyeg-

Тщета, hiúság **-ность, -етный.**

Тщитися, fáradozni, törekedni.

Тыква, -квица, -кочка, tök.
-овникъ.

Тылъ, hát. [rités.)]

Тынь, léczkorlát (temető ke-

Тѣлодвиженіе, testmozgás.

Тѣлосложеніе, testalkat.

Тѣлохранитель, testőr.

Тюкъ, nyaláb, köteg, csomó.

Тюлень, tengerikutya, tuskó.

Тюрма, fogház **-ремникъ.**

Тюфякъ, szőrderekalj, madrácz.
[ben lenni -ганіе.

Тягаться, perlekedni, per-

Тяжба, per, -жебный.

Тяжелость, nehézkesség, -лѣти.
[сѣг.

Тяжкосердіе, keményszivű-

У

У, nál, nél, mellett.

Убавити, -ляти, kissebiteni,
levenni, elvágni; -авка, -леніе.

Ублажати, -жити, valakit
boldognak dicsérni, boldogítani,
csillapítani, -аніе, -атель,
-льный.

Убо, mert, azért, tehát.

Убой, marhaölés, -ойный скоть,
-ина.

Убористый, szoros, sűrű, tömött.
-истость.

Уборъ, pipere, ékesség, öltözék,
-орка.

Уборка, öltöző szoba, -ность, –
tisztaság, csin.

Убывати, -быти, fogyni,
kisebbedni, esni (a víznek.)
-аніе, -ылый, -ыль.

Убытокъ, hiány, veszteség.
-ыточно, -ыточити, -очность.
[дѣкхель.

Убѣжище, menedék, mene

Увалистый, увальчивый,
döcögős, rögs.

Уведение, elvezetés. -водити,
-вести.

Увы! ah! jaj.

Увѣдомление, értesítés; -ляти,
мити.

Увѣреніе, biztosítás, -енность,
meggyőződés.

Увѣтливость, rábeszélőtehetség;
-ливый.

Увѣжный, ösztönző.

Увѣчити, megcsonkitani, bénítani.

Увѣщавати, -щати, inteni,
oktatni; -щаніе, -ваніе, -атель,
-льный.

Увязчивый, привязчивый,
ragaszkodó, -вость. [tatás.

Угода, elégtétel, megnyug-

Угодливый, szolgálatkész; -вость,
-одникъ, -ица, -ждатель,
-ничати, -ность, tetszés, -ный,
-ждати, -ждение, -жій.

Уголовный, fenyítő, bűnvádi,
-овщина.

Угомонъ, csend, nyugalom,
nyugvás, -онный, -оняти,
-нити -ся.

Угоръ, hópör, pörsenés, angolna,
-реватый.

Угребати, -ести, elevezni.

Угрюмый, mormogó,
barátságtalan, bosszus,
-оватый, -юмость, -мѣти.

Уда, удица, horog, szigony.

Удава, hurok; -ливати, -ляти -ся.

Удаль, -льство, merészség,
elszántság, remekség.

Удача, szerencse, siker -ачливо,
-вый.

Удити, horgászni; -илище, –
horogbot, -льщикъ.

Удобный, kényelmes, kedvező
(idő.) **-ность**.
Удобоваримость, emészthetőség;
-имый. [ság.
Удобопонятность, fogékony-
Удовлетворити, **-ряти**, кому
 kielégíteni.
Удовольствие, gyönyör, tetszés,
 kielégítés, elégség; **-волити**
-ся.
Удодь, banka.
Удолие, удоль, удоль, долина.
Удоставляти, **-ляти**,
 elhitetni, meggyőződten **-ся**,
 meggyőződni; **-рение**.
Удъ, tag.
Удѣление, osztás, elosztás,
 osztályozás.
Удѣльный, osztályozott,
 kényelmes.
Уединение, magány; **-ненникъ**,
-ца, **-нятися**, **-нитися**.
Ужась, iszonyat, borzadás, rémület;
-сати, **-снуги** **-ся**, **-сливый**,
-сливость, **-асный**.
Ужимка, tagjаратás, tagmozgatás.
 [ати.
Ужинъ, estveli, oszonna; –
Узаконити, **-няти**, megrendelni,
 törvényt szabni; **-онение**,
-енный. [ség.
Уклонъ, lejtőség, meredek-
Уклонка, engedékenysé **-нный**,
-нность.
Уколь, szurás.

Уконопачивати, motozni (hajót),
-ачение.
Укоризна, szemrehányás, feddés;
-ритель, **-льница**, **-льный**,
-ряти, **-рити**.
Укоснити, **-нѣти**, halogatni
-нѣние, **-нительность**,
-нѣвати, **-нѣти**.
Укропъ, kapor.
Укрѣпа, zárfogó, kapocs, erősség
 fal. **-пление**.
Укусъ, eczet, **-ный**, **-никъ**, **-ница**.
 [тковый.
Улита, **-улитка**, csiga –
Уловъ, fogás, **-ленный**, **-ление**.
Улыбаться, **-бнутися**, mosolyogni
-ыбка.
Умиление, megindulás,
 megilletődés, töredelem.
Умильный, kedves, szelid, deli,
-ность, **-иляти**, **-лити**,
 meghatni.
Умникъ, okos, **-иця**, **-ичати**,
-ичанье.
Умозрѣние, szemlélődés,
 elmélkedés, **-зрительный**.
Умоначертание, terv, előrajz,
 vázlat.
Умственный, szellemi,
 gondolatbeli, **-ствование**,
 – elmélkedés, bölcselkedés,
-ователь, **-овати**.
Умысль, feltétel, szándék,
 (gonosz) **-ышленникъ**,
-ленно, **-шляти**, **-слити**.
Умѣти, tudni, érteni, **-ѣние**.

Ународити, népesíteni.
Униженность, alázatosság.
Уплата, megfizetés. [ваніе.
Уповати, reményleni, bizni –
Уподобляти, -бити,
 összehasonlítani -ся,
 -бительно, -льный, -бленіе,
 -бленный.
Уподчивати, megvendégelni,
 -аніе.
Уполномоченный, felhatalmazott
 -оченіе, -очивати, -чити.
 [леніе.
Уполовляти, -вити, felezni,
Уполовникъ, habszedő,
 tajtékszedő.
Упорка, gyám, támasz.
Упоръ, ellentállás, makacsság,
 támaszhely -орникъ -ность,
 -ный, -рство, -вовати.
 [кормányзó.
Управа, elégtétel, -витель,
Упражнение, gyakorlat,
 foglalkozás.[кати, -кнути.
Упрекъ, szemrehányás; –
Упругій, ruganyos -гость.
Упряжка, fogat.
Упряжь, lószerszám.
Упрямый, -ямецъ, makacs;
 -ямитися.
Уразъ, seb, sérelem. -нити.
Уродъ, idétlen szülés, szörny,
 -одливый, -вость.
Уроженецъ, benszülött.
Урокъ, feladvány, lecke.

Урочище, természetes határ.
Урывка, időköz, szabad idő,
 kicsikarás, félbenszakasztás.
 [кормány.
Урядъ, rend, igazgatás –
Усадьба, uradalmi lak együtt a
 mellék épületekkel.
Усердіе, szívélyesség, buzgalom,
 készség, -ердно, -ный,
 -ствовати.
Ускользнути, elillanni, megugrani.
Условіе, feltét, kikötés -овленный,
 -овливатися, -витися,
 -овный.
Усма, kikészített bőr; усмарь
 -арство.
Усмиряти, -рити, szelidíteni,
 fékezni, nyugtatni; -еніе,
 -итель.
Усобица, kölcsönös
 ellenségeskedés. [тор; -ица.
Уставщикъ, előénekes, kán-
Устой, tejfel, hártya, gyámoszlop.
 [вый.
Устойка, szótartás -ойчи-
Устроняти, -нити, távolítani
 elkülöníteni.
Устрица, osztriga.
Уступати, -пити, engedni, kitérni
 -паніе, -пленіе, -упка,
 -упчивый, -чивость.
Устье, torkolat. [лом szer.
Утварь, ékszer, szer, temp-
Утесъ, szirt, meredek szikla,
 magaslat.

Утоляти, -лити, enyhíteni,
csendesíteni; **-ся, -леніе,**
-енный, -имый, -итель.
Утомляти, -мити, kifárasztani,
lankasztani **-ся, -леніе.**
[юженіе, -южити.
Утюгъ, vasaló, **-южный, –**
Уха, ушица, lév, leves, halles.
Ухабъ, -абецъ -абина, gödör az
uton; **-абистый.**
Ухватка, mód, modor, taglejtés,
fortély, csiny.
Ухватъ, fűtő villa, pizskafa, czölöp
(a hajókon.)
Ухищреніе, csel, ravaszság;
-енный.
Участвовати, résztvenni, **-аніе,**
-астіе, -астникъ, -ница,
-астокъ.
Участь, sors, végzet.
Учащати, valamit gyakran tenni,
ismételni **-щательный,**
gyakorító, **-щаніе.**
Учетъ, körülményes – tökéletes
számolás, kivonat.
Училище, tanoda, **-итель,**
-енникъ.
Учреждати, -дити alapítani
-итель, -жденіе.
Учтивый, udvarias **-ивецъ,**
-ивость. [cze.
Ушатъ, csöbör, cseber, mér-
Ушибати -бити, döfni, szurni,
megsérteni, **-ся, – магът,**
magának kárt tenni **-еніе, -ибъ.**

Ушлець, szökevény.
Ущедритися, adakozni.
Ущеліе, hasadék, repedék, szikla
nyílás – üreg **-льникъ**, ottani
lakó.
Ущемливати -ляти, összezuzni,
összetörni, becsiptetni. [bitani
-ся, -ербъ.
Ущербляти, károsítani, csor-
Уѣздъ, kerület, járás, **-зжаніе,**
elutazás.
Ують, kényelmes hely, kényelmes
elhelyezés.
Уязвляти -вити, megsebezni,
megsérteni, bántani, bosszantani
-леніе.

Ф.

Фарфоръ, porcellán. **-овый,**
заводъ, gyár.
Февраль, február.
Фигля, tagjáratás, alakosság.
Фиглярити, фигляръ, -ка,
-рскій, -рство.
Филинь, füles bagoly. [tolya.
Финикъ, pálmagyümölcs, da-
Фитиль, kanócз, mécsbél.
Фіалка, viola, **-ковый, –**
фіалочка.
Фіаль, csésze, edény.
Флотъ, hajóhad, **-тскій.**
Фляга, nagy lapos üveg, **-жка.**
[арщикъ.
Фонарь, lámpa, lámpás; –

Фонтанъ, szökő kut, ugró kut.
Фортка, ablakcsa. [lény
Фуфайка, mellény, ujas mel-
Фыркание, horkolás, szuszogás,
-кати, -кнути, -кунъ.

Х.

Хабаръ, nyereség, előny, -ецъ,
-ный. [mevégnék.
Хазъ, kezdete valamely kel-
Халатъ, hálóköntös, -тецъ,
-тишко, -ище.
Хандра, bu, lépkor, rászt, roszkedv
-рити.
Ханжа, színmutató, képmutató;
-жество.
Хартя, papir szelet, okmány.
Хорчевня, piaczi – laczikonyha
-никъ, -ница, -вный,
-ничанье, –
Харчъ, ételmi szerek -чити azokra
költetni -евый
Хоря, torzkép, lárva – bohóság.
Хата, kunyhó, parasztház.
Хвастати, kérkedni; -ание,
стливость, -стливый, -ство,
-стунъ, -туня.
Хвать, bátor – elszánt – fürge
ember, ezermester.
Хвойникъ, tüskés erdő, fenyő erdő.
[fán.)
Хвоя, tű levél, tű (a fenyő-
Хикание, хихикание, nyihogás
-кати.

Хилость, gyengélkedés, лый,
-лѣти, -лякъ.
Хитити, rabolni, lopni -щничати,
-щникъ, -ница, -щничество,
-чество, -щность, rablásidűh.
Хитонъ, alsó ruha.
Хитрець, csalfa, ravasz, -ецкій,
-рити, -ро, -роватый, -рость.
Хладнокровіе, hidegvérűség,
-овный, -но.
Хламида, köpeny.
Хламъ, ócskaruha, – butor.
Хлестати, – хлыстати, –
хлыснути, – csapni ostorral.
[ание.
Хлипати, zokogni, sirni. –
Хлипкій, gyenge, törékeny; -кость.
[fanó.
Хлопушка, bodzapuska, puf-
Хлопчатая бумага, gyapot, pamut.
[raknál].
Хлупъ, mellcsont (a mada-
Хлѣбеникъ, kenyérsütő; -бня,
sütőház.
Хлѣбопашество, földművelés;
-шець, -шествовати,
-пашный.
Хлѣбосоль, vendégszerető;
-льство. [vény.
Хлябъ, nyílás, mélység, ör-
Хныкати, zokogni; –
Хоботь, szip, szivány, orr, ormány.
Ходатай, közbenjáró, pártfogó,
-тайство, -вовати.
Ходкій, könnyen járó.
Ходилия, mankó, járókocsi, gőzkocsi.

Хозяинъ, háziur, gazda (газда)

мн. -аева, -айка, -яйскій,
-яйство, -ственный,
-ствовати.

Холити, czirogatni, kényeztetni,
csinosan – tisztán tartani; -ся,
-леніе, -ля, -льный.

Холмъ, halom; -микъ, -мистый.
[стьба, -стакъ.

Холостый, nőtlen ember –

Холстъ, -стина, vászony, -инный,
-омѣръ, -лщевникъ, vászonnal
kereskedő.

Хомутъ, ló iga, hámiga; -teher
-утокъ, -утати, -мутный,
-овый.

Хомякъ, hörcsög, -яковъ.

Хорекъ, görény.

Хоромина, nagy lakszoba.

Хоромы, nagy (fa) épület; -мный,
ahoz tartozó.

Хорошество, szépség, jóság;
-шѣти.

Хоругвь, templomi zászló, [lobogó
(кураговъ)

Хотя, хотъ, habár, jóllehet.

Хохлатити, üstökösssé, boglyossá
tenni (a hajjat).

Хохлатый, -латѣти, -лачъ,
-ликъ.

Хохоль, -хла, bub, csucs, üstök,
nyaláb, tolltaraj. bóbита.

Храбрый, bátor, vitéz -брець,
-рость, -бритися, -ро,
-рствование, -ровати, рѣти.

Хранити, őrizni, ovni, -неніе,
-нилице, -имый, -нитель.
[kolódás -атися.

Христосование, husvéti csó-

Хрупкій, törékeny, merev, érdes,
durva, cserepes, -кость,
-коватый, -пнути. [-льный.

Хрусталь, kristály, jegecz,

Хрущъ, liszt bogár.

Хрюкало, ormány (disznónál)
-анье, -ати -кнути, rőfögni.

Хрящъ, porc, porcogó; durva
homok, kavics homok;
pakolóvászony.

Худоба szárazság, asszottság, ros, z,
baj.

Художество, művészet,
-ственный, -ожный,
-ожникъ, -жничати,
-ничество, -ничій.

Худой, ros, hitvány, száraz; -ость,
-ѣти.

Худородный, alacsony
származásu; -одство.

Хула, hiba, gáncs, -леніе, gáncsolás,
dorgálás; -итель, -ница,
-тельный, -лити, -льный.

Хуторъ, majorság.

Ц.

Цапаніе, fogás, tapintás,
megragadás, megmarkolás, -ати,
-пнути.

Цапля, гém, kócsag, -нокъ.

Царапати, -пнути, karczolni,
karmolni, -паніе, -ина, -инки.

Царевичъ, királyfi **-вна**, király leány.
Цвѣтоводство, virágtenyésztés; **-водець**.
Цвѣтная капуста, virágos káposzta, kartifiol.
Цвѣтникъ, virágágy – edény.
Цехъ, czéh, egyesület, egylet, kar **-ховый**.
Цыпки, lábuj, gerezd, **подойти на цыпкахъ, (на цапки)**, lábujhegyen jönni.
Цыпля, **-енокъ**, csibe **-ятина**, csibehus; **-ячий**.
Цырульникъ, borbély; **-ческій**, **-льня**.
Цыфирь, **-ра**, szám, betű, számjel **-ирный**.
Цѣвье, horgonyyszár.
Цѣлбный, üdvös, egészséges, gyógyerejű **-леніе**, **-лити**, **-ительный**, **-литель**.
Цѣлити, czélozni.
Цѣломудренный, szűz, **-ность**, **-ріе**, **-рствовати**, **-рый**.
Цѣль, czél, szándék, feltétel.
Цѣльба, orvoslás, **-льбоносный**.
Цѣпенѣти, megdermedni.
Цѣпляти, ragasztani, **-ся**, ragadni.
Цѣпъ, csép, **-овный**.
Цѣпъ, láncz; **-пный**, **-почка**, **-очный**.

Ч.
Чавкати, **-кнути**, czuppantani, czuppantva csókolni **-нье**. [ke.
Чагравый, sötét hamvasszűr-

Чадити, gőzölni, füstölni **-ный**, **-новатый**, **-дъ**.
Чаеомсть, gyanítás.
Чайка, csüllő, sirály; **-кинъ**.
Чалко, tarka (ló) **-лый**, **-лая лошадь**.
Чаль, kötél, melylyel vonszoltatnak vagy megkötöttnek a vizijárművek **-леніе**, **-лити**.
Чалма, turbán.
Чанъ, mércze, kád; **-никъ**.
Чапракъ, csótár, lóterítő; **-чекъ**, **-чный**.
Чара, babona, ivópohár.
Чарка, kis pohár.
Чаровати, babonázni **-никъ**, **-ователь**, **-ваніе**.
Часовня, kápolna.
Часовой, ór, óralló.
Часовщикъ, órás.
Частію, **оть части**, részint.
Частный, részletes, magán, magánzó.
Часы, óra (zsebóra s t. b.)
Чахнути, sorvadni **-хлый**, **-хотка**, **-ás**.
Чаща, sűrűség, sűrű erdő (**хаща**.)
Чаяти, reményleni, bizni; **-аніе**, **-ятельно**, **-ство**.
Чванитися, nagyralenni **-ливость**, **-ливый**.
Чебакъ, márna; rózsahal.
Чеботарь, varga **-рня**, **-рити**, **-ботъ**.
Чека, rudszeg, tengelyszeg.

Чеканъ, vivóbárd, harczbárd,
 árrvéső, domborító.
Челнь, – **челнокъ**, csolnok.
Челобитье, folyamodás **-битна**,
-ая, **-ый**, **-тчикъ**.
Челюсть, állcsont, állkapocs.
Чемеръ, hátgerincz; – (nehézkór.)
Чемоданъ, ruhahász, köpenyzsák,
 bőrszák, bőrtáska.
Червленецъ, bibor, **-еница**
-леннѣти. –
Червонецъ, arany. [lásszoba.
Чердакъ, pad, erkély, pad-
Черезъ, tüsző. –
Черемуха, **-емха**, barkócza,
 galagonya, fagyal, **-овый**,
-шникъ olyan erdő.
Черенъ, nyel, markolat, fogó, **-окъ**,
-нковый.
Черепаха, teknősbéka.
Черепица, cserépszindely.
Чермный, sötétveres.
Черника, afonya **-шникъ**, bokor.
[-льный.
Чернило, tinta; **-ильница**,
Чернобурый, sötétbarna.
Чернокнижие, fekete művészet,
 bűvészet **-жество**, **-ижникъ**.
Черствый, kemény, régi **-вѣти**,
-вость.
Черта, vessző, huzás, vonás, (az
 arczban.) karcz, karczolás, (a
 poharon).
Чертежъ, terv, rajz, **-ежникъ**,
-ный.

Чертити, rajzolni, szakasztani,
-рченіе.
Чертогъ szoba, belső része az
 épületnek, csarnok.
Чесота, viszketeg, viszketés.
Честивый ájtatos.
Честолюбецъ becsvágyó.
Чета, pár.
Четвергъ, csütörtök.
Четверть, negyed.
Четки, rózsakoszoru, olvasó.
Четь páros szám, **четь или**
нечеть? (**цѣтъ**, **или нецѣтъ**)
Чехоль, tok, boríték, **-льный**.
Чечевица, lencse.
Чеченитися, fitogtatni,
 negédeskedni **-енье**. [ke.
Чечеть, kenderike, csicsör-
Чешуя, pikk, pikkely (a halaknál,)
Чивый, adakozó, bőkezű, **-вость**.
Чилимъ, sulyom.
Чинка, javítás, igazítás.
Чирей, (**чирякъ**).
Чиркати, **-кнути**, csiripolni,
 csicseregni.
Числительное имя, számnév.
Чистосердіе, **-одушіе**, őszinteség,
 nyíltszívűség.
Чихати, – **чхати** **-хнути**,
 tüsszenteni (**кихати**).
Чихиръ, kinem fort bor, új bor.
Членъ, tag, cikk, rész.
Чрезвычайный, rendkívüli **-но**,
-ность.

Черезъ, keresztül, által,
alatt (időí fogalmaknál :) miatt.
Чувственный, érzéki; **-енность,** –
kiség **-енно.**
Чувствительность, érzékenység,
-льно, -льный.
Чувство, érzék, érzés; **-вовати,**
-вание.
Чуга, csuha.
Чугунъ, öntött vas.
Чуланъ, éléskamara.
Чулукъ, harisnya, **-ошникъ,**
-ница, -шный.
Чума, pestis, **-ити.**
Чупрунъ, üstök.
Чурбанъ, tuskó, tuskó (ember.)
-банчикъ.
Чуть, alig, majd.
Чучело, kitömött állat, váz, **-челко,**
-льникъ.

Ш.

Шагъ, lépés, **-гати, -гну,, ти,**
-гание. [vizedény.
Шайка, banda, csapat; –
Шалашъ, kunyhó, mezei kunyhó,
tanya **-шикъ.**
Шандалъ, gyertyatartó. [ный
Шапка, sapka, **-почникъ** –
Шаравары, bugyogó, bőnadrág,
hajósnadrág.
Шарити, kikeresgetni, felkutatni
-ение.
Шаръ, teke, gömb, golyó, **-икъ,**
-ище, -ровидный, -рообразный,
– alaku.

Шатеръ, sátor.
Шаткйй, ingadozó, inogó,
könnyelmű, nyugtalan, zajos,
rohamos **-ко, -кость.**
Шашень, hajófuró féreg.
Шашни, dévajságok,
csintalanságok **-ничати.**
[ный.
Швальня, szabó műhely, –
Швейка, швея, varrónő, szabónő,
-йный. [ние.
Швецъ, szabó, **-цкйй, -е-**
Швырокъ, hajtás, ütés, csapás,
lökés, **-яние, -ряти, -рнути.**
Шевеление, mozgás, rázás,
zökögtetés, **-лити, -вельнути.**
Шелуди, ótvár, kosz, rüh; **-дивый,**
-ивъти. [шити.
Шелуха, hüvely, héj, **-у-**
Шепелюнъ, selypítő, **-ляние,**
-лявый, -ляти.
Шепоть, suttogás; **-тникъ, -тня,**
-тунъ.
Шерсть, szőr, gyapju.
Шесть, rud, pózna.
Шибкйй, gyors, sebes, **-кость, -ко.**
Шильникъ, zsebmetsző, ravasz
tolvaj, **-ничати.**
Шиповникъ, csipkerózsa.
Шипунъ, pézsma kacs, **-нка, -нйй.**
Шипучесть, pezsgés; **-учйй.**
Шипъ, korcsfajú, tok, v.viza; – tövis,
nyelvcsap.
Шипокъ, окъ –тőviske; **-поватый,**
-повидный, -повый.
Шишакъ, sisak; **-шачекъ.**
Шишка, gümő, kelevény (a

testen); börcz (fonalon) bötyök,
 csombók (a fákon); fenyü toboz;
 -коватый, -коносный.
Шкапъ, -пчикъ, -пецъ, -пище,
-фецъ, -фикъ, szekrény,
 ruhatartó, -пный.
Шкворень, rudszeg, (сворень)
Шкиперъ, hajós.
Шлемъ, sisak.
Шлюпка, csónak, sajka.
Шляпа, -пка, -пейка, – kalap
-пникъ, -пный, -очникъ.
Шмель, poszméh, dongóméh;
-левый, -линый.
Шовъ, varrás, ereszték,
 öszszefoglalás.
Шорникъ, szijgyártó -ный.
Шорохъ, zsibongás, suttogás
 csörtetés, -охнути, -шити.
Шоры, lószerszám.
Шага, kard -жка, -женька,
-жища, -жникъ, -жный.
 [-никъ, -рный.
Шпора, sarkantyú; -реніе,
Штаны, nadrág; -нный.
Штыкъ, szurony; идти на
 штыки.[ködmön.
Шуба, szőrös bőr, mente,
Шуй, bal, шуйца, balkéz.
Шумъ, zaj, zsibongás, moraj;
-мити, -мленіе, -мливость,
-вый, -мящій, -мѣти.
Шуринъ, sógor.
Шутити, tréfálni -тка, -тливость,
-вый, -тникъ, -ница; – шутъ,
 tréfás ember; -очный, -очка.

Щ.

Щадити, kimélni, megszánni;
-дитель, -тельный,
-дливость, -ливый.
Щебень, – Р. бня, kőomladék,
-нити.
Щебетати, csiripolni, csevegni
-тливость, -ливый.
Щегла, árboцz (fa) lobogórud.
Щегленокъ, tengelicze, stiglincz
-гловка, nőstény, -лячій.
Щеголь, piperkőcz, nyalkafi,
 nyalka; -лиха, -голеватый,
 -льскій, -льство, -ляніе,
 -ляти.
Щедрина, sebhely, forradás,
-инка, -иноватый.
Щедродатель, adakozó, jótevő;
-льство, -ствовати.
Щедрость, ота, adakozás,
 bőkezűség; -рый.
Щека, arcz, pofa.
Щеколда, kilincs.
Щекотати, csiklandozni -тливый,
-аніе, -ливость, -отно,
-отный.
Щелеватый, hasadékos,
 repedékes.
Щелканіе, csattogtatás,
 pattogtatás, recsegtetés,
 ropogtatás, -кати, -кнути.
Щелокъ, lug, -ченіе, lugoзас,
 szapulás, -чити.
Щелочъ, égvény, lugany -ный,
-ность.

Щелчекъ, szippantás, – fricska;
dorgálás.
Щель, hasadék, repedék, **-ляти**.
-ся.
Щемити, szoritani, lapítani, zuzni,
összetörni, **-мленіе**, **-мло**, zuzó
prés.
Щепа, forgács, szilánk, faradék,
-нь, szálla, öregzsindely, **-аніе**,
-пати.
Щепетильникъ, kiskereskedő
-тильный. [(tubák.)
Щепоть, csipet, szippanat
Щетка, kefe; **-точникъ**, **-точный**.
[pás, **-ило**, **-чити**.
Щеченіе, elidegenítés, ello
Щиканіе, gyertya tisztítás, **-атель**,
ати. [gomb.
Щиколотокъ, **-тка**, csont-
Щипцы, koppantó, fogó; **-чики**.
[rovaroknál,] tárcsa.
Щить, pajzs, czimer, védv (a
Щука, csuka, **-учина**, csukahus,
-чка. [няти.
Щуняніе, szemrehányás, –
Щупати, megtapintani, tapogatni
-паніе.
Щупъ, mélymérő, **-пикъ**.
Щуреніе, kacsintás, **-рити**, **-ся**.
Щурупъ, csavar, sróf, anyasróf;
-пецъ, **-пикъ**, **-пити**.

Ъ.

Ъда, evés, étkezés.
Ъдальцы, falám (bogárnál.)
Ъдкій, éles, maró, harapó.

Ъдкомлечникъ, farkas tej.
Ъдкость, csipősség.
Ъзда, utazás; **-дити**, **-докъ**,
-жалый, **-женіе**.
Ъства, étel.
Ъханіе, utazás, **Ъхати**.

Э.

Эдакой, **этакій**, ilyen, olyan, afféle,
efféle.
Эдакъ, **этакъ**, ugy, így, amugy.
emigy.
Эй! hej!
Экваторъ, egyenlítő.
Экипажъ, fogat.
Экій, – milyen.
Этотъ, **эта**, **это**, ez.
Эхо, viszhang.

Ю.

Юбка, női öltözkék; **-очка**, **-очный**.
Югъ, dél, **южный**, **-говостокъ**,
-гозападъ. [ный.
Юдоль, **-оліе**, völgy, **-доль**-
Юзилище, bőrtön, **-лицникъ**,
-зникъ.
Юла, forgó koczka.
Юноша, ifiu **-шескій**, **-шество**,
-ный, **-ошествовати**, **-ѣти**.
Юрканіе, hirtelen alámerülés **-ати**,
-кнути.
Юродъ, bolond, eszelős **-одивость**,
-дивый, **-дитися**, **-одство**,
-одствовать, **-дѣти**.
Юрокъ, fenyő pinty, pirók.

Юрта, bõrsátor (avándor népnél.)

-овище.

Юръ, magaslat kitéve a roszt
időjárásnak.

Юха, lé, leves.

Я.

Ябеда, rágalmazás, fondorkodás;

-едникъ, -ница, -дничанье,

-ничати, -ческій, -ство.

Явка, bevádolás a törvényszék
előtt, jelentés.

Явление, megjelenés, fellépés, –
явно, nyíltan.

Явственный, világos, érthető;
ность, -ствуешь.

Ядовитость, –mérgeesség; **-тый,**

-оносный, -отворецъ,

méreg keverő; **-отворство,**

-отворствовати.

Ядреность, levedesség, életerő,
-ный, -нѣти.

Ядристый, magos, nagymagu.

Ядро, ágyu golyó, mag, veleje (vmi
dolognak).

Ядъ, méreg.

Язва, seb; **моровая язва** pestis;
–romlás.

Язвитель, sértő **-льница,**

-льность, -льный, -вити,

-вление.

Язычникъ, pogány **-чески,**

-ческій, -чество.

Якоръ, horgony, **-рикъ, -рище,**

-рный.

Ямъ, posta állomás, **-щикъ**, posta
kocsis **-цкій, -чій.**

Янтарь, borostyánkő, **-рикъ,**

-ный.

Ярити, bosszantani, dühbe hozni

-ся, -ость, -остный, [-кость.

Яркій, világos, tiszta (hang)

Ярусъ, emelet, réteg, fekvés

Яхонтъ, jácint.

Яхта, sebeshajó, naszád.

Ячея, **-ечка, -ейка**, kis gömbölyű
üreg, selejt, **-ейный, -еистый.**

Яшма, jászpis.

Ящикъ, szekrény, láda, fiókos
szekrény, **-ичекъ, -ичный.**

КОРОТКИЙ СЛОВАРЬ.

А.

Авось, авось-либо, talán.
 Агатъ, agátkő.
 Адамантъ, Алмазъ gyémánt.
 Адамово яблоко, (райское) paradicsom alma.
 Адекий ая, ое, pokoli, — kiállhatlan kinzó.
 Аистъ, gólya.
 Акрида, саранча, sáska.
 Ажаніе, sóvárgás valami után. [reskedő.
 Алмазникъ gyémánttali ke-
 Алюсть pirosság.
 Алчба, алчность, éhség.
 Алый ая, ое, piros, veres.
 Алъти pirulni; — ея, pirosnak látszani.
 Аляповатость, esetlenség, idomtalan-
 домталансáг, otrombaság.
 Аляповатый, esetlen, otromба, idomtalan. [zerszép.
 Амарантъ, bársonyvirág, e-
 Арбузъ görögdinya.
 Арчакъ, nyeregfa.
 Аршинникъ, rőfös kereskedő.

Аршинъ, rőf.
 Аспидъ, áspis. [rablófőnök.
 Атаманъ kozákfőnök, —
 Аукати, kiáltани valakire, (гойкати). [eknél.
 Аулъ, falu a kaukaziabeli.
 Аханъ, háló melylyel vizahalat fognak. [tozni.
 Ахати, ah-ot kiáltани, sóhaj-
 Ахинея, esztелenség, képtелenség.

Б.

Багоръ, bibor; —halásзгамó.
 Багрити, biborra! festени; —
 halásзни halásзгамóval.
 Багровица veresfoltá testen.
 Бадья, veder, akó.
 Балагурити, csevegni, tréfá-
 kat elbeszélни.
 Балаканье, csevegés.
 Баня, fürdő; потовая, водная.
 Барабанъ, dob, слуховой бар.
 .fuldob. [ságos ur.
 Баринъ, мн. и. бара, ur, пагу-
 Баричъ, urfi.

Барскій, földesuri, urí, — дворъ urí udvar. [kisasszony.	öntudatlanság — ный.
Барыня, urnő; — барышня.	Беремя, brema teher, podgyász lom. [venni.
Баснь, басня, mese.	Беречи, őrizni, figyelembe
Батюшка, kedves apa.	Благоволение jóakarát.
Башмакъ, cipő, papucs.	Благосостояние, jólét. [rény.
Башмашникъ. cipész; — ица, a nő.	Благочинный, jámbor, sze-
Башня, torony. [— ница.	Блевати, köpni, hánni (блю-
Бдитель, őr, felügyelő; —	вати)
Бдѣти, virasztani, ébren lenni, őrködni, —	Блевота, hányás блевание. [—ás
Бедра, cipő, czomb, бедро.	Блистати, csillámlani, — нге,
Безкусный izléstelen.	Блюститель, felügyelő.
Безвѣрствовати hitetlenség.	Блюсти, vigyázni, felügyelni,
ben lenni.	— ся, — magára.
Безденежье pénzhiány.	Бобръ, hód — ровый. [— рство.
Бездна mélység; — alvilág, sokaság.	Богатырь, hős, lovag, — ский,
Беззаботливый, gondatlan.	Богоборецъ, istentelen.
Беззвучіе, hangtalanság.	Богоснаменіе, csoda. [gosított
Безмолвіе, hallgatóság, — csend.	Богоносецъ, Istentől felvilá-
Безначаліе fejetlenség.	Богохуліе, istenkáromlás.
Безобразіе, éktеленсэг, éktelen alak, rutság. [nélkül]	Бодрый, éber, vitéz, bátor.
Безотлагательно halasztás	Боецъ, küzdő. [vegni.
Безошибочно, hibátlanul,	Болтати, csaválni, rázni, cse-
— ность, — ный. [— ность, — ный.	Болъ, fájdalom; — льница
Безполезно, haszontalanul	kórház. [kos hely.
Безпредѣльность, határtalan-	Боръ, fenyővel benőtt homo-
сэг.	Боданъ, gém, kőcsag.
Безславіе, dicstelenség.	Бояринъ (мн. п. бояре бояра,) előkelő ur, bojár.
Безсоніе, álmatlanság. — ный.	Брадобрѣй, borbély.
Безчиніе illetenség, ki ágас.	Бракъ, lakadalom; — брачный,
Безчувствіе, — ство, — ственность, érzéктеленсэг,	lakadalmi. [тисл.
	Брань, haborn, csata, брани-
	Бревно, gerenda.
	Брести, lassenmenni, gázolni.
	Брити, (брѣю) borotválни,
	брильня, borbély műhely.

Бровь, szemöldök.	
Бродяга, utszakoptató.	
Броня, pánczél, panцырь.	
Бросати бросити, dobni — ся.	Бабило, csalétek, вабити.
magát d. [gü gerenda.	Важность, komolyság, fontos- ság, — ныи. [kedés.
Брусь, köszörűkő, négyszö-	Валовый торгъ, nagy keres- halmos.
Бугоръ, halm; — ристый,	Варъ nyári hőség, forró-víz gyanta, csiriz.
Будни, будьдень, hétköznap.	Ватага, embertömeg, vadász- тársulat; — hely, hol a- zok tanyáznak.
Будто, будто-бы mintha.	Ваяние, vésés; ваяти; ваятель.
Булавка, gombostű, — вочка.	Вдоль, hosszában lefelé.
Булатъ, aczél, булатный a- czélből való.	Вдохновение, ihlettség.
Булка, zsemle. [könyv.	Вдругъ, egyszerre, azonnal, hirtelen, csakhamar.
Бумага, papir — жинкъ, zseb.	Ведро, veder, szépidő, ве- дрено, ведряный, tiszta.
Бурливость, szélzugás, nyug- talan viselet.	Вездѣ, mi denütt,
Буря, zivatar. [med vallásu	Велблюдъ, верблюдъ, teve, — дица, — динкъ.
Бусурманъ, hitetlen, maho-	Велегласный, nagyon hangos.
Бугоръ, jószág, ingóság.	Велебние, великолбние, nagy- szerti, pompás, [ség, — чивый.
butor.	Велерчивость, bőbeszédű.
Бухати, бухнути, döngetni,	Великанъ, óriás. [— мочный.
taszítani, meglökní. [— ота.	Великомощіе, nagyhatalom,
Быстрина gyorsaság, быстро.	Великорослый, nagykoru.
Быстрый rchanó sebes, éles	Великовость, büszkeség, — вый.
elméjü.	Весло, evezőlapát.
Бѣлецъ, szőkevény; — глый	Весьма, nagyon. [сновати.
Бѣство, futás; — ствовати	Весна, tavasz, весенный, ве-
бѣтъ; — ás,	Ретла, Ива.
Бѣгунъ, futó, kengyelfutó.	Ветошь, elviselt ócska ruha.
Бѣдность, szegénység.	Ветхий, ócska, régi, — хость.
Бѣлецъ, ujoncz szerzetes, — бѣлица. [костырь.	Ветшати, ócskulni.
Бѣлка, mókus (вывирка,)	
Бѣлокурый, szőke.	
Бѣломойка, mosoné.	
Бѣлье, vászonszövet.	

Вещественный, anyagi, — — ность — ство. [— аніе, — атель.	Владѣти, uralkodni, birni; — дѣлецъ, uralkodó.
Вжигати, gyújtogatni; —	Владѣтель, vladѣніе, [tenі.
Вжимати, жати, benyomni.	Влажити, навлажити nedvesi-
Взаемъ, — имъ, — мы, kölcsön.	Влажность, nedvesség, nyir-
Взаимность, kölcsönösség, — мный. —	коosság; — влажный.
Взглядъ, pillantás.	Властитель, tulajdonos.
Взоръ, veszekedés, vita.	Властолюбецъ, uralogni vá-
кѣптелenség, ostobaság.	gyó; — [вати.
Вздохъ, sóhaj, вздохнути.	Властолюбіе, властолюбство—
Вздрагивати, вздрогнути, ösz-	Власть, hatalom. [ni; — ченіе,
szeborznadni.	Влачити, волочити, vonszol-
Взоръ, tekintet, alak.	Вліаніе, torkolat, befolyás.
Взысканіе, kobozás, adóbe-	Вѣстительный знакъ, zárjel.
хажтас, számadás.	Вмѣсто, helyett.
Взыскивати, взыскати, взыскъ	Вмѣстѣ, együtt, egyszerre.
Взятки, járulékok, mellékjö-	Внезапно, hirtelen. [— ный.
ведем. [латоссаг, nem.	Внезапность, véletlenség,
Видъ, ábrázат, alak, hason-	Внесеніе, bevétel, előterjesz-
Винарь, vinczelér, (винцарь)	— тés, — енный,
Единительный падежъ, tárgy-	Внимати, figyelni, (сз дат.)
eset. [гát, h.	Вниманіе, figyelem; — тельный,
Винити, hibáztatni — ся, — ма	figyelmes.
Виноватый, hibás.	Внутреннее, belső; — ность,
Виновиникъ, okozó, kezdemé	белсѣсѣг, — енный.
пучзѣ; — ица.	Внушати, befolyatni, becsre-
Винословіе, bizonylat, bizo-	petgetni, (кому что).
пунтас; — словный. [ти.	Внушеніе, befolyás, rábeszѣ-
Винтъ, csavar; винтикъ винти-	лѣс, — енный,
Виръ, водоворотъ, омутъ.	Внѣ, kívül.
Вислоухій, lefüggő fülek.	Внѣшность, külsősѣг. — ный,
келі, tunya. [szököév.	Во, въ, ба, be, ban, ben, stb.
Високосный годъ, visokosъ	Водворати, valakit valahol
Високъ, vakszem, halánték.	letelepíteni.
Витіа, szónok; — ство; —	Водворатися, letelepedni, va-
ствовати.	lahol találни magát.
	Водопадъ, vizzuhatag.

Водополюе, vizáradás.	Волновати, habzani; — ание.
Водоходецъ, hajós, tengerész.	Волхвъ, jós, bölcs, varázsoló.
Водяная болѣзнь, vízi-betegség.	Волхвовати, varázsolni, jósolni [szabadszellemei.
Водокъ, vezető.	Вольно, szabad; — нодумецъ.
Вожделѣвати, — лѣти, kívánni.	Вовзати, — зѣти, beszurni.
Вождь, vezér, tábornok.	Вонь, szag, bűz.
Возблагодареніе, köszönet, előismerés.	Вообразати, — зити, képezni.
Возбраняти, tiltani; —	Воображеніе, вообразимый.
Возбуждати, lelkesíteni látorítani. [vétел	Вооружати, felfegyverezni.
Возведение, felemelés, fel-	Вопити, (вопию) felsóhajtani.
Возвеличение, magasztalás.	Воплощатися, emberé lenni.
Возвратити, vissza téríteni — шение. [— тити, — щати.	Вопль, jajszó.
Возвѣститель, hírnök; —	Вопреки, ellenben.
Воздержание, mértékletesség, öntartóztatás.	Вопросительный kérdő.
Воздухъ, levegő; — шный.	Воровати, lopni. воръ tolvaj.
Воздѣлывати, munkálni.	Воротникъ, gallér.
Возжа, kantárszár. [гунжити.	Воротъ, fonáka valaminek.
Возжигати, возжечи, meg-	Ворчати, morogni.
Воззвание, felhívás.	Восмѣскати, tapsolni.
Возлѣ, mellett.	Воспользоватися felhasználni valamit. [тѣд; — ница.
Возмездити, jutalmazni.	Восприемникъ keresztара, u-
Возмечтати, képzelősködni.	Господати, fellobogni.
Возмутитель, lázító; — щати	Востокъ, kelet.
и ознаграждати, jutalmazni.	Восторгъ, elragadtatás.
Вознаѣритися, elhatározni magát. [folni, ellenvetni.	Вотъ, ime. [мással lenni.
Гозражати, разити megezá-	Впечатлѣвати, — лѣти, benyo-
Возраженіе, ellenvetés, czá-	Впечатлѣніе, benyomás, ha-
folat; — зитель. [вие,	тás. [уграни.
Возшествовати, fel léni; —	Впрыгивати, выпрыгнути, be-
Гокругъ, körül. [вый.	Впугивати, впугнути, ijesz-
Голна, hab, g. arju; — по-	тени. [geskedés, czivakodás.
	Вражда, gyűlölet, ellensé-
	Враль, fecsegő, hazug. врати.
	Врачь, orvos; — чебный, че-
	ство, — чевати.

Вредъ, kár; — дити, ártani.	Выгибъ, görbület, tekervény.
— дный, — тель.	Выгода, haszon, előny. [тас.
Вретище, bünbánати руha.	Выдача, kiadás, kiszolgálta-
durva kelméből. [magát.	Вземка, hajték, horog, ki-
Вручата, ajánlани; — ся.	вágás.
Всеизжителъ, mindentte-	Вызовъ, kihívás.
remtő.	Выключка, kivonat.
Всконечно, egyáltalában.	Выну, szakadatlanul.
Вселение, letelepedés. [си.	Выписка, kivonat. [раженіе.
Вселникъ, letelepedett fér-	Выражати, nyilvánítani; вы-
Вселати, — лати; telepíteni.	Высокоблагородный, nagy-
behelyezni; — ся.	сágos. [nagy méltósáгу.
Всемирный, általános.	Высокопревосходительный
Всенародный, nyilvános.	Высокопреподобный nagy-
Всеоружіе, teljes felfegyve-	tiszteletű.
резés. [rontó.	Вьюга, hófergeteg.
Всепарубный, mindent el-	Вьюкъ, csomó, batn.
Всепокорный, egészen aláza-	Вьюшка, ezéramotóla
tos.	Вѣдати, tudni, ösmerni.
Всесожженіе, égő áldozат.	Вѣдомо, tudva van.
Всещлы, tökéletesen egész	Вѣдма, boszorkány.
Вскачь, vágтатва (menni).	Вѣрь, legyező.
Вскую, miért?	Вѣжество, ismeret, okosság.
Вспомини, megemlékezni.	Вѣживость, udvariasság —
Вспычивость, hirtelen ha-	ливый,
rag; — чивый.	Вѣникъ, seprű.
Вспать, vissza.	Вѣнчати, koszoruzni, коро-
Встревоженіе, nyugtalanság.	нázni, esketni. [игазсáг.
Встрѣненіе, találkozás.	Вѣрность, hűség, bizalom,
Всуе, hiába.	Вѣроломецъ, hűtelen; — ство-
Всыновленіе, fiúsítás.	вати.
Втечка, nyom. [ично.	Вѣроподобіе, valószínűség.
Вторицею, másodizben; —	Вѣроятіе, — тность, valószí-
Втулка, dugasz, dugó.	нűсэг.
Втуе, hiába. [сегни.	Вѣстовой, küldőncз.
Выбалтвати, выболтати кифе-	Вѣсть, hír, tudósítás.
Вывѣска, czimer.	Вѣсъ, nehézsэг, mérték

Вѣтка, вѣточка, kis faág.	Гоголь, kerczerécze.
Вѣтренникъ, csapodár; — ница.	Гоготати, gágogni, hákogni,
Вѣтричати, csapodároskod- ni; — енность.	csacsogni, röhögni (ри- готати). [ni, illeni.
Вѣтрило, vitorla.	Годитися, alkalmasnak len-
Еѣтъ, faág. [ni.	Годность, képesség, alkal-
Вѣщати, mondani, elbeszél-	masság.
Вѣщатель, elbeszélő; — ница.	Голенище, czizmaszár.
Вазальныя иглы, kötöttük.	Гомозити, nyugtalankodni.
Вазеніе, kötés.	Говець, futár; — sebes va-
Вязь, mocsár, posvány, sár.	dáskutya. [гонть.
Вялость, fonnyadás.	Гонтина, zsindely; — товый,

Г.

Гадкий, undorító, csúf. — ость.	горделивецъ, büszkeférfi; —
Гербъ, czimer.	ливность, — ливый. [горе.
Герои, hős. — ойскій, — ойство.	Горевати, keseregni, горестъ,
Гетманъ, kozák-főnök.	Горло, torok, горловина, tor-
Гибкій, hajlítható; — кость.	kolat, nyílás, tölesér.
Гикнути, hangosan kiáltani.	Горница, szoba; — ничная,
Глаголь, szó, ige.	szobaleány. [kola.
Гладь, sima út.	Горное училище, bányaász is-
Глазъ, szem, глазной.	Горчица, mustár.
Глотаніе, nyelés, lenyelés.	Гостинная, vendégszoba.
Глотати, lenyelni.	Гостинница, vendéglő.
Глохнуть, siketülni.	Готовальня, tok, toklat, tartó,
Глумъ, tréfa. — ити, — итель.	boriték. [— битель.
Глыба, gлыба, göröngy, rög.	Грабити, rabolni, — бежь.
Гладѣти, nézni, глядѣти.	Градоборець, ostromló; —
Глухость, csufság, irtózat.	орный, [— скій.
Глушати, iszonyodni — тия.	Гражданинъ, polgár; — ика,
Глушити, beszélni az orron	Грамота, írás és olvasás, у-
keresztül.	читися грамотъ, tanulni ír-
Гидый, pej. (ló)	ni és olvasni; — okmány
Гобзованіе, felesleg; — вати.	írat, в. пр. договорная,
Говѣніе, tisztelet, бѣйт; — вѣти.	дворянская, увольнитель-

ная, льготная, и такъ д.	Дакати, — кнутаigent monda-
Гребецъ, evezős, gereblyés.	ni. [шый, — дити.
Гребло, csarófa, — бля, ge-	Даль, távolság, messziség,
reblélés, evezés, töltés.	Данникъ, hűbérnök, alattvaló.
Гроза, fenyegetés, — грозити,	Дань, adó. átadás.
кому чымъ	Дарити, ovari, ajándékozni.
Грудь, груди, mell, kebel.	Даръ, adomány, tehetség.
Гружение, rakodás, pakolás,	Дательный падежъ, tulajdo-
грузкий, terhes. [meriteni.	nitó eset. [tok.
Грузити, terhelni, rakodni.	Дача, adás, fizetés, földbir-
Грузъ, teher, pl. a hajókon.	Дважды, kétszer.
Грустливый, méla, búskomор.	Двигати, emelni, mozgatni;
Грусть, aggodalom, búsko-	— тель, — ница.
морság — стный. [kodni.	Движение, mozgás; — жный.
Грустити, aggodni, komor.	Двоекратно, két ízben.
Грести, menni, jönni.	Двоекалка, két kerekű sze-
Грязити, bepiszkitani; —	кёр, (telés).
зю, sáros. — новатый, — нути,	Двоеточье, kettőspont.
— пйти, — зъ, sár. [губастый.	Двойка, pár.
Губанъ-бачъ, nagy ajaku.	Двойни, ikrek, (двойнята).
Губнвость, hebegés, dado-	Дворецъ, palota, udvar.
гас; — пвый.	Дворян, udvari eselédсэг.
Гужъ, kötél, hámiga.	Дворянинъ, nemes ur, — ян-
Гуль, némahang, viszhang.	ка, — яство. [testvér.
Гульба, sétálás, időtöltés.	Двоюродный братъ, unoka-
Гулючка, bujdosdi játék.	Двуверхий, két csucs.
Гульбище, sétatér. [льщица.	Двусложный, kéttagn.
Гуляти, sétálni, — льщикъ, —	Двусмысленный, kétértelmű.
Гуртомъ, mindenestül.	Дебелыи, vastag, — лость,

Д.

Да, igen: és, is, hanem, had	Декабрь, December.
да будетъ, had legyen.	Демонъ, ördög, — нский.
Дабы, hogy. [езелött.	Денежень gazdag.
Давешний, ezelötti, давеча,	Денница, hajnal.
Даже, sőt inkább.	Деньги, pénz.

Дергота, görcs.	kodás.
Деревня, falu, — венский.	Докучати, alkalmatlankodni,
Держава, birodalom, — а- вещъ, — авний. [рзкий.]	terhére lenni
Дерзати, — знути merészelní	Долбежъ, csaplyuk.
Дерзновенность, merészség.	Долбити, vésni. (довбати).
Десна, foghús, десница, jobb.	Долге, долже, hosszabb ideig.
Дешевизна, olcsóság; — вити.	Доля, rész, törés, sors, végzet.
Длань, tenyér, долонь.	Домовничати, mindig otthon lenni.
Длина, hosszúság, — нный.	Домовитость, háziasság.
Длти, halogatni, késleltetni — ся, késni.	Домоводство, háztartás — водъ, — ака.
Дла, ért, miatt. [тени, — ся.	Домогательство, törekvés.
Длти, felfujni, büszkévé	Домогатися törekedni vala- мire. (чого).
До, ig. [тени.]	Донесеніе, jelentés, értesítés.
Добавляти, — бавити, hozzá-	Донини, mostanáig.
Доблесть, bátorság, állhата	Дополненіе, kiegészítés.
тosság.	Дородность, testesség, vas- kosság. [лс, harag.
Добродѣтель, erény, — льный.	Досада, bosszuság, nehezte-
Добродѣяніе, jótékonyság.	Досадчикъ, — досадно, —
Доброзрачіе, arczsépség.	Доселъ, mostanáig, eddig.
Доброправіе, erkölcsösség.	Досканъ, tubák szelencze.
Добыча, zsákmány, добывати.	Досматривати, felügyelni.
Доведеніе, odavezetés, bebi-	Доситъхъ, felfegyverzés, — шный.
зonyítás.	Достойный, méltó,
Довѣсть, что кому, elég.	Достопамятность, jelesség,
Доводъ, bizonyíték.	nevezetesség.
Доволь, elég, довольно.	Достопочтеніе, illőtiszteltet.
Довѣріе, bizalom, — еніе, — енность.	Достояніе, örökség, vagyon.
Довѣрати, — рити, bizni.	Досухъ, üres idő, szabad idő.
Догадка, gyanítás, hozzá- ветés.	Дохлый, meghalt megdőglött
Дождь, eső, — жидкѣ.	Дохновеніе, lehelet, lengés,
Доника, hátralék, доинный.	ihletség.
Доказывати, bizonyítani.	
Докука, teher, alkalmatlan-	

Доходъ, jövedelem.	Дыба, hinta, buk, стати на дыби, (дуба стати.)
Дочь, дочка, leány.	Дышло, szekérrud. [атель.
Древо, régen, — ний; — ность; — вить.	Дьенписаніе, történelem, —
Дремать, szunyadni.	Дьенпричастіе, állapotjegyző.
Дремути, sürü, rengeteg.	Дьйствительное, valóban, —
Дрогнута, reszketni remegni.	льность. [lekedni.
Другъ, barát, дружба, barátság.	Дьйствовать, működni cse-
Дружество, barátság.	Дьлецъ, törvény ismerő.
Дряблый, hervadt, fony- nyadt, — лость, — нуть.	Дюжестъ, erősség, testi szí- lárdság.
Драгота, ringatódzás.	Дюжина, tuczet.
Дрань, csekélység. selejt, szeny, moosok, [kadság.	Дяльча, gyermekfelügyelő.
Дряхлость, erőtelenség, lan- Дряхлый, дряхлецъ, — яхнута.	Дяля, nagybátya, — динь, — дюшка.
Дубина, dorong, fűtykő, ok- tondi, ostoba. [tálni.	Е.
Дубити, kikészíteni, kitisz-	Едва, alig, majd, — ли ne- hezen.
Дубоноса, zöldpinty.	Единитная, összekötőjel.
Дубрава, tölgyerdő, erdő.	Единоборецъ, párbajtvívó.
Дуга, ív, szivárvány.	Единоборство, — ствovati.
Дума, tanács, költemény, gondolat.	Единогласіе, öszhangzás.
Дума державная, állam tanács.	Единодержавіе, egyeduralgás
Дуновение, lehellet, fuvás.	Единожды, egyszer.
Дуплота, fában üreget csí- nálni, — пла.	Единоумудіе, egyetértés.
Духовый, lélekzéshez tar- tozó jó szaglásu.	Единообразіе, egyformaság.
Духъ, szellem, lélek, szesz, lehellet, szag, gőz, bátor- ság.	Ежевременный, mindenidő- beli.
Душистый, jószagu.	Ельникъ, veresfenyű erdő.
Душинокъ, léglyuk.	Емки, tüzfogó.
Дщерь, leány.	Емкий тугас sokat befoglaló.
	Епитація, sir-felirat.
	Ересъ eretnekség, — тикъ.
	Ерыкъ, jegy írat, utazhatási- jegy felirat pl. az orvossá:

Ермолка, kápa, boriték, csuk- lya.	nyozó oklevél. [резовый. Жаловатися magát bevádolni.
Ерникъ, bokor, csere, — бе-	Жальти, sajnálni kimélni.
Ерошка, bodorfejú, еротизи, borzolni.	Жара, nagy melegség, — nie — рити sütni. [róság.
Ерыга, nagy halász háló, rendőr katona, részeges ember.	Жаркое, peccsenye, жаръ, for- Жатіе, nyomás, aratás. [ерыжничати. Жбанъ, fakanna, — аничкъ.
Ерыжница, részeges asszony, Если, hogyha, ha.	Жевака, rágó, — ваніе. [сэг. Же, hanem, ellenben.
Естественность, természetes	Жезъ, bot, пастырскій.
Естество természet, — нный, — ая исторія. [tudomány.	Желаніе, kívánság, — тельно, — лати.
Естествовидіе, természet-	Жельъ, teknősbéka.
Естествоиспытаніе, termé- szet-vizsgálat. [tan.	Жеманитися, czifrálkodni, кérkedни. [— ница, ный.
Естествословіе, természet-	Жемчугъ, gyöngy, — жинкъ,
Ефесъ, kardmarkolat, — ный.	Женъ, sajtó, prés. жомъ.
Ехидна, vipera, siklóкыгъ.	Жеребей, koczka, sorъ.
Ехидство, gonoszság, rossz- szaság.	Жерло, gége, nyeldekлô, тиз- hányó hegy v. ágyunyилас.
Ехидный, ехидничати.	Жертва, áldozat, — вовати, — вованіе,
Еше, még, ещебы, csakmég.	Жесткій, kemény, durva.
Ефиръ, fénлэг, aether, — ный.	Жестннути, keményedни.
Ж.	Жестокій, kemény, kegyetlen szívtelen.
Жадность, váгу, birváгу.	Жестъ, bádog, pléh, — тивый.
Жажда, szomjúság, — ждєнь.	Жечи, égetни, gynyтани.
— ждати. [nyomorult.	Жение, égés, — ный.
Жалкій, szánандó, szomorú,	Живо, élénken. [előадни.
Жалоба, panasз, siralom, — бникъ, [zetés.	Живописати, vmit élénкен Живописаніе, festés.
Жалованіе, adományозás fi	Живописецъ, festô — описъ,
Жаловати, valamit ајандѣ- козни, adományозни.	Животное, állат.
Жалованная грамота, adomá-	Жигальщина, kávéperzselô.
	Жицнуги, megcsapни valakit

Жидити, folyékonyá tenni.	Забережный, partontuli.
higítani. [lékony, nyulánk.	Заблаговременно, idejekorán.
Жидкий, folyékony, hig, haj.	Забойникъ, puskaressző.
Жидѣти, higgá lenni.	Заболѣвати, — лѣти, beteggő lenni.
Жиза, — на, lé, lév, mártalék, mártás.	Забортъ, kerítés, — чикъ.
Жизнь, élet, — зненный.	Заборщикъ, aki kontóra vás:
Жилетъ, mellény.	Забота, gondoskodás, — ный.
Жилье, lakás, emelet.	Заботити, заботитися.
Жиротопня, zsírolvasztás.	Заботливость, gondoskodás, foglalkozás. [лптабл.
Жиръ, zsír, szalona.	Забрало, sisaktарaj, fal, zsi-
Жирѣти, hizni.	Заведение, helyreigazítás, in- тэzet.
Житель, lakó, — льница.	Завертъ, forgószél, őrvény.
Жмячокъ, kis hó labda.	Завиитивати, odacsavarni.
Жрати, falni.	Завести, fűggni. [keriteni.
Жребій, koczka, sors.	Завладѣти, valamit hatalmába
Жрение, áldozat. [зѳар.	Заводъ, gyár, стекольный, же- лѣзный. [тель.
Жреги, áldozni, жрецъ, áldo-	Завоевати, elfoglalni, — ва-
Жужелица, a felolvadt ércz habja, futóbogár.	Завозня, hidas. [gyűrem.
Жужжаніе, dongás. [sutogni.	Заворотъ, hajtóка, karima,
Жукнути, sugni valakinek,	Завсе, mindig, igen gyakran.
Жукъ, bogár, — золотой.	Завтракъ, reggeli, — кати.
Журавль, daru, — лный.	Завѣса, függőнь. [гѳтől.
Журавъ, kutgém.	Завѣтрѣти, elromlani a leve-
Журити (кого) dorgálni, fe- jét mosni valakinek, haj- porozni.	Завѣщати, meghagyni, elren- delni. [delet,
Журчалю, czinczur dongócsка	Завѣщаніе, parancs, végren-
Журчаніе, morgás, susogás.	Заглавіе, czimlap, — вный.
Журчати, csöröggni, morogni.	Заговѣние, böjtелőtti utolsó нар.
З.	Заграничный, külföldi.
За, ért, miatt, mellett, mö- гött, túl, után.	Задача, feladvány, feladat.
Забвение, feledés,	Задворье, házmögötti tér,
	Зажжение, meggyújtás.

Зажира, okozó, izgató, buj- togató.	Заплевание, megköpösés. [тель. Запона, fútyol, lepel.
Зажигати, gyújtogatni, — ra- Зажитое, szerzett vagyon.	Запона, inggomb. Запорка, reteke, запоръ.
Зажора, ho alatt öszvegyült viz.	Запрешати, tiltani. Запрода, torlasz, töltés.
Зазноба, fagyott hely szere- Зазнобляти, — бити, fogyaszt- tani.	Запатая, vessző (az írásnál.) Запатки, szekérnyom. Запатывание, megbélyegzés.
Зазоръ, szégyen, tisztele- Зазрѣние, szemrehányás.	Запаза, — pestis, ragály. Запада, leshely, tartalékse- рег, rés. [tanuskodás.
Заживодать, kölcsönözni. Заказание, tiltás, — зати. Закатъ, naplemente.	Засвидѣтельствовање, átadás. Заслонка, kemence ajtó. Заслонити, előtolni.
Законъ, törvény, rend, hit. Закопѣти, feketévé lenni a füsttől,	Заставки, ernyő, ellenző. Застежка, horog, heveder- csát.
Закрасити, elpirulni. Зала, terem, szála.	Заулокъ, ösvény, gyalogut. Зачахлый, száraz, aszkóros.
Заливъ, tenger öböl. Замараніе, bemocskolás. Замарка, folt, piszok.	Зачинщикъ, kezdeményező. Защита, oltalom, — титель.
Заметы, hófuvatok. Замотыга, pazar ember. Замочникъ, lakatos. Замыслъ, szándék.	Защитати, oltalmazni. Заѣзжати, megérkezni. Заѣзжий, utas, idegen.
Замѣна, kárpótlás. Замѣчаніе, jegyzék. Замѣчательный, nevezetes.	Завлечение bejelentés. Зборище, gyűléshely, össze- gyűlés.
Завѣтъ, függöny. Занемочи, beteggé lenni. Заносчивость, büszkeség.	Зборъ, gyűlevész, csőcselék. Зорьехранище, hadszertár. Збруя, fegyverzet, szerszám, szer.
Занятіе, elfoglaltság. Западъ, nyugot, — ный. Запальчивость, hirtelen harag Запечатлѣнiя, elszomorodni.	Званіе, hívás, állás, hivatás Звукъ, hang, — чаніе, — чати. Звѣрь, vadállat, — ослобіе, — образіе. Зданіе, épület.

Здоба, készítés, készület —	bűbájos.
бити. [nek lenni.]	Знобити, fagyasztani — биити.
Здравствовать, egészséges.	Знобъ, fagy, borzadály.
Здравствуй! — te, jó reggelt!	Знои, hévség, — ииый.
jó napot!	Зодчество, építészet, — чий.
Здѣсь, itt, — ииый, itteni.	Зодчъ, építész. [szapulni.]
Земледѣлецъ, földművelő.	Зода, hamu, — ление, — лити.
Землемѣрие, földmérés.	Зонтикъ, napernyő, esernyő.
Землеописание, földleírás.	Зоркий, éles, messzelátó, —
Землякъ, földi, hazafi.	кость.
Зернь, kocka, — ииакъ,	Зорочекъ, szemgolyó.
kockajátszó.	Зракъ, pillantás, alak, kép.
Зидити, építeni, alapítani.	Зрѣти (зрю), nézni, (зрю.)
Зинька, czipke, czinege.	эрни. [ringatni.]
Зиати, ásítani, szájat tátni.	Зыбати, ingatni, hintázni.
Злито, rosszítani, haragítani.	Зыба, hinta, hintaböleső.
Злоба, rosszság, — обный.	Зыблемость, a szerencse for-
Зловѣщаніе, rágalmazás,	gandósága,
megszóllás. [ség.]	Зыбъ, ingovány, hullámozás.
Злоключение, szerencsétlen.	Зѣло, igen, nagyon.
Зломыслииикъ, balulvéleke-	Зябикъ, pinta, pintaőke, —
dő, rosszindulatú. [dék.]	лица.
Злонамѣреніе, gonoszszán-	Зябнути, fagyni.
Злополучіе, szerencsétlenség	Зять, vő.
Злорадиный, kárörvendő, —	
адство. [szóllás.]	
Злословіе, rágalmazás, meg-	И.
Злоупотребляти, visszaélni	И, és,
valamivel.	Ибо, mert, mivel.
Злоухищреніе, álnokság esel.	Иго, iga. [szin, (lő)]
Злостивый, istentelen.	Игреній, яя, ee, szögsárga
Знаменати, jelelni, előadni,	Игрокъ, játészó, — очиха.
nevezni. [tes.]	Игрушка, játészker.
Знаменитый, híres, neveze-	Идолъ, bálvány, — льский.
Знаменіе, jel, csoda.	Идолоклонникъ, bálványimá-
Знамя, zászló, pecsét, jel.	dó.
Знахарь, tudós férfi, bűvész,	Идоложрецъ, bálványáldozó.

Иждивение, költség, tartás.	Изгона, üldözés.
Изба, paraszt-szoba, cseléd-szoba.	Изгоняти, el — kihajtani.
[badító.]	Изгорода, изгородь sövény, kerítés.
Избавитель, megváltó, szá-	Изгреби, смети kőcz.
Избавити, избавление. [lenni.]	Издавати, adni, kiadni; —
Избездѣлничатися, tétlenné	ваніе, — тель.
Изблизка, közelség. [köly.]	Издревле, valaha, régen.
Избойка, olajszak, olajtör-	Издѣлне munka, kézimunka.
Избраніе, választás. —	Изложение, magyarázás, fej-
Избытокъ, felesleg. — бы-	теgetés, kirakás. [ság.]
вати, — быти.	Излучина, görbeség, horga-
Известъ, mész, — стникъ,	Измовение, megmosás. [idő.]
мészkereskedő, mészégető,	Изморозъ, hideg, nyirkos
парсъама a kőn üveseknél.	Измѣна, áruulás; —
Извинити, igazolni; — ся —	Измѣнникъ, — нница, — нити.
магát; — невіе.	Измѣненіе, változás,
Извнутри, belőlről.	Изначальный, ősrégi.
Извѣтъ, kívülről.	Изнемогати, — мочи, gyen-
Изводити, — вести, kivezetni.	гевѣ lenni, betegedni.
romlába hozni.	Изнутри, belőlről.
Изволеніе, akarat.	Изнѣжити, kényesztetni; —
Изводити tetszeni; — птель.	ся, — магát. [сѣрteni.]
a ki valamit akar.	Изобижати, — бидѣти, meg-
Изворотъ, fonák, vminek.	Изобиліе, — бильность, fe-
Извоцникъ, szekeres.	lesleg, bőség.
Извѣрка, elvesztése a biza-	Изобрѣтати, — сти, felfedez-
ломnak.	ни; — тавіе. [тени.]
Извѣститель, tudósító.	Изощрити, изострити, élesí-
Извѣстити, извѣстіе; извѣст-	Изреченіе, mondat.
но tudva van.	Изрѣдка, ritkán.
Измѣреніе, megmérés.	Изрядно, jól, kitünően.
Извѣщати tudósítani, — ніе.	Изсѣдовати, vizsgálni, nyo-
Изгара, gyomorhév, zaha,	mozni, motozni.
(зага). [женіе.]	Изсѣдываніе, vizsgálat, nyo-
Изгадити, bemocskolni; —	mozás, kutatás.
Изгнаніе, elűzés, elkergetés.	Изувѣрство, babonahit, vák-
Изгнанникъ, száműzött.	

buzgóság.	Иногородецъ, másvárosi.
Изумяти, — мити, csodál- kozásra gerjeszteni.	Иноземецъ, külföldi.
Изумрудъ, smaragd.	Инокъ, szerzetes, — йна.
Изуъвати, felnem fogni, elámulni.	Иноплеменникъ, más nemzet- beli. [képbeszéd.
Изустный, szóbeli.	Иносказание, beszédmásítás.
Изъ, ki,ból,ből, изъ-за, mögöül, изъ-подъ.	Иностранецъ, külföldi, ide- gen
Изъяти, изымати, (емлю) ki- venni, kiszabadítani, ki- vétel alá tenni.	Иночимъ, mostohafiu.
Изъятие, kivétel. [гáló.	Искание, keresés, — ати, — тель.
Изыскатель, kutató, vizs-	Искательный, csuszó szolgál- latkész. [реквиз.
Изящество, szépség, jeles- ség, derékség.	Исковой, kereseti, исковое прошение.
Изящный, изящность. [ание	Искони, ezelőtt, igenrég.
Икати, csuklani zokogni; —	Искренний, őszinte, — иность.
Икона, szentkép.	Искуситель, vizsgáló, ki- vériő.
Илемъ, ильма, szilfa.	Искусникъ, művész.
Или, vagy.	Искусно, ügyesen.
Именины, névnap. [зб eset	Искусство, művészet, — венный.
Именительный падежъ, neve-	Искусъ, tapasztalás, kutatás, vizsgálat. [сэрти.
Именитый, nevezetes — ость.	Искушати, tapasztalni, ki- épek. [dag.
Имяъ Гимнъ, hymnus, dics- ének.	Искъ, törvényes követelés.
Имовитый, vagyonos, gaz-	Исподъ, talap, (pl. a kemen- czénél.)
Имовѣрие, hitel, — вѣрность.	Исполать! helyesen! jól!
Имущество, имѣние, vagyон.	Исполнѣ, erősférfi, óriás.
Инако, másképen; — кий, — ковыи. [лenni, megváltozni.	Испортити, elrontani.
Иначествовати, másfélélé	Исправа — вѣние, kijavítás, — ляти. [бátlanság.
Индийскій пѣтухъ, ró lakakas. (пулякъ).	Исправность, pontosság, hi-
Индъ misut. [мáт.	Испрошение, megkérés, ki- eszközlés.
Иней, dér, zuzmara, hóhar-	Испуга, ijedés.
Иногда, valaha.	

Испытаніе, tapasztalat, ki-szenvedés, kutatás, vizsgálat.	Иисусъ, Jézus.
Испытатель, испытъ, испытывати.	Юль, julius, июльскій. Юнь, junius, июньскій.
Исташіе, olvasás.	
Истецъ, folyamodó, esedező.	К.
Истокъ, lefolyás, kiöntés, kiömlés.	Кабакъ, csapszék, корчма — шинкъ. [levél, záloglevél.
Истопникъ, kályhafűтө (не-Источникъ, forrás, kezdet.	Кабада, kötelezvény, adóság
Истошалоусть, kimerültség, — шение.	Кабанъ, vaddisznó, — аній, — нина.
Истошати, — щити, kimeri-Кавычкы, idézőjelek.	Кадило, tömjén, — льница,
тени, elgyengíteni. [duló.	— дити. [katlan.
Истребитель, irtó, romboló.	Казанъ, katlan, pálinkafűзө
Истребление, — бляти, — боти.	Казарма, katonai laktanya.
Истребование, követelés, meg-Казенный, kincstári.	
keresés. [щикъ.	Казна, pénztár, királyи пенз-тár, kincstár.
Истуканъ, бálványkép, —	Казначей, adószedө, számtar-тө, pénztárnok.
Истязание, vallатас, — тель, — vallатө.	Казнити, halállal күнтетни.
Истязати, vallатни, — тельный.	Казнь, halálos büntetés, fej-вештөс.
Исхититель, elidegenитө, oro-Кайма, каймы, каемъ, karima,	
зө, tolvaj. [күзлөс.	вөг, szegély, csipke, кай-мннн.
Исходатайствование, kies-Кайма, каймы, каемъ, karima,	
Исхудание, elszáradás, — ис-Кайма, каймы, каемъ, karima,	
худание. [гүлүс.	вөг, szegély, csipke, кай-мннн.
Исцеление, gyógyítás, felgyө-Калачъ, kalács.	
Исцелитель, исцелити, — ляти.	Калити, түзөситени, izzóvá
Исцеление, kiaszotság.	tenni, (vasat) aszalnн.
Исчезание, enyészөт.	Камедь, mézga.
Ищейка, ищяя собака, vizsla.	Камзолъ, mellény.
	Каминъ, kémény.
	Камки, damaszt.
	Камытъ, nád, káka. [көтөлвөг.
	Канатъ, kötөк, — тный; тчикъ,

Камдалы, bilincs, rabláncz.	Кладбище, temető.
Канунъ, előest, на канунъ.	Класъ, osztály, сsnый.
Капати, cserpeggni, — nie, cserpegés.	Клевета, rágalom, — ветникъ, — тати.
Капище, bálvány templom.	Клевреть, pajтас, társ.
Корабкаться, mászni fel-mászni.	Клеенка, viaszos vá-zor, szurkos vászon.
Карандашъ, irón.	Клеймо, bélyег, мити.
Караулъ, őrizет, — улья, — őrház; — ульщикъ. —	Клешня, rákolló.
Карета, kocsi, szekér. — тникъ, керékgуартó, колесникъ. (колесарь).	Клокъ, (клочья) nyaláb, esomó, hely, rongy.
Карий, barna, szögsinü.	Клювъ, csor; клеvати, (клюю)
Карла, törпе, — ликъ, — лица, törпенő.	Клятвa, eskü, átok. — венный.
Карманъ, zseb, — анный.	Кнутъ, ostor. [fangós.
Картузъ, sapka (bőrből) pak (papírból.)	Коварный, csalfa ravasz, fur-
Касаться, коснуться чего, érinteni; — до чего, vonatkozni, érdekelni.	Ковчегъ, szekrény, bárка, frigyszekrény.
Катати, gurítani.	Ковырати, kiszedni, kiválogatni, kiszemelni.
Качель, hintóka. [lyenség.	Коготь, köröm, pata.
Качество, tulajdonság, mi-	Кой, кий, melyik, milyen az.
Кибитка, a szekérnek egy neme.	Колдовати, babonázni, varázsolni, — колдунъ — ня.
Кивотъ, szekrény az oltáron.	Колечко, kis gyűrű.
Кидати, кинути, dobni.	Коливо, szentelt буза.
Кинжалъ, tör, gyilok.	Количество, sokaság.
Киноваръ, színóber, [мó.	Количествоное имя, szám-név.
Кипа, labda, gönyőleg, cso-	Колоколъ, harang, — кольникъ, — колья.
Кирпичъ, téгла, — ный.	Кольми паче, annál inkább.
Кистъ, szólcсutka, cсет, kézfей, боjt (китица.)	Кольцо, gyűrű, — необыразный.
Китъ, czethal, — овый, — оловъ.	Кольчуга, páncéling.
	Колѣно, térd, nem, lánczszem.
	Коляска, félkocsi.
	Комната, szoba, — натный.

Конечно, mindenesetre, va- lóban.	tyezni, márványozni.
Конюхъ, lovász, (конюхаръ.)	Краса, szépség, — савецъ, — авица.
Копя, rakás, — копити. [и]	Красити, festeni, ékesíteni.
Коптѣти, a füsttől elfeketed-	Краска, szín.
Копь, verem, бѣна, — ка- менюгольная.	Крестьянинъ, parasztember, — ика.
Копье, lándsá dsida. [hajós.]	Кровопротити, vérontás.
Корабль, hajó, — бѣщикъ,	Кровопусканіе, érvágás.
Кораблекрушеніе, hajótörés,	Кровля, кровъ, házfedél.
— плаваніе. [зидицикъ.]	Кроликъ, tengeri nyul.
Корзина, kosár, (кошаръ) —	Кромъ, kívül.
Корица, fahéj. [jónak.]	Кроткій, szelid, szerény, — овравіе, szelidség.
Корма, hátulsó része a ha-	Кроха, крошка, крошечка, морзса. [szetördelni.]
Кормило, evező lapát, —	Кротити, megapritani, ö-z-
кормицикъ. [előny.]	Кругъ, kör, глы, gümbölyü, вокругъ, körül.
Корысть, martalék, nyereség,	Кружево, csipke, szél, — евница.
Корыстолюбецъ, önző ember, — любіе, önzés.	Кручина, bú, bánat, kedvet- lenség, — инити.
Корити, alávetni, engedel- mességre hozni.	Крушити, széttörni, [bánatba hozni. — еніе.
Коса, kasza, hajfonat.	Крыльцо, küllépeső.
Косогоръ, hegylejtőség.	Крышка, fedél.
Косость, lejtőség, görbeség, — косоокий, kancsal.	Кръпити, erősíteni, aláírni; — ление, — пкий.
Костеръ, máglya farakás, роздорја, (паздерья.)	Кръпость, keménység, — szí- lárdság, erősség. [sark.]
Котельникъ, rézműves, — ничати. [általvető — ика.]	Крюкъ, horog, kampó, ajtó-
Котома, bőrzsák, bőrtáska,	Кубокъ, serleg, bilikom.
Кочевый, — чевный, nomád- életű, — евати.	Кудесникъ, alakos, szem- fényvesztő.
Кошелекъ, pénzzacska — кошель, kas, kosár.	Кудри, fürt, hajfürt.
Кошка, macska, котъ,	Кузнецъ, kovács, kovачъ, —
Крамола, néplázadás, — никъ.	
Крапати, csepegtetni, pety-	

нечество.	[álarcz.]	Ликовати, vigadni, vigadozni.
Кукла, báb, sodronybáb.		Литавра, dob, аврщикъ.
Кукуль, szerzetesi főveg.		Лихва, uzsora, kamat, нере- сегъ. [— радочный.
Кумиръ, bálványkép, — о- служитель.		Лихорадка, láz, hideglelés,
Курокъ puska kakas. [cserje.]		Лицевой, színész, — ствие.
Кустъ, bokor, csemetefa.		Лицевой, képmutató, két- [kézés.]
Кутасъ, zsinor.		Лица, színű; — pie,
Кушати, étkezni, — не эт-		Личина, álarcz, álalak.
		Лишний, felesleges.
		Лобзати, csókolni.
		Лобное мѣсто, vesztőhely.
Лавръ, babér — borostyánfa, — ровый.		Лобъ, homlok. [виз.]
Ладонь, tenyér [vevő.]		Ловецъ, vadász; — ловити,
Лазутчикъ, kém, dolgoztató.		Ловкий, fürge, ügyes, alkal- mas. [ошникъ.]
Лалъ, rubin — лаловый.		Лодка, csolnak, sarka; —
Ланита arcz, pófa.		Ложь, ágy, fekhely.
Ласкатель, hizelgő; — ство, — ствовати. [rátságosság.]		Ложь, hazugság; — ный.
Ласкавость, udvariasság, ba-		Ложный, törékeny.
Латникъ, pánczélviseelő; — ный.		Ложно, kebel, öl. [масъ.]
Латы, vért, pánczél.		Лоскъ, fény, fényesség, si-
Лгати, hazudni, лгунъ, ha- zug; — ня.		Лошадь, ló, paripa.
Лебедь, hattyu — динный.		Лощити, fényesíteni, simi- tani; — шение.
Легкомысленный, könnyelmű; — ность.		Лугъ, rét; — жекъ. [женіе.]
Легкое, tüdő. [vecs.]		Лудити, ezimpezni, лущикъ, —
Леденецъ, jégczukor, kö-		Луна, hold; — атикъ. [fény.]
Лелѣти, kényesztetni; — ф-		Лучъ, sugár; — чезарность,
лѣтѣ. [naposság; — тный.]		Льгота, szabadalom, kivált- ság.
Лестъ, hizelgés, csalfaság.		Льдина, jégdarab. [het.]
Лжесвидѣтель, hamistanu; — учение.		Лзя, lehet, не лзя, nemle-
Ли ль, valjon.		Лятецъ, hizelgő; — лстяти льшение. [orvosság.]
		Лѣкаръ, orvos; — арство,
		Лѣпо, szép, csinos; — ота,

szépség, pompa.	Малодушие, kislelkűség.
Лѣшникъ, kérész.	Малонскучный, kevésse ta-
Лѣстница, lépcső. [писъ]	pasztalt.
Лѣтописецъ, évkönyvíró; —	Малолѣтній, kiskoru.
Лѣтосчисленіе, időszámítás.	Маломощіе, erőtelenség. [ság.]
Лѣчити, gyógyítani; — ченіе.	Малоуміе, bárgyság, buta-
Любоватися, gyönyörködni.	Мальчикъ, fiu.
Любомудрецъ, böles; — ріе.	Малютка, gyermek. [птит.]
— ренно. [— прѣніе.]	Маненіе, intés, jeladás; —
Любопытный, veszekedő;	Марати, piszkolni, kenni; —
Любопытный, kíváncsi; —	льщикъ. [тѣ.]
нось, — ствовати.	Маркій, könnyen piszkolha-
Любословіе, philologia.	Масленикъ, olaj — vajkeres-
Любословъ, philologъ.	kedő.
Любострастіе, gyönyör, k. j.	Масло, olaj, vaj. [ság. — рый.]
бужасг.	Матерость, rendkívüli nagy-
Любостяжаніе, birváгу,	Мачиха, mostoha anya.
пуервагу; — атель.	Маяти, kifáradni, elerőtle-
Любостестіе, dicsváгу, nagy-	nedni. — нье.
гавагуас; — ный.	Мгновеніе, pillanat; — ный.
Людскость, fesztelenség, ud-	Медаль, emléképenz. — льный.
вариассг. (a társalgásnál).	Медлѣти, késni, — леніе, —
Люкъ, lyuk, hajó ablak.	инность.
Лютость, kegyetlenség; —	Межа, határ, mezsgе. [vidék.]
то, — тый, — тѣти.	Межгоріе, hegyek közötti
Лягуха, лягушка, béка. [sors.]	Междомеріе, indulatszó.
Лядъ, szerencsétlenség, bal-	Междоусобіе, belviszály, —
Ляпати, kontárkodni. — нье.	обный, — ствовати.
Лашка, czomb, szár, (a meg-	Междуцарствіе, királyszünet
ölt állatoknál.)	Между, között.
	Межевати, mezőt mérni,
	határkövet tenni, — аніе.
	Межевщикъ, — межевный. [пн.]
Мазати, kenni irrel vagy	Мекати, gyanítani, hozzávet-
егыббел. — аніе.	Мелькаті, csillogni, sebesen
Маловажность, csekélyсг.	elhaladni; — комъ.
Малолѣтіе, kis hitűсг.	Мерзѣти омерзѣти, megvetni.

М.

utálni. — зкий, — зость	(мню) vélek.
ный, — завець, — рзость	Мнѣніе, vélemény, минти,
— зѣти.	Могла, sir sirhant, — илякъ
Местъ, bosszu.	sirásó. [— ство.
Мечта, ábránd, képzelődés;	Могущественный, hatalmas.
— тати, — аніе, — атель.	Молва, hir, nesz, mormogás.
Мечъ, kard, [мѣну.	Молвити, mondani (мовити).
Мзда, bér, jutalom, nyere-	Молебѣнъhálaének; — бникъ,
Мздовоздатель, jutalmazó;	— итва.
— даіііе, — даііи.	Молнія, villám. [— чаніе.
Мздоимецъ, a ki ajándéko-	Молчаливость, hallgatagság.
кат szed, megveszteget-	Моль, moly. [ство.
hető.	Монахъ, szerzetes; — аше-
Мздоимство, megvesztegetés.	Монета, pénz, vertpénz; —
Мигъ, pillantás — гати, —	[— тчикъ.
гнути, — говый.	Моржъ, rozmár. [язви, ragály,
Милостивецъ, jótevő, pártfo-	Моровый, ragályos; — вая.
гó, — стивый.	Мороженное, fagylalt; — зи-
Милостыня, alimizsna.	ти, — розъ. [— стильщикъ.
Мимо, mellett, — оходити,	Мостити, kövezni, burkolni;
— охodomъ. [— олюбіе.	Мошеникъ, gazember, lator,
Мировщикъ, békeszerető, —	— ница.
Млекопитающія животныя,	Мстити, bosszulni — тельный.
emlős állatok.	Мудрецъ, bölcs.
Мнимый, vélt, gondolt; —	Мудрствованіе, bölcselkedés.
тельность, kételkedés, ha-	Мужественный, férfias, bá-
bozás, — тельный, мнятся,	tor, tekintélyes.
lászik. [ный.	Мужикъ, paraszt ember.
Многократно, gyakran; —	Мурава, fiatal fű, máz.
Многомилостивый, igenjó,	Муравей, hangya; — ейникъ,
nagykegyű.	hangyaboly. [— тити.
Многообразіе, különfélétség.	Мутность, zavar, komorság,
Многорѣчіе, csacsкасáг. — иый	Мушникъ, lisztárus.
Многосложный, többtagu. [ка.	Мчати, sebesen elvinni; —
Многочѣтный, sokszínű, tar-	ся, sebesen menni.
Множественное число, többes	Мшистый, mohos; — мшити,
szám.	mohozni.

Мщати, bosszulni, мщение — bosszú.	Наборка, betűszedés; — щакъ.
Мыкати, gerebenezni, ecselni.	Навадникъ, megszólló, rágalmazó.
Мылкйй, parázs. [enie]	Навечеріе, előest.
Мыловаръ, szappanyos; —	Наволока, héj, tok, boríték;
Мысль, gondolat; — лѣти.	— подушечная, н. párna h.
Мышца, izom, kéz, hatalom, erősség. [kum].	Навѣщати, стити, látogatni, — аніе.
Мытъякъ, férjeny (arzeni).	Нагбеніе, behajtás, görbités;
Мѣлочный, kicsiny, csekély, jelentéktelen. лочъ.	— енный, — гибати.
Мѣстооблюстителъ, helyettes.	Наглець, szemtelen — ор-
Мѣстоименіе, névmás.	— czátlan ember, — лость.
Мѣстоположеніе, helyzet.	Нагость, meztelessnesség — гиѣ.
Мѣтка, jel, jegy; — мѣта, czél.	Награда, jutalom; — дителъ,
Мѣченіе, czéлозас, тити.	— аждати, — адити.
Мѣшати, kavarni, akadályozni, háborgatni. [anie]	Надгробіе, sírvers; — ный.
Мѣшкати, késedelmezni; —	Надежда, remény, — жный.
Мѣщанинъ, polgár; — пка, — аство.	Надзиратель, felügyelő; — ати, — аніе.
Мясникъ, mészáros; — чанье, husárulás; — чати.	Надмевати, — мити, büszkénév lenni — ся, fuvalkodni, büszkélkedni, — еніе, — енность, — енный.
Мясти, bonyolítani, nyugtalanítani, izgatni.	Надобно, надо, kell, szükséges, — ность, — обный.
Митежъ, lázadás; — ежливый. — ежный, — никъ.	Надсматриваніе, felügyelet, смотръ, — щикъ.

Н.

На, га, ге, он, ен.	Надъ, felett:
Набатъ, vészharang; — түз- harangszó.	Наемъ, kölcsönzés, kölcsön- pénz, — аемникъ, — щикъ, napszámos. [kül.]
Наблюдати, блюсти, szemmel tartani, vigyázni, teljesíteni; — даніе, — датель.	Наизустъ, kívül, könyv nélkül.
	Наипаче, leginkább.
	Наказаніе, büntetés, dorgálás, — атель — казати, büntetni. [lás, — mód — оневный.
	Наклоненіе, lehajlás, meghaj-

Наклонность, lejtősség, hajlandóság, — ный, — пяти.	Насущный, mindennapi.
Налой, támasz, tám, polcz.	Насѣкомое, rovar. [ликъ]
Намечати, — кнути, czélozni.	Натопыръ, szárnyasegér, (ли-)
értésére adni v. nek v. mit.	Натошакъ, étlenül, (натче.)
Наперсникъ, mellvas, ked- vencz. [zás.	Нахлебникъ, étnök, kosztos.
Направленіе, irány, irányo-	Начало, kezdet, eredet, alap.
Напрасно, hasztalanul, alap- talanul, hiába.	Начертаніе, terv, előrajz raj- zolat, alakzat. [— тный.
Нарицательное имя, köznév.	Начетъ, hiba a számadásnál,
Нарочитый, nevezetes.	Начинщикъ, kezdeményező, — ица. [сг.
Наружно, külsőleg, — ность, — ный, — ужу.	Неблагодарность, hálatlan-
Нарушати, — ти, háborgatni, — megsérteni, áthágni, — ение.	Небосводъ, égboltozat.
Нартіе, beszédмод, tájbe- széd, igehatarozó.	Небосклонъ, éghajlat.
Население, telepítés, népese- дés, — итель, — лити.	Небрежение, figyelmetlenség, gondatlanság. —
Насквозь, egészen keresztül.	Небрежливость, gondatlan- сág, hanyagság, restség.
Наслаждатися, — литися, él- vezni, gyönyörködni, — ение. [ованіе, — овати.	Невовремя, nem idején, въ время, idején.
Наслѣдникъ, utód, — ица, —	Неводъ, háló.
Насморкъ, nátha, (натга).	Невозбранный, nem tilos.
Насогъ szivattyn.	Неволя, rabság, fogság — ольникъ, — ца, — ный.
Наставленіе, feltevés, felál- литас, oktatás, — яти.	Невыгодный, előnytelen.
Наставникъ, oktató.	Невѣріе, hitetlenség, — ность valótlanсг, hűtlenség.
Настой, ráöntés, öntелék, festvény, (tinktura).	Невѣроятность, valószínűt- lenség. [hezтелés, — вати.
Настоятель, előjáró. — ство.	Негодование, bosszuság, ne-
Настоящій, ая, ее, jelen.	Недвижимый, mozdulatlan.
Насупчивость, merészség, баторсг.	Недоборъ, maradék.
	Недовольный, elégedetlen.
	Недовѣріе, bizalmatlanság.
	Недоросль, kiskoru, — лый.
	Недостатокъ, hiány, — не- достаточный.

Недоумѣвати, nem birni fel- fogni.	lanság.
Недоумѣвие, kétely.	Непосредственный, közvetlen
Недоучъ, rossz, — gyenge tehetségű.	Непостижимость, megfog- hatlanság. [lanság.
Недочетъ, hiány.	Неправильность, szabályta-
Недугъ, betegség.	Непреклонный, kérlelhetlen; — ность. [nya.
Недѣля, hét.	Непригожий, nemszép, csu-
Незабвенный, elfelejthetlen	Неприличность, illetlenség.
Неизбѣжность, elkerülhet- lenség. [ság.	Неприступность, hozzáfér- hetlenség. [ség.
Неизвѣстность, bizonytalan.	Неприятность, kellemetlen-
Неимущество, szűkölködés, szegénység.	Непроницаемость, áthatlan- ság. [csáthatlan.
Неисточинный, kimerithetlen.	Непростительный, megbö-
Неистощность, dizstelenség.	Непрочность, nemtartóság.
Немедленно, azonnal, rögtön.	Нерукотворенный, nem em- ber által készült. [ság.
Ненарушимость, szeghetlen- ség. [ség.]	Нерѣшимость, határozatlan-
Необоримость, legyőzhetlen.	Несмысленность, butaság.
Необузданность, féktelen- ség.	Несносность, kiállhatlanság; — ный.
Неодолимый, legyőzhetlen.	Неспѣлость, érettlenség.
Неопредѣленный, határozat- lan. [lan.	Нелѣпие, enyészhetlenség.
Неопроверженный, czáfolat-	Неудача, balsiker.
Неопрятность, tisztátalanság.	Нечаяние, kétségbeesés, — — нно, — ный.
Неоскудѣваемый, kimerit- hetlen. [ság, — мый.	Нешута, tréfánkívül.
Неоспоримость, vitázhatlan-	Низпосланіе, leküldés, — сылати.
Необѣднмый, legyőzhetlen.	Нищета, szegénység.
Непогода, rossz idő. [ság.	Нора, nyílás, lyuk.
Неподвижность, mozdulatlan.	Ноябрь, november.
Неподлинный, utánzótt, ha- mis. [ség.	Правитися, tetszeni, — но, — ный.
Непокорность, engedetlen-	Правоучение, erkölctan, — ственность.
Непонятность, megfoghat-	

Нравъ, erköles, kedély, szo- kás.	Обморокъ, ájulás. [tani. Обмѣненіе, csere, — нати.
Нудити, kényszeríteni, szori-	Обнажати — жити, meztele-
Нужда, szükség, szegénység, nyomoruság. —	niteni, leleplezni, kirán-
Нутръ, belsőség.	tani, (kardot).
Нырати, alámerülni.	Обнародовати, nyilvánítani, hirdetni. [nie.
Ныти, tompa fájdalmat érez- ni — szorongni.	Ободрити, bátorítani, — pe-
Нѣга, puhaság, kényeztetés.	Обольстити, megcsalni, elá-
Нѣжити, kényeztetni, — еніе.	mitani.
Нѣжность, gyengeség, gyön- гѣдсѣг, finomság.	Оборона, védelem, — нитель, — нати, нити.
Нѣкогда, valaha.	Оборъ, оборышъ, alja v. mi- nek, selejt. [det).
Нѣкто, valaki, нѣчто, valami.	Обработывати, művelni (föl- образование, mivelés — ный, mivelt (ember.)
О.	Обременение, megterhelés.
О,ról,ről, tájban, nyi.	Обрѣтати, — рѣсти, találni, — еніе. [ültetni.
Обведение, körülvezetés, ke- rület, környezet.	Обсадити, megszállni, körül-
Обезпечити, biztosítani, meg- nyugtattni — еніе.	Обстоятельство, körülmény, — ный. [lázni.
Обезьяна, majom.	Обуздывати, fékezni, zabo-
Обида, sértés, bántalom, szo- morúság, — ный.	Общество, társaság — шій, közös.
Обижати, — идѣти.	Объятие, öl, kebel, ölelés.
Обиліе, bőség, sokaság.	Обѣдня, mise, (служба).
Обитати, lakni, — аище, — итель. [v. mit.	Обѣтъ, fogadás, ígéret, — овати.
Обладати чѣмъ, birni, uralni	Овошь, gyümölcs, — щи.
Облако, felhő.	Оглавление, tartalom.
Облокочатися — титися, meg- támaszkodni.	Огнедышущій, tűzokádó.
Обманъ, csalás, — чивый.	Ограда, erősítés, sánczolás, — ждати.
Обметывати — тати, behány- ni, körülvarni.	Ограниченность, korlátozás. Однажды, egyszer.

Односложный, egytagu.	Осязати, érinteni, tapogatni,
Одолимый, legyőzhető.	— заніе. [зас.
Одръ, ágy.	Отбываніе, elutazás, eltávo-
Ожерелье, nyakék, nyakláncz.	Отверзати — знути, meg-
Озареніе, fény — енный, —	nyitni.
рати.	Отвлекати, elvonni, — ченіе.
Озноба, fagydaganat.	Отвлеченной, elvont.
Оковы, bilincs, rabláncz.	Отдаленіе, eltávozás, — лии.
Окорокъ, sódar. [кас.	Отдача, átadás, megfizetés.
Ометъ, szegély, szegés, ra-	Отдѣльно, különválya.
Опасность, veszély, — ный.	Отечество, haza — венный.
Опека, gondnokság, — кунъ,	Отличати, megkülönböztet-
gondnok. [ченіе.	ни, kiemelni. [стити.
Ополчати, felfegyverezni, —	Отмститель, megboszuló, —
Опредѣленіе, meghatározás,	Отнюдъ, egyáltalában.
határozat.	Отпоръ, ellentállás.
Опречь, kívül, nélkül.	Отрада, enyhítés, enyhület,
Опровергати, czáfolni. [nyér.	felüdülés.
Опрѣнокъ, kovásztalan ke-	Отрасль, sarjadék, ágazat.
Опрятность, csinosság, taka-	Отрицательно, tagadólag.
рость, — ный.	Отсроченіе, elhalasztás; —
Опытность, tapasztalat — ный.	читй. [чаятися.
Орудіе, eszköz.	Отчаяніе, kétségbeesés; —
Оружіе, fegyver.	Отчетъ, számadás, számla.
Осада, megszállás, — ostrom.	Отшельникъ, remete.
Осаждать — дяти, ostromolni.	Охати, sóhajtozni.
Осанка, szépalak, kinézés.	Охота, kedv, hajlam, mu-
Ослаба, könnyítés, elnézés, —	latság, vadászat.
— бити, — бляти.	Охотиникъ, — ница.
Ослушаніе, engedetlenség.	Очень, igen, nagyon.
Осмуха, nyolczad.	Очередь, sor.
Основа kezdet, alap. — ваніе.	Очки, pápaszem.
Основати, alapítani — атель.	Очунутися, magához jönni.
Островъ, sziget.	Ошибати ся, hibázni, tévesz-
Остроуміе, éleselműség.	teni.
Ось, tengely. [няти.	Ощадливость, takarékoság.
Ощущеніе, beérnyékolás, —	Ощупаніе, megtapintás.

Ошущати, érezni. — щение.

II.

Павлинъ, Пава, páva.

Пагуба, pusztulás, romlás, szerenésétlenség.

Пагубникъ, sokat rontó; — ница, — убийный.

Падежъ, eset.

Падчерица, mostohaleány.

Пажить, legelő. — тный.

Пойка, forrasztás, — ити, forrasztани.

Паки, ismét, újra. [lebegés.

Парение, fürdés, forrázás.

Парень, fiu, ifjonez; — рневъ.

Парикъ, paróka. [lebegni.

Парити, forrázni, pörkölni.

Парусъ, vitorla; — сити, — сникъ.

Парча, anyag, kelme.

Паръ, gőz, ugar.

Параходъ, gőzhajó; — паравозъ, gőzkocsi. [харъ.

Пахати, szántани; — ание — томица.

Переведение, általvezetés, — fordítás; — водъ.

Переводити, — вести, általvezetni, lefordítani.

Переводчикъ, fordító.

Перевъсъ, tulsuly; — вѣсити.

Передняя, előszoba.

Пережиріе, fegyverszünet — рный.

Переплетъ, kötés, kötet; — етчикъ, könyvkötő.

Переселение, átköltözés, át-helyezés, — ити.

Переулокъ, mellékutca, keresztut. [лечеzet.

Перила, kartámasz, karfa.

Пернатый, tollas. [кѣс.

Перочинный ножичекъ, toll-

Перунъ, menykő, menykőcsapás.

Перчатка, keztyű, (рукавица)

Петля, bőtyök, csombók hu-rok, szem (harisnyán.)

Печаль, szomorúság, aggodalom, keserv, — альный.

Печатати, lepecsételни, nyom-tatni; — ания. [fekvő.

Печерский, üregben lakó, —

Пещера, üreg, barlang.

Пиръ, vendégség, lakoma;

— ный. [сто.

Пирование, — овати. пирше-

Пирожное, tésztás étel.

Письмо, levél, irat.

Питати, táplálni — ся magát;

Питомецъ, növendék; — пи-

— томица.

Пища, eledel, étек.

Пищя бумага, írópapír.

Плавити, olvasztани; — ся, olvasadni.

Плата, fizetés, бér — тити.

Платокъ, zsebkendő, nyak-kendő.

Плаха, tuskó, törzsök, deres.

Племянникъ, unokaöcs; —

яница.

Плотникъ, ács; — ичати.

Плотити, összefoglalni.	Подданный alattvaló.
Плотно, erősen, sűrűn, tö- mőiten; — ность.	Подкрѣпа, gyámol, tanács.
Плотъ, test, hus.	Подкрѣпленіе, oltalom, se- gély; — плати.
Площадь, tér, piacъ.	Подлежащее alany.
Плутъ, csaló, kópé, gazem- ber, — овка.	Подлинность, valóság; — линно, — ый.
Плѣнникъ, elfogni, bilincselni. — еніе.	[hamisság.
[fogság.	Подложность, valótlanság,
Плѣнникъ, — нитель, — плѣнъ.	Подлѣ, mellet, közel.
Плясати, tánczolni — алыцникъ, — саніе.	Подмастерье, legény, segéd. [után.
Подножіе, zsámoly.	Подобіе, egyformaság, ha- sonlóság; — бно.
По, on, en, ként, игъ, ért.	Подозрительный, gyanus; — рѣвати, кого.
Побойще, vérengzőcsата, csa- татér.	Подозрѣніе, gyanu.
Поборъ, átadás, adó, toborъ. Побѣда, diadal, győzelem; — нитель, — бдное.	[ти.
Подобно, talp, csizmatalp.	Подвижной, — ждати, — ди- Подвижной, — ждати, — ди- Поваръ, szakács, — иха, — ни- чати.
Поведеніе, viselet.	Подпоро, támasz, oltalom.
Повелительное, parancsoló.	Подпоручикъ, alhadnagy.
Поводъ, kantárszár, alka- lom, elnézés.	Подпрыга, heveder, lóheve- der.
Повторати, ismételni; — рити.	Подражати, utánozни, — аніе.
Повѣсть, történelem, elbe- szélés, beszély.	Подражатель — тельница.
Поглощати, elnyelni; — еніе.	Подруга, közellező, jóbarát.
Погода, idő, időjárás.	Подручникъ, alávetett.
Погребъ pince, винный (ви- винца.)	Подсматривати, felügyelni.
Подбородокъ, áll.	Полушка, párna.
Подвигъ, mozgás, erőködés, күздеlem, vállalat, tet.	Подъемъ, felemelés, intézke- дés, emelőfa. [щикъ.
Подвижникъ, — вижность — за- тись.	Поединокъ, párbaj; — дин- Пожаловати, megkegyelmez- ни — ajándékozни, elő- mozdítani, meglátogatни.
	Пожера, égetés által művel- hetővé tett föld.
	Позорище, színhely, szinpad.

Позоръ, színjáték, látvány, szégyen, gyalázat.	Понимати, érteni, felfogni, belátni. [megszólló.
Покой, szoba, béke, nyugalom, csend.	Поноситель, rágalmazó,
Покорѣніе, nem, nemzetség.	Понимѣ, mostanáig. [eszme.
Покорение, meggyőzés, letörpás; — итель.	Понятіе, fogalom, tehetség,
Покорность, engedelmesség, hódolat; — ный.	Поощрѣти, — рити, felébresztetni, felizgatni, felvidítani.
Покровъ, takaró, lepel, földél, menedékhely, oltalom.	Поперечникъ, átmérő.
Покротити, kis darabokra szegni. [merni.	Попеченіе, gondoskodás, ápolás, fáradalom.
Покушаться, vállalkozni,	Попечитель, — тельница.
Полезно, hasznosan, — ный, hasznos. [mászni.	Попрекать, dorgálni, megfeddni, megigazítani.
Ползати, — ползти, csuszni,	Поприще, pálya.
Ползкій, sikamlós.	Пора, idő. [тѣти, — щати,
Полковникъ, ezredes; — нца.	Поработитель, leigázó; —
Полководецъ, hadvezér, полкъ, sereg.	Порабощение. [leverni.
Полномочіе, teljhatalom, felhatalmazás.	Поражати, зити, ütni, találni,
Полоса, sujtás, vidék, fekvés, réteg, terület. [ság.	Порицати, — рещи, dorgálni, gáncsolni. [faj.
Полоуміе, eszelősség, bodult.	Порода, szülés, születés, nem,
Полуостровъ, félsziget.	Порокъ, hiba, bűn.
Полустиніе, félvers.	Портити, rontani, károsítani.
Получати, — чити, kapni.	Портный, szabó, — ртки nad- rág. [тас.
Польза, haszon, előny, nyereség, (хосенъ).	Порча, romlás; — еніе ron-
Пользовати — ся, полезный.	Порывъ, lökés, roham, szél- roham.
Помѣстье, birtok, földbirtok; — щикъ, birtokos.	Поседмично, hetenkint.
Попамаръ, egyházfi. — мариха.	Пословица, példabeszéd.
Поне, legalább.	Послушаніе, engedelmesség.
Понеже, mivel, minthogy.	Послѣ, után, azután.
	Послѣдіе, kíséret, — дствіе.
	Послѣдованіе, kísérés; — атель.
	Посолъ, követ, hírnök; — ольскій — ство,

Посохъ, bot, páleza, pász- toribot.	— кový.
Поспѣшествовати, segélyül lenni, gyámolítani.	Почтение, tisztelet.
Посредственный, közvetett; — ство. [ствомъ.]	Почти, majd.
Посредствовать, посред- ственно, fokként.	Пошва, föld, talaj, telek.
Постой, szállás, — ояецъ — яльщикъ.	Пошлина, vám, fogyaszték, vám, — нникъ. [zás.
Постоянность, állandóság, tartósság. — ный.	Пощада, kímélet, szánako- Пощечина, pofoncsapás.
Поступъ, menés.	Пощупати, tapintani, meg- tapintani.
Посуда, edény.	Потѣзка, utazás.
Посуление, ígélet.	Поярковый, szőrből való, bá- rány bőrből való.
Посѣтитель, látogató; — ти- ти, — щати. [яніе.]	Поясъ, öv, земный поясъ föld- öв, небесный.
Потеря, veszteség, kár, —	Пояtie, vétél.
Потливость, izzadás.	Правдоподобіе, valószínűség.
Потолокъ, padlás, boltozat.	Правило, szabály evezős la- pát, egyenmérő, mér poz- на, — льность, — szabá- lyosság, — но.
Потому что, azért, mivel.	Правити, (чѣмъ) kormányoz- ни, uralni, elrendelni, iga- zolni; — итель, — ление.
Потомъ, azután.	Правость, igazságosság.
Потрогъ, belrész.	Правовѣдецъ, törvénytudó.
Потупляти, szemet lesütni.	Правомыслие, helyes gondol- kozás mód.
Потъ, izzadság — ѣмый, вспо- тѣти. [— щати.]	Православіе, igazhittanítás.
Похититель, rabló, nőrabló.	Празднество, ünnepély, — дникъ, — ничати.
Похмелье, részegség utáni fejfájás. [menés.]	Празднословецъ fecsegő, — — ловіе, — ность.
Походъ, utazás, hadjárat, el- похожий, hasonló. [ити.]	Прапоръ, zászló, lobogó, — щикъ, zászlótartó.
Похороны, temetés, — яти,	Пращуръ, ősapa.
Похоть, kéj, bujaság, gyö- nyör., — никъ. [tisztelés.]	Преблаженный, igen boldog.
Почестъ, becsület, tisztelet,	
Почивальня, alvószoba.	
Почка, bimbó, rügy, szem.	

Превосходительный, nagy- méltóság. [kívüli]	Предхрамие, pítvar, csarnok, tornác. [— стовати.
Превосходный, kitűnő, rend-	Предчувствование, előérzet,
Превосходная степень, felső fok.	Предъидущий, megelőző.
Превыспренность, magasság.	Предъя, határ, czél. [előtti.
Препрада, oltalom, előfal,	Преестественный, természet
вѣдфал, akadály.	Преждевременный, időelőtti.
Преданность, engedelmesség, hódolat, készség.	Презирати, эрѣти, lenézni, megvetni.
Предваряти, megelőzni, — ритель, — тельно.	Презорливый, büszke, nagy- ralátó — орство.
Преводитель, vezető, vezér.	Прензобилвати, bővelkedni.
Предвозвѣщати, — стити, jó- solni, előre itélни.	Пренмущественно, külön- sen, leginkább — ство.
Предвѣдѣние, előretudás.	Прекословіе, ellentmondás.
Предисловіе, előszó.	Прелесть, ravaszság, álnok- ság, inger, ösztön, kecs.
Предлогъ, előjáró.	Прелестникъ, — ный, — льсти- тель, — льщати.
Предметъ, tárgy, (czél, irány).	Пренебрегати, (чѣмъ) meg- vetni, elhanyagolni, mu- lasztani. [льница.
Предмѣстіе, külváros.	Пренебреженіе, — гатель, —
Предображеніе, előkép. [zat.	Преодолѣвати, meggyőzni, felülmúlnи.
Предосторожность, elővigyá-	Препинати, — нати, akadályoz- ни — наніе.
Предписывати — сати, előir- ни, — саніе.	Преподавати, előadni, — аніе. előadás.
Предпочитати, kiemelни, — — чтеніе.	Препоручати, ajánlани.
Предприимчати, vállalни.	Препятіе, препона, akadály.
Предприимчивость, merész- сѣг, — вий. [ный.	Преслушаніе, engedetlenség. — атель.
Предпріятіе, vállalat, — ят-	Преслѣдовати, üldözни.
Предразсудокъ, előrelátás.	Преспѣваніе, előhaladás.
Предсѣдатель, elnök, — ль- ство, — стовати. [теча.	Преставленіе, vég, halál — вѣтися.
Предтечи, előre mennи, —	
Предуготовленіе, előkészület.	
Предупреждати, — предити, megelőzni.	

Претворити, átalakítani, át- változtatni.	Приноравливати, — ровити, illeszteni, odahelyezni. [ный.
Претити, tiltani, fenyegetni.	Природа, természet; — од-
Преупсѣвати, előhaladni.	Присматривати, felügyelni.
Прибавка, hozzáadás — впе- ние, — вѣти.	Присно, mindig, örökre.
Приборчивой, rendszerető.	Присовокупляти, hozzáadni, — вѣти.
Прибыль, nyereség, haszon. előny; — токъ.	Пристань, kikötő.
Привлекати, vonzani, кény- szeríteni, elragadni. [ör.	Пристойный, illő, — ность.
Приворотникъ, ajtónálló, ajtó.	Пристрастие, részrehajlás, előszeretet. [зс.
Привѣтливость, udvariasság.	Присутствіе, jelenlét; — ствовати. [мис.
Привѣтствие, üdvözlés, foga- дás, — ствовати.	Притворный, alattomos, ha-
Приглашати — сити, meghívni.	Притворство, — ствовати, — ричникъ. [шэд.
Пригожий, szép, esinos.	Притча, hasonlat, példabe-
Приданое, nászajándék, ho- zomány.	Приходъ, megérkezés, látó- gatás, bevétel, javadalom.
Придворный, udvari.	Прихожая, előszoba. [гас.
Призвание, előhívás; — ный.	Прихоть, kíváncsiság, sóvár-
Признакъ, jel, ismertető jel.	Причастіе, részesülő.
Призракъ, tünemény, lát- vány, lidércz. [delés.	Причетъ, Clerus, egyházi személyzet.
Приказаніе, parancs, megren-	Пришлецъ, jövevény, idegen.
Приключати, előidézni; — ение, eset, esemény. [щикъ.	Примчивый, vendégszerető.
Прикормка, csalétek. — орм-	Приобщати, — щати, hozzá tenni, kapcsolni, bekeb- lezni.
Прилично, illően; — чество- вати, — чность. [галом.	Приуныти, levertté tenni.
Примѣжаніе, — лѣжность szor-	Пріятный, kellemes; — ность;
Приморье, tengerpart.	Пробудъ, fölébredés ideje.
Примѣта, ismertetőjel, jegy; — вѣтливость. [тити.	Провидѣніе, gondviselés.
Примѣчаніе, jegyzet, — мѣ-	Проводникъ, útmutató — жа- той, kísérő.
Приневоливати, — ити, кény- szeríteni.	

Проволока, sodrony, (дротъ)	Противодѣйствіе, ellenmü-
Проволочка, akadályozás, fentartás.	ködés.
Прогуливати, — ляти sétálni.	Противорѣчіе, ellentmondás.
Прогулька, séta, időtöltés.	Проторъ, átjáró.
Прозваніе, vezetéknev. — (прозвище)	Протяженность, nyulékony-
Прозорливецъ, éleselméjű férfi. [szö.]	ság, terjedékenységg.
Прозрачный, átlátszó, áttet-	Прочій, többi.
Проязвѣденіе, származtatás, nemzés, — денный, — вод-	Прочный, tartós, szilárd; — ность.
ный, — водити. [lőadni.]	Промедшій, mult.
Произносити, kimondani, e-	Прощати — стити, megenged-
Прокъ, állandóság, haszon.	ni, elbocsátani.
Противъ, tengersiz.	Прощаніе, búcsúzás; — ще-
Промежутокъ, köz.	ніе megbocsátás.
Промыслъ, előrelátás.	Протѣжій, keresztül utazó.
furni.	Пружина, rugó, rugony.
Пронзати, — зити, keresztül	Прыгъ, ugrás; — гати, —
Проникати, behatni, áthatni.	гнути, — гуть. [dezni.]
belátni. [тас.]	Прыскати — снути, fecsken-
Проницаніе, belátás, éles lá-	Прыщъ, bibircs.
Проницалище jósdá; — атель,	Прышніе, izzadás, veszekedés,
— рокъ, — jóс; [szócsere.]	Прышный, édes (víz) nem sa-
Пророковати, jósolni.	vanyu (kenyér.)
Просвѣщати, — тити, felvilá-	Прядъ, fonal.
gosítani.	Прямо, egyenest; — мити.
Прославляти, dicsőíteni.	Птица, madár; птенецъ,
Прослывати, hírből lenni.	— епчій.
Просонка, szunnyadás.	Пуговица, gomb. — вогникъ.
Простити, megbocsátani,	Пузырь, hólyag.
прощай! Isten veled!	Пукъ — csomó, nyaláb, bo-
Простодушіе, őszinteség.	крѣта; — чекъ.
Простужа, meghűlés.	Пуля puska golyó, (куля).
Пустыня, ágyulepedő. [ивно.]	Пупышекъ, bimbó.
Противлятися, ellenkezni. —	Пустосвятъ, képmutató.
	Пустынникъ, remete. — ичати.

Пусть, - скай, пусть будетъ.	Равнобѣсѣ, sulyegyen — bѣсно, — ный.
Путлянка, tévut, labirint.	Равнодушіе, közöny, közö- nyösség.
Пучина, mélység, örvény, tengerfeneke.	Равнообразіе, egyformaság.
Пушка ágyu; — шкарп'түзэр.	Равносторонний, egyenoldalu
Пшено, köles. — енникъ.	Равночестный, egyenlő mél- тóságra.
Пылати, lobogni, lángolni — лкій.	Радн, ért, miatt.
Пылъ, láng, lob, hőség, ha-	Радивый, gondos; — ность.
Пылъ, por; — льно, — ный, — лнті — ся.	Радуга, szivárvány, — жный.
Пытати, próbálni, vizsgálni, kutатни, vallатни.	Радуміе, jószívűség — шный.
Пытка, kivallатас, kінзас.	Радѣти, gondolni, v. vel. — ніе, gond, — тель.
Пытливый, kíváncси, — вость.	Ракетъ, kandi szekrény, ha- sáb, prizma, paradicsom,
Пыха, nagyraуагыас, gőg, büszkeség. [ство.	karzat, csarnok (a szin- házban.) [сг, aszály.
Пьяница, részeges; — ный.	Разженіе, szárazság, szikár- Ракеніе, ütес.
Пѣгій, tarka, foltos.	Ражій, erős, vaskos; — жеть.
Пѣніе, éneklés; — вчій.	Разбалтывати, — тати, кифе- сегні.
Пѣснь, пѣснѣ, ének.	Разбодрятисѣ, — итисѣ, neki- батородни.
Пѣстунъ, gyermek felügyе- лő; — ство.	Разборчивый, értelmes, belá- тő; — вость.
Пѣтухъ, kakas.	Разбродъ, szétszórás.
Пѣхота, gyalogság.	Развалина — ны, rom, romok.
Пятиугольный, ötszegletes.	Разведение, kiállítás, kirakás, termesztés, feloldás.
Патнати, bélyegezni — рāгал- mazни.	Разверзатисѣ, nyilни.
Пятно, folt.	Развлекати, széjel hozни, szó- rakozтатни.
Р.	Развратъ, egyenetlenség, тѣв- тан, erkölcsi romlottság; — титель. — ный, — ат-
Раболѣнство, szolgai odaadás, — ствованіе.	
Раболѣнный, szolgai, — ніе, — ствовати.	

ность, — вращати, — врати.	csuzni. [szeség; — яти.
Развыючивати, kikapolni.	Разстояние, távolság, mesz-
Развъ, kívül, talán, hát.	Разстроивати, — вти, lehang-
Разговоръ beszéd; — орива-	olni, bezavarni; — ся,
ніе, — орчивъ.	lehangoltta tenni; — еніе,
Разгуливати, sétálni, — ваніе.	lehangoltság; — роїка,
Раздоръ, szakadás, — отворецъ.	lehangolás.
Разжаловати, letenni, lejeb-	Разсчётъ, felszámítás, meg-
бити, leléptetni.	gondolás.
Разительный, erős, csapós,	Разъёмъ, szétválasztás, —
feltűnő.	емщикъ.
Разливъ, kiöntés, vízáradás.	Раковина, kagyló, csiga.
Различати, különböztetni;	Рамо, váll, рамена.
— ченіе, — читель, —	Раскатъ, lejtősség, lejtő, e-
личіе, — личный.	reszkedő.
Размежевати, kimérni.	Раскаяніе, bünbánат.
Разновидный, különféle alakú	Расколъ, szakadás, hasadék,
Разногласица, vélemény, kü-	eretnekség.
лѣмбсѣг, — сити.	Раскольникъ, eretnek; — ни-
Разнообразие, különféleség.	ца, — ничати.
Разность — нота, разинство,	Расплавивати, felolvasztани.
ствіе, különbség. [нѹ.	Расположеніе, elrendezés, el-
Разноцѣтный, különféle szí-	osztás, indulat, hajlam.
Разобраніе, szórakoztatás,	Распоряжати, rendezни.
szétszedés; — ати.	Распростатися, elbucszни.
Разорати, — рѣти, pusztитани.	Распра, czivódás, vita, vil-
dulni; — реніе, — ритель,	longás. [vásott, — ность.
— рительный.	Распутный, ronda, korhely,
Разостланіе, szétterítés. [sor.	Растеніе, növés, növény.
Разрядъ, osztály, rész, rang,	Расточеніе, pazarlás, tékoz-
Разрядити, tisztítani, rendbe-	lás. [kiadás.
hozни, rendezни.	Расходъ, szétmenés, eladás,
Разсматрѣвати, nézegetни,	Расщелина, szakadék, repe-
vizsgálni. [гызат.	dék, hasadék. [ничіи.
Разсмотрительность, elővi-	Ратникъ, harozfi, katona —
Разставатися, elválни, bu-	Ратный, harci, harcziás —
	ное поле, harcztér, p.

станъ, tábor, ратн. конь, harcsmén.	Решетка, рѣшетка, — точка, rács, rost, róstély.
Ратоборецъ, küzdő, viaskodó, bajnok — рство, — рственый.	Рещи, mondani.
Ратованіе, küzdés, viaskodás; — овати,	Ржа, ржавина, rozsa; — ржавистый, — вити, — вѣтви, — вый.
Ратуша, tanácsház. [küzdés.	Ржати, nyeríteni.
Рать, hadsereg, tábor, csata,	Риза, rapiöltöny, ruha — о-хранище.
Раченіе, buzgalom, gondosság, szorgalom; — итель. [рачить, о чемъ.	Рисовати, rajzolni; — вальный, — вальщикъ, — ваніе, — овка, супокъ.
Рачительность, рачительный,	Ристалище, verseny pálya, futó pálya; — таніе, — татель, — тательный, — тати, sebesen szaladni. [рець.
Рвеніе, hév, buzgóság; — zsémbesség.	Ризма, rim — иачъ, — мотворбкій, félénk, csüggeteg; — кость. [бѣти.
Рдѣти, veresedni, pirulni; — ніе, — ныя. [бѣта.	Робѣніе, félés, csüggedés; — ровенникъ, viztartó, kút.
Ребенокъ, kis gyermek, ребяческій, — ство, — чится.	Ровесникъ, — ница egykoru — нчество.
Ревень, tabarbara	Ровъ, árok, gödör.
Ревниый, féltékeny; — вость.	Рогатка, gátfa, soromp, sorompó, zárfa.
Ревнитель, buzgalkodó.	Рогожа, takaró, terítő, gyékény; — никъ, — ный.
Ревновати, buzgalkodni, — ревность, buzgalom, kitar-тас; — ный, buzgalmas, kitar-тас. [тас.	Родимый, hazai, apai, родина, születéshely. [бѣк.
Ревъти, ordítani; ревъ, ordи-Рей, рея, vitorlarud.	Родитель, apa, родители, szül-Родникъ, — никъ, forrás, родной, rokon.
Ремесленникъ, kézműves; — ница, — нчати, — чество — ниций, — ность, — ремесло.	Родня, rokon; (онъ мѣ п.) — rokonság.
Рейей, — екъ, szalagbokr, boglár, bojtorjány, lapu-лапухъ.	Родовитый, előkelő család-bóli.
Ретивый, buzgó, heves, tü-зес; — вость, — тится.	
Реченіе, szó. kifejezés.	

Родовой; (мй) családbeli, nemі.	[strom. Руга, eleségből álló fizetés, Ругати, szidalmazni, gyalázni.
Родословіе, nemzetségi laj.	Ругатель, -тельный, -тельство.
Родственникъ, - rokon; —	Руда ércз, vér - дникъ, ércз-ница, -ство.
Родъ, nem, faj, család.	Рудожелтый, sötét sárgа.
Рождественный, karácsonyi.	Рудоконіе, — рудосканіе, —
Рождіе, ág — азъ есмь лоза	рудоконія. [— носный.
вы же, рождіе.	Рудопосность, ércзtartalom,
Рожецъ, - ница, рожцы, hü-vely.	Рудословіе, бányászattan. —
Рожъ, roza.	вный.
Розга, vesző, ág, venyige, tö.	Рудотвореніе, megércзезés.
Розница, разница, különféle-ség; — розно, -ный.	Рудянити. vérrel bemocskol-ни - яный. [ный, — на.
Рокъ, sors, végzet; — ковый.	Ружейникъ, fegyverkovács.
Ронити, — нати, kiejteni, el-ejteni, ejteni, kiereszteni.	Ружье, fegyver, puska; —
Ропотъ, morgás — ливый, —	жьецо, — жыще.
ливость, -никъ.	Руководитель, vezető — ница,
Роптати, zugolódni, morog-ni; — татель.	— тельство.
Роскошъ, bőség, bujaság; —	Руководство, vezetés, okta-тас, utasítás.
кошествовати.	Руководствовати, — енный.
Росписка, nyugtatvány.	Рукодѣіе, kézmunkа, kézmű.
Роспись, jegyzék, leltár.	Рукодѣльникъ, — ница, — ни-чати, — на. [кѣзират.
Росомаха, falánk. [раскодó.	Рукописаніе, aláírás; — пись,
Ростовчикъ, uzsorás, uzso-	Рукопуты, kézbilines.
Ротитися, esküdözni — никъ,	Румянити, pirosítani; — ность,
а ki esküszik. [erdő.	ный, — нѣти.
Роца, berek, liget, mulató	Русалка, vízi nimfa a régi Slávoknál.
Ртуть, kéneső, higany; —	Русый, szőke; — соватый, со-бородый, — съти.
тний, -ченіе, -тити.	Рухлость, puhaság, lágyсáг,
Рубашка, ing, — епка, — ечка.	төредékenyséг.
Рубецъ, sebhely, forradás,	Рухлый, рухлѣти.
карцзолас, szegély, szél,	Рухлядь, házi butor.
олтó gyomor. [deputatum.	

Ручатися, kereskedni — ние,	Садъ, kert, — овникъ, — ов-
тель, — ница.	щикъ, kertész.
Ручей, esermely, — ный.	Садовничество, kertészet,
Рыданіе, zokogás, ordítás;	— вничати, — ничій. [ház.
— ти.	Садовня, füvegház, növény-
Рыжакъ, róka-veres színű.	Сажень, szál. öl. — енный.
Рыжестъ, veresség, — жій, —	Сайдакъ, kézijegyűtt a nyil-
еватость, — ебородый, —	токкал. [lének, — ечникъ.
еватый.	Сайка, саечка, neme a zsem-
Рыжѣти, veressé lenni; —	Самобытность, önállóság. —
рѣкаверессé lenni.	ный, — ствовати. [— ный.
Рынокъ, piac, tér.	Самоваръ, theafőző, — чикъ,
Рынутися, rohanni.	Самовидецъ, szemtanu.
Рысь, ügetés, hiuz; — сій,	Самовластвовать, korlátlanul
— сакъ, — систый, — ка-	uralkodni. — итель.
нѣ, — кати, — куня.	Самоволіе, önkény, — воль-
Рыцарь, lovag, — рскій, —	никъ, — ца, — льничати,
рство.	— вольно. [hangzó.
Рычагъ, emeltyű, — ажекъ.	Самогласная буква, magán-
Рѣсница, ресница, pillaszőr.	Самодержавіе, felség, füg-
szemszőr.	getlen uraság, főuraság.
Рѣчь, beszéd.	— ство, — жавный, —
Рѣшати, határozni, végezni,	держецъ.
oldozni.	Самоловъ, fogó, tör, csapda.
Рѣшиться, elhatározni ma-	Самолюбіе, önszeretet, önzés;
гát; — шитель, — тель-	— бивый.
ность, — ный.	Самомнѣніе, önhittség, elbi-
Рѣщикъ, metsző.	zottság, öntetszés.
Рюмка, talpas pohár, boros	Самоправіе, önelmőség, fe-
пohár.	jesség, makacsság.
Рядовой, közember.	Самопроизвольность, кény,
Раса, papi öltöny.	tetszés, önkény.
	Самостоятельность, önállóság.
	Самобыіство, öngyilkos-
	сáг — іица.
	Санъ, magas rang, állás, hi-
	vatal. — овникъ, — ови-

С.

Сабуръ, áloe, végizga; —
 рный, — овый.

тость, — вный, — полюбеть.	вати, — рѣпати. [sű ruha.
Сапогъ, — жекъ, lábbeli; —	Свита, kíséret, felsőing, fel-
ожникъ, — ница, — жни-	Сводъ, boltozat, összesze-
чанье, — жничати, — ни-	дés. [konság.
ческий. [ni, — унь, — уня.	Свойство, tulajdonság, ro-
Сапѣти, hortyogni, szuszog-	Свѣданіе, tudás, tudósítás,
Сарай, pajta, szin, félszer; —	ismeret, kémlet — домый,
для дровъ.	— бдущій, — бие.
Сарапча, sáska.	Свѣрати, — рити, egyeztetni,
Сахаръ, cukor, — ница, —	megigazítani, javítani,
рный, — рити, — роваре-	összehasonlítani.
ние, — овария, — оваръ.	Свѣтлогнѣдый, világos barna.
Сборъ, gyűlés, összejövetel.	Свѣтлое воскресение, húsvét.
гужітсѣ.	Свѣтлорусый, világos szőke.
Свара, сваръ, сварка, vesze-	Свѣтлообразный, a világos-
кедѣс, perlekedés.	sághoz hasonló.
Сварливый, veszekedni sze-	Связъ, összekötés, kötelék,
ретѣ, — вость.	közösség.
Свая, karó, czölöp.	Святотатецъ, templomtol-
Сверкати, — кнути, csillám-	vaj, rabló, — татство.
лани, fényleni.	Сгибати, согнути, görbéné
Сверстникъ, egykoru — ница,	hajtani — ся, hajlani.
— ничество. [papir.]	Сгромоздiti, rakásra hal-
Свертокъ, tekercs (vászony)	mozni, — оженіе.
Сверхъ, felül, kívül, — хъе-	Сдаваніе, átadás. — сдавати.
стственный, természetfe-	Сдача, kiadás, kézbesítés,
лети. [látás.]	lemondás valami bérlet-
Свиданіе, találkozás, viszont-	ről.
Свидѣніе, bizonyság, tanítás,	Сдохлый, penészes, dohos.
nyilatkoztatás.	Сего ради, azért, a miatt.
Свидѣтель, tanu; — ница, —	Сеймъ, ország gyűlés. —
ство, — вовати. [— цовый.]	мовый.
Свицецъ, ólom; — инцоватый.	Селедка, — очка, hering.
Свинчивати, — тити, össze-	Селезенка, lép, — еночный.
савати.	Селити, telepíteni — ся, te-
Свирѣный, vad, kegyetlen,	lepedni.
дѣхѣс; — бность, — бство.	Сельдь, hering.

Семга, lazacz. — <i>hal</i> — Семейство, семья, család; — ейный. [заушница.	Скользяти, simítani, sikárkózni; — лзкий, csúszkál, sik, sikamlós, — зко, — кость. [vény.
Серьга, сережка, fülbevaló.	Скопидомъ, takarékos, fős.
Сидка, leparolás. [ló.	Скоплати, — ливати, gyűjteni, takarítani.
Сидальникъ, —ница, betegápoló.	Скорбь, aggodalom, keser-gés, bu: bánat, — рбѣти, — скорбный.
Сизый, kékes, barnakék, ga-lambszin.	Скорлупа, esésze, tojáshéj, dióhéj — ушный.
Силокъ, hurok. [sip.	Скорнякъ, szűcs, (кучиры.) — ачество.
Сиповка, szipóka, pásztori.	Скоронись, gyors irás.
Ситникъ, szittyó, káka.	Скороспѣлый, korán érő.
Сіати, fényleni, világítani.	Скотъ, barom- — тникъ, — тово-дець, — оводство, barom-tenyésztés.
Сказозубити, v. kitkinevetni.	Скрежетати, csikorgogni a fogakkal.
Сказуемое, állitmány. [ló.	Скрижаль, tábla. [ачъ.
Скамья, — мейка, — мечка, pad.	Скрипка, — иница, hegedű; —
Скарбъ, házibutor, szerszám, —szer.	Скромникъ, — ица, — нбѣ, sze-гѣну. — ность.
Скатерть, abrosz. —	Скрѣпа, megerősítés, kari-на, láttamozás.
Скатъ, lejtősség, ereszkedő; — тистый. [sadék	Скрючивати, — чити, görbite-ни, hajlítani, gyengíteni.
Скважина, nyílás, lyuk, ha-	Скудати, — дѣти, szegénynyé-лenni.
Скверна, tisztátlanság, ocs-мányság, illetlenség.	Скудель, cserépzsindely.
Сквозь, keresztül (скрузь) — зити, — зный — зный вѣтръ, szélhuzam. [— рцовый.	Скудель, agyag, fazéкагыг. — льникъ, fazekas — льн-ца, sirkert, temető.
Скворецъ, seregély — орка.	Скудость, — скудость, sze-гѣнység, nyomorúság. —
Скипидаръ, terpentinolaj.	
Скитатися, bolyongni. [валó.	
Складень, nyakkötő, nyakra-	
Склонение, hajlítás, rábeszé-olás. — — — [ность, — сáг.	
Склонный, hajlandó, — он-	
Скоба, — очка, kapocsvas, fog-лág. [тзоз. — [литззоззоз]	
Сковорода, serpenyő, lábas.	

ный, — скудобородый, —	- ный, — чатися.
скудоуміе, — скудетовати.	Слушатися, кого — engedelmesskedni.
Скука, unalom, — скучати, unatni.	Слыти (слышу), hirben lenni.
Слабодушіе, kislelkűség.	Слѣдовати, követni — vane, — атель.
Слава, hír, dicsőség, magasztosság — вяти.	Слѣдовательно, слѣдственно, következőleg.
Славолюбивый, nagyragágyó, hírvágyó — біе.	Слѣдствие, következmény.
Сладость, édesség, kellemesség — стный.	Смежно, mellett, közvetlenül — ность határoosság, — ный, határos.
Сласти, сласть, édességek.	Смеканіе, meggondolás, helyes felfogás — ати, — кнути.
Сластолюбіе, gyönyör, kél, érzékiség, — любецъ.	Смиловатися, szánakozni, részvétellel lenni.
Слегка, könnyedén, felületesen.	Смирение, megalázás; — еникъ, — ница.
Слитокъ, rud, szál, (арань, ezüst) gomoly, rög.	Смиреномудріе, alázatosság; — дрый. [szelidség.
Сличати, összehasonlítani — ченіе, — ние.	Смиренность, szerénység.
Слобода, külváros, falu közel a városhoz.	Смирный, csendes, nyugodt, békés — вти, — рати, — рити, megalázni — ся, magát, — рителъ, — рильный домъ fegyház.
Словесникъ, irodalmár, — ность, — алом.	Смоква, fige — овница, figefa.
Словопроизведеніе, szónyomozás — származtatás.	Смородина, veres ribizke, — нникъ.
Словопреніе, szóvita, vita.	Смотръ, szemlélés, nézegetés, vizsgálás, szemle — рителъ, — ница, — ельство, felügyeleti hivatal.
Словосочиненіе, szókötés.	Смуглый, barna, feketebarna, (барнастый), — лость, — ловатый, — атость, — ать.
Слогъ, szótag, irány, írmód.	
Сложный, összetett. — ность.	
Слой, réteg, terület, fekvés, helyzet, еватый, — еніе, — вти.	
Слонъ, elefánt. — новый.	
Слухъ, hallás, hallomás.	
Случай, alkalom, eset, történet, — ашно, — ность.	

Смѣлый, moskos, barna,	Соболѣзнованіе, részvét; —
piszkos barna, hamuszín.	Собственный, saját, tulajdon,
Смысленикъ, pártliv, pártos, sorsos.	— иность. [ru.
Смысль, értelem, ész, —	Совершеннолѣтній, teljes kor-
лениый, okos.	Совершенство, tökéletesség.
Смышлѣніе, ismeret, értés, értelem, belátás.	Совмѣстникъ, vágytárs, ver-
Смѣсь, elegyítés.	senytárs.
Смѣта, felvetés, előleges, felvetés, költségvetés.	Современникъ, kortárs, —
Смѣтати, — чати, felvetni, előlegesen, kiszámítani.	ица, — нный.
Смѣтати, felzendíteni, feliz-	Согласіе, öszhang, egyesség,
gadni, fellazítani, — ся, felzudolni, — renie.	— асникъ, — постъ. —
Снабдѣвати, — жати, — дити, ellátни, gondoskodни.	сний, — совати, — соватиел.
Спадобіе, — ѣе, fűszer, töl-	Согражданинъ, polgártárs.
телѣкъ.	Содрогатися, — гнутися, el-
Снаружи, kívülről.	borzadni, elremegni, —
Снарядъ, készlet, intézet, fegyverzet, butor.	ганіе.
Снимати, — вати, levenni, — мѣрку, megmérни —	Содѣтель, tevő, tettes, alapító, kezdeményező.
— портретъ, lefestени.	Соестественъ, egyforma természetű.
Снимокъ, másolat.	Сожалѣти, szánakozни, — ніе.
Сноха, meny. [közlekedés.	Сожженіе, megégés, — жи-
Сношеніе, elviselés, eltűnés,	гатель, megégető.
Снутри, belülről.	Созданіе, teremтс, teremtmény, épület.
Снѣдъ, étel, — деніе, — да- ніе, — дный. [lattató.	Созидати, teremтени, építeni, — иданіе.
Собѣдникъ, társalgó, mu-	Соизволяти, — лити, megengedни, helybenhagynи, —
Соблазнъ, botrány, botrán-	деніе.
koztatás. — зинтель, — ти.	Сокращеніе, rövidítés.
Соблюдати — блюсти, meg-	Сокровенность, titok.
tartани — деніе. [атель.	Сокъ, nedv, ned, lé, mézga.
	Соловый, szögsárga színű; — ѣти.
	Сомнительный, — сумнитель-

ний, kétséges, bizonytalan, — пость, — бватися, — бые. [gyűlés]	Сотоварищъ, társ, шество, társulat.
Совище, соймъ, gyűlekezet, Сообщение, közlés, közvetítés, közlekedés. [zafi.]	Соумышленіе, közösbűн, — ленникъ, büntárs.
Соотечественникъ, földi. ha.	Сохранати, megtartani, megvédeni, követni, — нитель, — нение, — анная казнь, takarékpénztár. [kötszó.]
Сопристойникъ, kormányтárs.	Союзъ, összekötés, kötelék, Спаивати, összeforrasztani, йка, — яніе.
Сопровождати, kísérni.	Спасибо, köszönöm, сиб. добрымъ людямъ, köszönet a jó embereknek.
Соревновати кому въ чемъ, vetélkedni; — аніе, — ватель.	Спесь, büszkeség, gög, — сивецъ, — нентися.
Сосати, szopni.	Спина, hát, — инный. [tató.]
Соска, szoptató szilke, cze- eza, szőlőzacska.	Сплавчикъ, olvasztó, fa usz-
Сослагательное наклонение, — kötmód.	Сплошнй, tömör, erős, — сплшь, [szelopni.]
Сосланіе, száműzés, — лан- ный, — слати.	Сплутовати, megcsalni ösz-
Сословіе, (beszélgetés) állás, testület, купеческое сословіе, сосл. ученыхъ, крестьянское сосл.	Сплѣнникъ, fogolytárs, — ница.
Сословъ, hasonjelentésű szó.	Сподвижникъ, munkatárs.
Составляти, csinálni, össze- állítani, képezni. — вленіе, — ленный, — инный, составъ, — составитель.	Спона, akagály.
Сострадати, szánakozni, — тель, — пость.	Спорливый, veszekedni szerető, — вость.
Состязаніе, vita, perlekedés, szócseré, — атель.	Споръ, veszekedés, perlekedés, — рити.
Состязаться, vitakorni, szót- váltani.	Способствовати, előmozdítani, — вание, — ватель.
Сосудъ, edény. [lős állatok.]	Способствовать, segíteni, előmozdítani, járulni.
Сосцепитающія животныя, em-	Спросъ, kérdés, kérdezés.
	Спутникъ, utitárs.
	Спѣлый, érett, — лость, — спѣти, — бянне.

Спѣшити, sietni, katonákat lovairól leszálni parancsoli i. [szítani].	Степѣнь, fok, méltóság, oszt-
Спятати, visszatolni; — та Сравненіе, hasonlítás.	Степь, pusztaság, sivatag.
Сражати, — зати, földhöz csapni; leütni, — ся, ösz- szeütközni, — женіе.	Стихія, elem, — иный.
Среди, között. [ный].	Стихъ, vers, хотвореніе, — отворецъ.
Средство, eszköz, — ствен-	Стлати, vetni, (стелати).
Спринути, letaszítani, — овленіе.	Стогна, utsal.
Срокъ, határidő, terminus. — очный. [hez].	Стогъ, boglya, kuzal, asz-
Срады, előkészület valami- Copa, veszekedés, perleke- dés, — ссоривный. [dorni].	Столбъ, столпъ, oszlop, — бецъ, — бовый.
Ссучивати, — чти, összeszo-	Столовая, ebédlő.
Ссылати, — сослати, kikül- deni, elboesátani, elűzni. számüzni — ся на кого, valakire hivatkozni, — ыка számüzés. [sziliptábla].	Столбѣ, század.
Ставень, — вня, ablaktábla.	Стопъ, sóhaj, nyögés.
Стаканъ, ivó pohár.	Стопа, rizma (papir) láb, versláb, lábnyom, nagy serleg, kanta.
Сталь, aczél; — льный.	Сторожъ, őr, őrző, felvigyá- zó, szolga.
Станица, csoport.	Стоялецъ, bérlő, lakó.
Станъ, állás, növés, műáll- vány, tábor, állomás, szál- loda. [fejezet].	Страдати, szenvedni; — а- лецъ, — тель, — ный, — даніе.
Статья, czik, rész, osztály.	Странникъ, vándor, zarán- dok, idegen. [rető; — любіе].
Стая, csoport, falka, sereg, — нитиса.	Страннолюбецъ, vendégsze- странный, ritka, csodálatos, különös.
Стаяти, felolvasni.	Странствие — вovanje, utazás, vándorlás, bolyongás; — вователь. [(суньголовъ.)]
Стекло, stкло, üveg, — коль- щикъ, — üveges.	Стреглавъ, fejjele lefele.
Стенати, стонати, sóhajtoz- ni, nyögni. [tály].	Стремити, irányozni, intézni, hajtani ся, — irányolni, rohanni, — втѣльный, ro- hanó, sebes; — ность, hevesesség.
	Стремина, — нина, meredek, lejtősség, omlás.

Стремя, kengyelvas.	Судьба, sors, végzet, határ.
Строгий, szigorú; — гость.	Судья, bíró — дейша.
Строегласица, hangoló kalapács, <i>dalos</i> [összhang]	Суеть, <i>trücs</i> , babona, babona hit; — <i>trücs</i> ость, — рно, — рничати, — рный.
Стройность, rendezettség.	Суетливыи, álokoskodásu, álboles; — удрие, — рствовати. [hitványság.]
Строка, sor. — очный, — очка.	Суета, <i>hiúság</i> , gondosság.
Строптивость, makacsság, akaratosság; — вый.	Суетливый, hiábavaló, foglalkozó: — вость.
Струганецъ, hegyijegesz.	Сулити, megigérni, — ление.
Стругъ, — жекъ, gyalu.	Сума, zseb, általvető, töltés tartó. — <i>мака</i> , — <i>мочный</i> .
Струсити, szorongni.	Сумазбродъ, eszelés, — <i>ни</i> чати, — одство. [ный.]
Струа, vizroham, roham.	Сундукъ, bördönd, — <i>дучникъ</i> .
Стрѣла, nyíl, fatörzs, — <i>лещ</i> .	Супити, хмурити — са.
Стрѣлка, kisnyíl, óramutató, dejtű.	Супостать, ellenség, ellenfél, ördög.
Странати, ételt főzni, ügyvédeskedni. — <i>яппа</i> , ételkészítés, — <i>пуха</i> , szakácsné.	Супротивъ, átellenben, ellen.
Странчий, ügyvezető, ügyvéd, — <i>чешкий</i> , — <i>чество</i> .	Супругъ, férj, — <i>га</i> feleség; — <i>жеский</i> , — <i>жество</i> .
Ступень, lépcső.	Сургучъ, spanyolviasz; — <i>ный</i> , — <i>никъ</i> , — <i>ница</i> .
Ступица, kerékagy.	Суровый, nyers, goromba, mormogó, szigorú, vad, hideg; — вость, — <i>вѣти</i> .
Стыкаться, cötkннуться össze- йткőzni.	Сутки, egynap és éjjel (доба) — <i>точный</i> .
Стычка, összeйткőzés, veszekedés, <i>йткő</i> zet.	Существо, lényeg, lény, természet, — <i>ественный</i> , — <i>вовати</i> , — <i>шность</i> , lét, jelenlét; — <i>шй</i> .
Стажати — <i>стяжевати</i> , — <i>сзережни</i> — <i>жаніе</i> , — <i>жатель</i> — <i>тельный</i> .	Существительное имя, főnév.
Сугробъ, hóhalmaz. [tűнй.]	Схватка, veszekedés, <i>йткő</i> zet, vita.
Сугубити, ketőztegni, sokasítani.	
Сугубица, — сугубный, — сугубый. [чикъ, — <i>рына</i> .	
Судоръ, <i>ар</i> , — <i>арикъ</i> , — <i>ар</i> .	
Судейская, bírói szoba.	
Судно, edény, vizijármű, — <i>овый</i> , — <i>чикъ</i> . [rozat]	

Схимникъ, a legszigorubb szabályok alatti szerzetes. — ичество, — нца.	Сѣть, háló, — очка, — тва, — очникъ, — очный.
Сходбище, gyűlés, összejövetel. [мертébolyодни.]	Сѣча, ütés, vágás, kivágott erdő; — ütközet, — ецъ.
Сходити, — сойти съ ума.	Сѣяльня, vetőgép.
Сходно, hasonlóan, egyezően, — дство.	Сягати, érni, elérni, nyulni, terjedni.
Сцѣплати — пити, összekötni, összekapcsolni — ся, — ный, сцѣпка, összekötés, сцѣпы, — összekötő	Сякнути, kiszáradni, elapadni (a forrásnak.) [is úgy is.]
Счетъ, számolás, számla; — ты, számoló tábla.	Сякъ, így; и такъ, а сякъ, így
Съ, со, val, vel, ról, ról, óta, mintegy. [leemelés.]	Т.
Съемка, lerajzolás, átvétel.	Таборъ, tábor. — оритися.
Сыворотка, savó, zsendicze. (женица.) точный. [сэг.]	Табуяъ, ménes. — щикъ.
Сыроватость, hideg nedves. — атый, — сырый.	Такати, mindenre igent mondani, — алыникъ. [мány.]
Сыромятникъ, írhász, írhatómár, — ичество.	Талантъ, természetes adomány.
Сѣверъ, észak; — рный, — ровосточный.	Таль, lágy — nyirkos idő, — — ый. [kötözet.]
Съдельникъ, nyereggyártó.	Талька, gombolyító, motring,
Сѣвистый, árnyékos.	Тальникъ, homokfűz, porondfűz. [мѣккe nézve.] — жити.
Сѣнь, árnyék, kunyhó, sírtor, oltalom.	Тамга, bélyeg vám, (a kel-
Сѣра, kén, kénkö; — ение, — истый, — ритися, — ный.	Такоженикъ, vámszedő, — — жениый, — жня.
Сѣренка, kénygyertya, gyufa.	Тарабарскій, badar — értelmetlen.
Сѣрый, ősz, szürke; — пзна, — ростъ, — тни.	Тарабарщина, olvashatlan — badar írás vagy beszéd.
Сѣроглазый, szürkészemű.	Таратайка, közönséges szék, (таратайка.)
Сѣтовати, jajveszékelní, panaszkodni — ание.	Тараторити, csevegni, csacsogni — ренье, — тора, csevegő, csacsogó.
	Таска, — ание, húzás, vonás, — катъ, — szolás, — катъ.

Тасовати, kártyát kéverní.	Тетрадь, kötet.
Татство, tolvajság. — теб- ный, тать, tolvaj.	Тимаает, dob, — панный.
Тафта, tafota.	Тина, iszap, salak, — невѣти, — нистый.
Тачка, tűzés, taliga, onila- ndék taliga, taeska.	Типунъ, pip (a ma laraknál.)
Ташение, huzás, vonszolás, — щити, — ся. [— яне.	Тиска, sajtó, prés. [тилох]
Таяти, olvadni, felengedni.	Тишина, esend, nyugalom.
Тварь, teremtmény, lény.	Тлетворный, káros, ártalmas, ragályos.
Твердь, erősség, szilárdság, égboltozat; — достъ.	Тлѣти, elpusztítani, rabolni, — тельный.
Творило, mészcsáva.	Тлѣнность, rothadtság, kor- hatagság, — ный.
Творити, teremteni, csinálni.	Тля, rothadás, porhadás, redvesség. (Кминъ)
— реніе, — рець, — н- тель, — орческій.	Тминъ, kömény, köménymag.
Тезоименитство, névnap.	Тождество — тожество, azo- nosság. [ня, — ство.
Темнобурный, setétbarna.	Токарь, esztergályos; — рный.
Темногнѣдъ gesztenyeszínű.	Толковати, fejtegetni, értel- mezni, magyarázni.
Теплица, üvegház, növény- ház — цы, meleg fürdők.	Толмачъ, tolmács — аченье, — ачѣти. [сѣни] [сѣг.
Тепломѣръ, Термометръ.	Толпа, sereg, tömeg, soka.
Теремъ, padlás szoba, szoba.	Толь, столяр, annyi.
Терзати, szaggatni, faggat- ni, kinezni, gyötörni.	Только, токмо, csak.
Терка, reszelő.	Томити, gyötörni, gyengite- ni, fárasztani, — ся, — итель, — льный, — мленіе.
Терпкій, darabos, érdes, fa- nyar, csipős.	Томный, gyenge, fáradt: — ность. [аламерүлнѣ.
Терпимость, türelem; — пѣ- ливость, türelem. [poly.	Тонути, alámerenni, süllyedni;
Терпухъ, — reszelő, рѣс- ля.	Тоня, halhuzás, hely hova a hálók vetettek.
Теряти, veszíteni.	Топати — паути, tombolni, dobogni, — потня, — потъ, tombolás, dobogás.
Тесемка, vékony ezérna sza- лаг, тесьма, szalag.	
Тетеревъ — тетеря, — рка, nyirfajd.	
Тетка, nagynéne, (тютка).	

- Топь, láp, ingovány, — кий, — пучий. [tőcs, kufár. Тошати, gyengévé, — lan-
Торгашъ, kis kalmár, szá- kadttá lenni, száradni.
Торговая казнь, nyilvános Тоциѣ, éhom, száraz, elszá-
büntetés. rasztott, haszontalan.
Торжище, — говище. vásártér. Треблаженный, Istenben bol-
Ториопити, tépni, kuszálni, dogult.
rángatni, ránczigálni, — Требуха, belrés-z.
(торносити.) — меніе. Тревога, nyugtalanság, zaj,
Тороватость, adakozás, bő- zsiбongás; — жenie, meg-
kezűség; — тый. ijedés; — вожити, — вый.
Торопити, ösztönözni, hajtani. Треволение, erős vihar, zi-
сürgetni; — ся, sietni; — vatar, zaj, zsiбongás.
понкиѣ, munkás, félénk. Трешетаніе, remegés, rette-
бáторталан, — ропление, gés; — тати, — ный, — етъ.
ösztönzés, sietés, — пливо. Третьейскій судъ, választott
— вость. [var; — пѣти. bíró ítélete.
Торонтіе, elfogultság, за- Трехлиственный, — локотный, —
Тороць, jégdarab; — ся, лѣтіе, — мясячный, — стоп-
jégtorlaszok. ный, и т. д.
Торчити, kinyulni, kiemel- Трогати, — нути, érinteni, il-
kedni, — чило, rud, póz- letni, mozditani; — нути,
на, — чкомъ, — чмя, egye- — тый, — гательный, meg-
nesen állva, чекъ, kiálló, ható. [мас (a kártyánál.)
felálló valami.
Тоска, aggodalom, félelem, Тройка, hármасfogат, hír-
szorongás, nyugtalanság. Тропа, — пина, — ника, ut, ös-
вѣну.
Тотчасъ, azonnal, rögtön. Трость, — тина, nád, bot,
Точение, köszörülés, fenés, vessző; — танный, — стинки.
esztérgálás, kiöntés, — Трудность, nehézség, fárad-
чило, — чти, — чильный, сág, akadály; — олюбіе,
— чильникъ. munkásság.
Точка, pont, — съ запатою, Трусити, szorongni, félни.
pontosvessző. Трусъ, félénk ember, nyul-
Точный, szoros, pontos, szí- szivü, nyul, erős inогás,
goru. hasonló, való, — чаю földrengés, nagy roham.
Тошнити. émelygést előidéz. Трутъ, gyujтó, таплó.

Трухлость, légység, puhaság, — лый.	Тщитися, fáradozni, törekedni.
Тряница, csafat, czundra, rongy — нье.	Тыква, — квыца, — кочка, tök. — овникъ.
Трасина, lápföld, ingovány.	Тыль, hát. [rités.]
Туга, aggódás, aggodalom.	Тынь, léczkorlát (temető ke-
Тугий, — рош, feszes, merő, állandó, zsugori, — ростъ.	Тѣлодвижение, testmozgás.
Туземецъ, belföldi — жный.	Тѣлосложение, testalkat.
Тузити, csapni, pofonesapni.	Тѣлохранитель, testőr.
Тукъ, kövérség, zsir, faggyu, zsirozó. [нукъ.]	Тюкъ, nyaláb, köteg, csomó.
Тулъ, tegez, nyiltok, — ль.	Тюлень, tengerikutya, tuskó.
Туля, kalapfej, kalapbub, kalapbélés. [нѣл.]	Тюрма, fogház — ремникъ.
Тума, vegyenez (az állatok).	Тюфакъ, szórderekalj, mad- rácz. [ben lenni — гание.
Туманъ, köd. — аный.	Тягаться, perlekedni, per-
Тундра, nagy posványos, ingoványos vidéк.	Тяжба, per, — жебный.
Туне, hiába, hasztalanul.	Тяжелость, nehézkesség, — лѣти. [сэг.]
Тунедецъ, henyéлő, naplopó.	Тяжкосердие, keményszivű.
Тупоуміе, elmetunyaság.	
Тускый, homályos, borult, zavaros, komor. — ски-	У, nál, nél, mellett.
ти, — скийти. [пес.]	Убавити, — лати, kiszebiteni, levenni, elvágni; — авка, — ление.
Туфель, — фелька, — туфля, ра-	Ублажати, — жити, valakit boldognak dicserni, bol- dogítani, csillapítani, — ание, — атель, — льный.
Тухлость, rothadás, porha- дас — лый, — хути.	Убо, mert, azért, tehát.
Тушити, oltani, eloltani, mérsékelni.	Убой, marhaölés, — оинный скоть, — нна.
Тщательный gondos, pontos, — ность, — тиса.	Убористый, szoros, sűrű, tö- мött. — истость.
Тщедушие, gyengeség, be- тегсэг. [песэг, — славный.]	Уборъ, pipere, ékesség, öl- тözék, — орка.
Тщеславие, kérkedés, nyug-	
Тшета, hiúság — ность. — етный.	

Уборка, öltöző szoba, — ность, — tisztaság, esin.	nyugvás — онный, — она-ти, — нити — ся.
Убывать, — быти, fogyni, ki-sebbedni, esni (a víznek.)	Угорь, hőpörс, pörсenés, an-golna, — реватый.
— ание, — ыый, — ыль.	Угребатй, — ести, elevelzni.
Убытокъ, hiány, veszteség.	Угрюмый, mormogó, barát-ságtalan, bosszus, — ова-тый, — юность, — мѣти.
— ыточно, — ыточити, — очность. [dékhely.	Уда, удица, horog, szigony.
Убѣжище, menedék, mene	Удава, hurok; — ливати, — ляти — ся.
Увальный, увальчивый, dö-сзөгös, röгös.	Удаль, — льство, merészсег, elszántság, remekség.
Уведение, elvezetés, — води-ти, — вести.	Удача, szerencse, siker — ачливо, — вый.
Увы! ah! jaj.	Удiti, horgászni; — нище, — horogbot, — льщикъ.
Увѣдомленіе, értesítés; — — ляти, мити.	Удобный, kényelmes, kedve-зö (idő). — ность.
Увѣрenie, biztosítás, — ен-ность, meggyőződés.	Удобоварность, emészthe-tőség; — имый. [сэг.
Увѣтливостъ, rábeszélőtehet-сег; — ливый.	Удобопонятность, fogékony-nitani.
Увѣжний, ösztönző.	Удовлетворити, — рати, кому kielégíteni.
Увѣчити, megcsonkitani, bé-nitani.	Удовольствие, gyönyör, tet-szés, kielégítés, elégtül-сег; — волити — ся.
Увѣщавати, — щати, inten-i, oktatni; — щание, — вавіе, — атель, — льный.	Удоль, banka.
Увязчивый, привязчивый, ra-gaszkodó, — вость. [tatás.	Удоіе, удоль, удоль, доіина.
Угода, elégtétel, megnyug-	Удоставрати, — трити, elhi-tetni, meggyőződtetni — ся, meggyőződni; — пеніе.
Угодливый, szolgálatkész; — вость, — одникъ, — ица, — ждатель, — ницати, — ность, tetszés, — ный, — ждати, — жденіе, — жиі.	Удъ, tag.
Уголовный, fenytő, bűnvádi, — овщина.	Удѣленіе, osztás, elosztás, osztályozás.
Угломонъ, csend, nyugalom,	Удѣльный, osztályozott, ké-nyelmes.

Уединение, magány; —	неп-	илletődés, töredelem.
никъ, — ца, — няться, —	Умилный, kedves, szelid. de-	
нитися.	ли, — ность, — няти, —	
Ужасъ, iszonyat, borzadás,	лнн, meghatni.	
рѣмѣлет; — сати, — сну-	Умникъ, okos, — нца, — н-	
ти — ся, — сливый, — сли-	чати, — нчанье.	
вость, — асный.	Умозрѣние, szemlélődés, el-	
Ужимка, tagjаратás, tagmoz-	мѣлkedés, — зрительный.	
гатас. [ати.]	Умоначерпаніе, terv, előrajz,	
Ужинъ, estveli, ozsonna; —	вázlat.	
Узаконити, — нати, megren-	Умственный, szellemi, gon-	
дѣлн, törvényt szabni; —	долатбелн, — ствованіе, —	
оненіе, — енннй. [сѣг.]	елмѣлkedés, bölcselkedés,	
Уклонъ, lejtősség, meredек-	— ователь, — овати.	
Уклонка, engedékenység —	Умыселъ, feltétel, szándék,	
нннй, — нность.	(gonosz) — ышленникъ, —	
Уколъ, szurás.	ленно, — шяти, — слнн.	
Уконопачивати, motozni (ha-	Умѣти, tudni, érteni, — ынн.	
жотъ) — аченіе.	Ународити, népesíteni.	
Укоризна, szemrehányás,	Униженность, alázatosság.	
feddés; — рнтель, — льн-	Уплата, megfizetés. [ванн.	
ца, — льннй, — рати, —	Уповати, reménylenн, бизн-	
рнн.	Уподоблати, — бити, össze-	
Укосннн, — пѣти, halogatнн	hasonlítani — ся, — би-	
— нннн, — ннтельность,	тельно, — льннй, — бленн,	
— ннвати, — пѣти.	— бленннй.	
Укропъ, kapor.	Уподчивати, megvendégелнн,	
Укрѣпа, zárfogó, kapocs, e-	— анн.	
рѣссѣг fal. — пленн.	Уполномоченннй, felhatal-	
Укусъ, eczet, — ннй, —	mazott — оченн, — очн-	
ннкъ, — ннца. [тквын.]	вати, — чнн. [ленн.	
Улитка, csiga —	Уполовлнн, — внн, felezнн,	
Уловъ, fogás, — ленннй, —	Уполовннкъ, habszedő, taj-	
ленн.	тѣксzedő.	
Улыбатися, — бнутися, mo-	Упорка, gyám, támasz.	
solyognн — ыбка.	Упоръ, ellentállás, makacs-	
Умленн, megindulás, meg-	сѣг, támaszhely — орннкъ	

— востъ, — ный, — рство,	geskedés. [tor; — нца.
— вовати. [кормányzó.	Уставщикъ, előénekes, kán-
Управа, elégtétel, — витель,	Устоѣ, tejfel, hártya, gyám-
Упражненіе, gyakorlat, fog-	oszlop. [вм.
lalkozás. [кати, — кнуги.	Устойка, szótartás — ойчи-
Упрекъ, szemrehányás; —	Устронати, — пити, távolita-
Упругій, ruganyos — гость.	ni elkülöníteni.
Упряжка, fogat.	Устрица, osztriga.
Упряжь, lószerszám.	Уступати, — пити, engedni,
Упрямый, — ямецъ, makacs; —	kitérni — паніе, — пленіе,
ямитися.	— упка, — упчивый, —
Уразъ, seb, sérelem. — нити.	чивость.
Уродъ, időtlen szülés, szörny,	Устье, torkolat. [lom szer.
— одливый, — востъ.	Утварь, ékszer, szer, temp-
Уроженецъ, benszülőtt.	Утесъ, szirt, meredek szik-
Урокъ, feladvány, lecke.	la, magaslat.
Урочище, természetes határ.	Утоляти, — ляти, enyhíteni,
Урывка, időköz, szabad idő,	csendesíteni; — ся, —
kicsikarás, félbensza-	леніе, — енный, — имый,
кастzás. [кормány.	— итель.
Урядъ, rend, igazgatás —	Утомяти, — мити, kifáraszt-
Усадьба, uradalmi lak együtt	tani, lankasztani — ся, —
a mellék épületekkel.	леніе. [юженіе, — южити.
Усердіе, szivélyesség, buz-	Утюгъ, vasaló, — южный, —
galom, készség, — ерно,	Уха, ушница, lév, leves, hal-
— ный, — ствовати.	leves.
Ускользнути, elillanni, meg-	Ухабъ, — абецъ — абина,
ugrani.	gödör az uton; — абиный.
Условіе, feltét, kikötés —	Ухватка, mód, modor, tag-
овленный, — овливатися,	lejtés, fortély, csiny.
— витися, — овный.	Ухватъ, fűtő villa, piszkafa,
Усма, kikészített bőr, усмарь	czölöp (a hajékon.)
— арство.	Ухищреніе, csel, ravaszság;
Усмиряті, — рити, szelidite-	— енный.
ни, fékezni, nyugtatni; —	Участвовати, résztvenni, —
еніе, — итель.	аніе, — астіе, — астникъ,
Усобица, kölcsönös ellensé-	— ница, — астокъ.

Участь, sors, végzet.	заводъ, gyár.
Учащать, valamit gyakran tenni, ismételni — ша- тельный, gyakorító, — — щаніе.	Февраль, február. Фигля, tagjáratás, alakosság, Фиглярити, фигляръ, — ка, — рекий, — ретво.
Учетъ, körülményes — тө- келетес számolás, kivonat.	Филинъ, füles bagoly, [tolya. Финикъ, pálmagyümölcs, да-
Училище, tanoda, — итель, — енникъ.	Фитиль, kanócz, mécsbél. Фиалка, viola, — ковый, — фиалочка.
Учреждати, — дити alapita- ni — итель, — жденіе.	Фиаль, csésze, edény. Флотъ, hajóhad — текий.
Учтивый, udvarias — ивецъ, — ивость.	[cze. Фляга, nagy lapos üveg, — жка. [аршникъ.
Ушатъ, csöbör, cseber, mér- Ушибати — бити, döfni, — szurni, megsérteni, — ся, — magát, magának kárt tenni — еніе, — нбъ.	Фонарь, lámpa, lámpás; — Фонтанъ, szökő kut, ugró kut.
Ушлецъ, szökevény.	Форка, ablakcsa. [лэны
Ущедритися, adakozni.	Фуфайка, mellény, ujas mel-
Ущеліе, hasadék, repedék, szikla nyílás — үрег — льникъ, ottani lakó.	Фыркание, horkolás, szusz- гас, — кати, — кнуты, — кунъ.
Ущемлявати — лати, össze- zuzni, összetörni, becsip- тетни. [bitani — ся, — ербъ.	X. Хабаръ, nyereség, előny, — ецъ, — ный. [mévégnek.
Ущербляти, károsítani, csor- Уздъ, kerület, járás, — жа- ніе, elutazás.	Хазъ, kezdete valamely kel- Халатъ, hálóköntös, — тецъ, — тинко, — ище.
Уютъ, kényelmes hely, ké- nyelmes elhelyezés.	Хандра, bu, lépkor, rászt, — розкдв — рити.
Уязвляти — бити, megsebez- ni, megsérteni, bántани, bosszantани — леніе.	Ханжа, színmutató, képmu- татó; — жество.
Ф.	Хартия, papir szelet, ok- мány.
Фарфоръ, porcelán. — овый,	Хорчевня, piaczi — laczi.

konyha — никъ, — ница,	— кость.	[fanó.
— вный, — нчанье, —	Хлопушка, bodzapuska, puf-	
Харчъ, élelmi szerek — чти	Хлопчатая бумага, gyapot,	
azokra költeni — евый	ramut. [raknál).	
Хоря, torzkép, lárva — bo-	Хауль, mellesont (a mada-	
hóság.	Хлебеникъ, kenyérsütő; —	
Хата, kunyhó, parasztház.	бня, sütőház.	
Хвастати, kérkedni; — ание,	Хлебопашество, földműve-	
ствость, — стланый, —	лс; — шецъ, — шество-	
ство, — стунъ, — туия.	вати, — пашный.	
Хватъ, bátor — elszánt —	Хлебосолъ, vendégszerető;	
fürge ember, ezermester.	— льство. [vény.	
Хвойникъ, tuskés erdő, fe-	Хлебъ, nyílás, mélység, ör-	
nyű erdő. [fán.)	Хныкати, zokogni; —	
Хвоя, tű levél, tű (a fenyű-	Хоботъ, szip, szívány, orr,	
Хркаие, хихикание, nyiho-	ormány.	
гас — кати.	Ходатай, közbenjáró, párt-	
Хилюсть, gyengélkedés, лый,	фогó. — таство, — вовати.	
— лѣти, — лаяъ.	Ходкий, könnyen járó.	
Хитити, rabolni, lopni —	Ходила, mankó, járókocsi,	
щичати, — щикъ, —	gőzkocsi.	
ница, — щичание, — че-	Хозяинъ, háziur, gazda (газ-	
ство, — щюсть, rablási-	да) мп. — аева, — айка,	
düh.	— яйский, — яйство, —	
Хитонъ, alsó ruha.	ственный, — ствовати.	
Хитрецъ, esalfa, ravasz, —	Холти, czirogatni, kényez-	
ецкий, — рити, — ро, —	теgni, csinosan — tisztán	
роватый, — роеть.	tartani; — ся, — ление,	
Хладнокровие, hidegvérü-	— ля, — льный.	
сэг, — овный, — по.	Холмъ, halom; — микъ, —	
Хламида, köpeny.	мистый. [стьба, — стаяъ.	
Хламъ, őcskaruha, — butor.	Холостый, nőtlen ember —	
Хлестати, — хлыстати —	Холстъ, — стина, vászonу,	
хлынути, — csapni os-	— инный, — омѣръ, —	
torral. [ание.	лщевникъ, vászonnal ke-	
Хлипати, zokogni, sirni. —	рескедő.	
Хлипкий, gyenge, törékeny;	Хонуть, ló iga, hámiga; —	

teher — утокъ, — утати, — мутный, — овый.	durva homok, kavics ho- mok; pakolóvászony.
Хомякъ, hősöög, — яковъ.	Худоба szárazság, asszott- ság, rossz, baj.
Хорекъ, görény.	Художество, művészet, — ственный, — ожный, — ож- никъ, — жичати, — ниче- ство, — ничий.
Хоромина, nagy lakszoba.	Худой, rossz, hitvány, száraz; — ость, — бти.
Хоромы, nagy (fa) épület; — мный, ahhoz tartozó.	Худородный, alacsony szár- mazású; — одство.
Хорошество, szépség, jóság; — шти.	Хула, hiba, gáncs, — ление, гáncsolás, dorgálás; — итель, — ница, — тельный, — лить, — льный.
Хоругвь, templomi zászló, [lobogó (кураговъ)]	Хуторъ, majorság.
Хотя, хоть, habár, jöllehet.	
Хохлатити, üstökössé, bog- lyossá tenni (a haját).	
Хохлатый, — латѣти, — лачъ, — лкѣ.	
Хохолъ, — хла, bub, csucs, üstök, nyaláb, tolltaraj, bóbита.	
Храбрый, bátor, vitéз — брецъ, — ростъ, — брити- ся, — ро, — рствовање, — ровати, — рѣти.	Цапаніе, fogás, tapintás, megragadás, megmarko- lás, — ати, — пнути.
Хранити, őrizni, ővni, — не- ніе, — нилище, — ний, — нитель. [kolódás — атися]	Цапи, gém, kőcsag, — покъ, Царапати, — пнути, karczolni, karmolni, — паніе, — ина, — няки.
Христосованіе, húsvéti eső-	Царевичъ, királyfi — виа, ki- ра́ль leány.
Хрушкй, törékeny, merev, érdes, durva, cserepes, — кость, — коватый, — пнути. [— льный.]	Цвѣтоводство, virágtenyész- тѣс; — водецъ.
Хрусталь, kristály, jegецъ,	Цвѣтная капуста, virágos ká- poszta, kartifol.
Хрущъ, liszt bogár.	Цвѣтникъ, virágágy — едѣны.
Хрюкало, ormány (disznó- нă) — апы, — ати — кнуги, rőfőgni.	Цехъ, czéh, egyesület, egy- let, kar — ховый.
Хряцъ, porcъ, porczogó;	Цыпки, lábuj, gerezd, по-

- дойти на дынкахъ, (на цап-Чалко, tarka (ló) — лый, —
ки), lábajlegyen jönni. лая лошадь.
Цыпла, — енокъ, csibe — я-Чалъ, kötél, melylyel von-
тина, csibehus; — лый. szoltatnak vagy meg-
Цырульникъ, borbély; — че-кötetnek a vizijárművek
ский, — льня. — ление, — лить.
Цыфирь, — ра, szám, betű,Чалма, turbán.
számjel — ирный.
Цъве, horgonyszár. Чанъ, mércze, kád; — икъ.
Цълебный, üdvös, egészsé-Чапракъ, csótár, löterítő; —
ges, gyógyerejü — ление, чекъ, — чный.
— лить, — ительный, — Чара, babona, ivópohár.
литель. Чарка, kis pohár.
Цълить, czeleozni. Чаровати, babonázni — икъ,
— ователь, — ваніе.
Цъломудренный, szűz, — Часовня, kápolna.
ность, — ріе, — ретвова-Часовой, ór, álló.
ти, — рый. Часовщикъ, órá.
Цъль, cél, szándék, feltétel. Частью, отъ части, részint.
Цъльба, orvoslás, — либо-Частный, részletes, magán,
посный. magánzó.
Цъпеніти, megdermedni. Часы, óra (zsebóra s t. b.)
Цъплати, ragasztати, — ся, Чахнути, sorvadni — хлый,
ragadni. — хотка, — ёс.
Цъпъ, csér, — овный. Чаща, sűrűség, sűrű erdő
Цъпъ, láncъ; — пный, — по- (хаша.)
чка, — очный. Части, reményleni, bizni; —
— аніе, — ятельно, — ство.
Ч. Чванитися, nagyralenni —
— ливость, — ливый.
Чавкати, — кнуги, czuppan-Чебакъ, marna; rózsuhal.
tani, czuppanva csókol-Чеботарь, varga — рия,
ни — еье. [ке. рить, — ботъ.
Чавравый, sötét hamvasszür-Чека, rudszeg, tengelyszeg.
Чадити, gőzölni, füstölni —Чеканъ, vivóbárd, harszbárd,
— ный, — новатый, — дъ. árvész, lamborító.
Чаежность, gyanyítás. Челнъ, — челнокъ, csolnok.
Чайка, csüllő, sirály; — кннъ. Челобитье, folyamodás —

битна, — ая, — ный, — тчикъ.	Черторъ szoba, belső része az épületnek, csarnok.
Челюсть, állcsont, állkapocs.	Чесота, viszketeg, viszketés.
Чемертъ, hátgerincz; — (ne- hézkór.)	Честивый ájtatos.
Чемоданъ, ruhahász, kö- penyszák, bőrsák, bőr- táska.	Честолюбецъ becsvágyó.
Червенецъ, bibor, — еница — ленивъ. —	Чета, pár.
Червонецъ, arany. [lásszoba.	Четвертъ, csütörtök.
Чердакъ, pad, erkély, pad.	Четверть, negyed.
Черезъ, tüsszö. —	Четки, rózsakoszorú, olvasó.
Черемуха, — емха, barkóca.	Четъ páros szám, четъ или нечетъ? (цѣтъ, или нецѣтъ)
галagonya, fagyal, — овый, — шникъ olyan erdő.	Чехолъ, tok, boríték, — ль- ный.
Черенъ, nyel, markolat, fo- гó, — окъ, — нковый.	Чечевица, lencse.
Черепаха, teknősbéka.	Чечениться, fitogtatni, ne- gédelkedni — енье. [ке.
Черепица, cserépszindely.	Чечетъ, kenderike, csicsör-
Чермный, sötétveres.	Чешуя, pikk, pikkely (a ha- laknál.)
Черника, afonya — шникъ, — bokor. [— льный.	Чивый, adakozó, bőkezű, — вость.
Чернила, tinta; — ильница.	Чиликъ, súlyom.
Чернобурый, sötétbarna.	Чинка, javítás, igazítás.
Чернокнижие, fekete művé- szet, bívészet — жество, — ижникъ.	Чирей, (чирякъ.)
Черствый, kemény, régi — въти, — вость.	Чиркати, — кнути, csíripolni.
Черта, vessző, húzás, vonás, (az arcban.) karez, kar- czolás, (a poharon).	csicseregni.
Чертежъ, terv, rajz, — еж- никъ, — ный.	Числительное имя, számnév.
Чертить, rajzolni, szakaszta- ni, — рчение.	Чистосердие, — одумие, őszin- teség, nyíltszívűség.
	Чихати, — чхати — хнути, tüsszenteni (чихати).
	Чихиръ, kinem fort bor, új bor.
	Членъ, tag, cikk, rész.
	Чрезвычайный, rendkívüli — но, — ность.
	Чрезъ, черезъ, keresztül, át-

- tal, alatt (időti fogalmaknál:) miatt.
- Чувственный, érzéki; — енность, — kiség — енво.
- Чувствительность, érzékenység, — льно, — льный.
- Чувство, érzék, érzés; — вовать, — ванье.
- Чуга, csuha.
- Чугунъ, öntött vas.
- Чуланъ, éléskamara.
- Чулокъ, harisnya, — ошникъ, — ница, — шный.
- Чума, pestis, — пти.
- Чупрунъ, üstök.
- Чурбанъ, tuskó, tuskó (ember.) — банчикъ.
- Чуть, alig, majd.
- Чучело, kitémőtt állat, váz, — чело, — льникъ.

Ш.

- Шатеръ, sátor. — Шаткй, ingadozó, inogó, könnyelmű, nyugtalan, zajos, rohamos — ко, — кость.
- Шашень, hajófuró féreg.
- Шашни, dévajságok, csintalanságok — ничати. [ный.
- Швальня, szabó műhely, — Швейка, швея, varrónő, szabónő, — шный. [ше.
- Швецъ, szabó, — цкий, — е.
- Швырокъ, hajítás, ütés, csapás, lökés, — яние, — яти, — рнати.
- Шевеление, mozgás, rázás, zököggtetés, — лати, — вельнути.
- Шелуди, ótvár, kosz, ruh; — дивый, — шьти. [шпи.
- Шелуха, hüvely, héj, — у.
- Шепелюнь, selypítő, — лание, — лавый, — лати.
- Шепоть, suttogás; — тникъ, — тня, — тунъ.
- Шерсть, szőr, gyapju.
- Шестъ, rud, pózna.
- Шибкий, gyors, sebes, — кость, — ко.
- Шильникъ, zsebmetsző, ravasz tolvaj, — ничати.
- Шиповникъ, csipkerózsa.
- Шипунъ, pénzma kacsá, — нка, — шй.
- Шипучесть, pezsgés; — учй.
- Шипъ, koresfajú, tok, v. viz; — tövis, nyelvcsap.
- Шипокъ, окъ — töviske; —
- Шагъ, lépés, — гати, — гну, — ги, — ганье. [vizedény.
- Шайка, banda, csapat; —
- Шалашъ, kunyhó, mezei kunyhó, tanya — шикъ.
- Шандалъ, gyertyatartó. [ный
- Шапка, sapka, — почникъ —
- Шаравары, bugyogó, bönadrag, hajónadrág.
- Шарити, kikeresgetni, felkutatni — ение.
- Шаръ, teke, gömb, golyó, — икъ, — ище, — ровидный, — рообразный, — алаку.

- поватый, — повидный, —
повый.
- Шишакъ, sisak; — шачекъ.
- Шишка, gümő, kelevény (a
testen); bőrcz (fonalon)
bőtyők, csombók (a fá-
kon); fenyű toboz; — ко-
ватый, — коносный.
- Шкапъ — дчикъ, — пецъ, —
пище, — фецъ, — фикъ,
szekrény, ruhatartó, —
пный.
- Шкворень, rúdszeg, (сворень)
- Шкиперъ, hajós.
- Шлемъ, sisak.
- Шлюпка, csónak, sájka.
- Шляпа, — пка, — пейка, —
калар — пникъ, — пный,
— рчикъ.
- Шмель, oszméh, dongóméh;
— левый, — лный
- Шовъ, varrás, ereszték, ősz
szefoglalás.
- Шорникъ, szijgyártó — вый.
- Шорохъ, zsidongás, sutto-
gás csörtetés, — охнути,
— шити.
- Шоры, lószerszám.
- Шпала, kard — жка, — жень-
ка, — жица, — жникъ, —
жний. [— никъ, — рный.
- Шпора, sarkantyú; — рение,
- Штаны, nadrág; — вый.
- Штыкъ, szurony; иди на
штыки. [ködmön.
- Шуба, szőrös bőr, mente,
- Шуй, bal, шуйца, balkéz.
- Шумъ, zaj, zsidongás, no-
га; — мити, — мление,
— мливость, — вый, — мящий,
— мѣти.
- Шуринъ, sógor.
- Шутити, tréfálni — тка, —
тливость, — вый, — тникъ,
— ница; — шутъ, tréfás
ember; — очный, — очка.

Ш.

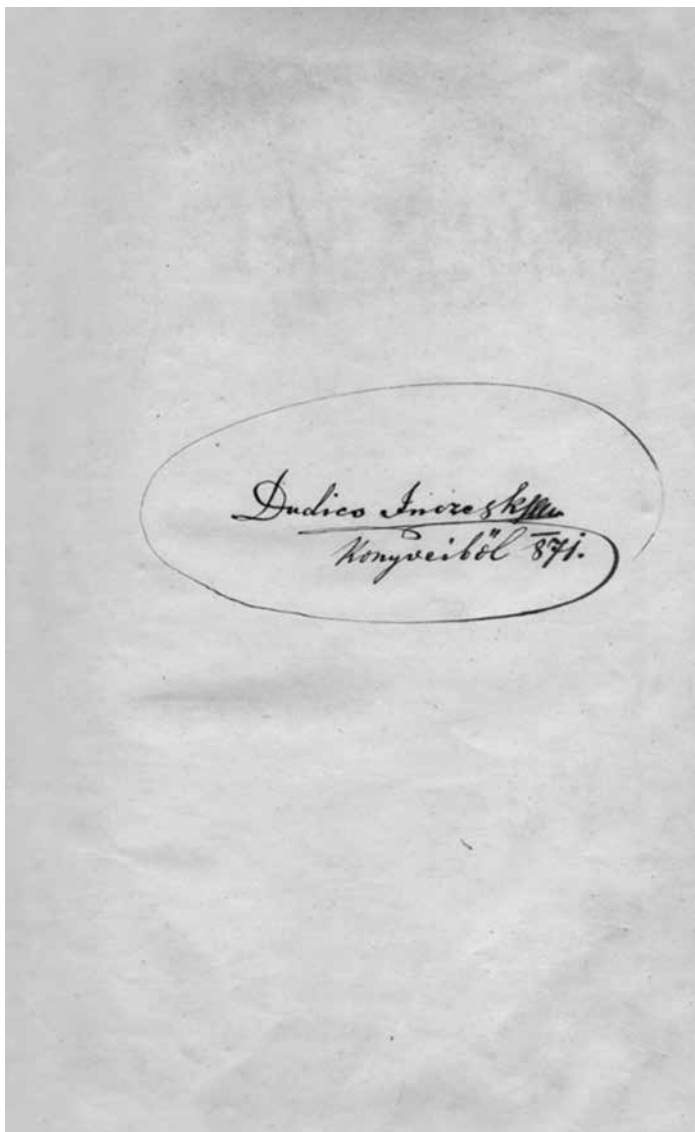
- Шадити, kimélni, megszán-
ni; — дитель, — тельный,
— дливость, — ливый.
- Щебень, — Р. бня, kőomladék,
— нити.
- Щебетати, csiripolni, cse-
vegni — тливость, — ливый.
- Щегла, árboez (fa) lobogó-
rud.
- Щегленокъ, tengelicze, stig-
lincz — гловка, nőstény,
— лачий.
- Щеголь, piperkőcz, nyalkafi,
nyalka; — лыха, — голе-
ватый, — лский, — лство,
— лние, — лати.
- Щедрина, sebhely, forradás,
— пвка, — иноватый.
- Щедродатель, adakozó, jóte-
vő; — лство, — ствовати.
- Щедрость, óta, adakozás, bő-
kezűség; — рый.
- Щека, arcz, pofa.
- Щеколада, kilincs.
- Щекотати, csiklandozni —

тливый, — аніе, — ливость,	погатни — паніе.
— отню, — отный.	Шупъ, mélymérő, — пикъ.
Щелеватый, hasadékos, repedécs.	Щурение, kacsintás, — рати,
Щелканіе, csattogtatás, pat-	— ся.
тогтатás, recsegietés, ropogtatás, — кати, — кнуги.	Щурпъ, csavar, sróf, anya-
Щелокъ, lug. — ченіе, lugo-	sróf; — пецъ, — пикъ, —
зас, szapulás, — чити.	пяти.
Щелочь, égvény, lugany —	
ный, — ность.	Ъ.
Щелчекъ, szippantás, — frics-	Ѣда, evés, étkezés.
ка; dorgálás.	Ѣдальцы, falám (bogárnál.)
Щель, hasadék, repedék, —	Ѣдкій, éles, maró, harapó.
ляти. — ся.	Ѣдомлечникъ, farkas tej.
Щемити, szorítani, lapítani.	Ѣдкость, csipősség.
zuzni, összetörni, — мле-	Ѣзда, utazás; — дити, — докъ,
ніе, — мло, zuzó prés.	— жалый, — женіе.
Щепа, forgács, szilánk, fa-	Ѣства, étel.
радék, — нь, szálка, ö-	Ѣханіе, utazás, Ѣхати.
регзсіндєлѣ, — аніе, — пати.	
Щепетильникъ, kiskereskedő	Ә.
— тильный. [(tubák.)	Ѣдакомъ, этакій, ilyen, olyan,
Щепоть, csipe*, szippanat	аіѢле, efféle.
Щетка, kefe; — точникъ, —	Ѣдакъ, этакъ, úgy, így, а-
точный. [рѣс, — мло, — чити.	мугу, enígy.
Щеченіе, elidegenítés, ello-	Ѣй! hej!
Щиканіе, gyertya tisztítás, —	Экваторъ, egyenlítő.
атель, ати. [gomb	Экипажъ, fogat.
Щяколотокъ, — тка, csont-	Экій, — milyen.
Щипцы, korpantó, fogó; —	Этотъ, эта, это, ez.
чки. [govaroknál,] tárcsa.	Эхо, viszhang.
Щить, pajzs, czimer, védв (а	
Шука, csuka, — учина, csu-	Ю.
kahus, — чка. [нати.	Юбка, női öltözék; — очка,
Шуяніе, szemrehányás, —	— очный.
Шупати, megtapintani, та-	

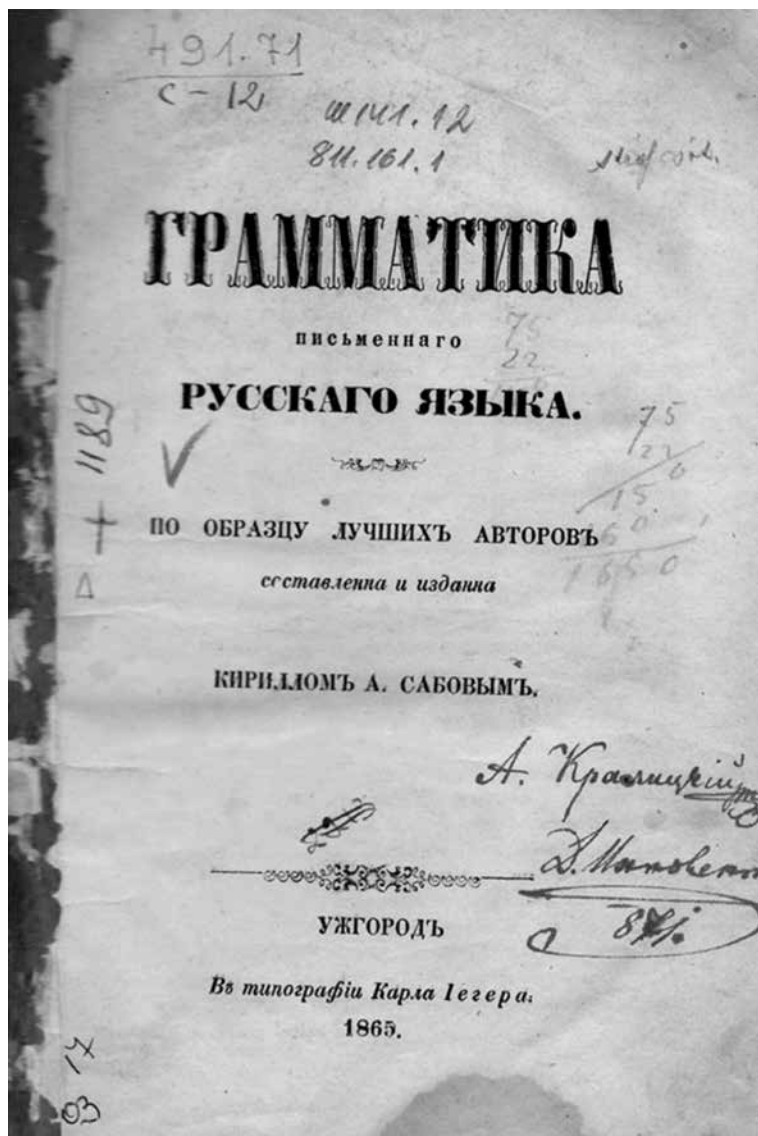
- Югъ, dél, южный, — гово-
токъ, — гозападъ. [ный.
Юдоль, — olie, völgy, — доль-
Юзлище, börtön; — лиц-
никъ, — зникъ.
Юла, forgó koczka.
Юноша, ifju — шеский, —
шество, — ный, — ошес-
ствовати, — вти.
Юрканіе, hirtelen alámerü-
lés — ати, — кнуги.
Юродъ, bolond, eszelős —
одивость, — дивый, — ди-
тиса, — одство, — одст-
вовати, — дѣти.
Юрокъ, fenyű pinty, pirók.
Юрта, bűrsátor (avándor
népnél.) — овище.
Юръ, magaslat kitéve a rossz
időjárásnak.
Юха, lé, leves.

Я.

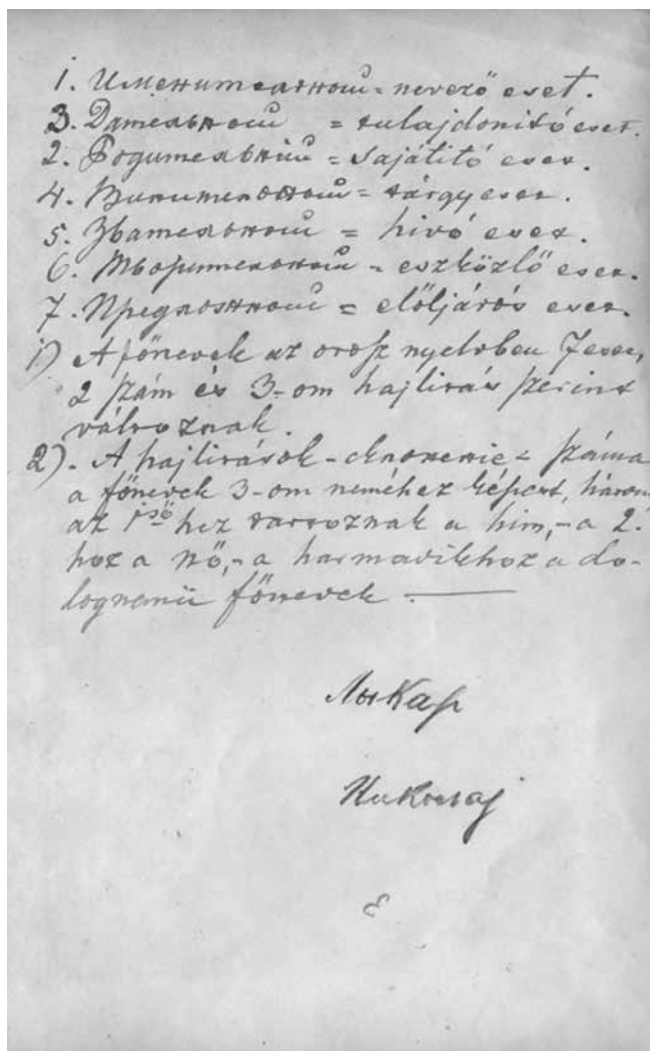
- отворецъ, méreg keverő;
— отворство, — отвор-
ствовати.
Ядреность, levesség, életerő,
— ный, — нѣти.
Яристый, magos, nagymagu.
Ядро, ágyú golyó, mag, ve-
leje (vmi dolognak).
Ядъ, méreg.
Язва, seb; моровая язва pes-
tis; — romlás.
Язвитель, sértő — льница, —
льность, — льный, — впти,
— вленіе.
Язычникъ, pogány — чески,
ческий, — чество.
Якорь, horgony, — рикъ, —
рище, — рный.
Якъ, postaállomás, — щикъ,
posta kocsis — цкий, — чий.
Янтарь, borostyánkő, — рикъ,
— ный.
Ярити, bosszantani, dűhbe
hozni — ся, — ость, —
остный, [— кость.
Яркий, világos, tiszta (hang)
Ярусъ, emelet, réteg, fekvés
Яхонтъ, jácziнт.
Яхта, sebeshajó, naszáд.
Ячя, — ечка, — ейка, kis
гömbölyű üreg, selejt, —
ейный, — епстый.
Яшма, jászpis.
Ящикъ, szekrény, láda, fió-
kos szekrény, — ичекъ,
— ичный.

Автограф на передньому форзаці "Грамматики письменнаго
русскаго языка. По образцу лучших авторовъ составленна и изданна
Кирилломъ А. Сабовымъ". Ужгород, 1865.

Автограф А. Кралицького на титульній сторінці "Грамматики письменного русского языка. По образцу лучшихъ авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ". Ужгород, 1865.

Нотатки наприкінці "Грамматики письменного русскаго языка. По образцу лучших авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ". Ужгород, 1865.
(чорнила ті самі, що й на титульній сторінці, проте стверджувати, що автором цих записів був А. Кралицький, ми не можемо)

щенникъ же, касаясь три раза лъвою рукою цѣпочекъ (лаица) кадила, а правую верхняго конца, говоритъ въ первый разъ: *Святъ Отецъ Святый*, въ 2-й: *Святъ Сынъ Святый*, въ 3-й: *Святъ Духъ Святый*. Потомъ діаконъ, читая Суволъ вѣры, кадитъ церковь и предстоящихъ. Священникъ снова омываетъ руки и цѣлуетъ трапезу по срединѣ и по бокамъ.

(Продолженіе слѣдуетъ.)

Очеркъ Угро-русской письменности.

(Продолженіе.)

Куриль Антоніевичъ Сабовъ родился 1838. года 28. августа въ Ставномъ въ Ужанской вѣрмѣ отъ священническихъ родителей. Гимназическій курсъ началъ въ Ужгородѣ, а кончилъ въ Сукмарѣ, гдѣ въ 1856-омъ году удостоился получить аттестатъ зрѣлости.

Избралъ духовное званіе, для Богословскихъ наукъ былъ онъ посланъ въ вѣнскую греко-лат. центральную семинарію, гдѣ кромѣ богословскихъ наукъ, при тамошнемъ университетѣ, занимался изученіемъ славянскихъ языковъ. Послѣ оконченія богословскихъ наукъ, былъ онъ назначенъ учителемъ русскаго языка въ Ужгородской гимназіи (1862). Неодолга былъ рукоположенъ епископомъ Василіемъ Поповичемъ въ священники. Какъ учитель русскаго языка, замѣтилъ онъ, что ученики его нуждаются въ руководствѣ, чтобы въ русскомъ

языкѣ соотвѣтствующій успѣхъ проучазати могли, для того написалъ и издалъ онъ (1865.) въ Ужгородѣ *«Грамматику письменнаго русскаго языка»*, которая много содѣйствовала тому, что обученіе русскому языку пошло въ правильномъ направленіи. Въ годахъ 1867., 1868. и 1869. былъ онъ редакторомъ издаваемой обществомъ Св. Василія Великаго русской газеты «Свѣтъ», но и какъ писмоводитель, позже директоръ общества, много причинился къ его процвѣтанію. Года 1870. былъ онъ назначенъ порядочнымъ учителемъ къ Унгварской гимназіи, а года 1871. м. сентября посланъ на мадыры въ Сегединъ. Но здѣсь, пережить ужасы Сегединскаго наводненія, пошатнулось его здоровье, и принужденъ былъ просить свободу, послѣ получения которой, поселился въ Мукачевѣ, но недолга была опредѣленъ учителемъ къ реальной гимназіи въ Кошицахъ, гдѣ и нынѣ съ успѣхомъ дѣйствуетъ. Въ бытность свою учителемъ русскаго языка при Ужгородской гимназіи издалъ Куриль А. Сабовъ *«Сборникъ лучшихъ русскихъ произведеній въ прозѣ и стихахъ»*. Это прекрасное изданіе съ пользою употреблялось учащеюся молодежью для упражненія въ русскомъ языкѣ. Вообще замѣтити слѣдуетъ, что литературная дѣятельность Курила Сабова принесла поднятію уровня образованія русскаго языка на Угорской Руси замѣчательную пользу, и укрѣпила современныхъ ему писателей въ томъ убѣжденіи, что на поприщѣ русско-угорской литературы съ пользою тру-

Стаття Є. Фенцика про К. Сабова,
надрукована у духовно-літературному журналі «Листокъ»
(стор. 174-175)

дѣться можно только развиваніемъ письменнаго языка, основаннаго на церковно-славянскомъ языкѣ, и что развиваніе отдѣльных мѣстныхъ нарѣчій болѣе путаетъ, чѣмъ способствуетъ развитію литературы.

Общество св. Василія Великаго вообще сильно подѣйствовало къ раз-

витію родной литературы. Появились писатели, которые съ самоотверженіемъ и неутомимымъ трудомъ занялись обработкою пренебреженной до сихъ поръ Угро-русской письменности.

(Продолженіе слѣдуетъ.)

Покровъ пресвятыя Богородицы.

Корреспонденція.

Ружанецъ.

Изъ села.

МЕЖДУ вѣрными чадами нашей восточной, греко-католической церкви, отъ нѣкотораго времени сильно распространяется мысль о вступленіи въ ружанецъ. Мысль эта

распространялась сначала отдѣльными людьми: явились извѣстные святоши, часто латинскаго обряда, — которые собирали вокругъ себя народъ; совершали съ нимъ молебствія, часто латанія, совѣмъ по обычаю римскихъ епископовъ; предписывали ему разные дѣла и подвиги благочестія. На прим. воздер-

Подкарпатской Руси подь загл. «Сова», которая не намеками, но прямо и безоппадно бичевала современныя общественныя отношенія, а особенно останавливалась на личности и поведеніи еп. Панковича. Такія каррикатуры, какъ «Панковичъ и его кругъ» и «Добрянскій и его кругъ» и понынѣ поражаютъ своею смѣлостью. Конечно, еп. Панковичъ незамедлитель предпринять шаги и въ результатѣ В. Ф. Кимакъ былъ переведенъ въ гимназію въ Печь (Фюнфкирхенъ), куда онъ, впрочемъ, не поѣхалъ, но переселился въ Россію, сначала въ качествѣ преподавателя гимназіи въ Москвѣ, а затѣмъ въ Одессѣ, гдѣ и скончался въ девятисотыхъ годахъ.

«А. И. Добрянскій и его кругъ» изъ журнала «Сова».

Слѣдуетъ отмѣтить, что гоненіе со стороны Панковича имѣло не частный, но организованный характеръ. Прежде чѣмъ предпринять шаги къ тому, чтобы старая линия правленія была отвергнута и защитники «православія и народности» превратились въ послушное орудіе въ рукахъ оппортунистовъ, епископъ добился, что выдающійся поборникъ восточнаго обряда Молчаній долженъ былъ, какъ и Кимакъ, выѣхать въ Россію, К. Савовъ былъ перемѣщенъ въ Сегединъ, а Ю. Ю. Игнатковъ въ Будинъ. Другими словами — редакція была раскассирована въ полномъ составѣ.

Въ бытность свою редакторомъ Кирилль Антоновичъ Савовъ былъ преподавателемъ ужгородской гимназіи по кафедрѣ русскаго языка и свои стойкія національныя убѣжденія передать цѣлому ряду лицъ молодого поколѣнія, впоследствии національныхъ дѣятелей¹⁾. Въ 1865 г. въ Ужгородѣ вышла его

¹⁾ Свидѣнія о К. Савовѣ см. Е. Савовъ: Очеркъ..., стр. 24; статья «Е. И. Савовъ» въ «Народномъ календарѣ на 1927 г.», изд. О-ва им. А. В. Духновича, Ужгородъ, 1926, стр. 88—94; д-ръ Ю. Гаджега: Исторія О-ва св. В. В.; «Очеркъ угр. рус. лит.», Листокъ, 1893, стр. 221.

*Відомості про життя та діяльність К. Савова, надруковані у праці
Є. Недзельського "Очеркъ карпаторусской литературы". Ужгород, 1932.
(стор. 176-178)*

«Грамматика письменнаго русскаго языка», которая была принята въ качествѣ руководства не только въ Ужгородѣ, но и въ цѣломъ рядѣ другихъ гимназій — въ Пришевѣ, Мукачевѣ, Левочѣ и Мараморош-Сиготѣ. Это была въ сущности первая грамматика, составленная по требованіямъ современной методологии, и въ теченіи тридцати лѣтъ она являлась незамѣнимымъ руководствомъ для гимназій. Когда О-во св. Василія Великаго было одушевлено работой по составленію и изданію учебниковъ, К. Сабову было предложено составить и соотвѣтствующую хрестоматію къ своей грамматикѣ. Въ 1869 г. появился его «Краткій сборникъ для упражненія въ русскомъ языкѣ», гдѣ собраны отрывки изъ произведеній русскихъ писателей, начиная отъ Ломоносова и кончая Тургеневымъ. Въ предисловіи составитель, между прочимъ, указываетъ одну изъ задачъ своего сборника: «чтобъ тѣмъ, которые слышавъ и читавъ объ этомъ (т. е. «литературномъ чисто-русскомъ») слогѣ, вообразили себѣ можно неточный судъ о немъ, подать способъ поровнять его съ туземнымъ говоромъ». Преподавая русскій языкъ въ гимназіяхъ, К. А. Сабовъ, конечно, былъ въ курсѣ всѣхъ споровъ о взаимоотношеніи русскаго литературнаго языка и народныхъ нарѣчій. Сабовъ отлично видѣлъ, что попытка ввести «народное нарѣчіе» въ литературу не столько является требованіемъ народа, сколько правительства, и это требованіе охотно принималось осуществлять всякаго рода оппортунисты, которые «по общей чертѣ малорусской - лѣнливости» — не брали въ руки никакой русской книги, читали мадярскія газеты и, однако, посмѣли взяться «за русское перо». К. Сабовъ проситъ не говорить, что эти писатели «по народному пишутъ»: «въ ихъ литературѣ пахнетъ мадяриною». Эти замѣчанія Сабова относятся къ газетѣ «Наука», о которой мы упоминали выше, но, однако, попытку дать специальную литературу для народа онъ сдѣлалъ и самъ и весьма высокаго мѣня былъ о «Додаткахъ къ Листку» Е. А. Фенчика, который сумѣлъ «популяризовать» рассказъ, не погрѣшивъ противъ русской рѣчи. Попытка Сабова заключалась въ томъ, что онъ задумалъ дѣлать изъ «Свѣта» отгиски нѣкоторыхъ рассказовъ въ видѣ отдѣльныхъ книжечекъ — «Народное Чтеніе» —, при этомъ онъ руководствовался убѣжденіемъ, что доступность литературнаго произведенія народу заключается не въ грамматикѣ и орфографіи, какъ это стремились доказать украинцы, а за ними, хотя и въ меньшей степени, карпаторусскіе оппортунисты, но въ стилѣ самой рѣчи и въ доступности фабулы. Изъ «Народнаго Чтенія» вышелъ только одинъ выпускъ, такъ какъ вскорѣ Сабовъ, видя нападки со стороны правительственныхъ лицъ и приверженцевъ Панковича, принужденъ былъ отъ редактированія «Свѣта» отказаться, а вслѣдъ за тѣмъ и былъ переведенъ въ Сегединъ, а потомъ въ Кошицы, гдѣ онъ, между прочимъ, принималъ и мѣсто пензора русскихъ изданій «изъ ласки прокурора табулы судеб-

кой» и то только потому, что въ то время ни «Листоукъ», ни «Наука» не писали такое, чтобы можно было цензурировать».

Въ качествѣ преподавателя гимназій онъ не только исполнял долгъ своей службы, но и по мѣрѣ возможности стремился помогать ученикамъ въ развитіи ихъ національнаго самосознанія. Такъ, напримѣръ, въ 1863—1865 гг. К. А. Сабовъ организовывалъ ученическія театральныя представленія. Ставить русскія пьесы въ то время было затруднительно, а «рос-

К. А. Сабовъ.

сійскіе» авторы и вовсе были исключены. И вотъ Сабовъ изобрѣтаетъ русскія представленія за счетъ австро-нѣмецкой литературы. Онъ переводитъ и приспосабливаетъ къ русской жизни нѣмецкія пьесы и разучиваетъ ихъ со своими слушателями курса русскаго языка.

К. А. Сабовъ всецѣло принадлежалъ къ той небольшой горсточкѣ борцовъ за національность, которая, подобно Добрянскому, Раковскому и Кимаку, всю свою душу вложила въ народное дѣло и до конца оказалась стойкой. Всѣ они были на голову выше своихъ современниковъ и предпочитали принять изгнаніе, чѣмъ участвовать въ дѣлѣ искаженія народныхъ идеаловъ и національнаго умерщвленія, начатыхъ еп. Панконицемъ, конечно съ благоволенія высшихъ властей.

Общую судьбу редакторовъ раздѣлилъ и Юрій Юрьевичъ Игнатковъ¹⁾, который подаль инициативу самаго изданія «Свѣта» и который былъ его первымъ редакторомъ, правда очень короткое время, такъ какъ уже въ сентябрѣ 1867 г. послѣдовало его перемѣщеніе изъ ужгородской гимназій — сначала въ Будинъ, а затѣмъ въ Левочу. Особой литературной дѣятельности самъ Игнатковъ не проявилъ; за исключеніемъ немногочисленныхъ публицистическихъ замѣтокъ отъ него ничего не осталось, но онъ былъ однимъ изъ неутомимыхъ покровителей и возбудителей литературнаго движенія и рѣшительнымъ сторонникомъ русскаго литературнаго языка.

Оригинальной личностью на трудномъ поприщѣ карпаторусской литературы второй половины XIX вѣка былъ Александръ Юліановичъ Гомичковъ, который испробовалъ всѣ виды литературнаго творчества, но несомнѣнно былъ даровитъ въ области типичной журналистики. А. Гомичковъ родился въ 1830 и умеръ въ 1892 году въ чинѣ отставнаго финансового секретаря²⁾. Онъ прошелъ всѣ стадіи карпаторусской жур-

¹⁾ Очеркъ угро-русс. лит., Листоукъ, 1893, стр. 209 и 233; Е. Сабовъ: Очеркъ..., стр. 24; д-ръ Ю. Гаджега: Исторія О-ва св. В. В., стр. 39.

²⁾ Е. Сабовъ: Очеркъ..., стр. 25; д-ръ В. Бирчакъ: Лит. стремлѣнія, стр. 77—78.

З М І С Т

<i>Анна Чаварга. Передмова</i>	6
<i>Кирило Сабов. Короткий словар</i>	45
А	46
Б	46
В	48
Г	51
Д	53
Е	55
Ж	55
З	57
И	59
І	62
К	62
Л	64
М	65
Н	67
О	70
П	72
Р	79
С	83
Т	91
У	95
Ф	98
Х	99
Ц	100
Ч	101
Ш	103
Щ	104
Ъ	105
Э	105
Ю	105
Я	106
<i>Додаток</i>	107

Довідкове видання

Кирило САБОВ

КОРОТКИЙ СЛОВАР

Упорядкування, коректура *А. Чаварга*
Художньо-технічна редакція *О. Гаркуша*
Комп'ютерна верстка *О. Гаркуша*
Дизайн обкладинки *О. Гаркуша*

Підписано до друку 17.12.2020
Формат 60х84/16. Папір офс.
Гарнітура Cambria. Друк цифровий.
Умов. друк. арк. 10,46.
Тираж **100** прим.
Замовлення № 13-2020.

Видавництво Олександри Гаркуші
Свідоцтво серія Зт № 23 від 06.09.2005 р.
м. Ужгород, вул. Погорєлова, 4
тел. +38 050 148 65 02
e-mail: alexxgarkusha@gmail.com

Сабов, Кирило

С 12 Короткий словар [Текст] : упорядкув., передм. Анни Чаварги. Ужгород :
Видавництво Олександри Гаркуші, 2020. 184 с. ; іл.

ISBN 978-617-531-221-6

У виданні представлено працю К. Сабова "Короткій словарь", яка була додана до "Граматики письменного русскаго языка. По образцу лучших авторовъ составленна и изданна Кирилломъ А. Сабовымъ" (Ужгород, 1865).

Видання укладено методом комп'ютерного набору зі збереженням особливостей мови оригіналу. У додатку подано репринт словника, фотокопії автографа А.Кралицького на одному з примірників "Граматики" та біографічних статей про К. Сабова.

УДК 811'374.82=163.1+161.25+511.141"1865"Сабов